

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
The Security along the border of Local Administrative Organizations
in Loei Province

โดย

ดร.จำนง วงศ์คง

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน

นายพิทยพล กองพงษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

พ.ศ. ๒๕๖๑

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610761016

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
The Security along the border of Local Administrative Organizations
in Loei Province

โดย

ดร.จำนง วงศ์คง

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน

นายพิทยพล กองพงษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

พ.ศ. ๒๕๖๑

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610761016

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The Security along the border of Local Administrative Organizations
in Loei Province

By

Dr.chomnong wongkong

PhramahaSomsak Satisampanno

Mr. Pittayapon kongpong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Loei Buddhist College

B.E. 2561

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610761016

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
ผู้วิจัย:	ดร.จำนง วงศ์คง, พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน, นายพิทยพล กองพงษ์
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๑
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis).

ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่า จากปัญหาความมั่นคงของประชาชน ด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร และความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีการแพร่ระบาด ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด อีกทั้งคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้

กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่า การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองชายแดนไทยที่เห็นได้ชัดคือเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่หลากหลาย มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงแต่ผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินการประชาสัมพันธ์ประเด็นสถานการณ์ยาเสพติด การแพร่ระบาด การตลาดยาเสพติด นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด ติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่า ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหายาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่าน

แดนถาวร จุดผ่อนปรน ด้านประเพณีและช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ส่งผลต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน

Research Title: Border Stability of Loei Local Administrative Organizations

Researchers: Dr.Jhamnong Wongchong,
PhramahaSomsak Satisompanno, and
Mr. Pittayapol khongpong

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Loei Buddhist College

Fiscal Year: 2561/2018

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objectives of the research “Border Stability of Loei Local Administrative Organizations” were (1) to study problems on stability and security of people in border areas under local administrative organizations (LAOs) in Loei province, (2) to study stabilization processes for those people, and (3) to analyze stability problems of those people. The qualitative data were collected in the in-depth interview from certain key informants, selected through the purposive sampling method, and analyzed by the content analysis.

The results of the research were found as follows:

The stability problems of people in border areas under the LAOs in Loei were found from people’s security problems on politics, economy, social psychology, military, etc., including the spread of narcotics and drugs, which was regarded as a risk of drug trafficking in Thailand because there were also found several sources of narcotics production in the country’s neighboring countries. Another problem was an illegal work because foreigners, contemporarily allowed to stay in Thailand, worked illegally without permission or beyond their rights.

The process of stabilization for those people was given rise to solve some critical problems, especially the rapid growth of the country’s border cities like Loei. The bloom of various economic activities with an enormous increase of border trade value was a sample of rapid growth. At the same time, the rapid rise had an effect to border city development. So, the efficiency of border city development had to be cooperated from several involved sectors to extend potentiality of border areas between Thailand and her neighboring countries. Besides it also needed the people’s participation in protecting and solving drugs problems, monitoring the progress of public relations on narcotics situation, drugs spread, drugs marketing, policies of drugs hazard reduction, and continuously searching for drugs situations.

The result of problem analysis on stability or security for people in border areas of Loei LAOs was found that those security problems were derived from narcotics and drugs, illegal foreign laborers, smuggling or contraband across the Mekong River and the Huang River as the borderlines. Association and commutation through immigration checkpoints, temporary checkpoints, cultural checkpoints and natural checkpoints gave rise to several problems, which had more effects on the country's stability and international relations. Therefore, both countries agreed to establish the border peace keeping sub-committee.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานและบุคคลหลายท่าน ซึ่งคณะผู้วิจัยขอเอ่ยนามท่านผู้มีอุปการคุณเหล่านั้นไว้ในที่นี้ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สิงอุตม ที่ปรึกษาโครงการ ที่เป็นผู้ให้คำปรึกษางานวิจัยนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

๒. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย โดยท่านผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย ได้อนุญาตให้คณะผู้วิจัยสามารถปฏิบัติงานและเก็บข้อมูลวิจัยในวัน เวลาราชการได้ ตลอดจนคณาจารย์และเจ้าหน้าที่วิทยาลัยสงฆ์เลย ที่อำนวยความสะดวกในระหว่างการทำวิจัย

๓. พระครูปริยัติคุณรังษี, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ, พระมหาสังเวช จันทโสภี, ผศ.ดร. นักวิจัยประจำวิทยาลัยสงฆ์เลย, และพระมหาสุภวิชัย ปภสฺสโร, รศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

๔. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ฝ่ายความมั่นคงจังหวัดเลย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน ประชาชน และเจ้าหน้าที่ หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่อนุเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัย จนทำให้เนื้อหาออกมาอย่างสมบูรณ์

๕. ทีมงานผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนามที่ทำหน้าที่ในการช่วยสัมภาษณ์ จัดกิจกรรมและปฏิบัติงานในภาคสนาม จนทำให้ได้ข้อมูล ชันต้นสำหรับการทำวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

๕. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุง งานวิจัยนี้ได้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ดร.จ่านง วงศ์คง และคณะ

๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย.....	๔
๑.๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบริบทความมั่นคงแห่งชาติ.....	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ.....	๒๔
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ.....	๔๔
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความยากจน.....	๖๘
๒.๕ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘๐
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย.....	๘๖
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๘๖
๓.๒ พื้นที่การวิจัย.....	๘๗
๓.๓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๘๗
๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๘๙
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๙๑
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๙๒
๓.๗ สรุประบวนการวิจัย.....	๙๓

บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๙๔
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๙๔
๔.๑.๑ สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนจังหวัดเลย.....	๙๕
๔.๑.๒ วิเคราะห์สรุปประเด็นปัญหาความมั่นคงของประชาชน ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๐๑
๔.๒ ผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนว ชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย.....	๑๐๒
๔.๒.๑ ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน.....	๑๐๓
๔.๒.๒ วิเคราะห์สรุปประเด็นกระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชน ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๐๙
๔.๒.๓ การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชน ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๑๑๐
๔.๒.๔ วิเคราะห์สรุปประเด็นการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคง ของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๑๑๗
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๑๙
๔.๓.๑ กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคม ประชาชนตามแนวชายแดน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๑๑๙
๔.๓.๒ วิเคราะห์สรุปประเด็นกระบวนการสร้างความมั่นคง ด้านสังคมประชาชนตามแนวชายแดน.....	๑๓๐
๔.๓.๓ กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๑๓๑
๔.๓.๔ วิเคราะห์สรุปประเด็นกระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ของประชาชนตามแนวชายแดน.....	๑๓๘
๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๔๔

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๔๗
๕.๑ สรุปการวิจัย.....	๑๔๗
๕.๑.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของประชาชน ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๔๗
๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชน ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๔๘

๕.๑.๓	สรุปผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชน ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๕๐
๕.๒	อภิปรายผล.....	๑๕๑
๕.๒.๑	อภิปรายผลปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๕๒
๕.๒.๒	อภิปรายผลกระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชน ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๕๔
๕.๒.๓	อภิปรายผลปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	๑๕๗
๕.๓	ข้อเสนอแนะ.....	๑๖๐
๕.๓.๑	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	๑๖๐
๕.๓.๒	ข้อเสนอแนะปฏิบัติ.....	๑๖๑
๕.๓.๓	ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป.....	๑๖๑
บรรณานุกรม.....		๑๖๒
ภาคผนวก.....		๑๖๕
ภาคผนวก ก	เครื่องมือวิจัย.....	๑๖๖
ภาคผนวก ข	หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ.....	๑๗๐
ภาคผนวก ค	ภาพถ่ายกิจกรรมดำเนินการวิจัย.....	๑๗๖
ภาคผนวก ง	การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์.....	๑๗๘
ภาคผนวก จ	ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ.....	๑๘๐
ภาคผนวก ฉ	แบบสรุปโครงการวิจัย.....	๑๘๒
ประวัติผู้วิจัย.....		๑๘๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	๖
๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๘๘
๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม.....	๘๙
๓.๓ ภาพสรุปขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย.....	๘๙
๔.๑ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย.....	๑๓๘

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า
๔.๑ แผนภูมิการแสดงผลการแบ่งงาน.....	๑๐๐
๔.๒ แสดงความสัมพันธ์ปัญหาความมั่นคง.....	๑๐๒
๔.๓ แสดงความสัมพันธ์ปัญหาแรงงานต่างด้าว.....	๑๑๐
๔.๔ แผนที่ตัวอย่างในภาคอีสาน.....	๑๑๖
๔.๕ แสดงความสัมพันธ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด.....	๑๑๘
๔.๖ แสดงความสัมพันธ์กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคม.....	๑๓๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความมั่นคงของชาติเป็นการดำรงอยู่ของประเทศชาติอย่างสงบสุขและปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงทั้งภายในและภายนอกประเทศการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกประเทศในโลกไม่ว่าจะเป็นการปกครองรูปแบบใดต่างก็ปรารถนาจะให้เกิดและดำรงอยู่ตลอดไป ประเทศชาติที่มั่นคงประชาชนต้องมีความอยู่รอดปลอดภัย (survival) และประเทศมีความเจริญก้าวหน้า (growth) ในอนาคตหากพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุก ระดับที่เกิดขึ้นในโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้ความหมายของความมั่นคงของชาติได้ขยาย ขอบเขตจากความอยู่รอดปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าของประเทศเชื่อมโยงไปสู่มิติด้านอื่นๆเพิ่ม มากขึ้นโดยเฉพาะมิติด้านการเมืองด้านเศรษฐกิจด้านสังคมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมและด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีซึ่งปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนเป็นปัญหาที่มี ความสำคัญและเป็นปัญหาละเอียดอ่อนมีความสลับซับซ้อนที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษทั้งนี้ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนและความมั่นคงของชาติ ประกอบด้วยปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบเก่าโดยเฉพาะปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดนปัญหาความ ไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองปัญหาการค้าอาวุธสงครามและปัญหา การกำหนดสถานะบุคคลและส่วนที่เป็นปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่โดยเฉพาะปัญหา ยาเสพติดปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายปัญหาการทลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ ส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดนปัญหาความขัดแย้งในสังคมปัญหาสาธารณสุขขนาดใหญ่โรคระบาดตาม แนวชายแดนและปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับหน่วยงานด้าน ความมั่นคงต้องให้ความสำคัญกับการปรับทิศทางการพัฒนาและแก้ปัญหาในมิติดังกล่าวให้สอดคล้อง และเกิดความสมดุลกับทิศทางการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติที่นำไปสู่การรักษาผลประโยชน์ แห่งชาติอย่างยั่งยืน^๑

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศด้วยกัน เช่น ทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกติดกับประเทศพม่าและประเทศมาเลเซียทางด้านทิศใต้ติดกับ ประเทศเขมร และทางด้านตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือติดกับประเทศลาว ซึ่งจังหวัดเลยก็ เป็นจังหวัดหนึ่งที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศลาวซึ่งเมื่อก่อนเคยมีปัญหาการสู้รบแย่งชิง ดินแดน และต่อมาก็เกิดปัญหาเรื่องยาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวที่ผิด กฎหมาย โรคระบาด และก่ออาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของ ชาติตามมา

^๑ สุรชาติ บำรุงสุข, นโยบายภาษาและความมั่นคงแห่งชาติ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, โครงการความมั่นคง ศึกษา, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบใหม่จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของประชาชนและทุกภาคส่วนในชาติให้พร้อมเผชิญสถานการณ์ปัญหาและภัยที่อาจเกิดขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่จังหวัดจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่และสัมพันธ์เชื่อมโยงใกล้ชิดกับมิติต่างๆรวมทั้งมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวมสูงขึ้นจึงทำให้ไม่อาจป้องกันแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการมองปัญหาแบบแยกส่วนหรือแยกมิติได้ดังในอดีต ประกอบกับประเทศต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในระดับพื้นที่ตั้งนั้นสถานการณ์ปัญหาและภัยความมั่นคงที่สำคัญจำแนกเป็น ๒ ส่วนโดยพิจารณาจากลักษณะของปัญหาและภัยคุกคามที่มีจุดเน้นในแต่ละส่วนดังนี้

ส่วนแรกปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า ซึ่งมีจุดเน้นความมั่นคงแบบเดิม (Traditional security) โดยมีปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งยังจะส่งผลกระทบต่อไปในอนาคตได้แก่ ๑) การสู้รบตามแนวชายแดน ๒) การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ๓) ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน ๔) การลักลอบค้าอาวุธสงคราม

ส่วนที่สองปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งมีจุดเน้นความมั่นคงที่ไม่ใช่แบบเดิม (Non-traditional security) และเมื่อประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่าปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหานั้นซึ่งพื้นที่ประกอบด้วย ๑) ยาเสพติด ๒) แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ๓) ความขัดแย้งในสังคม ๔) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕) สาธารณภัยขนาดใหญ่ ๖) โรคระบาด ๗) การก่อการร้ายและ ๘) อาชญากรรมข้ามชาติ

ในราวทศวรรษ 1970 แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์เริ่มได้รับความสนใจโดยสโมสรกลุ่มโรม (Club of Rome Group) ซึ่งได้ผลิตเอกสารว่าด้วย “ปัญหาของโลก” (world problem) และกล่าวถึง “ปัญหาซับซ้อนที่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ทุกคนในทุกประเทศ ได้แก่ ความยากจน ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม สถาบันที่ไร้ความน่าเชื่อถือ การเจริญเติบโตของเมืองที่ควบคุมไม่ได้ การจ้างงานที่ไร้ความมั่นคง ความแปลกแยกของเยาวชน การปฏิเสธค่านิยมดั้งเดิม ภาวะเงินเฟ้อ และปัญหาทางเศรษฐกิจต่าง ๆ”^๒

สถานการณ์ปัญหาจำแนกตามพื้นที่ พื้นที่จังหวัดชั้นในปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชั้นในระยะต่อไปมีทั้งปัญหาที่ขยายตัวมาจากพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ชายฝั่งทะเลกับปัญหาที่กำเนิดจากพื้นที่จังหวัดชั้นในซึ่งมีแนวโน้มก่อผลกระทบต่อความมั่นคงของคนชุมชนและความมั่นคงของประเทศเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะยาเสพติดแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความขัดแย้งในสังคมสาธารณภัยขนาดใหญ่และโรคระบาด

^๒ Kanti Bajpai. “Human Security : Concept and Measurement”, Kroc Institute Occasional Paper19 : OP1 : 1 (August, 2000), p. 5

พื้นที่จังหวัดชายแดนปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนระยะต่อไปมีทั้งปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่และหลายปัญหาได้ขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นในอย่างต่อเนื่องประกอบด้วยการสู้รบตามแนวชายแดนความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองการค้าอาวุธสงครามการกำหนดสถานะบุคคลยาเสพติดแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดนสาธารณสุขขนาดใหญ่โรคระบาดตามแนวชายแดนอาชญากรรมข้ามชาติ

จังหวัดเลยก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งซึ่งมีแนวชายแดนที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อก่อนเคยมีปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดน ต่อมาก็มีปัญหาเรื่องยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกำหนดแนวเขตแดนไม่ชัดเจน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวชายแดนของจังหวัดเลยจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการใช้ชีวิตประจำวันและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการดำรงชีวิต

ดังนั้น จังหวัดซึ่งพื้นที่จังหวัดชายแดนเมื่อก่อนเคยมีปัญหาการสู้รบแย่งชิงดินแดน ปัญหาแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนในระยะต่อไป มีทั้งปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่าและแบบใหม่ มีหลายปัญหาที่ได้ขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นในอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน ยาเสพติด การลักลอบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การกำหนดสถานะบุคคล การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อแนวชายแดนโรคระบาดตามแนวชายแดน อาชญากรรมข้ามชาติ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ตามแนวชายแดนของจังหวัดเลย ควรจะสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนนั้น ให้เกิดความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) อันประกอบไปด้วย กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ในพื้นที่การศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งกำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจังหวัดเลยประกอบด้วย มีประเด็นคือ ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนว ชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และผลวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับ ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) ซึ่งเป็นชุมชนที่อาศัยตามแนวชายแดนของ จังหวัดเลย ได้แก่ ชุมชนเทศบาลตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยการใช้วิธีการสุ่มแบบ เจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้แก่ ข้าราชการท้องถิ่น ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการ ทหาร ฝ่ายความมั่นคง และตัวแทนชุมชน จำนวน ๑๕ คน

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) ซึ่งเป็นชุมชนที่อาศัยตามแนวชายแดนของ จังหวัดเลย ได้แก่ ชุมชนเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยการใช้วิธีการสุ่ม แบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้แก่ ข้าราชการท้องถิ่น ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหาร ฝ่ายความมั่นคง และตัวแทนชุมชน จำนวน ๑๕ คน

๓) จากการประชุมเวทีชาวบ้าน ดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก ประชากรชุมชนเพื่อเป็นทีมวิจัยชุมชนจำนวน ๓๐ คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย จึงกำหนดขอบเขตชุมชนตามแนวชายแดนในจังหวัดเลย ได้แก่ ชุมชนเทศบาลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนชนเทศบาลเชียงคาน ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑ ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

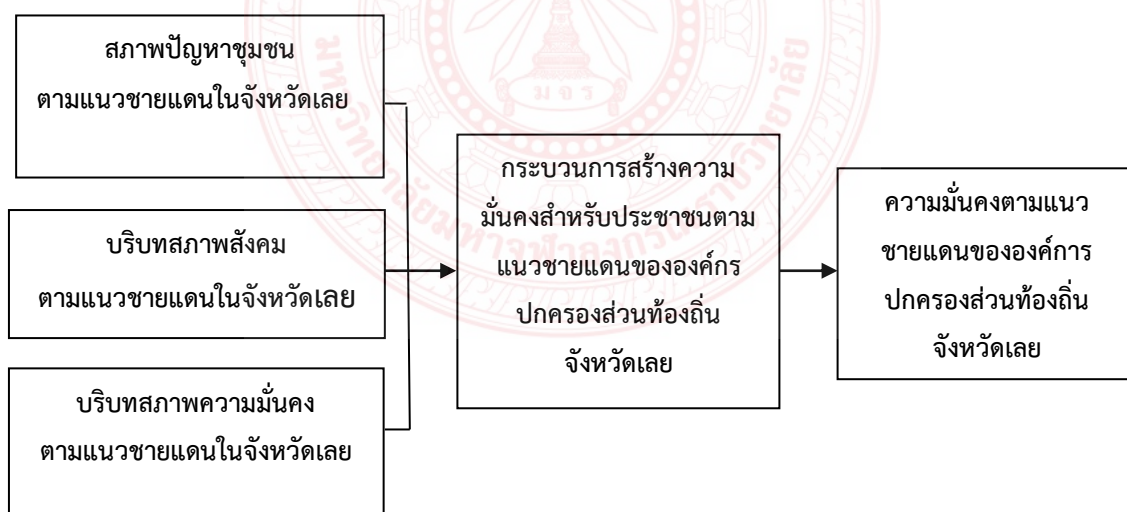
ความมั่นคง หมายถึง ความปลอดภัย การรักษา การป้องกัน และการประกันให้ชาติบ้านเมืองดำรงอยู่ได้ ตลอดจนทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ

แนวชายแดน หมายถึง บริเวณเขตแดน หรือพื้นที่ที่อยู่สุดเขตแดนของประเทศ ซึ่งอาจจะ มีพรมแดนติดกับประเทศอื่น ในงานวิจัยนี้คือพื้นที่ที่ติดกับแนวชายแดนของประเทศไทยในจังหวัดเลย ได้แก่ อำเภอท่าลี่ อำเภอเชียงคาน อำเภอปากชม อำเภอนาแห้ว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง ซึ่งได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเลย

ความมั่นคงตามแนวชายแดน หมายถึง ความปลอดภัย การรักษา การป้องกัน และการประกันให้ชาติบ้านเมืองดำรงอยู่ได้ ของชุมชนบริเวณเขตแดนพื้นที่ที่ติดกับแนวชายแดนของประเทศไทยในจังหวัดเลย ได้แก่ อำเภอท่าลี่ อำเภอเชียงคาน อำเภอปากชม อำเภอนาแห้ว

๑.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนผังที่ ๑.๑ กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๑.๖.๒ ได้กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๑.๖.๓ นำผลการวิจัยเสนอเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสร้างกระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงความแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน ศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงของประชาชนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวชายแดน การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาด้านความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบริบทความมั่นคงแห่งชาติ
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความยากจน
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบริบทความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๑.๑ ความหมายความมั่นคงของชาติ (National Security Concept)

ความมั่นคงของชาติ หมายถึง ความปลอดภัย การรักษา การป้องกัน และประกันให้ชาตินบ้านเมืองดำรงอยู่ได้ ตลอดจนการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติด้วย^๑

เคล (Klaus) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติ เป็นคำย่อของความมั่นคงแห่งชาติทางทหาร และคำนี้บ่งถึงสาขาวิชา (Field Study) ที่ว่าด้วยการเสริมสร้างกำลังทางทหารของชาติและการใช้กำลังดังกล่าวในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐเป็นสำคัญ กำลังทางทหารจึงมีความสำคัญที่สุดต่อความมั่นคงของชาติ^๒

สมชัย รักวิจิตร ได้ให้ความหมายคำว่า ความมั่นคงของชาติ หมายถึง สภาวะที่ทำให้ประชาชนในชาติ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัย จากอันตราย ปราศจากความตื่นกลัวและความวิตกกังวลต่างๆ^๓

^๑ เล็ก แนวมาลี, บทบาทของกระทรวงมหาดไทยกับการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๑), หน้า ๖๑.

^๒ Klaus,N. National Securityes : Scope and structure in Frank N.Trager and Philip, Kronenberg, National Security and American Society. 1973, p.61.

^๓ สมชัย รักวิจิตร, ดร.สมชัย ตอบคำถามเกี่ยวกับความมั่นคง, (กรุงเทพมหานคร : พัทธภัชประชา, ๒๕๒๑), หน้า ๖๑.

สมประสงค์ น่วมบุญลือ ให้ความหมายว่า ความมั่นคงของชาติ หมายถึง ความสงบ ความเรียบร้อย ปลอดภัย ของประชาชนที่อยู่ในชาติ การที่ประเทศชาติจะมีความมั่นคงได้นั้น ไม่ได้มาจากชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่มาจากประชาชนทุกคน ทุกกลุ่มจะต้องร่วมมือกัน เพื่อให้ตนเองมีความ สงบสุข ปลอดภัย ความมั่นคงนี้จะต้องเกิดได้ ต้องมีความมั่นคงในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และสังคม โดยประชาชนมีเจตจำนงที่จะให้การสนับสนุนในอุดมการณ์แห่งชาติร่วมกัน^๔

จากความหมายของความมั่นคงของชาติ ดังได้กล่าวไว้เบื้องต้น จะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่ในความหมายความมั่นคงของชาติ ดังนี้ ๑. ประชาชนของชาติ ๒. ความสงบสุขของประชาชน และ ๓. ผลประโยชน์ของประชาชน กล่าวได้ว่า ความมั่นคงของชาติ คือ ความมั่นคงของประชาชน ทั้งนี้เพราะประชาชนได้รวมตัวขึ้นมาเป็นชาตินับตั้งแต่บุคคล รวมตัวกันเป็นครอบครัว หลายๆ ครอบครัวรวมกันเป็นชุมชน และชุมชนที่มีขนาดใหญ่หรือชุมชนย่อยหลายๆ ชุมชนรวมกันยึดถือปฏิบัติ ในสิ่งที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันก็กลายเป็นสังคม เมื่อเป็นสังคมขนาดใหญ่ โดยมีประชาชนมีขนาดที่แน่นอน มีอำนาจอธิปไตย มีระบบการดำเนินกิจการในสังคมของตนเองก็กลายเป็นชาติ

ความสัมพันธ์จากบุคคลไปสู่ชาติ เริ่มต้นจากครอบครัว ปกติครอบครัวจะประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก พี่น้อง มีการจัดตั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่สำคัญของมนุษย์ และถือว่าเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม โดยทั่วไปครอบครัวจะประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก เป็นอย่างน้อย ต่อมาคือชุมชน คือกลุ่มประชาชนที่มีชีวิตปกติเหมือนกัน โดยยึดถือปทัสฐาน และหลักในการประพฤติปฏิบัติเดียวกัน มีภูมิหลังในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกัน มีการปกครองที่ทุกคนยอมรับ จากนั้นจึงไปสู่สังคม คือ ความสัมพันธ์ที่ดำรงอยู่อย่างเบ็ดเสร็จและซับซ้อน ระหว่างประชาชนผู้อาศัยอยู่ในชุมชน ความผูกพันโดยการแต่งงาน หน่วยครอบครัว มีการคิดร่วมกันในทางจริยธรรมว่าอะไรคือความคิดที่ถูกต้อง รวมถึงความสัมพันธ์ทางการเมือง และทางศาสนา ซึ่งถ้าจะมองให้กว้างออกไป คือความผูกพันทางวัฒนธรรมของประชาชน ซึ่งวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งรูปธรรมหรือนามธรรม และยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานช่วงหนึ่งวัฒนธรรมจึงรวมทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมเอาไว้อย่างซับซ้อน และมีความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น และเป็นระดับชาติ คำว่าชาตินั้น เราจะมองได้ ๒ ความหมาย คือ มองในด้านประชาชาติได้ประการหนึ่ง และมองในแง่รัฐประชาชาติได้อีกประการหนึ่ง

ชาติที่มองในแง่ของประชาชาติ (Nation) จะมีลักษณะที่เน้นไปในแง่ของความรู้สึกนึกคิดร่วมกัน มีข้อควรพิจารณาในการรวมตัวเป็นประชาชาติได้ ด้วยหลักการดังต่อไปนี้ คือ

๑) มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน คือความรู้สึกในด้านหวงแหนดินแดนและมีความรู้สึกที่จะดำเนินกิจการชุมชนประดุจว่าชุมชนนั้นเป็นของตนเอง

๒) มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนร่วมกัน โดยทุกๆ ไปแล้วจะประมาณ ๑๐๐ ปี หรือมากกว่านั้น

^๔ สมประสงค์ น่วมบุญลือ, **ความมั่นคงของชาติ**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๐), หน้า ๖๑.

๓) มีความภูมิใจในความสำเร็จของกลุ่มร่วม เช่นชาวไทยมีความภูมิใจที่ชาวไทยสามารถคิดค้นทำผืนเทียนได้สำเร็จ เป็นต้น

๔) มีความปรารถนาที่จะดำรงกลุ่มของตนไว้ตลอดไป เช่น คนไทยต้องการให้เป็นไทยอยู่ตลอดไป ถึงจะมีชนกลุ่มอื่นเข้ามาแทรกซึม แต่ชาวไทยก็พยายามรักษาเอกลักษณ์ของคนไทยเอาไว้ และมีอิทธิพลที่จะเปลี่ยนแปลงหรือผสมกลมกลืนชนเหล่านั้นให้มีลักษณะเป็นคนไทยด้วย

๕) มีความหยิ่งในศักดิ์ศรี ทรัพย์สิน และอำนาจร่วมกัน เช่น คนไทยหยิ่งในความเป็นเอก ราชของตน รักและหวงแหนทรัพย์สินที่อยู่ในผืนแผ่นดินไทย และรักษาอำนาจอธิปไตยของตนเอาไว้ ไม่ให้ใครมาลบลู่ดูหมิ่นได้ เช่น เคารพและหวงแหนธงชาติ พระพุทธรูป เป็นต้น

๖) มีรูปแบบการปกครองที่ตกลงร่วมกัน คือมีความเห็นพ้องต้องกันในการร่วมดำเนินกิจการภายในกลุ่มของตน

สรุปได้ว่า ชาติในแง่ของประชาชาตินั้น คือ การที่ประชาชนมีความรู้สึกนึกคิดประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และมีรูปแบบการปกครองร่วมกัน

รัฐประชาชาติ หรือ ชาตินรัฐ (National state) คำว่า ชาติ นอกจากจะมีความหมายในทางที่เป็นความรู้สึกร่วมกัน ซึ่งเน้นหนักไปในทางนามธรรม คำว่า ชาติ เรายังมองได้อีกรูปหนึ่ง คือ ในลักษณะที่เป็นประเทศ เช่น ชาตินลาว ชาตินอียิปต์ ชาตินอเมริกา ชาตินจีน ฯลฯ ซึ่งเราจะมองเป็นภาพอาณาเขตหรือดินแดนของชนชาตินั้นๆ อาศัยอยู่รวมถึงทุกสิ่งที่อยู่ในอาณาเขตที่จำกัด เราเรียกลักษณะเช่นนี้ว่ารัฐประชาชาติ หรือ ชาติ รัฐซึ่งมีหลักในการพิจารณาความเป็นรัฐประชาชาติจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ คือ

๑) ประชากร คือ จะต้องมีการจำนวนหนึ่ง แต่ไม่ได้จำกัดแน่นอนตายตัวลงไป ว่าจะมีจำนวนเท่าใด ชาติพันธุ์ใด เพศใด วัฒนธรรมใด ฯลฯ บางประเทศจะมีประชากรถึง ๘๐๐ ล้านคน บางประเทศมีตัว หรือบางประเทศปะปนกันทั้ง ๓ ตัวก็ได้ ลักษณะของประชากร เหล่านี้ไม่ได้เป็นข้อจำกัด แต่จะต้องมีจำนวนที่แน่นอนจำนวนหนึ่ง และสามารถปกครองตนเองได้

๒) อาณาเขต ลักษณะอีกประการหนึ่ง คือ ต้องมีพรมแดนอันเป็นที่อยู่อาศัยมีอาณาเขต ที่แน่นอน แต่ไม่ได้จำกัดบริเวณเนื้อที่ สภาพภูมิศาสตร์ ตำแหน่งที่ตั้ง เพียงแต่ต้องมีอาณาเขตที่จำกัด ให้ประชาชนอยู่อาศัยภายใต้ขอบเขตของตน

๓) รัฐบาล หรือกลุ่มผู้ดำเนินการบริหารกิจการภายในประเทศ เพื่อความสุขที่ ประชาชนต้องการ ในทำนองเดียวกัน การปกครองหรือการดำเนินการกิจการภายในประเทศสามารถ ที่จะดำเนินการได้อย่างอิสระ

๔) อำนาจอธิปไตย ความเป็นอิสระในการบริหารประเทศของตน และความสามารถในการเลือกติดต่อในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งทุกรัฐประเทศมีสิทธิที่จะเลือกคบกับประเทศใดหรือไม่คบกับประเทศใดก็ได้

เมื่อเราดูความสัมพันธ์ประเทศชาติแล้ว จะเห็นได้ว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของรัฐหรือชาติ นั้นก็มาจากประชาชน ดังนั้นประชาชนกับรัฐจึงแยกกันไม่ออก รัฐกับประชาชนเป็นส่วนเดียวกัน เพียงแต่เรามองในแง่ที่จะเน้นส่วนไหนเท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนี้กล่าวถึงความมั่นคงของชาติ ก็เท่าถึงกับการกล่าวถึงความมั่นคงของประชาชน อาจสรุปเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนี้

ความสุขของประชาชน คือความมั่นคงของรัฐ โดยความสงบสุขของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ ก็มาจากความสงบสุขและความมั่นคงของประชาชน ความมั่นคงของชาติ ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ความ

มั่นคงของชาตินั้น คือความสงบสุขของประชาชน การที่ประชาชนจะสงบสุขได้นั้น จะต้อง พิจารณาในวงกว้างๆ จากความมั่นคงในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) ความมั่นคงด้านการเมือง คือ ลักษณะการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกใน สังคม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ปลอดภัย ทั้งเหตุที่เกิดจากภายในและภายนอกประเทศ ความ มั่นคงของรัฐบาล ความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อรัฐบาล เป็นต้น

๒) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ คือ ความมั่นคงในการดำรงชีพของประชาชน ภายในประเทศ กล่าวง่ายๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทำมาหากิน การผลิต การบริโภคการใช้ทรัพยากรต่างๆ รวมถึงการส่งเสริมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

๓) ความมั่นคงด้านการทหาร คือ ความมั่นคงในด้านการป้องกันรักษาประเทศ กล่าวกว้างๆพอเป็นแนวทาง คือ ความสามารถในการรบของทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ การวางแผนการป้องกัน รุก รับ เพื่อรักษาความสงบสุขภายในประเทศ ไม่ว่าจะสาเหตุนั้นจะมาจากภายในหรือภายนอกประเทศ

๔) ความมั่นคงด้านสังคม คือ ความมั่นคง ความมั่นใจทางด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความสัมพันธ์ของประชาชน เช่น การรวมกลุ่มของประชาชน ขวัญของประชาชน วินัยของประชาชน การวิเคราะห์ข่าวสารที่ประชาชนได้รับ ความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความมั่นคงภายในประเทศ ในการพิจารณาด้านความมั่นคงของชาติใน ส่วน ที่ละเอียดลึกซึ้งลงไป เราจะต้องศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง หรือความสงบสุขของประชาชน ในแต่ละชุด ในด้านการพิจารณานโยบายความมั่นคงของชาติ ได้มีผู้วางหลักการไว้หลายแง่มุม ซึ่ง ผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาเสนอต่อไปนี้

๑) สถานการณ์โลก เนื่องจากติดต่อสื่อสารในโลกปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วและแต่ ละ ประเทศในโลกจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในประเทศใด ประเทศหนึ่งก็ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นถึงกัน เช่น ในกรณีที่เกิดกลุ่มประเทศอาหรับขึ้นราคาน้ำมันก็ย่อมกระทบกระเทือนถึงประเทศไทยด้วย หรือการที่สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนนโยบายไปเป็นมิตรกับจีนแดง ก็มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับจีนแดงตามไปด้วย เป็นต้น ดังนั้นเมื่อสถานการณ์ของโลกมีแนวโน้มไปในทางเลวลง ก็ย่อมเป็นผล กระทบกระเทือนต่อความสุขของประชาชนชาวไทย ด้วย เช่นกัน

๒) อาวุธยุทโธปกรณ์ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีโลกปัจจุบันทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในด้านการผลิตอาวุธ และเครื่องมือในการทำสงคราม ซึ่งเป็นไปในด้านที่มี กำลังที่มีความสามารถในด้านที่มีการทำลายมากขึ้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากขีดความสามารถในด้าน อาวุธ ยุทโธปกรณ์ทั้งที่มีอิทธิพลจากภายนอกประเทศ หรือขีดความสามารถที่เรามี อยู่ภายในประเทศ ก็ดี ย่อมมีผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชนชาวไทยทั้งสิ้น

๓) ขวัญของประชาชน การแทรกซึมบ่อนทำลาย การสร้างข่าวลือ การมุ่งทำลาย ความ สามีคคีของชนในชาติ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจกันระหว่างชนในชาติ ทำให้ประชาชนขาด หลักการ ขาดความเชื่อมั่น ขาดความสามัคคี เป็นเครื่องบั่นทอนขวัญของประชาชนในชาติ ถ้า ประชาชนขวัญเสีย หรือไม่มีความเชื่อมั่นในด้านความมั่นคงของตนเองก็จะเป็นจุดอ่อนในการทำลาย ความมั่นคงของชาติ

๔) กำลังคน กำลังคนเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะกำลังคนเป็นชุมกำลังทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคมจิตวิทยา กำลังคนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงว่าจะมากแต่เพียงประการเดียว แต่ยังได้ยังได้ครอบคลุมศักยภาพ ความสามารถ ความรู้ การทำงานเต็มความสามารถ เต็มเวลา มีวินัย สุขภาพดี รักษาดี เป็นต้น

๕) ความมั่นคงทางด้านการเมือง คือ ความเป็นอันเดียวในการที่จะร่วมเจตจำนงเพื่อความสงบสุขของประเทศชาติ ซึ่งมาจากเสถียรภาพของรัฐบาล ปราศจากการแทรกซึมบ่อนทำลาย สังคมของเราเอง ปราศจากการแตกแยกในเรื่องชาติพันธุ์ ภาษา การร่วมกันสกัดกั้นอันตรายต่อความสงบสุขต่างๆ

๖) ความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ คือ ความสามารถในการดำรงชีพของประชาชนในด้านการผลิต การบริโภค การใช้ทรัพยากร การส่งเสริมความสามารถในการดำรงชีพของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นถ้าประชาชนอยู่ดีกินดี ความสงบสุขย่อมเกิดขึ้น ทำให้ภัยต่อความมั่นคงลดน้อยลงไป และอาจเป็นทางสร้างเสริมความมั่นคงให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

๗) ชีตความสามารถทางอุตสาหกรรม ความสามารถในการทางด้านอุตสาหกรรมเป็นส่วน ที่ช่วยเสริมในทางเศรษฐกิจ ประเทศที่มีการผลิตด้านอุตสาหกรรมสูง จะช่วยให้ประชาชนใช้เวลาผลิตน้อยแต่ได้แต่ได้ผลผลิตมาก สินค้าที่จะได้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ที่เหลืออาจส่งไปขายยังต่างประเทศ เมื่อมีเงินตราในประเทศมากก็อาจใช้ในการลงทุนต่อไป หรือจัดซื้อกำลังอาวุธมาเสริมสร้างการป้องกันประเทศ เป็นการป้องกันอันตรายภัยได้อีกด้วย

๘) ทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศที่มีทรัพยากรครบถ้วนนับว่าเป็นโชคดี เพราะไม่ต้องติดต่อหาแหล่งที่จะเอาทรัพยากรในประเทศอื่นมาใช้ ซึ่งอาจจะต้องมีเงื่อนไขที่เสียเปรียบอยู่มากมาย ทรัพยากรที่สำคัญของทุกประเทศที่จะขาดเสียมิได้ คือ อาหาร ดังนั้น ประเทศใดที่มีทรัพยากรครบถ้วนก็สามารถยืนอยู่บนขาตนเองได้ ถ้าได้รู้จักการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม

๙) ลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้งว่าอยู่ส่วนใดของโลก ประเทศที่เป็น เกาะย่อมปลอดภัยจากอันตรายภายนอกกว่าประเทศที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่ของโลก ประเทศที่เป็นเกาะ ย่อมปลอดภัยจากอันตรายภายนอกมากกว่าประเทศที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่รูปร่างของประเทศที่กล่าวกันว่าประเทศที่เป็นลักษณะคล้ายวงกลมที่สุดย่อมมีเอกภาพในการป้องกันประเทศได้ดีกว่าประเทศที่อยู่ในที่ราบ

๑๐) ชีตความสามารถทางทหาร ประเทศที่มีชีตความสามารถของทหารในการรบสูง ย่อมป้องกันประเทศให้มีความสงบปลอดภัยได้มากเช่นกัน ถึงแม้จะมีคนน้อยแต่กำลังรบนั้นมีประสิทธิภาพก็อาจสู้กับกองทัพที่มีกำลังมากกว่าได้ เช่น ทหารของประเทศอิสราเอล เป็นต้น

๑๑) การศึกษาของประชาชน การศึกษาเป็นส่วนเสริมสร้างให้มนุษย์เจริญในด้านความคิด ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ถ้าประชาชนได้รับการศึกษาดี และมีแนวทางไปในแนวทางเดียวกัน มีจุดหมายในการดำเนินชีวิต อุดมการณ์ร่วมกัน ประชาชนในประเทศชาติก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความมั่นคง ปลอดภัย ความสุขย่อมเกิดขึ้น เพราะทุกคนมีเจตนารมณ์ร่วมกัน

ในการพิจารณาความมั่นคงด้านการเมืองในประเทศไทย จุดที่น่าจะมองอย่างกว้างๆ ควรเป็นไปในสองด้าน คือ ด้านแรกด้านความมั่นคงด้านการเมืองที่เกิดจากอิทธิพลภายในประเทศ และด้านที่สองด้านความมั่นคงด้านการเมืองที่เกิดจากอิทธิพลภายนอกประเทศ

ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์ คือ การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในการใช้แหล่งทรัพยากรเพื่อความต้องการที่พอใจ เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับกับแต่ละวิชาในฐานะเป็นวิธีการจัดการผลิตสินค้าและบริการในรูปของปัญหาเฉพาะ ซึ่งหมายความว่าในการรักษาคุณตามเป้าหมายของครอบครัว การใช้แรงงาน ภาษี หนี้สิน เงินเพื่อ การว่างงาน ปัญหากำลังคน และอื่นๆ เป็นต้น ดังนั้นในเรื่องเศรษฐกิจ เราอาจพูดได้ง่ายๆ ว่า เป็นเรื่องของการทำมาหากินมาใช้เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งใครจะเป็นผู้ทำและใครจะเป็นผู้ใช้นั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติได้อย่างไรและทำอย่างไรจึงจะให้ประชาชนมีกินมีใช้นั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติอย่างไร

การพิจารณาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศเราควรพิจารณาหลักการกินการใช้ของประชาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ประชาชนอยู่ดีกินดีหรือไม่ เพราะเศรษฐกิจนั้นเป็นเรื่องของการดำรงชีพของประชาชน ถึงแม้ว่าประชาชนจะอยู่ดีกินดี แต่ไม่มีเงินใช้ก็กล่าวได้ว่ามีเศรษฐกิจดีและการอยู่ดีกินดีของประชาชนนี่เองเป็นเครื่องชี้กำหนดว่ามีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใด ซึ่งในการจัดว่าขึ้นไต่จึงจัดว่ามีเศรษฐกิจดีนั้นคงวัดกันยาก เพราะการกำหนดว่า ดี นั้นเป็นการกำหนดจากความพึงพอใจและคิดว่าตนเองอยู่ในฐานะดีแล้ว ดังนี้ เป็นต้น แต่ถึงอย่างไรก็น่าจะนำเกณฑ์ของประเทศที่เราถือมีความเจริญทางเศรษฐกิจเข้ามาเป็นแนวทางในการประกอบพิจารณาสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ ๑. มีมาตรฐานการครองชีพสูง คือ มีการผลิตสินค้าและบริการสินค้าที่ดีและมีจำนวนมาก ๒. มีการใช้แรงงานอย่างเต็มที่คือ มีงาน เหมาะกับทุกคนที่มีความเต็มใจและความสามารถในการทำงานนั้น ๓. ราคาสินค้ามั่นคงคือ ราคา สินค้าจะคงที่ไม่ขึ้นราคาหรือลดราคาอย่างฮวบฮาบ การเงินไม่เฟ้อหรือฟุบ ๔. มีเสรีภาพในทาง เศรษฐกิจ คือนักธุรกิจ คนงาน และผู้บริโภคจะมีความพอใจกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของคนได้อย่างเสรีในระดับสูง ๕. มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม คือไม่มีประชาชนกลุ่มใดต้องเผชิญกับความ ยากจนขั้นแค้น ในขณะที่ชนอีกกลุ่มหนึ่งมีความเป็นอยู่อย่างหรูหราฟุ่มเฟือย ค่าแรงในการทำงานมีระดับไม่แตกต่างกันมาก ๖. มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต คือมีการประกันความมั่นคงให้แก่ทุกชนิด บริการในเรื่องการป่วยไข้ คนไร้ความสามารถ คนพิการ คนชรา และคนที่ช่วยตัวเองไม่ได้

ส่วนหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศด้อยพัฒนานั้น มีหลักเกณฑ์ที่สรุปพอสังเขปได้ดังนี้ คือ ๑. ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม คือ มากกว่า ๗๐% ของประชากรที่มีอยู่ทั่วประเทศ ๒. การ อุตสาหกรรมเป็นแบบปฐมภูมิ คือ ทำนา ป่าไม้ ประมง เหมืองแร่ เป็นต้น คือเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้โดยไม่ต้องเปลี่ยนสภาวะลักษณะไปจากเดิมนัก ๓. การถือครองที่ดินมีขนาดเล็ก เทคนิคในการเพาะปลูกยังล้าสมัย ผลผลิตที่ได้ต่ำ ๔. ระบบการผลิตที่ใช้แรงมาก แต่ได้ผลผลิตน้อย ๕. อัตราการเกิด และอัตราการตายสูง อายุเฉลี่ยของประชาชนสั้น ๖. ผลผลิตอาหารโปรตีนต่ำ ประชาชนขาดอาหาร สุขภาพของประชาชนไม่แข็งแรง ๗. ประชาชนแออัด ที่พักอาศัยทรุดโทรม การบริการอนามัยชุมชนมีน้อย เช่น น้ำประปา การสุขาภิบาล โรงพยาบาล ๘. การศึกษาของประชาชนมี

ระดับต่ำ คนไม่รู้หนังสือมาก ๙. รายได้ต่อหัวของประชาชนต่ำ ประชาชนมีรายได้น้อย ๑๐. สตรียังทำงานอยู่แต่ในบ้านสิทธิไม่เท่าเทียมชาย

สำหรับความมั่นคงด้านการทหาร หรือความจำเป็นของทหารนั้นตามหลักกฎหมายบัตรสหประชาชาติ พยายามที่จะไม่ให้มีการสู้รบทำสงครามในโลกนี้เกิดขึ้นดังได้กล่าวไว้ในเจตจำนงว่า ที่จะช่วยชนรุ่นหลังให้พ้นภัยพิบัติแห่งสงคราม ซึ่งได้นำความวิโยคอย่างสุดจะพรรณนามาสู่มนุษยชาติ ดังนั้นจึงพยายาม ที่จะรวมกำลังของเราเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและที่จะให้ความแน่นอนใจว่า จะไม่มีการใช้อาวุธ นอกจากเพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยการยอมรับและวิธีการที่ตั้งขึ้น แสดงให้เห็นว่าสหประชาชาติได้กำหนดการห้ามทำสงครามโดยเด็ดขาด ซึ่งถือตามหลักการนี้ทุกประเทศก็ไม่จำเป็นต้องมีกำลังทหาร แต่เหตุการณ์ของโลกที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องยืนยันว่า ยังมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพอยู่หลายครั้ง เช่น สงครามเกาหลี สงครามเวียดนาม สงครามยิว-อาหรับ เป็นต้น ดังนั้นในกฎบัตรสหประชาชาติจึงยอมให้มีกำลังป้องกันตนเองได้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ว่าไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันจักรอนสิทธิประจำตัวในการป้องกันตนเองโดยลำพังตน หรือโดยร่วมกัน ประเทศเอกราชทุกประเทศย่อมมีนโยบายสำคัญ ๒ ประการ คือ ความมั่นคงของประเทศ และความมั่นคงสมบูรณ์ของประเทศ

ความมั่นคงของประเทศ หมายความว่า การสงวนรักษาบูรณภาพอาณาเขต การธำรงรักษา ความเป็นเอกราชทางการเมือง ในการที่จะธำรงรักษาลักษณะดังกล่าวได้ก็จำเป็นต้องมีกำลังทหารหนุนหลัง พอสมควร เพื่อรักษาภัยจากภายนอกและความสงบเรียบร้อยภายใน ทุกประเทศจึงมีความจำเป็นใน การป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยรุกรานจากประเทศอื่น ซึ่งอาจมาในรูปสงครามเปิดเผย หรือสงคราม นอกแบบก็ได้ ผู้ที่ทำหน้าที่ป้องกันประเทศเท่านั้น ถือบุคคลที่ได้รับการฝึกหัดในการต่อสู้เมื่อถูก รุกรานได้ แต่ก่อนมาเรามีความเข้าใจ ทหารคือผู้ที่อยู่ในเครื่องแบบตามที่รัฐกำหนดได้รับการฝึกอาวุธ ยุทธวิธีในการต่อสู้ ทำหน้าที่ประจำอยู่ตามหน่วยต่างๆ เป็นกรมกองเท่านั้น เพื่อทำสงครามจากศัตรู ภายนอก ปัจจุบันความรู้สึกดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เพราะสงครามในปัจจุบันไม่เหมือนสงครามที่ เกิดขึ้นในอดีต

ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับเสถียรภาพของการปกครองด้วย ซึ่งแต่ละประเทศในโลกนี้จะมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน แบ่งเป็น ๔ ระบบ^๔ คือ ๑. ทุนนิยมบวกเผด็จการ เป็นระบบการเมืองที่ชนชั้นปกครองสงวนอำนาจทางการเมืองไว้ แต่ให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นอันตรายต่อระบอบการปกครองแก่ชนชั้นอื่น เช่น ฟิลิปินส์ สมัยมาร์กอส เป็นต้น ๒. ทุนนิยมบวกประชาธิปไตย เป็นระบบการเมืองที่เป็นเป้าหมายของรัฐส่วน ใหญ่ในปัจจุบัน เนื่องจากการให้เสถียรภาพทั้งในทางการเมืองและทางเศรษฐกิจแก่ประชาชน ทั่วไป อย่างเช่น อเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น เป็นต้น ๓. ลังคณนิยม บวกประชาธิปไตย เป็นระบบ การเมืองที่ให้เสรีภาพทางการเมือง แต่รัฐสงวนอำนาจในการกำหนดกลไกทางเศรษฐกิจบางประการ เพื่อสงวนมาตรฐานชีวิตของชนชั้นอ่อนแอ นั้นไว้ เช่น กลุ่มสแกนดิเนเวีย ฝรั่งเศสในปัจจุบัน เป็นต้น ๔. ลังคณนิยม บวกเผด็จการ เป็นระบบการเมืองที่เข้มงวดในเสรีภาพไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม อย่างเช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพโซเวียต ยุโรปตะวันออก ก่อนที่จะมีการปฏิวัติ และในที่สุดก็แยกประเทศ

^๔ Dahl, 1970 อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสณะเสถียร, **สี่สารการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๖๗.

ความมั่นคงของรัฐจะเป็นมาตรการในระดับสังคม แต่ความเชื่อในเรื่องดังกล่าวจะต้องพัฒนา มาจากการสร้างสรรค์ความมั่นคงในบุคคลขึ้นก่อนกลไกของสังคมบางประการ เช่น สถานภาพสังคม อายุและศาสนา เป็นตัวการที่สำคัญในการที่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความมั่นคงในจิตใจอันส่งผลกระทบต่อการมีขันติธรรมทางการเมือง^๖ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความมั่นคงของชาติ

ปัญหาความมั่นคงของชาติ มิใช่เป็นปัญหาที่ถูกกล่าวถึงในสังคมไทยเท่านั้น แต่เป็นความรู้สึก ร่วมกันของประเทศในโลกที่สาม ที่ประสบปัญหาในเรื่องวิกฤติการณ์ของอุดมและเอกลักษณ์ของชาติ เนื่องจากการตกอยู่ในวงล้อมของค่านิยมตะวันตก หากพิจารณาถึงแก่นแท้ปัญหาความมั่นคงของชาติ น่าจะเป็นปัญหาของชนชั้นนำ ที่เป็นชนชั้นปกครองมากกว่าปัญหาของคนทั่วไปในสังคม เนื่องจาก ความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครองของกลุ่มคนดังกล่าว บางครั้งมักรวมเอาความมั่นคงของรัฐเข้า กับเสถียรภาพของรัฐบาลอย่างแยกไม่ออก การนำเอาปัญหาส่วนบุคคลทำให้เป็นปัญหาของสถาบันก็ เพื่อหวังความชอบธรรมแห่งการปกครองด้วยการอ้างถึงปัญหาส่วนรวมแทนที่^๗

บทบาทในการรักษาความมั่นคงของชาติ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ นับตั้งแต่ก่อตั้งองค์การตาม พ.ร.บ. สภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้กำหนดนโยบายและแผนงานให้ความสำคัญกับสถานการณ์อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ซึ่งในช่วงนโยบาย พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ พบว่า การนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติในบางเรื่อง มีปัญหามาจากผู้ปฏิบัติขาดความเข้าใจเป้าหมายของนโยบาย และจัดสรรงบประมาณ รวมถึงสถานการณ์ความมั่นคงที่แปรเปลี่ยนไปทั้งด้านปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงปริบทความมั่นคง และส่งผลกระทบในรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากการปฏิรูปการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีการเปลี่ยนแปลง จากศูนย์รวมอำนาจไปสู่การกระจายอำนาจ แต่สภาพโครงสร้างที่อยู่ภายในระบบอุปถัมภ์มายาวนาน ทำให้การปฏิรูปถูกเบี่ยงเบนสร้างผลประโยชน์ให้ผู้มีอิทธิพล เกิดการแย่งชิงอำนาจแทรกแซงองค์การ อิสระ การทุจริตคอร์รัปชัน ล้วนแล้วแต่เป็นไปตามเจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สร้างความขัดแย้งใน สังคมและการเมือง จนขาดความรักความสามัคคีของคนในชาติ มีการกระทำที่กระทบต่อความ มั่นคงของสถาบันหลักของชาติ การก่อความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานะความ เชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการประเทศตามหลักนิติธรรม ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภาวะโลกร้อน ปรมาณู การเคลื่อนตัวของกระแสอัตลักษณ์ เกิดการรุกรานทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิถี ชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิม ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างขาดสมดุล และการประสพภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของภัยคุกคามด้านการป้องกันประเทศ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดผู้หลบหนีเข้าเมือง การก่อการร้ายข้ามชาติ และการจับขั้วทางพันธมิตรระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงได้ปรับกระบวนการทัศน์วิธีคิดจัดปัญหาแบบองค์รวมให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าการแก้ไขเชิงปรากฏการณ์ โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ทางสังคมให้การ สื่อสารสร้าง การรับรู้ของคนภายในชาติตระหนักถึงภาระที่ทุกคนต้องผนึกกำลังร่วมเผชิญหน้าการ เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ฯ ได้อย่างมั่นคง

^๖ อ้างแล้ว, สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, สื่อสารการเมือง, หน้า ๖๗.

^๗ เรื่องเดียว, หน้า ๖๗.

การเพิ่มประชากรในระยะหลังสงครามของประเทศต่างๆ ในระดับภูมิภาค เช่น ในแถบแอฟริกา เอเชีย ลาตินอเมริกาและตะวันออกไกล ได้กลายเป็นปัจจัยใหม่ที่มีความสำคัญต่อ สันติภาพระหว่างประเทศ และความเจริญทางเศรษฐกิจ ความสนใจของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ใน เรื่องความร่วมมือทางการทหารและความมั่นคงภายในประเทศ ได้ผนวกเข้ากับสิ่งที่น่าเป็นห่วงซึ่งจะ ยังเห็นไม่เด่นชัดนักในขณะนี้ แต่เริ่มจะมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาใน โลกที่สาม สิ่งที่น่าเป็นห่วงเหล่านี้ คือ การเป็นหนี้สินต่างประเทศ การขยายตัวของเมืองในอัตราที่ ไม่สามารถจัดการได้ การไม่มีงานทำที่แผ่ขยายกว้างออกไป ความแตกต่างทางเศรษฐกิจที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ การขาดแคลนอาหาร และสภาพความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่าระดับมาตรฐาน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้ผู้นำทางการเมืองไม่สามารถตอบสนองความคาดหวัง และความไม่พอใจของประชากรที่ เจริญเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็วได้ในระดับประเทศนั้นสาเหตุต่างๆ เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความไม่ มั่นคงทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เมื่อผนวกเข้ากับความกดดันระหว่างภูมิภาคในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ การย้ายถิ่นข้ามประเทศเป็นจำนวนมากและช่องว่างที่ห่างขึ้นเรื่อยๆ ระหว่างประเทศที่ยากจนกับ ประเทศที่ร่ำรวย ยิ่งทำให้โอกาสของการขัดแย้งระหว่างประเทศมีมากขึ้น และคุกคามต่อการ เคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้าและบริการ ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจโลก การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของ ประชากรเป็นชนวนที่ทำให้ความกดดันต่าง ๆ เหล่านี้รุนแรงยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าการเพิ่มประชากรจะ ไม่ใช่สาเหตุที่ก่อให้เกิดผลในทันทีทันใด หรือมองเห็นได้ต่อความไม่สงบในทางการเมือง แต่ในปัจจุบันการเพิ่มประชากรได้เริ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อความขัดแย้งทางการเมือง ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาที่ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศที่ยากจนและร่ำรวย ยังต้องขึ้นอยู่กับความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน พันธมิตรและประเทศคู่ค้า ผลที่ตามมาของการที่ประเทศไม่สามารถแก้ไข หรือ จัดการกับปัญหาหรือความกดดันภายในประเทศได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มของประชากร ได้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนของโลกในหลายๆ ทางโดยผ่านผลของการเป็นหนี้สินพอกพูนต่อระบบ การเงินระหว่างประเทศ ผ่านการหยุดชะงักของอุปทานทางพลังงานและวัสดุทางอุตสาหกรรม ผ่านการเปลี่ยนแปลงพันธมิตรและผ่านการเพิ่มขึ้นของการอพยพโยกย้ายของผู้ลี้ภัย การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของประชากรในประเทศโลกที่สาม ซึ่งไปเพิ่มปัญหาทางเศรษฐกิจและการเมือง ได้กลายเป็นปัจจัย ใหม่ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ และอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงของโลกในระยะยาว เช่นเดียวกับการแตกแขนงเทคโนโลยีทางการทหาร ซึ่งสามารถที่จะทำลายล้างโลกได้อย่างมหัศจรรย์

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Concept)

ความมั่นคงของชาติ หมายถึง สภาวะที่ทำให้ประชาชนในชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วย ความมั่นใจความปลอดภัยจากอันตรายปราศจากความตื่นกลัว และความวิตกกังวลต่างๆ ความมั่นคงของชาติถ้าจะพูดกันกว้างๆ ก็คือ สภาวะที่ทำให้ประชาชนในชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วย ความมั่นใจในความปลอดภัยจากอันตรายปราศจากความตื่นกลัวและความวิตกกังวลต่างๆ การที่ระบุว่าคุณภาพความมั่นคงของชาติมีมาก หรือน้อยเพียงใดนั้น มีประเด็นสำคัญๆ ที่จะต้อง พิจารณาอยู่ ๔ ประการ คือ ความมั่นคงของชาติทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติทางสังคม ความมั่นคงของชาติทางการเมือง

และความมั่นคงทางการทหาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้^๘ (สำนักงานสภา ความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๕๐)

๑) ความมั่นคงของชาติทางเศรษฐกิจ โดยปกติแล้วก็พิจารณาจาก ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้นว่า ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรอาหาร ความเป็นปึกแผ่นทางการค้า การเงินตลอดจนความอยู่ดีกินดีของประชาชนภายใต้พิจารณาว่า ประชาชนโดยทั่วไปของชาตินั้นๆ สามารถที่จะมีรายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวอย่างกว้างขวางทั่วถึงกันหรือไม่พิจารณาดังกล่าวนอกจากจะดูด้านรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประเทศแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างรายได้ของประชากรด้วยทั้งนี้เพราะในบางประเทศปรากฏว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงมาก แต่ขณะเดียวกัน ก็มีช่วงความแตกต่างของรายได้ของแต่ละบุคคลห่างไกลกันมากด้วย กล่าวคือ มีบุคคลกลุ่มเล็กๆ เท่านั้นที่มีรายได้สูงเหลือเกิน แต่ประชาชนส่วนที่เหลือ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีความลำบากยากจนมาก ในกรณีเช่นนี้จะกล่าวได้ว่าประชาชนประเทศนั้น มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจยังไม่ได้ เพราะเนื่องจากความแตกต่างของรายได้ และความลำบากยากจนของคนหมู่มากนี้เองปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ก็ย่อมจะบังเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมสมัยใหม่ซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่า การกระจายรายได้ในสังคมนั้น ควรจะเป็นไปในลักษณะที่รายได้ของผู้มีอันจะกิน กับรายได้ของประชาชนผู้ยากไร้ ไม่ควรแตกต่างกันมากนัก และในสังคมที่มีความแตกต่างกันมากทางด้านรายได้ของประชาชน ก็มักจะมีปัญหาทางการปฏิวัติ การก่อการร้าย และความรุนแรงต่างๆ อยู่เสมอ เพราะฉะนั้นการที่เราจะดูว่าสังคมนั้นมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือไม่นอกจากเราจะต้องดูว่า รายได้โดยเฉลี่ยของประชากรเป็นอย่างไรแล้วเราจะต้องดูอีกว่า การกระจายรายได้เป็นไปในลักษณะที่ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปอยู่ดีกินดี และเขารู้สึกว่าได้รับความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจอย่างเพียงพอหรือไม่ เป็นสำคัญ

๒) ความมั่นคงของชาติทางสังคม คือการพิจารณาว่า ประชาชนโดยทั่วไปได้รับความคุ้มครองทางด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพียงพอหรือไม่ เป็นระยะแรก ประการต่อไปก็คือ ประชาชนโดยทั่วไปรู้สึก ว่า ถ้าตนมีปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้นกระบวนการยุติธรรมภายในประเทศนั้น จะให้ความเป็นธรรมกับเขาได้หรือไม่ ซึ่งถ้าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าเขาไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีความรู้สึกว่าเขาเมื่อตนมีปัญหาขัดแย้ง หรือมีการกระทำในบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของบ้านเมือง หรือประเพณีของสังคมนั้นแล้ว เขาจะได้รับการพิจารณาตามขั้นตอนที่ จะให้ความเป็นธรรมกับเขาได้ เช่นนี้ก็จะเรียกว่าสังคมนั้นมีความมั่นคง แต่ว่าสังคมนั้นใดก็ตาม ที่ประชาชนจำนวนมากมีความเชื่อว่าชีวิตของเขาไม่ปลอดภัย ยังต้องวิตกกังวลเสมอว่าลูกหลานของเขาออกไปนอกบ้านแล้วจะไต่กลับมาเห็นหน้าพ่อแม่อีกหรือเปล่าก็ไม่ทราบ หรือถ้าเขาขัดแย้งกับผู้ที่มีอำนาจใน สังคมนั้นแล้วเขาจะต้องเดือดร้อน คนมีเงินหรือคนที่มีสายสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้ที่มีอำนาจทำผิด ก็ กับกลายเป็นถูกไปแต่คนสามัญซึ่งทำถูกก็กลับกลายเป็นผิดได้ ถ้าคนยังเชื่ออยู่อย่างนั้นก็ได้อีกว่า สังคมนั้นยังไม่มีความปลอดภัยและความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ที่จะก่อความ รุนแรงขึ้นในสังคมโดยหยิบยกมาเป็นข้ออ้างหรือใช้เป็นเงื่อนไขในการรวมกลุ่มรวมพวกกันปอนทำลาย ประเทศ

^๘ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย, ๒๕๕๕.

๓) ความมั่นคงของชาติทางการเมือง ซึ่งมีอยู่สองประการ ประการแรก คือ ความมั่นคงของชาติทางการเมืองภายในประเทศ และประการที่สอง คือ ความมั่นคงของชาติทางการเมืองระหว่างประเทศ ความมั่นคงของชาติทางการเมืองภายในประเทศ ข้อพิจารณาสำหรับความมั่นคงด้านนี้คือ ประชาชนส่วนใหญ่ภายในประเทศนั้น มีศรัทธา มีความมั่นใจ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนต่อระบบการปกครองของประเทศและรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศมากน้อย เพียงใด ประเทศที่มีประชาชนซึ่งมีความเชื่อถือ มีศรัทธา มีความจงรักภักดี และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนระบอบการปกครองละรัฐบาลอย่างจริงจังเป็นจำนวนมาก หรือเมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ แล้วเปอร์เซ็นต์ยิ่งสูงเท่าใด ความมั่นคงของชาติทางการเมืองของประเทศนั้นยิ่งมีมากขึ้น เท่านั้นในทางตรงข้ามถ้าประชาชนมีความไม่พอใจในระบบการปกครองในระบอบนั้นเป็นจำนวนมาก และในเวลาเดียวกัน มีความมั่นใจ มีความศรัทธา และมีความพร้อมที่จะให้การสนับสนุน รัฐบาล ที่เข้ามารับผิดชอบในการบริหารประเทศน้อยแล้วก็ถือว่าประเทศนั้นยังไม่มี ความมั่นคงของชาติทางการเมืองภายในประเทศ ดังจะเห็นได้จากในบางประเทศที่มีระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย แต่แนวความคิดของประชาชนเกี่ยวกับประชาธิปไตยยังไม่ตรงกัน ก็มักจะมีปัญหา ทางด้านการล้มลุกคลุกคลานของประชาธิปไตย ดังเช่นที่ปรากฏมาแล้วในระบบการปกครองของไทย ตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ และที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดก็คือในยุคประชาธิปไตยอ่อนแอ

ความมั่นคงของชาติทางการเมืองระหว่างประเทศ ความมั่นคงด้านนี้สัมพันธ์ โดยตรงกับปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพราะถึงแม้ประชาชนภายในประเทศจะมีความเป็น ปึกแผ่น ยึดมั่นและศรัทธาในระบบการปกครองของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนรัฐบาลของตนดีอยู่ก็ตาม แต่ถ้าหากว่ารัฐบาลนั้นมีนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศที่ดีเป็นต้นว่า ไปสร้างศัตรู ให้กับประเทศของตนอย่างรอบด้าน โดดเดี่ยวประเทศของตนเองจากประเทศอื่น ๆ ในโลก หรือไป กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปจนเป็นผลผลักดันให้ประเทศอื่น ๆ เข้าร่วมตัวกันสกัดกั้นหรือขัดขวาง ผลประโยชน์ของตนเอง หรือไปเข้าร่วมทำสงครามกับประเทศใดประเทศหนึ่งเช่นนี้ความมั่นคงของ ชาติทางการเมืองระหว่างประเทศก็จะสูญเสียไปทั้งนี้เพราะการกระทำเช่นนั้นมักจะ เกิดปัญหา ตามมา คือ นอกจากต้องสูญเสียทรัพยากร กำลังคน อาวุธ ไปในการดำเนินนโยบายดังกล่าวแล้ว ยังทำให้ศัตรูได้ ประโยชน์จากการสนับสนุนทางการเมืองจากประเทศต่าง ๆ ด้วย ประเทศที่ ดำเนินนโยบายเช่นนี้ จะทำให้โอกาสประสบผลสำเร็จทางการเมืองต่างประเทศตามเป้าหมายลด น้อยลง หรือมีฉะนั้นก็ อาจจะนำความหายนะมาสู่ประเทศชาตินั้นๆ ได้ เพราะฉะนั้นการดำเนิน นโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศ ถ้าจะให้ได้ผลเต็มที่ก็ต้องสร้างความมั่นคงภายในให้สูง และในเวลาเดียวกัน การดำเนินนโยบายต่างประเทศจะต้องเป็นไปในรูปหนุนช่วยให้ประเทศชาติ ได้รับผลประโยชน์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร โดยสร้างมิตรให้มาก และ หลีกเลียงที่จะสร้างศัตรูโดยไม่จำเป็นจึงจะได้เรียกว่า พบความสำเร็จทางด้านนี้

๔) ความมั่นคงของชาติทางการทหาร การที่ประเทศชาติจะมีความมั่นคงทางการทหาร ได้ นั้น นอกจากจะมีกำลังทางการทหารและหน่วยถืออาวุธต่างๆ ที่เชี่ยวชาญการรบ มีอาวุธ ยุทธโศปกรณ์ อย่างเพียงพอที่จะป้องกันประเทศและรักษาความสงบสุขภายในแล้ว ทหารและหน่วยถือ อาวุธ เหล่านั้นยังจะต้องมีอุดมการณ์ มีวินัย มีขวัญกำลังใจสูงมีความเป็นปึกแผ่นเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน และมียุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่จะสามารถเอาชนะศัตรูทั้งภายในและภายนอกประเทศได้อีกด้วย ถ้าจะ

พูดกันอย่างง่าย ๆ ก็คือทหารและหน่วยถืออาวุธต่างๆ ของชาติ จะต้องเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรับผิดชอบในการที่จะป้องกันประเทศชาติให้ปลอดภัยจากการคุกคาม หรือรุกรานจากศัตรู ภายนอก และในเวลาเดียวกันก็มีขีดความสามารถอย่างเพียงพอที่จะรักษาความสงบสุขภายใน การที่มีเพียงทหารหรือหน่วยถืออาวุธมาก หรือมีอาวุธยุทธโธปกรณ์ดี มิได้หมายความว่า จะก่อให้เกิดความสงบสุขเสมอไป ถ้าหน่วยถืออาวุธเหล่านั้นไม่มีอุดมการณ์ และไม่มีแนวความคิดในการทำงานเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันทั้งนี้เพราะถ้าขาดปัจจัยทั้งสองประการดังกล่าวแล้ว ทหารหรือหน่วยถืออาวุธที่มี มากอยู่นั้น ก็อาจจะใช้กำลังอาวุธเข้าต่อสู้ล้มล้างกันเองก็ได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ บ้านเมืองก็ไม่มี ความมั่นคงปลอดภัยเพราะฉะนั้น ในการกล่าวถึงความมั่นคงทางการทหารจึงต้องรวมไปถึงความ มีอุดมการณ์ มีวินัยและแนวความคิดในการที่จะรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ประเทศใดก็ตาม ที่มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการทหารสูงก็ถือได้ว่า ประเทศนั้นมีความมั่นคงมาก แต่อย่างไรก็ตามในโลกของความเป็นจริงนั้น ความมั่นคงมิใช่เป็นของที่ สมบูรณ์ จะเห็นได้ว่าบางประเทศอาจจะมี ความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูง แต่ด้อยความมั่นคงทางด้าน อื่นๆ หรือบางประเทศก็อาจจะมี ความมั่นคงของชาติทางการทหารไม่สูงเช่นนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นในการพิจารณาถึงความมั่นคงของชาติจึงต้องพิจารณาให้กว้างขวางออกไป ไม่ใช่เพียงแต่เพียงกำลังทางเศรษฐกิจ จำนวนและประสิทธิภาพของอาวุธ ทหาร แล้วสรุปเอาง่ายๆ ว่าถ้าชาติใด มีปัจจัยดังกล่าวมากกว่าแล้ว จะต้องเป็นฝ่ายชนะอีกชาติหนึ่ง หรือสามารถรักษาความ สงบภายในประเทศได้เสมอไป

ความมั่นคงแห่งชาติในความหมายกว้างๆ ที่เข้าใจกันทั่วไปแต่เดิมมา หมายถึง ความอยู่รอด ของชาติ กล่าวคือ ความสามารถของชาติหนึ่งในอันที่จะอยู่รอดจากภัยคุกคามจากภายนอกหรือ เป็น ความสามารถในการป้องกันตัวเองจากการรุกรานด้วยกำลังทางทหารของชาติอื่นต่อชาติของตน ซึ่ง นักวิชาการมองว่าเป็นปัญหาและความสามารถในการปรับตัวของระบบสังคม แนวความคิดนี้นับว่า เป็น ความคิดคลาสสิกดั้งเดิมของประเทศยุโรป ภายหลังการก่อตั้งการเป็น รัฐประชาชาติ (Nation - State) ซึ่งมีลักษณะสำคัญใดแก่ ๑) ความมีดินแดน ๒) ความไม่ถูกแทรกแซงโดยรัฐอื่น ๓) ความมีอิสระทางการเมือง หลักการเหล่านี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นแนวทางในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่าง รัฐอิสระที่มีดินแดนอันมีขอบเขตแน่นอน มีประชากร มีวัฒนธรรม มีขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน และเมืองค้การทางการเมืองการปกครองร่วมกันคือรัฐบาล หลักการทั้ง ๓ ประการดังกล่าว ยังได้สืบทอดมายังลักษณะความเป็นรัฐประชาชาติ ในสมัยปัจจุบัน โดยได้รับการพัฒนาปรับปรุงขึ้นเป็น หลักการว่าด้วยอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) บูรณภาพแห่งดินแดน (Territorial Integrity) และความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางกฎหมายของรัฐ (Legal Equality of state) หลักการว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของรัฐยังมีความหมายครอบคลุมถึงการที่หน่วยการปกครองที่มีอำนาจทางการเมืองหรือรัฐนั้น ย่อมมีความสามารถในการป้องกันตัวเองจากการรุกรานและการโจมตีด้วยกำลังทางทหารจากรัฐอื่น เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติและบูรณภาพทางดินแดนของตน ขณะเดียวกันหลักการว่าด้วยการไม่แทรกแซงกันนั้น ยังมีความหมายเกี่ยวข้องกับการเคารพกัน และการปฏิบัติต่อกันบนหลักของความเสมอภาคเท่าเทียมกันในประชาคมระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าชาติใดชาติหนึ่งจะมั่นคงอยู่รอดได้ จำเป็นต้องมีความสามารถคุ้มครองป้องกันคุณค่าหรือค่านิยมและผลประโยชน์สำคัญของตนให้อยู่

รอดปลอดภัยจากภัยคุกคามภายนอกความมั่นคงในเบื้องต้นที่สุด จึงเกิดขึ้นในสถานการณ์ของ ความขัดแย้ง หรือความตึงเครียดระหว่างประเทศเมื่อมีการระดม กำลังอำนาจของชาติ เข้าประจำการและนำออกมาใช้ แต่โดยทั่วไปความมั่นคงของชาติจะเกี่ยวข้องกับทุกสถานการณ์และทุกสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ เมื่อชาติต่างๆ พยายามหาทางบรรลุถึง ดำรงรักษาไว้ และขยายเพิ่มพูนออกไปซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติของตน

จากการที่ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวข้องกับบูรณภาพทางดินแดน อำนาจอธิปไตยและอิสรภาพ ทางการเมืองของประเทศ ความมั่นคงแห่งชาติจึงเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับสภาวะแวดล้อมภายนอกหรือเรียกว่าสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยสมมติฐานและแนวคิดมีอยู่ในคลังคัมหรือ ประชาคมระหว่างประเทศ และสภาวะแวดล้อมของโลกทุกประเทศได้ดำรงอยู่ด้วยความกังวลใจ มีความกลัวและหวาดระแวงต่อวัตถุประสงค์ของประเทศอื่น กลัวว่าชาติอื่นจะรุกรานแทรกแซงและมุ่ง ร้ายต่อตนภาวะทางจิตวิทยาที่เรียกว่า ความกังวลต่อความมั่นคงปลอดภัย (Security Dilemma) เช่นว่านี้ได้นำไปสู่การแสวงหาอำนาจให้แก่ชาติของตน ปรับปรุงประเทศให้เข้มแข็งอยู่เสมอในทางทหาร การเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา ซึ่งรวมแล้วเรียกว่า กำลังอำนาจแห่งชาติ (National Power) ประเทศนั้นยังจะหาทางดำเนินการใด ในต่างประเทศเพื่อประกันต่อความปลอดภัย หรือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนในระหว่างประเทศ อันเกี่ยวข้องกับการกำหนดสถานะและเงื่อนไขบางอย่างของระบบระหว่างประเทศ เพื่อค้ำประกันและสนับสนุนให้ชาติมีความมั่นคงปลอดภัยในระดับที่น่าพอใจหรือที่เรียกว่า ความมั่นคงขั้นต่ำ ส่วนคำจำกัดความ ความมั่นคงแห่งชาติ ในประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา แต่เดิมนั้นให้ความสำคัญที่สุดกับมิติทางทหาร

เคนเนท (Kenneth, 1973) กล่าวว่า ความมั่นคงเป็นเป้าหมายสูงสุดในภาวะที่อาจเกิดสงครามได้ทุกเมื่อนี้ การใช้กำลังหรือการชูงะใช้กำลังได้อย่างเชี่ยวชาญเท่านั้น จะช่วยให้รัฐอยู่รอดได้ กำลังทหารจึงมีความสำคัญที่สุดต่อความมั่นคงแห่งชาติ เหตุผลสำคัญส่วนหนึ่งที่ความคิดแนวสังคมนิยม เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรปในทศวรรษที่ ๑๙๖๐ ก็เพราะสอดคล้องกับสถานการณ์สงครามเย็น การวิเคราะห์ของนักสังคมนิยมที่ว่าอันตรายคุกคามนั้นเป็นสิ่งถาวรในการเมืองระหว่างประเทศจะได้รับการยืนยันจากความตึงเครียดระหว่างประเทศในช่วงนั้น เพื่อความมั่นคงของตน รัฐต่างๆ จึงมุ่งไปในทางเสริมสร้างกำลังอาวุธและหาสัมพันธมิตรทางทหารเป็นสำคัญ

ขณะที่โลกตะวันตกที่พัฒนาแล้วมองแหล่งคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ ว่ามาจากภายนอก และ เป็นการคุกคามกำลังทางทหาร ประเทศที่ด้อยพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่ถือกำเนิดภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองก็มองปัญหาความมั่นคงแห่งชาติแตกต่างออกไป นอกเหนือไปจากภัยคุกคามความมั่นคงจาก ภายนอก ผู้นำยังมองปัญหาความมั่นคงของชาติ ว่ามีต้นตอสำคัญอยู่ภายในประเทศและเป็นภัยที่มิได้ ทั้งทางด้านการทหาร ลังคัม เศรษฐกิจและการเมืองควบคู่กันไป และมักให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่า หรือมากกว่าภัยคุกคามจากภายนอก เพราะประเทศอดีตอาณานิคมเหล่านี้โดยทั่วไปขาดความเป็น ปึกแผ่นทางด้านลังคัม การเมือง ขาดสิ่งที่เรียกว่า ความชอบธรรมอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Legitimacy) ทำให้ต้องเผชิญกับปัญหาชนกลุ่มน้อย ความยากจน การก่อการร้าย ฯลฯ

เฮนรี่ (Henry, 1975) ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐในปี ๒๕๑๕ ได้กล่าวว่า ไม่เป็นเพียงพออีกต่อไปที่จะมีความก้าวหน้าในการรับมือกับวาระทางการทูตตามประเพณีเดิม

ประเด็นปัญหาใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนได้ปรากฏขึ้น ปัญหาพลังงาน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม ประชากร ปัญหาเหล่านี้มีความสำคัญเท่ากับปัญหาความมั่นคงทางทหาร อุดมการณ์ และการแก่งแย่งดินแดน ซึ่งโดยประเพณีแล้วปรากฏอยู่ในวาระทางการเมือง^๔

โฮมเมอร์ (Homer, 1990) กล่าวถึง ความมั่นคง (Security) ว่าประเทศที่ยากจนจะมีปัญหากับ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมมากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นความขัดแย้งที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมจึง มักจะมีโอกาสเกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนาได้มากเป็นพิเศษโดยเฉพาะการประสานตัวระหว่าง ผลกระทบทางสังคม ๔ ด้าน คือการลดลงของการผลิตทางเกษตรกรรม การตกต่ำทางเศรษฐกิจ การ เคลื่อนย้ายประชากร และการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งแต่เดิมมีการยอมรับใน ความชอบธรรม

แบร์รี่ (Barry, 1998) กล่าวถึง ความมั่นคงของชาติในกรอบความคิดที่ยอมรับกันของความมั่นคงระหว่างประเทศ ที่มีลักษณะที่ขัดแย้ง แต่ผลกระทบต่อหน่วยงานของความมั่นคงแห่งชาติที่เน้นการเมือง สถาบันที่เน้นการรวมชาติ และส่วนอื่นๆ นั้น คือ ความมั่นคงทางด้านสังคม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และมีความสำคัญ ซึ่งมีความแตกต่างจากความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับองค์การความมั่นคงของรัฐ ระบบของรัฐบาลและการศึกษากำเนิดความคิดให้กับรัฐบาลและกฎหมายทั้งหลาย คำจำกัดความที่ไม่ใช่ในความหมายเดียวกับชาติคือ ความมั่นคงทางสังคม ที่ดำรงรักษาไว้ด้วยตัวของสังคมที่บ่งชี้กลุ่ม ที่มีความหลากหลายทั้งเวลาและสถานที่ที่เปลี่ยนแปลง โดยมีแนวโน้มว่าในระบบสากล และปัจจัยที่พบทั้งวัฒนธรรม ศาสนาและประชาชน สังคม เป็นปัจจัยที่มีบทบาทมาก โดยเฉพาะทางตะวันออกกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งในยุโรป มีความสำคัญ และเป็นปัจจัยในส่วนของสังคมที่ผลักดันอยู่ทั่วโลก คือ ๑) เป็นวัฏจักรของความยากจน การขาดแคลน การอพยพ การย้ายถิ่น ซึ่งไม่มีขอบเขตแน่นอน และปัญหาอาชญากรรม ๒) ข้อขัดแย้งสงครามของอารยธรรมประชาชน โดยเฉพาะการโต้แย้งด้วยเหตุผลต่างๆ ของอารยธรรมตะวันตก แนวโน้มที่อยู่ระหว่างวัฒนธรรมที่ทำให้เหมือนกันและการตอบโต้ในระยะสั้นน้อยที่สุด ๓) ปัจจัยการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมมีความสำคัญมาก ปัจจัยแรกที่มีความสำคัญมากคือ ในระยะเวลาอันยาวนานปัญหาความมั่นคงทางด้านสังคมมี ๒ แบบ ที่มีความสำคัญและเพิ่มความสำคัญในอนาคต แต่จะเป็นปัญหามากในท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย ไม่มีความชัดเจน ทำให้มีศักยภาพน้อยลง เช่น ผู้นิยมหลัก การแบ่งเขตการปกครองหรือการแบ่งแยกอย่างของอินเดีย จีน แอฟริกา ที่มีความขัดแย้งของชนเผ่า ที่ไม่สอดคล้องกับธรรมเนียม ปฏิบัติใหม่ จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปทั่วโลก ที่จะทำให้ความมั่นคงของความสัมพันธ์ของท้องถิ่น เปลี่ยนแปลง

การที่สังคมไม่มั่นคง คือการเพิ่มความสำคัญในความสัมพันธ์ส่วนอื่น รูปแบบความนิยมในท้องถิ่นทั่วโลกในหลายๆ กรณีตัวอย่างเขตการปกครองโดยทั่วไป ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่สำคัญในการผสมเข้าด้วยกันนั้น จะช่วยเสริมให้ความมั่นคงส่วนของทหาร การเมือง และสังคม มีเพียงรัฐบางรัฐเท่านั้นที่มีเครื่องแบ่งเขต ทางสังคมที่มีชายแดนร่วมกัน ในการแบ่งแยกนั้น ๑) เป้าหมายสำหรับเรื่องความมั่นคงของสังคมอย่างจริงจัง รัฐและสังคม คือ ส่วนเดียวกันกับประชาชน ๒) แนวคิดที่แตกต่าง คือ รัฐเป็นพื้นฐานที่กำหนดอาณาเขต ดินแดนและที่สอดคล้องกับรูปแบบ

^๔ Barry, B., A new Framework for Analysis, (London : covent Garden, 1998), p.74.

สมาชิกภาพทั้งหมด ได้เห็นตรงกันว่าสังคมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ มีความหลากหลายที่ปรากฏอยู่ ซึ่งมีโอกาสที่เกิดเหตุการณ์ทั้งใหญ่และเล็กกว่าที่คาดคิดจากมิติโดยรวม สำหรับการวิเคราะห์ความมั่นคงระหว่างประเทศ ที่สำคัญอยู่ที่สังคมทั้งความคิดและการฝึกฝน ที่จะบ่งชี้ว่าแต่ละบุคคลของสมาชิกในกลุ่มสังคม เกี่ยวกับการระบุด้วยการแสดงตัว การสื่อสาร จากแนวคิดของตน และ การบ่งชี้การเป็นสมาชิกในสังคมที่แตกต่าง รวมทั้งองค์การทางการเมือง โดยองค์การสังคมที่บ่งชี้ว่า สังคมไม่มั่นคง คือ กำหนดอย่างชัดเจนที่จะพัฒนาหรือมีศักยภาพในการก่อให้เกิดการคุกคามความอยู่รอดของสังคม

ส่วนความมั่นคงแห่งชาติในบริบทของไทยนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดนิยามเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หมายความว่า การให้อิทธิพลของชาติ หรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร แต่ก็มีนักวิชาการบางท่านว่าหมายถึง ความปลอดภัย การรักษา การป้องกัน การประกันให้ชาติบ้านเมืองดำรงอยู่ได้ ตลอดจนการทำให้บรรลู่วัตถุประสงค์ของชาติด้วย หรือหมายถึง ชาติมีอธิปไตยในทางการเมือง ไม่มีการรุกรานจากภายนอก และไม่มีการคุกคามด้วยกำลังในประเทศ สิทธิและผลประโยชน์ของชาติปลอดภัยจากการคุกคาม หรืออาจจะหมายถึง บุรณภาพแห่งอาณาเขตประเทศและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในตลอดเวลาและ ทุกกรณี

สำหรับความมั่นคงแห่งชาติ ในความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ คำว่า ความมั่นคง หมายถึง ความแน่นและทนทานไม่กลับกลายเป็นอื่น ความหมายแสดงออกทางความคิดเป็นนามธรรม เช่น ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย แต่ถ้ามองให้ลึกซึ้งลงไปถึงความมั่นคงทางสังคมของคนภายในชาติ หมายความว่า คนเหล่านั้นจะต้องครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไม่ต้องห่วงเรื่องการขาดความยุติธรรม มีความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความมั่นคงดังกล่าวนี้ จะมีลักษณะเป็นรูปธรรม ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิของประเทศไทยได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติไว้หลายทัศนะด้วยกัน ซึ่งแต่ละคนได้ให้ความหมายที่คนละไว้แตกต่างกันไป ทั้งความเกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์ภายในประเทศทั้งด้านสภาพเศรษฐกิจ ด้านสภาพสังคม และสภาพการเมือง เช่น

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงแห่งชาตินั้นก็คือการวิเคราะห์ความมั่นคงของระบบ ซึ่งหมายถึงความมั่นคงของระบบสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่มีได้หมายถึงความมั่นคงของเชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ของประชาชนที่อยู่ในสังคมนั้นและความมั่นคงของระบบนั้น จะต้องสามารถในการปรับตัวของระบบสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันในสังคมนั้นที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุ ความคิดตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป และต้องยอมรับในหลักการประนีประนอมเป็นแนวทางในการต่อรอง เพื่อแก้ปัญหามิใช่เป็นการพยายามเอาชนะกันด้วยกำลังโดยขาดสติและเหตุผล^{๑๐}

^{๑๐} เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, วิเคราะห์ความมั่นคงของชาติในเชิงเศรษฐกิจการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : พัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๗๕.

ในขณะที่ พิศาล มูลศาสตร์สาทร กล่าวว่า ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง สภาพของ ลังคมีความเป็นปึกแผ่น มีเอกภาพ ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยเชื่อมั่นในความสามารถของรัฐ ที่จะปกป้องภัยอันตรายแก่ตน^{๑๑} ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ที่กล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติว่า หมายถึง สภาวะที่ทำให้ประชาชนในชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วย ความมั่นใจปลอดภัยจากอันตราย ปราศจากการตกตื่นกลัวและความวิตกกังวลต่างๆ และต้องมี องค์ประกอบ ๔ ประการ คือ ความมั่นคงทางด้านสังคม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง และความมั่นคงทางด้านทหาร ส่วน Marian D.Irish Elke Frant ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติ ไม่ได้หมายถึงความสามารถในการป้องกันการรุกรานจากภายนอกประเทศ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงความสงบเรียบร้อยภายใน การมีภูมิคุ้มกันของบ้านเมือง ประชาชนเต็มใจ และยอมรับการตัดสินใจของรัฐบาลและความชอบธรรมของระบบการเมือง และประชาชนจะต้องมีความเกรงกลัวต่อผลที่เกิดขึ้นหากไม่เชื่อฟังกฎหมายบ้านเมือง

ดังนั้น ความมั่นคงน่าจะหมายถึง ความสงบเรียบร้อยและความสงบสุขของบ้านเมืองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การปราศจากการถูกขู่เข็ญหรือคุกคามด้วยวิธีการใดๆ ของผู้ไม่หวังดีต่อชาติและประชาชน และรวมถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างข้าราชการและประชาชน

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช ได้ให้ความหมายว่า ความมั่นคงของรัฐบาลในความหมายที่แคบ นั้นได้แก่ ความมั่นคงทางทหารและทางการเมืองเป็นด้านหลัก ส่วนความมั่นคงของชาติซึ่งได้แก่ ความมั่นคงของรัฐและความมั่นคงของราษฎร ควรรวมถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมเป็น ด้านหลักด้วย ดังนั้นความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สังคมน้อยก็นำไปสู่ความไม่มั่นคงของชาติใน ความหมายที่กว้างได้ ถ้าชาติ หมายถึงประชาชนมิใช่แต่เพียงรัฐแล้ว นโยบายความมั่นคงของรัฐก็ ย่อมมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ คือก่อให้เกิดความไม่มั่นคงของรัฐ^{๑๒}

สายหยุด เกิดผล ได้กล่าวถึงความมั่นคงไว้อย่างครอบคลุม หมายถึง ความรู้สึกอันเป็นนามธรรมและรูปธรรมที่มองเห็นได้ว่าสิ่งนั้นๆ มีความมั่นคงหรือไม่มั่นคง โดยใช้ ความรู้ในเรื่องนั้นเท่าที่จะสามารถค้นหาข้อมูลได้มาพิจารณาประกอบ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน^{๑๓} คือ

๑) ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ โดยปกติจะพิจารณาจากฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร อาหาร และความเป็นปึกแผ่นทางการค้า การเงิน ตลอดจนความอยู่ดีกินดีของประชาชนภายในชาติ โดยพิจารณาว่าประชาชนโดยทั่วไป สามารถที่จะมีรายได้สามารถเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัวอย่างกว้างขวางทั่วถึงกันหรือไม่ การ พิจารณาดังกล่าวนอกจากจะดูรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรทั้งประเทศแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างรายได้ของประชากรด้วย

๒) ความมั่นคงทางสังคม จิตวิทยา คือการพิจารณาในประการแรกว่าประชาชน โดยทั่วไปได้รับความคุ้มครองทางด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพียงพอหรือไม่ ประการ ต่อไปก็คือประชาชนโดยทั่วไปรู้สึกว่ถ้าตนมีปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้น กระบวนการยุติธรรม ภายในประเทศนั้นจะให้

^{๑๑} พิศาล มูลศาสตร์สาทร, การเมืองกับความมั่นคง, (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๓๘), หน้า ๗๕.

^{๑๒} ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, รัฐ / ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๓๕.

^{๑๓} สายหยุด เกิดผล, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาปัญหาการเมืองไทย หน่วยที่ ๗-๑๕, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓), หน้า ๗๖-๗๗.

ความเป็นธรรมได้หรือไม่ ซึ่งถ้าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าคุณมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความรู้สึกว่าคุณมีปัญหาคัดแย้งหรือมีการกระทำในบางสิ่ง บางอย่างที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายบ้านเมืองหรือประเพณีของสังคมแล้ว จะได้รับการพิจารณาตาม ขั้นตอนที่จะให้ความเป็นธรรมได้ เช่นนี้ก็เรียกว่าสังคมนั้นมีความมั่นคง

๓) ความมั่นคงทางการเมือง แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ คือความมั่นคงทางด้าน การเมือง ภายในประเทศ ได้แก่ การพิจารณาว่าประชาชนส่วนใหญ่มีศรัทธาที่มีความมั่นใจและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนต่อระบอบการปกครองของประเทศและต่อรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศมากน้อย เพียงใด ประเทศที่มีประชาชนซึ่งมีความเชื่อถือ มีศรัทธา มีความจงรักภักดี และพร้อมที่จะให้การ สนับสนุน ระบอบการปกครอง และรัฐบาลอย่างจริงจังเป็นจำนวนมากความมั่นคงทางการเมือง ของ ประเทศนั้นก็ยังมีมากขึ้นเท่านั้น ส่วนความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศนั้น ความมั่นคง ด้านนี้สัมพันธ์โดยตรงกับปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพราะถึงแม้ประชาชนภายในประเทศ จะมีความเป็นปึกแผ่นยึดมั่น และศรัทธาในระบอบการเมืองการปกครองระหว่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุน รัฐบาลของตนที่อยู่ก็ตาม แต่ถ้าหากรัฐบาลนั้นมีนโยบายทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ ที่ไม่ดี เป็น ต้นว่าไปสร้างศัตรูกับประเทศเพื่อนบ้านของตน การโดดเดี่ยวประเทศของตนจากประเทศ อื่นๆ ในโลก หรือไปกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปจนเป็นผลผลักดันให้ประเทศเหล่านั้นรวมตัว สกัด กันหรือ ขัดขวางผลประโยชน์ของตนเองหรือเข้าไปร่วมทำสงครามกับประเทศใดประเทศหนึ่งเช่นนี้ ความ มั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศก็จะสูญเสียไป ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคง ทางการเมือง ภายในประเทศกับความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่าง ใกล้ชิด ถ้าจะ ให้ได้ผลเต็มที่จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญต่อความมั่นคงภายในประเทศก่อน และใน ขณะเดียวกัน การดำเนินนโยบายต่างประเทศก็ต้องเป็นไปในรูปของการเกื้อหนุนช่วยให้ประเทศ ได้รับ ผลประโยชน์ให้มากที่สุดและหลีกเลี่ยงที่จะสร้างศัตรูโดยไม่จำเป็น

๔) ความมั่นคงทางทหาร ประเทศชาติจะมีความมั่นคงทางทหารได้นั้นนอกจาก จะต้อง มีกำลังทางทหาร และอาวุธยุทโธปกรณ์อย่างเพียงพอในการที่จะป้องกันประเทศและรักษา ความสงบ สุขภายในแล้ว ทหารเหล่านั้นจะต้องมีอุดมการณ์ มีวินัย มีขวัญกำลังใจสูง มีความเป็นปึกแผ่น เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน มียุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่จะสามารถเอาชนะศัตรูทั้งภายในและภายนอก ประเทศได้อีกด้วย แต่ก็มีได้หมายความว่าก่อให้เกิดความสงบสุขเสมอไป ถ้าทหารเหล่านั้นไม่มี อุดมการณ์ และไม่มีความคิดในการทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งนี้เพราะถ้าขาดปัจจัยทั้งสอง ประการดังกล่าวแล้ว ทหารเหล่านั้นก็อาจใช้กำลังเข้าต่อสู้ล้มล้างกันเองได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้บ้านเมือง ก็ จะไม่มีความมั่นคง ไม่มีความปลอดภัย เพราะฉะนั้นในการกล่าวถึงความมั่นคงทางการเมือง ทหาร จึงรวม ไปถึงความมีอุดมการณ์ มีวินัย และแนวความคิดในการที่จะรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป สำหรับความมั่นคงแห่งชาตินั้นย่อมประกอบด้วยความมั่นคงของกิจกรรม ทั้ง ๔ ด้านข้างต้นประกอบกัน โดยกิจกรรมทั้ง ๔ ด้านนั้นมีความมั่นคงในตัวเองประการหนึ่ง และอีก ประการหนึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะต้องสนับสนุนซึ่งกันและกันด้วย หากมีความขัดแย้งใดๆ เกิดขึ้นก็ สามารถทำความเข้าใจกันหรือประสานผลประโยชน์กันเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติในที่สุด ดังนั้น ความมั่นคงแห่งชาติจึงหมายถึง ความรู้สึกของคนในชาติส่วนใหญ่ที่มีความรู้สึกว่าคุณชาติของตน อยู่ในภาวะมั่นคง ทั้งนี้ด้วยความเชื่อมั่นและเข้าใจอย่างถูกต้องว่ากิจกรรมทั้ง ๔ ด้านของชาติคือ กิจกรรมทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และสังคม จิตวิทยา มีประสิทธิภาพในตัวเอง สนับสนุนซึ่ง

กันและกัน ความขัดแย้งต่างๆ หากมีขึ้นก็จะสามารถประสานความเข้าใจ และประสานการปฏิบัติได้ ในระดับชาติ ดังนั้นทุกประเทศจึงต้องจัดองค์การหนึ่งขึ้นเพื่อทำหน้าที่หลักในการรักษาความมั่นคง แห่งชาติและเพื่อช่วยให้ผู้นำของประเทศ สามารถพิจารณาตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับการรักษา หรือ เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติผ่านองค์การนี้ได้

สำหรับประเทศไทยองค์การที่ว่าเป็นคือ สภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งได้เป็นผู้กำหนดนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติตาม รูปแบบที่มีการปรับปรุงใหม่ รวม ๖ ด้านด้วยกัน คือ ด้านการเมืองภายในประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ด้าน สังคมจิตวิทยา ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการพลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านการป้องกันประเทศ และ ด้านต่างประเทศ โดยกำหนดให้เป็นนโยบายเพื่อการรักษาผลประโยชน์สูงสุดของชาติและเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ จึงเป็นทิศทางหลักที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น โดยมีมุ่งแก้ไขปัญหา ที่ กระทบต่อแก่นหลักของประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญในการรักษาและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบหรือลดความเสี่ยงจาก ภัยคุกคามต่างๆ และการมีดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ รวมถึงองค์การ ระหว่างประเทศ การดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติจึงต้องให้ความสำคัญในการนำนโยบายไปสู่ การปฏิบัติและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การขับเคลื่อนประเทศดำเนิน ไป อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๒.๒.๑ กรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเป็นนโยบายระดับชาติ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการ ดำเนินการด้าน ความมั่นคงของภาครัฐในระยะ ๗ ปี โดยได้ประเมินสภาวะแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์และ ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคง นำไปสู่การกำหนดทิศทางหลักในการ ดำเนินการเพื่อรักษาผล ประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับ ใหม่ได้กำหนดลำดับความ สำคัญ โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแก่นหลัก ของชาติ ซึ่งส่งผลต่อความอยู่ รอดปลอดภัยของชาติและส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงในด้านต่างๆ และภูมิคุ้มกันของชาติในภาพรวมเป็น "เกณฑ์สำคัญ" โดยกำหนดความสำคัญเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็น แก่นหลักของชาติ และส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ทั่วไป ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรจะให้น้ำหนักต่อนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ เป็นลำดับสำคัญในระดับต้น แต่ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั้งสองส่วนต้องได้รับการขับเคลื่อน ไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดภาพแห่งความ สำเร็จโดยรวมและสามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่าง

ครบถ้วน ทั้งเสถียรภาพ ความเป็นปึกแผ่น ของประเทศ และการมีจุดยืนที่ชัดเจน เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ประเทศมีเกียรติและศักดิ์ศรี ในประชาคมโลก^{๑๔}

กรอบความคิดหลักในการกำหนดนโยบาย ได้คำนึงถึงค่านิยมหลักของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในชาติ จะต้องยึดถือและพึงรักษาไว้ร่วมกัน และผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นความมุ่งประสงค์ของชาติ ที่จะทำให้ ค่านิยมหลักของชาติดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ต่อเนื่อง

ค่านิยมหลักของชาติ ได้แก่

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
๗. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
๘. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
๙. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่

๑. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ
๒. การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ
๓. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
๔. การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
๕. ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน
๖. ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร

^{๑๔} สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, นโยบายความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

๗. ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ

๘. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

วิสัยทัศน์

"ชาติมีเสถียรภาพและเป็นปึกแผ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต ประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปลอดภัยจากภัยคุกคามข้ามพรมแดน พร้อมเผชิญวิกฤติการณ์ มีบทบาทเชิงรุกในประชาคมอาเซียน และดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศอย่างมีดุลยภาพ"

๒.๒.๒ ความสำคัญของภูมิรัฐศาสตร์ไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่ในบริเวณเส้นทางคมนาคมที่สำคัญของโลก เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทร อินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ประเทศไทยมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ต่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และต่อมหาอำนาจ ทั้งสหรัฐอเมริกา จีน รวมถึงญี่ปุ่น โดยมีความได้เปรียบด้านยุทธศาสตร์การคมนาคม และมีที่ตั้งเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ มีความเสี่ยงภัยธรรมชาติค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้าน และมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุด ในภูมิภาค มีแนวทางพัฒนาเส้นทางระเบียง เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) และเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ซึ่งได้ส่งผลให้เกิดความร่วมมือต่าง ๆ หลายด้านจำนวนมาก^{๑๔}

นอกจากนี้ ประเทศไทยมีจุดแข็งโดยเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรหลายรายการ รายใหญ่ของโลก ทางด้านทะเลไทยมีแผ่นดินติดกับทะเล ๒ ด้านได้แก่ ด้านตะวันตก เป็นทะเลอันดามัน และ ช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็นอ่าวไทย ซึ่งล้อมล้อมด้วยน่านน้ำที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ของประเทศต่าง ๆ แม้พื้นที่ทางทะเลของไทยจะไม่อยู่ในเส้นทางเดินเรือสากล แต่การเป็นรัฐชายฝั่งที่มีทางออก สู่ทะเลทั้งสองด้าน ทำให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากลักษณะภูมิประเทศนี้ โดยมีแหล่งประมงน่านน้ำไทย ครอบคลุมพื้นที่ทั้งทะเลจีนใต้ ช่องแคบมะละกา ทะเลอันดามันด้านประเทศเมียนมาและบังคลาเทศ และจากการสำรวจยังพบว่าใต้ท้องทะเลบริเวณอ่าวไทยมีแหล่งปิโตรเลียมกระจายอยู่ทั่วไปที่สามารถจะนำมา ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ทะเลไทยยังเป็น จุดยุทธศาสตร์ทางทหารที่สำคัญ โดยเฉพาะในด้านการคมนาคม ขนส่งทางทะเล ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดของประเทศทั้งในยามสงบและยามสงคราม

^{๑๔} สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, นโยบายความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔, หน้า ๓.

ปัจจุบัน ประเทศมหาอำนาจได้เข้ามามีบทบาทและแข่งขันอิทธิพลกันในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มากขึ้น โดยเฉพาะระหว่างจีนและสหรัฐฯ ประเทศไทยในฐานะส่วนหนึ่งของภูมิภาคจึงถูกแรงกดดันจาก การขยายอิทธิพลดังกล่าว และจำเป็นต้องปรับตัวในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อ รักษาดุลยภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และมหาอำนาจ แต่ด้วยประเทศไทยมีความเป็นกลางและ ไม่มีผลประโยชน์ขัดกับประเทศมหาอำนาจ เช่น ในกรณีทะเลจีนใต้ จึงถือเป็นอีกจุดแข็งสำคัญในการวาง บทบาทและจุดยืน เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างสมดุล

๒.๒.๓ สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระยะ ๗ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔)

๑. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระดับโลก

การเมืองโลกมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ หลายขั้วอำนาจ โดย สหรัฐฯ ต้องเผชิญกับการท้าทายจากรัสเซียและจีน นอกจากนี้ การเกิดขึ้นของขั้ว อำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจโลก คือ กลุ่ม BRICs ประกอบด้วยบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีนและแอฟริกาใต้ ซึ่ง กำลังมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้นและมีท่าทีต้องการมีส่วนร่วมกำหนดกรอบกติกาของโลก โดย มีความเคลื่อนไหวที่สำคัญ ในด้านเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการท้าทายและสร้างดุลอำนาจใหม่ และมีแนวโน้มส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ สภาพ การณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศไทยต้องดำเนินนโยบายด้วยความอ่อนตัว ในการกำหนดท่าทีเพื่อรักษา ดุลยภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ นอกจากนี้ ปัจจัยความมั่นคงด้าน พลังงาน สิ่งแวดล้อม และภัยธรรมชาติ ถือเป็นปัญหาสำคัญของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแสวงหาแหล่ง พลังงานใหม่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศในขณะที่ยังมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การเปลี่ยนแปลง ของสภาพภูมิอากาศซึ่งส่งผลโดยตรงต่อภัยธรรมชาติที่มีระดับความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ จำเป็นต้องมีความ ร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อเผชิญกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น รวมถึงจะนำมาสู่การ กำหนดกรอบกติกาใหม่ที่ มหาอำนาจอาจเข้ามาแทรกแซงประเทศอื่น ๆ และใช้เป็นมาตรการกีดกันทางการค้า

๒. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระดับภูมิภาค

๒.๑ การขยายอิทธิพลและบทบาทของประเทศมหาอำนาจต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการแข่งขันและการขยายอิทธิพลของชาติ มหาอำนาจ ทั้งในรูปแบบของการใช้พลังอำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของตน และการเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ซึ่ง หากเกิดความขัดแย้งขึ้นก็อาจส่ง ผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของไทยซึ่งอยู่ในภูมิภาคนี้ได้

๒.๒ การขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค พัฒนาการของกลุ่มประเทศอาเซียนที่กำหนดการจัดตั้ง "ประชาคมอาเซียน" ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จะทำให้อาเซียนมีความ เชื่อมโยงกันมากขึ้น ทั้งทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม อันจะนำไปสู่การ

เสริมสร้าง พัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก รวมทั้งเพิ่มโอกาสการติดต่อเชื่อมโยงผ่านเส้น ทางคมนาคมในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การเป็นประชาคมเป็นความท้าทาย โดยเฉพาะการที่ประเทศสมาชิก ยังมีลักษณะการปกครองและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การสร้างความ เป็นประชาคมและการเปิดกว้างของ การติดต่อระหว่างกันอย่างเสรี ทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการย้ายถิ่นฐานของประชากรใน ภูมิภาค และ การขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ และเศรษฐกิจนอกระบบ

๒.๓ ความขัดแย้งทางดินแดนและการใช้กำลังทางการทหาร ยังคงมีปัญหาความไม่ เข้าใจและความหวาดระแวงที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ สามารถจำกัด ขอบเขตและระดับความรุนแรงให้อยู่ในเฉพาะพื้นที่ โดยเป็นผลจากการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์และความ ร่วมมือที่ใกล้ชิดกัน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต เชิงป้องกัน รวมถึงทิศทางการร่วมมือของ ประเทศในภูมิภาคที่มุ่งสู่การเป็นประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตาม เมื่อ พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ ข้อพิพาทในภูมิภาค สถานการณ์ภายในของประเทศเพื่อน บ้าน และบทบาทของประเทศมหาอำนาจที่เกี่ยวข้อง กับภูมิภาค และการที่ประเทศไทยมีชายแดนทั้ง ทางบกและทางทะเลติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดยยังมีปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้น เขตแดนและอาณาเขตทางทะเลระหว่างกัน รวมถึงมีสิ่งบ่งชี้ถึงการเพิ่มงบประมาณทางทหารของ ประเทศในภูมิภาค จึงยังคงมีความเสี่ยงที่จะนำไปสู่การใช้กำลังทหารต่อกันหากเกิดความขัดแย้ง รุนแรงและไม่มีการบริหารจัดการปัญหาร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ

๒.๔ ความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเล ปัจจุบันผลประโยชน์ทางทะเลของ ประเทศไทย มีมูลค่าสูง และในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์เส้นทางการเดินเรือที่ สำคัญในภูมิภาค และเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ส่งผลให้มหาอำนาจต่าง ๆ มุ่งที่จะรักษา และแผ่ขยายอิทธิพล ของตนเองในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางทะเลของประเทศ ไทยที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหา การอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยมนุษย์ กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ทางทะเล ปัญหาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล ปัญหาการ ลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมายทางทะเลโดยเฉพาะ สินค้าและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สองทางที่มีความเสี่ยง จะ นำไปใช้ในการผลิตอาวุธทำลายล้างสูง การลักลอบ เข้าเมืองผิดกฎหมาย และการกระทำอันเป็นโจร สลัด อันอาจส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการสร้างดุลยภาพ ในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของ ชาติทางทะเล

๓. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงภายในประเทศ

๓.๑ ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ ความเคลื่อนไหวที่ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อ สถาบันฯ ได้เพิ่มระดับและขอบเขตที่กว้างขวาง ทั้งที่มีลักษณะเชื่อมโยงสถาบันฯ มา แสวงหาผลประโยชน์ ทางการเมือง ตลอดจนมีการกล่าวอ้างความเท็จเพื่อดูหมิ่นใส่ร้ายอันเป็นการ บ่อนทำลายต่อสถาบันฯ และการ ปรากฏแนวคิดในเชิงปฏิรูปรวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นการ บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นสถาบันฯ ที่ขัดต่อหลักสิทธิและเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ซึ่ง

สถานการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ประกอบกับความผูกพันเชื่อมโยงของประชาชนบางส่วน โดยเฉพาะ ในหมู่เยาวชนรุ่นใหม่ที่มีต่อสถาบันฯ ถูกลดทอนลง เนื่องจากขาดความเข้าใจ ความตระหนักรู้อย่างถูกต้อง แท้จริง ถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจและจุดยึดเหนี่ยวของสังคมไทย

๓.๒ ความขัดแย้งของคนภายในประเทศ พัฒนาการทางการเมืองของไทยที่ผ่านมา มีทิศทางที่นำสังคมไทยวิวัฒน์ไปสู่วัฒนธรรมการเมืองที่ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจในนโยบายของ รัฐมากขึ้น โดยเฉพาะการกระจายความมั่งคั่งและอำนาจจัดการทรัพยากรสำคัญ โดยประชาชนแสดงออก ด้วยการใช้สิทธิทางการเมืองและเสรีภาพพลเมืองในการเลือกตั้ง และการปกป้องสิทธิของตนหรือสิทธิของ ชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่สังคมไทยกำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยที่ยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างจาก ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และการเข้าถึง ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงโลกทัศน์ที่แตกต่างกันของกลุ่มคนในสังคมเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความ แตกแยกทางความคิดระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ในห้วงที่ผ่านมา การเคลื่อนไหวทางการเมืองถูกขับเคลื่อน ด้วยเป้าหมายสุดโต่งทางการเมือง ส่งผลให้สภาวะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น และโดยที่ความอดทนอดกลั้นของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมมีแนวโน้ม ลดต่ำลง ทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองยังคงเป็นจุดเปราะบางในการรักษาเอกภาพของชาติ และการสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมไทย หากการสร้างความสมานฉันท์ปรองดองและการแก้ไขรากเหง้าของ ปัญหาความขัดแย้งยังคงไม่บรรลุผล

๓.๓ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาค ใต้ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานเป็นปัญหาที่มีพัฒนาการที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยง กันหลายมิติ โดยมีใจกลางของปัญหา คือเรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลายู ศาสนาอิสลาม และประวัติศาสตร์ รัฐปัตตานี โดยการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรงเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ต้องการแบ่งแยกดินแดน ได้นำเงื่อนไขอัตลักษณ์เฉพาะมาขยายผลในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความกลัว ไม่ไว้วางใจ ระหว่างรัฐกับประชาชนและประชาชนกับประชาชน เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ได้ปรากฏปัญหาใหม่ที่มีแนว โนม์เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาภัยแทรกซ้อน บทบาทของภาคประชาสังคม โดยเฉพาะเยาวชนที่เห็นต่างจากรัฐ และถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ ของผู้เห็นต่างจากรัฐ การเข้ามามีบทบาทและแทรกแซงขององค์กรระหว่างประเทศ ที่เป็นการเพิ่ม ความซับซ้อน ของปัญหามากยิ่งขึ้น

๓.๔ ความไม่เชื่อมั่นในการบริหารประเทศตามหลักนิติธรรม ประเทศไทยยังคงมี ปัญหา เชิงโครงสร้างที่ไม่เอื้อต่อการบริหารตามหลักนิติธรรม ความไม่เชื่อมั่นในการบริหารประเทศ และวิกฤติศรัทธา ของผู้นำ รวมถึงโครงสร้างทางการเมืองการบริหารซึ่งแม้จะมีการกระจายอำนาจมากขึ้นแต่ในภาพรวม ยังคงมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง เป็นข้อจำกัดต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ประกอบกับการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐขยายตัวออกไปทุกระดับ

ส่งผลให้เกิดความไม่เชื่อมั่นของประชาชน ในขณะเดียวกัน ประชาชนบางส่วนยอมรับกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดย ผลของปัญหาดังกล่าวได้กัดกร่อนพื้นฐานทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคม

๓.๕ ปัญหายาเสพติด ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากร และปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้ ประเทศไทย ต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง ในขณะที่ การลักลอบขนยาเสพติดและแหล่งพักยาเสพติดอยู่บริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยพื้นที่ชายแดนภาคเหนือเป็นพื้นที่สำคัญ รองลงมา คือ พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ กลุ่มนักค้าจากนอกภูมิภาคเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ในการ ลำเลียงยาเสพติดจากหลายแหล่งผลิตทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งการจับกุมกระทำได้ยากขึ้นเนื่องจาก ลักษณะเฉพาะตัวของการจัดองค์กรและรูปแบบและวิธีการค้ายาเสพติดที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ

๓.๖ ความเสี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติ สภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนเกิดขึ้นพร้อมกับการเพิ่มจำนวนของประชากรโลก รวมถึงการพัฒนา ประเทศที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก นำไปสู่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยขาดความสมดุล ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ จนนำไปสู่ภัยพิบัติธรรมชาติเพิ่มขึ้นและมี แนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยมีพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย วาตภัย รวมถึงสถานการณ์แผ่นดินไหว ที่เพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการเตรียมความพร้อมในลักษณะที่สามารถบริหารจัดการวิกฤตการณ์และภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่ขั้นป้องกัน การแก้ไขและการฟื้นฟูสถานการณ์ ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติในระดับรุนแรงมากขึ้น ควบคู่กับการขยายความร่วมมือกับประชาคมโลกเพื่อจัดการกับภัยพิบัติดังกล่าว

๔. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงข้ามพรมแดน

๔.๑ การเคลื่อนตัวของภัยคุกคามข้ามชาติ ปัจจุบันภัยคุกคามข้ามชาติได้ขยายตัวอย่าง รวดเร็วตามสภาวะโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และความมั่นคงของชาติ โดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ในด้านปัญหาการ ก่อการร้าย แรงขับเคลื่อนของการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ยังคงมีอยู่อย่างเข้มแข็ง และขยายอุดมการณ์ความ เชื่อไปสู่คนและกลุ่มบุคคลในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้ก่อการร้ายในหลายรูปแบบ โดยเงื่อนไขที่เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญ ได้แก่ ความคับแค้นอันเนื่องมาจากปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรม ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอัตลักษณ์ทาง

เชื้อชาติและวัฒนธรรม และการแปร เปลี่ยนความเชื่อทางศาสนาให้เป็นพลังผลักดัน นอกจากนี้ การเผยแพร่แนวคิดรุนแรงของกลุ่มก่อการร้าย สากลและกลุ่มหัวรุนแรงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงดำรงอยู่ ทั้งการก่อการร้ายจากกลุ่มหัวรุนแรงใน พื้นที่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากต่างประเทศและการแทรกซึมเข้ามาปฏิบัติภารกิจจากกลุ่มก่อการร้ายนอก ภูมิภาค โดยอาศัยช่องว่างด้านมาตรการการรักษาความปลอดภัยและชายแดนที่เปราะบางของประเทศ ในภูมิภาค รวมถึงการเชื่อมโยงติดต่อและการเผยแพร่ความคิดอุดมการณ์ของกลุ่มก่อการร้ายผ่านทาง อินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ใช่เป้าหมายการโจมตีโดยตรงของกลุ่มก่อการร้ายสากล แต่ยังคงมีความจำเป็นที่ต้องเฝ้าระวังความเสี่ยงโดยเฉพาะการใช้เป็นสถานที่พักพิงและอำพราง ความสะดวกในการก่อการร้ายจากกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาคและการก่อความรุนแรงในเมือง

สำหรับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ อันประกอบด้วย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้า อาวุธ การฟอกเงิน การกระทำความผิดเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ มีแนวโน้มที่จะขยายตัวและควบคุมได้ยาก โดยมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนจากการใช้ประโยชน์ จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้การก่อ อาชญากรรมข้ามชาติทำได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการพัฒนาเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังพบว่าความเชื่อมโยงระหว่าง การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมี แนวโน้มขยายตัวมากขึ้นและมีขีดความสามารถสูงขึ้น โดยคาดการณ์ว่าภัยคุกคามทั้งจากการก่อการ ร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อมีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ เนื่องจากการเปิดเสรีด้านการเดินทาง การขยายการท่องเที่ยว การแพร่ขยายแนวความคิดหัวรุนแรงและ การรวมกลุ่มบุคคลที่มีความคิดดังกล่าว ในขณะที่ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศสมาชิก ยังมีความแตกต่างกัน และการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นไปได้ค่อนข้างช้า

๔.๒ การย้ายถิ่นฐานของประชากร การย้ายถิ่นฐานของประชากรจากประเทศรอบบ้าน เข้าสู่ประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการย้ายถิ่นในลักษณะเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการผลักดันส่งกลับ ส่งผลให้มีผู้ย้ายถิ่นจำนวนมากยังคงค้างอยู่ในประเทศไทย และเกิดปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มที่ขัดแย้งกับรัฐบาลของประเทศต้นทาง สาเหตุการย้ายถิ่นที่สำคัญ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการเมือง คือ สถานการณ์ภายในประเทศเพื่อนบ้าน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาการศึกษา ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย ตลอดจนปัญหาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว นอกจากนี้ ปรากฏการย้ายถิ่นที่ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพิ่มมากขึ้น โดยปัญหาดังกล่าวมีความละเอียดอ่อนและ ส่งผลกระทบต่อในหลายมิติ ทั้งความมั่นคงของมนุษย์ ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๔.๓ บริบทการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อื่น ๆ ปัจจุบันภัยคุกคามความมั่นคงมีขอบเขตที่กว้างขวาง มีความเชื่อมโยง ซับซ้อน และส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงมากขึ้น ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ประกอบด้วยทั้งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงกับบริบทโลกในมิติต่าง ๆ ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลก และ ผลจากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาประกอบกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยขาดความสมดุล ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมและปัญหาความขัดแย้งแย่งชิงทรัพยากรที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องเป็นความขัดแย้งระหว่างประชาชน และความขัดแย้งกับหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ ความต้องการพลังงานของโลกที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลต่อความ มั่นคงทางพลังงานของไทยในการแข่งขันแสวงหาแหล่งพลังงาน โดยเฉพาะการที่ประเทศไทยต้องพึ่งพิง แหล่งพลังงานจากภายนอกในสัดส่วนที่สูง

กระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้การเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ในขณะที่ ความมั่นคงที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่าย มีแนวโน้มจะเป็นประเด็นที่มีความเสี่ยง ทั้งการโจมตีและการจารกรรมทางไซเบอร์ เนื่องจากการกำหนด มาตรการป้องกันทำได้ยากและไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งนี้ประเทศกำลังพัฒนาจะตกเป็น เป้าหมายการโจมตีมากขึ้นเพราะมีความล่าช้าทางเทคโนโลยีและขาดความรู้ในการกำหนดมาตรการ ป้องกันที่ต้องใช้ผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะทาง นอกจากนี้ อิทธิพลของสื่อประเภทเครือข่ายสังคมเป็นเครื่อง มือสำคัญของประชาชนในการรวมตัวดำเนินกิจกรรมทางสาธารณะและการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมือง สื่อดังกล่าวมีโอกาสถูกนำมาใช้ในทางที่ผิด เพื่อโจมตี บ่อนทำลาย หรือบิดเบือนข้อเท็จจริง รวมถึงการ แพร่กระจายข้อมูลเท็จสร้างความเกลียดชังที่มีฐานมาจากอคติและการเลือกปฏิบัติ ซึ่งอาจทำให้เกิดความ เกลียดชังและปัญหาความแตกแยกภายในประเทศ รวมถึงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในกรณีที่มีการใช้สื่อประเภทนี้โจมตีหรือบ่อนทำลายประเทศอื่น

๒.๒.๔ นโยบายความมั่นคงของชาติ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔

วัตถุประสงค์และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ -๒๕๖๔

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๓. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความปลอดภัย ความปรองดอง ความเป็นธรรม และความสมานฉันท์ในชาติ เพื่อลดการเผชิญหน้า และการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

๔. เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง

๕. เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

๖. เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืนและมีความสมดุลกับการขยายตัวของการพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบ ของกระแสโลกาภิวัตน์

๗. เพื่อพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของชาติในการเผชิญกับภาวะสงครามและวิกฤติการณ์ ความมั่นคง อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

๘. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพในการป้องกันประเทศ สนับสนุนภารกิจที่ไม่ใช่การสงคราม และสามารถผนึกกำลังของกองทัพกับทุกภาคส่วนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านการป้องกันประเทศในทุกรูปแบบ

๙. เพื่อส่งเสริมสภาวะแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสันติในการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่ม ประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ และการดำรงเกียรติภูมิของชาติ

ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ

๑. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

๓. ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป

๔. จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

๕. สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

๖. ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

๗. จัดระบบ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

๘. เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

๙. เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน

๑๐. เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

๑๑. รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๑๒. เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

๑๓. พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๑๔. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

๑๕. พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

๑๖. เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแกนหลักของชาติ

นโยบายที่ ๑ เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติของชาติและปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกระบบศึกษารวมทั้งช่องทางสื่อต่างๆและชี้เตือนให้ระมัดระวังในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

๑.๑ จำแนกกลุ่มเป้าหมายและกำหนดมาตรการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังจูงใจที่มุ่งล้มล้างสถาบันและใช้มาตรการพูดคุยต่อคนที่หลงผิดเพื่อให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ

๑.๒ เผยแพร่และน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยให้ภาครัฐเป็นต้นแบบในการยึดถือและปฏิบัติตามแนวพระราชดำริอย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติและดำเนินการให้บรรลุอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓ เสริมสร้างความเข้มแข็งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มุ่งเน้นการบริหารและการดำเนินงานภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความเข้มแข็งสนับสนุนการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและกลุ่มชนท้องถิ่นให้มีอิสระและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายโดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของตนและชุมชนท้องถิ่นและภาครัฐยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง

นโยบายที่ ๒ สร้างความเป็นธรรมความปรองดองและความสมานฉันท์ในชาติ

๒.๑ ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศทุกระบบปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมและทางการเมืองอย่างเหมาะสมมุ่งสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำกระจายอำนาจและทรัพยากรและเปิดโอกาสให้ประชาชนอย่างเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอาทิดินน้ำป่าแร่ธาตุโดยยึดผลประโยชน์ส่วนรวมและเป็นไปโดยสอดคล้องกับการบริหารจัดการในระดับชาติรวมทั้งการได้รับสวัสดิการทางสังคมโอกาสทางการศึกษาและบริการด้านสาธารณสุขจากภาครัฐอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๒.๒ สร้างความเชื่อมั่นต่อกลไกและกระบวนการยุติธรรมรายการพัฒนากลไกและมาตรฐานกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรมยึดหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานรวมถึงทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่เชื่อมต่อการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๒.๓ แก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดิน จำกัดการผูกขาดที่ดินขนาดใหญ่ ของภาคเอกชน และกระจายโอกาสการถือครองที่ดินทำกินให้กับประชาชนที่ยากจน

๒.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชาติ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความรักความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทยและเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง โดยมีแนวทางหรือการดำเนินการที่ส่งเสริมค่านิยมที่ดีของสังคมไทย การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคที่เท่าเทียมกัน และการยอมรับความคิด ความเชื่อ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภาษาและ วัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน

๒.๕ สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารงานของภาครัฐ ทั้งในการให้ข้อคิดเห็นเชิงนโยบาย และ ตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานตลอดจนการติดตามประเมินผลของภาครัฐ รวมถึงการเสริมสร้าง บรรยากาศในการหารือเปิดรับฟังข้อเท็จจริง เหตุผล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากทุกฝ่าย เพื่อให้การ บริหารของภาครัฐเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ป้องกันความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ได้อย่างแท้จริง

นโยบายที่ ๓ ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑ เสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุข ในการนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการ จัดการความ ขัดแย้ง ความรุนแรง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสงบสุข และความ สมานฉันท์ ของประชาชน และลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่

๓.๒ ฟื้นฟูความเชื่อมั่นและลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับรัฐ โดยยึดถือ ความเป็นธรรม และกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม รวมถึงการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนและ การ พัฒนาไกลคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

๓.๓ เสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะการสร้างการยอมรับของสังคมโดยรวมและ ส่งเสริม ให้คนและสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และเร่งรัดการ พัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และ ลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละ พื้นที่

๓.๔ ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข เพื่อแสวงหาทางออก จาก ความขัดแย้งและความรุนแรง โดยเฉพาะการพูดคุยเพื่อสันติสุขกับผู้เห็นต่างจากรัฐทั้งในพื้นที่ และใน ต่างประเทศ ในการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย รองรับารพูดคุยเพื่อสันติ

สุข และมี หลักประกันของความต่อเนื่องและความเชื่อมั่นของทุกกลุ่มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุย

ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป

นโยบายที่ ๔ จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

๔.๑ เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และกระชับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหาข้ามพรมแดน อาทิ การลักลอบเข้าเมือง ปัญหาแรงงานข้ามชาติ การก่อการร้าย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ โรคระบาด และโรคติดต่อร้ายแรง รวมถึง ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนา และเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะการไม่^๑นำประเด็นเส้นเขตแดนมาเป็นอุปสรรคในการพัฒนาและเสริมสร้างความเจริญเติบโต ร่วมกัน บนพื้นฐานการรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับการรักษาความมั่นคงของชาติ

๔.๒ ปรับปรุงกลไก และพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมือง การติดตามตรวจสอบ การเข้า-ออก การขอยุ่ต่อในประเทศไทย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประสานร่วมมือและ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด

๔.๓ ส่งเสริมการใช้มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีทุกระดับกับประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาความเข้มแข็งของคน ชุมชน และพื้นที่ชายแดนร่วมกัน

๔.๔ จัดระเบียบการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ และการเป็นประตูเชื่อมโยงการค้าที่มีความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมกับมิติความมั่นคง และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านใน การบริหารจัดการชายแดน การพัฒนาด่านชายแดน และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษ

นโยบายที่ ๕ สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

๕.๑ พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ ในการเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงาน กลไกภาครัฐ โดยเฉพาะ การข่าวและระบบกฎหมายให้มีความเข้มแข็ง รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่าง หน่วยงานภาครัฐให้มีเอกภาพ

๕.๒ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายทุกรูปแบบ โดยให้ความสำคัญ กับการลดปัจจัยและเงื่อนไขที่เกื้อกูลต่อการก่อการร้าย การป้องกันมิให้กลุ่มก่อการร้าย บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่สนับสนุนการก่อการร้ายทุกรูปแบบใช้พื้นที่ในอาณาเขตประเทศไทยเป็นพื้นที่พักพิง พื้นที่แสวงหาปัจจัย เพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย ตลอดจนเป็นพื้นที่ก่อความรุนแรงหรือกระทำการก่อการร้าย โดยมุ่งเน้นการ ป้องกันและรักษาความปลอดภัยในเขตเมือง

๕.๓ เสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ รวมทั้งกับองค์กรระหว่าง ประเทศ และภายใต้กรอบอาเซียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ บนพื้นฐานของการกำหนดท่าทีและจุดยืนที่เหมาะสมของไทยในประเด็นการก่อการร้าย

๕.๔ เสริมสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก ของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชา สังคม ให้เห็นความสำคัญของปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ในการร่วมมือกับภาครัฐป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติทุกรูปแบบ

นโยบายที่ ๖ ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

๖.๑ พัฒนาศักยภาพความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ในการเสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการกับภัยคุกคามด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ และพัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจ อันดีกับหน่วยงานทางทะเลในทุกระดับ

๖.๒ คุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล ในการพัฒนาขีดความสามารถเชิงป้องกัน การรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคง และเสริมสร้างระบบตรวจการณ์และพิสูจน์ทราบเป้าหมายทางทะเล การแลกเปลี่ยนด้าน การข่าว การสนับสนุนเรือพาณิชย์ของไทยที่แล่นผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีมาตรการ คุ้มครองความปลอดภัยและการป้องกันตนเองตามระดับความรุนแรงของภัยคุกคามตามระดับสากลภายใต้ การกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการเตือนภัยป้องกัน และจัดการกับปัญหาภัยพิบัติสาธารณภัย และภัยธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ สนับสนุนประเด็นด้านความ มั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลในเวทีระหว่างประเทศ

๖.๓ สร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล ในการส่งเสริมการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล และสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี รวมทั้งจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งจาก การแสวงหาประโยชน์ทางทะเลอย่างสันติวิธี ตลอดจนจัด ระเบียบการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมทางทะเลให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน รวมทั้งให้มีการกำหนดพื้นที่ปกครองทางทะเลเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๔ สร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยผลักดัน ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และสนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรและดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ของตน และพัฒนา ขีดความสามารถในการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มี และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างเคร่งครัด

๖.๕ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรความรู้ และความตระหนักถึงความสำคัญของทะเล โดยให้มีองค์กรที่มีหน้าที่ศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับทะเล และเผยแพร่ ให้ความรู้และการศึกษา กับภาคส่วนต่าง ๆ และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเล

๖.๖ พัฒนาการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขององค์กรของรัฐ โดยจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานใน

การ ดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งมีการพัฒนา กฎ ระเบียบ แผน หรือ กฎหมายภายใน อื่น ๆ เพื่อให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ทางทะเลและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจน สนับสนุนสร้างศักยภาพของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานรัฐใน การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

นโยบายที่ ๗ จัดระบบ ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

๗.๑ กำหนดนโยบายต่อผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยให้อาศัยอยู่ชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรม เพื่อรอการส่งกลับ ทั้งนี้โดยไม่มีเงื่อนไขให้มีการเคลื่อนไหวใดๆ ที่สร้างผลกระทบต่อประเทศไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๗.๒ แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ตกค้างและยังไม่สามารถส่งกลับประเทศต้นทาง โดยเร่งรัด การกำหนดสถานะบุคคลที่ชัดเจน การกำหนดสิทธิขั้นพื้นฐาน ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนด

๗.๓ จัดระเบียบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ ทางด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการรักษาความมั่นคงของชาติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ และกระบวนการ อนุญาตให้มีการจ้างงานและนำแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบที่รัฐกำหนดภายใต้ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการให้ความเป็นธรรม ความคุ้มครอง ปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของแรงงานต่างด้าว โดยยึดมั่นในหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และกติการะหว่างประเทศ

๗.๔ ปรับปรุงกลไกและพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการเข้าเมือง โดยส่งเสริมการพัฒนาระบบฐานข้อมูลร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มกลไกความร่วมมือ มีระหว่างกัน ใน การตรวจสอบการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างเข้มงวด และพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้รู้เท่าทันกับพัฒนาการของการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ตลอดจนเพิ่มมาตรการทาง กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจโดยมิชอบ

๗.๕ พัฒนาระบบฐานข้อมูลคนเข้าเมืองและผู้หลบหนีเข้าเมืองให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

๘.๑ ปกป้องความมั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการลดอุปสงค์ หรือ ความต้องการใช้ยาเสพติด และการลดปริมาณยาเสพติด การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาของภาคประชาชนและชุมชน การ เพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้น และปราบปรามการค้ายาเสพติดจากต่างประเทศ รวมทั้ง การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนและสหประชาชาติ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๘.๒ ผนึกกำลังทุกภาคส่วนให้พร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาการป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการเสริมสร้าง ความมั่นคงของชาติในระดับพื้นที่ให้มีภูมิคุ้มกัน มีความพร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง และสามารถผนึกกำลังประชาชน หรือกลุ่มพลังมวลชน เพื่อสนับสนุนภาครัฐในการรักษาความมั่นคงของประเทศ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมมิติวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน/ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความ มั่นคง

นโยบายที่ ๙ เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน

โดยขจัดการทุจริตคอร์รัปชัน และเงื่อนไขต่างๆที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ และสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนร่วมมืออย่างจริงจังและ สนับสนุนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับระบบการ ขับเคลื่อน คือ การประสานความร่วมมือ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การสร้างมาตรฐาน การ ติดตามประเมินผล รวมถึงการสร้างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

นโยบายที่ ๑๐ เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

๑๐.๑ ปกป้อง ป้องกัน ภัยคุกคามด้านไซเบอร์ สงครามไซเบอร์ และเสริมสร้างความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการบูรณาการการจัดการความมั่นคงทางไซเบอร์ระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ การประสานความร่วมมือและเสริมสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชน ภาควิชาการ บุคลากร องค์กร และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการรักษา ความมั่นคงทางไซเบอร์ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ การเฝ้าระวังและการพัฒนาระบบป้องกัน การโจมตีระบบสารสนเทศ การพัฒนาความพร้อมต่อสงคราม ไซเบอร์ การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ การกู้คืนข้อมูล ระบบ/เครือข่าย และการพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยในทุกด้าน

๑๐.๒ พัฒนาการบังคับใช้กฎหมาย โดยการพัฒนาระเบียบและกฎหมายเพื่อความมั่นคง ปลอดภัยไซเบอร์ และการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับงานสืบสวนและป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ ให้สามารถ ลดภัยคุกคามหรืออันตรายที่ส่งผลกระทบต่อบุคคล ข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะที่ อยู่ในรูปของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การโจรกรรมข้อมูลสารสนเทศ การละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล การกรรโชกข้อมูลสารสนเทศ การกระทำผิดตลอดจนการก่อวินาศกรรม หรือทำลายระบบสารสนเทศ รวมถึงการสร้างความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับภัยคุกคามและ อาชญากรรมไซเบอร์

๑๐.๓ พัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และจดสิทธิบัตรเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผลิตโดยคนไทย การวิจัยและพัฒนาเพื่อความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ การบูรณาการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลภาครัฐ การพัฒนาระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แบบบูรณาการ รวมถึงการใช้ระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ (GIN) ระบบ คลาวด์ภาครัฐ (G-Cloud) ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ องค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความชำนาญทางด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการรักษาความปลอดภัย

ทางไซเบอร์ เพื่อให้บุคลากร ภาครัฐและองค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรทางด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ไซเบอร์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

นโยบายที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๑.๑ พัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์ และการพัฒนา โดยยึดหลักการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและการผสมผสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่น

๑๑.๒ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และท้องถิ่นในการบริหาร จัดการ การตรวจรอบ และการเฝ้าระวังการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบ รวมถึง

เสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมั่นคงและยั่งยืน และสนับสนุนให้มีชุมชนต้นแบบ การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการควบคุมตรวจสอบกิจกรรมที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๑.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อม ในการส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการ ยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปกป้องสิทธิชุมชน และแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชน และสนับสนุนให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการ ทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการทางสังคม เพื่อลดการทำลายและสร้างแรงจูงใจในการร่วมดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพกลไกตรวจสอบและเฝ้าระวังภัยคุกคาม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ การลักลอบ นำเข้าวัตถุมีพิษ สารเคมีอันตราย และกากของเสียต่าง ๆ จากโรงงานอุตสาหกรรมของต่างชาติเข้ามาทิ้ง ในอาณาเขตของประเทศไทย

๑๑.๔ ส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นภาคีด้านการรักษา ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งส่งเสริมการ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน

นโยบายที่ ๑๒ เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

๑๒.๑ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการพลังงานทั้งระบบ กำหนดทิศทางการผลิตและการใช้พลังงานอย่างยั่งยืนการแสวงหาแหล่งพลังงานเพิ่มเติมในการเร่งจัดหาปิโตรเลียมภายในประเทศ และการกระจายเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าให้ได้ตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศ การ

จัดหาพลังงานทดแทน การพัฒนาพลังงานหมุนเวียน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหาร ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงพลังงานจากต่างประเทศ

๑๒.๒ พัฒนาองค์ความรู้และแสวงหาแหล่งพลังงานทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคิดค้นนวัตกรรมเพื่อลดการใช้พลังงานหลักที่เริ่มหมดไป และสร้างมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อม

๑๒.๓ สร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนอย่างจริงจังในการดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตอาหาร อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมการและพิจารณากำหนดให้มียุทธศาสตร์หรือแผนเสริมสร้างความมั่นคง ทางอาหาร เพื่อเป็นการวางแผนระยะยาวอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

๑๒.๔ พัฒนาภาคเกษตรกรรมอันเป็นรากฐานความมั่นคงทางอาหารของไทย ส่งเสริมระบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และพัฒนาเกษตรกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมและเกษตร สมัยใหม่ และฟื้นฟูค่านิยมใหม่ที่เคารพในศักดิ์ศรีของเกษตรกร

นโยบายที่ ๑๓ พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๑๓.๑ พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ให้ประสานสอดคล้องระหว่างแผนระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน เพื่อรองรับการเผชิญภัยคุกคามทั้งด้านการทหาร การก่อการร้าย สาธารณภัย ภัยพิบัติขนาดใหญ่ และโรคอุบัติใหม่ รวมถึงการบรรเทา ฟื้นฟูหลังภัย พิบัติ

๑๓.๒ จัดให้มีระบบแจ้งเตือนภัยที่มีเอกภาพ สามารถบูรณาการและผนึกกำลังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยในเชิงรุก ทั้งการแจ้งเตือนภัย การป้องกันภัย การระงับภัย การบรรเทาภัย และการฟื้นฟูผลที่เกิดขึ้น

๑๓.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการเตรียมพร้อมเผชิญ ภัยพิบัติ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยในเชิงรุก ทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ

๑๓.๔ พัฒนาและสนับสนุนการมีระบบฐานข้อมูลเฝ้าระวังและเตรียมพร้อมด้านภัยพิบัติที่ทันสมัย พร้อมระบบสำรอง ที่สามารถเชื่อมต่อการเตือนภัยล่วงหน้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ ๑๔ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

๑๔.๑ เสริมสร้างและพัฒนากองทัพให้มีโครงสร้างกำลังกองทัพ และยุทธโธปกรณ์ที่เหมาะสม ทันสมัย มีความพร้อมในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ และการปฏิบัติการกิจ ด้านสันติภาพได้อย่างต่อเนื่อง

๑๔.๒ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของชาติด้วยการผนึกกำลังจากทุกภาคส่วนในการป้องกันประเทศ และให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทัพตั้งแต่นโยบายปฏิบัติ

ในการพัฒนา ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการระดมสรรพกำลัง ทรัพยากร การป้องกันการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นในภาวะไม่ปกติ การพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างศักยภาพและปลูกฝังจิตสำนึกด้านความมั่นคงของท้องถิ่น เอกชน ภาคประชาชน ให้สนับสนุนภาครัฐ รวมถึงการสร้างเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานด้านการป้องกันประเทศ โดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วม

๑๔.๓ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือในทุกระดับกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ บนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน

๑๔.๔ พัฒนาและนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติเข้ามาสนับสนุนภารกิจนอกเหนือ จากสงคราม ในการเตรียมความพร้อมของกองทัพให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความมั่นคงภายใน การปราบปรามยาเสพติด และสนับสนุนภารกิจ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และการบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทั้งในกรอบของสหประชาชาติและกรอบ ความร่วมมือต่าง ๆ โดยจัดเตรียมอุปกรณ์และกำลังพลของกองทัพให้มีความเหมาะสมและไม่กระทบต่อ การจัดเตรียมกำลังและใช้กำลังเพื่อปฏิบัติการกิจตามแผนป้องกันประเทศ

๑๔.๕ ส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศและความมั่นคง โดย พัฒนาระบบอาวุธและระบบการแจ้งเตือนภัยทางทหาร ให้มีขีดความสามารถในการป้องกันปรามทางยุทธศาสตร์ และส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาการทหารรวมถึงเสริมสร้างขีดความสามารถ ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร โดยประสานการวิจัยและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ภายในกองทัพกับหน่วยงานวิจัย องค์กร สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและ ภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนขยายผลการวิจัยและเสริมสร้างขีดความสามารถด้าน อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารเพื่อการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารทางทหารให้สนับสนุนการป้องกันประเทศ

นโยบายที่ ๑๕ พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

๑๕.๑ ดำเนินงานข่าวกรองที่มีคุณภาพและแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ และความเคลื่อนไหวที่สนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงและผล ประโยชน์แห่งชาติ

๑๕.๒ เสริมสร้างความร่วมมืออย่างเป็นเอกภาพในประชาคมข่าวกรอง และหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งหน่วยงานข่าวกรองต่างประเทศ และมีเครือข่ายด้านข้อมูลข่าวสารกับภาคเอกชน และประชาชน

๑๕.๓ เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรองอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาบุคลากรและเพิ่มศักยภาพของเทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลและองค์กรด้านการข่าว

นโยบายที่ ๑๖ เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑๖.๑ เสริมสร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาความเข้มแข็งกลไกความร่วมมือระดับต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างกันอย่างสันติ

๑๖.๒ ส่งเสริมบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดน ทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล ในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการสำรวจและจัดทำ หลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านแต่ละด้านอย่างชัดเจน และรักษาความต่อเนื่องของคณะเจรจารวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนเครื่องมือที่ทันสมัย การเพิ่มมาตรการความปลอดภัยในพื้นที่เสี่ยงจากการสู้รบและก่อกบฏ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

๑๖.๓ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ ของภูมิภาค โดยเน้นที่ความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันในมิติทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน เพื่อให้เกิดทัศนคติในทางสร้างสรรค์ของการเป็นมิตรประเทศ รวมถึงลดอคติและความหวาดระแวงระหว่าง กัน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างประชาชน โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ ดำเนินการในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นและภาคประชาชน และให้ภาควิชาการและสถาบันด้าน การวิจัยมีบทบาทนำในการเชื่อมโยง การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประเทศเพื่อนบ้าน

๑๖.๔ ส่งเสริมให้อาเซียนมีเอกภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ และเป็นเครื่องมือสร้างดุลยภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมหาอำนาจ

๑๖.๕ สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการเชื่อมโยงกันมากขึ้นในประชาคมอาเซียน

๑๖.๖ ดำเนินการอย่างสมดุลในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการที่อาเซียนเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น แต่สามารถรักษาผลประโยชน์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญไว้ได้

๑๖.๗ เสริมสร้างความพร้อมของประเทศในการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง อาเซียน ในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรภาครัฐ พัฒนากฎ ระเบียบ ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้ไทยมีความพร้อมในการจัดการผลข้างเคียงที่จะเกิดขึ้นจากการอำนวยความสะดวกให้มีการติดต่อ เชื่อมโยงกันมากขึ้นในอาเซียน พร้อมทั้งเสริมสร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเป็นประชาคม อาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการสร้างความคุ้นเคย ความเข้าใจ และความรู้สึกเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑๖.๘ รักษาดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยมีจุดยืนและท่าทีที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการแสวงประโยชน์ร่วมของไทยกับประเทศต่าง ๆ และไม่ให้เกิดอยู่ท่ามกลาง

ความตึงเครียดของการแข่งขันอิทธิพลหรือการรักษาผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของมหาอำนาจ รวมถึง สนับสนุน การเข้าเป็นภาคีข้อตกลงระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ และเกียรติภูมิของ ประเทศ

๑๖.๙ เสริมสร้างปัจจัยที่เกื้อหนุนและสร้างสภาวะแวดล้อมที่ลดความหวาดระแวง ควบคุม ไปกับการเสริมสร้างความไว้วางใจในการส่งเสริมบทบาทของไทยด้านความมั่นคงระหว่าง ประเทศและ ใช้กลไกทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ให้เอื้อต่อการสร้างดุลยภาพและการ รักษาผลประโยชน์ ของชาติ

กล่าวโดยสรุป นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ จึงเป็นทิศทางหลักที่ กำหนดขึ้น เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น โดยมุ่ง แก้ไขปัญหา ที่กระทบต่อแก่นหลักของประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญในการรักษาและธำรงไว้ซึ่งสถาบัน หลักของชาติ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่ สันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบหรือ ลดความเสี่ยง จากภัยคุกคามต่างๆ และการมีดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ รวมถึงองค์กร ระหว่างประเทศ การดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติจึงต้องให้ความสำคัญในการนำ นโยบายไปสู่ การปฏิบัติและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การขับเคลื่อน ประเทศดำเนินไป อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ดังนี้

๒.๓.๑ แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)

๑. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประเทศในปัจจุบันมีบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมี ลักษณะ ผสมผสานระหว่างปัญหาความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความ ซับซ้อน เชื่อมโยง และหลากหลายแตกต่างตามแต่ละพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อประชาชนและ ประเทศชาติโดยรวมในทุกมิติ ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงจึงไม่อาจใช้แนวทางและ วิธีการดั้งเดิมที่ใช้แผนงานด้านความมั่นคง ดำเนินการเพียงอย่างเดียว หากแต่จำเป็นต้องนำแผนงาน พัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงมาดำเนินการร่วมด้วย เพื่อให้คนและชุมชนมีภูมิคุ้มกัน และพร้อมเผชิญภัย คุกคามความมั่นคงต่างๆ โดยในระยะที่ผ่านมา ดำเนินการภายใต้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริม ความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐)^{๑๖}

^{๑๖} สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความ มั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔, หน้า ๑.

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ มุ่งเน้นป้องกันแก้ไข และลดเงื่อนไขของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมายที่มีความเสี่ยงทางความมั่นคง โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานอย่างบูรณาการในกระบวนการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันประเทศ เข้ามาดำเนินงานร่วมกันอย่างประสานสอดคล้องกันเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของคน และชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เสริมสร้างความมั่นคงให้ประเทศ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้คนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง และให้ชุมชนพื้นที่เป้าหมายมีความพร้อมในการรักษาความมั่นคง รวมทั้งให้ความสำคัญในมิติความมั่นคง ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมอาเซียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาและด้านความมั่นคง แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่ ประกอบกับมีข้อจำกัดบางประการ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเบ็ดเสร็จ และยุทธศาสตร์ ดังกล่าวสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ดังนั้นเพื่อให้งานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และเพื่อพัฒนาแผนให้รองรับการขับเคลื่อนงาน มากขึ้น รวมทั้งรองรับปัญหาใหม่ที่จะเกิดขึ้นตามมา ทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงต้องจัดทำ "แผนการพัฒนา พื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)" เพื่อใช้เป็นเครื่องมือชี้แนะในการบริหาร จัดการ ประสานงาน จัดสรรทรัพยากร ดำเนินงาน และติดตาม ประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนา พื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในระยะต่อไปมี ประสิทธิภาพสูงสุดและเอื้อต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยรวม นำไปสู่ความสมดุล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และก่อเกิดประโยชน์สุขของประชาชน

๒. การดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่ผ่านมา

การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติบรรจุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติครั้งแรก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนแนวทาง การดำเนินงานจากเดิมที่ใช้การปราบปรามด้วยกำลังอาวุธเป็นสำคัญ เพื่อแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งทางอุดมการณ์ อันเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศในขณะนั้น มาเป็น กระบวนการบูรณาการงานพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยมี กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ๓ ประการ คือ ๑) การประสานงบประมาณพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม กับงบประมาณพัฒนากองทัพ ๒) การพัฒนาทรัพยากร เพื่อการเตรียมพร้อม และ ๓) การ พัฒนาเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยมุ่งดำเนินงานลักษณะ "การพัฒนา เฉพาะพื้นที่" ในพื้นที่ ยุทธศาสตร์พัฒนา และพื้นที่ป้องกัน เพื่อขจัดเงื่อนไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ อาทิ การเข้าถึง อำนาจรัฐ การสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้ประชาชน และการจัดตั้งถิ่นฐานเพื่อพัฒนายกระดับ

การดำรงชีวิตของประชาชน ต่อมาเมื่อสถานการณ์ความรุนแรงยุติลง พื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา และ มีความมั่นคงปลอดภัยแล้ว จึงสามารถเข้าสู่การพัฒนาในระบบปกติได้ขณะที่เศรษฐกิจขยายตัวเติบโตในอัตราสูง โครงสร้างทางสังคมและการเมืองการปกครอง เปลี่ยนแปลงไป กระแสโลกาภิวัตน์เริ่มเข้าสู่สังคมไทยและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น การพัฒนาประเทศกระจายสู่ ภูมิภาคและชนบท แต่สภาพความยากจนและความเหลื่อมล้ำยังเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในชนบท ทรัพยากรธรรมชาติถูกบุกรุกทำลายและเสื่อมโทรมลงจากการใช้โดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัด ปัญหาความมั่นคง เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ที่รุนแรงขึ้น ปัญหาชุมชนบนพื้นที่สูง และปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังเป็นปัญหาสำคัญ ในด้านความมั่นคง

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้จัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) และฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) เพื่อเป็นกรอบแนวทาง การดำเนินงานของชาติ มุ่งดำเนินงานเชิงรุก ในการลดเงื่อนไขต่างๆ ที่จะนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงตั้งแต่ ในภาวะปกติ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับและป้องกันสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหาและภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบัน ทั้งภัยคุกคามความมั่นคง รูปแบบเก่า และภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งครอบคลุมทั้งพื้นที่ชายแดน พื้นที่ขึ้นใน และพื้นที่ ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่ง ได้มีการปรับยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน โดยจัดทำ "ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อ เสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐)" เพื่อใช้เป็นเครื่องมือและกรอบแนวทางในการดำเนิน แผนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงควบคู่ไปกับการดำเนินแผนงานความมั่นคง

รวมทั้งได้มีการดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในลักษณะโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เฉพาะพื้นที่หลายโครงการซึ่งประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ปัจจุบันมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินงานต่อเนื่อง ต่อไป ได้แก่ โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดตาก โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เฉพาะพื้นที่ภูยาล จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่รอยต่อจังหวัดศรีสะเกษและ จังหวัดอุบลราชธานี

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการผลักดันงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเบ็ดเสร็จ เนื่องจากประเทศไทยยังคงเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง รูปแบบเก่า ซึ่งยังไม่หมดไป และต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่มีความหลากหลาย ซับซ้อน และแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ นอกจากนี้ การดำเนินการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่ผ่านมา มีข้อจำกัดของการดำเนินงาน ๕ ด้านหลัก ดังนี้

๑) ด้านบุคลากรและการปฏิบัติงาน บุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในแต่ละพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะของการ

ดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เมื่อมีการโยกย้ายปรับเปลี่ยน บ่อยครั้งจนขาดความต่อเนื่อง ทำให้เป็นปัญหาของการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์จนหลายครั้งส่งผลให้ไม่มีการจัดสรรทรัพยากรที่สอดคล้องกับ ปัญหาและเป้าหมายในพื้นที่ที่กำหนดไว้

๒) ด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมาพบว่ากฎหมาย กฎ และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับกรรณายุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติ บางเรื่องบาง ประการ เป็นอุปสรรคไม่สามารถรองรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป หรือไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งยังมีข้อจำกัดในการนำกฎหมายไปบังคับใช้ เพราะยังขาดการชี้แจงทำ ความเข้าใจ โดยเฉพาะกับ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและการเข้าถึง กระบวนการ ยุติธรรมที่ไม่เท่าเทียมกัน จนเป็นอุปสรรค และข้อจำกัดต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๓) ด้านแผนงาน โครงการ และงบประมาณ หน่วยงานในระดับจังหวัดขาดความรู้ความ เข้าใจ ในการจัดทำแผนงาน/โครงการด้านความมั่นคงในแผนพัฒนาจังหวัด ขาดการบูรณาการการ ดำเนินงานระหว่าง หน่วยงาน และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของชาติ ส่งผลให้ไม่ได้รับความสำคัญ ในการดำเนินงานและไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในเชิงพื้นที่

๔) ด้านกลไกการบริหารจัดการดำเนินงาน กลไกการบริหารงานพัฒนาเพื่อเสริมความ มั่นคง ของชาติที่มีการจัดวางระบบไว้แล้ว เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติยังขาดความเชื่อมโยงกันระหว่าง หน่วยงาน ทั้งหน่วยงานส่วนกลางกับหน่วยงานระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ นอกจากนี้ ยังพบว่ากลไก บางหน่วยงาน ยังไม่ได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบไว้ด้วย

๕) ด้านการจัดทำฐานข้อมูล ที่ผ่านมากการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรองรับการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ในระดับพื้นที่และจังหวัดยังขาดความสมบูรณ์ ไม่ ทันทต่อสถานการณ์ ปัจจุบัน ตลอดจนยังขาดความเชื่อมโยงของข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นระบบ

๓. สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคง การประเมินความเสี่ยงและแนวโน้ม

๓.๑) สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคง

๑) สถานการณ์โลก

การเมืองโลกมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีหลายขั้วอำนาจ และมีการสร้าง คุลอำนาจใหม่ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลก ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ ประเทศไทยต้องกำหนดท่าทีเพื่อรักษาคุณภาพทางความสัมพันธ์กับ ประเทศมหาอำนาจ ในขณะเดียวกัน มีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความมั่นคงในสถานการณ์โลกที่สำคัญ อาทิ ปัจจัยความมั่นคงของมนุษย์ จากสถานการณ์ที่ประชากรโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นนำไปสู่การขาด แคลนทรัพยากร โดยเฉพาะด้านอาหารและ พลังงาน และสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจนส่งผลกับ โครงสร้างประชากรโลก รวมทั้งปัจจัยความมั่นคง ด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม และภัยธรรมชาติ

โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาสำคัญ ของโลกที่รุนแรงมากขึ้น จึงต้องมีความร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อเผชิญกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ภัยคุกคามข้ามชาติ โดยเฉพาะผลกระทบจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ล่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะการใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่พักพิงและอำนวยความสะดวก ในการก่อเหตุจากกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาค เชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคงอื่นๆ อาทิ การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ประเทศไทย จึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังความเสี่ยง และเตรียมพร้อมเพื่อรับมือต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

๒) สถานการณ์ในภูมิภาค

(๑) การขยายอิทธิพลและเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศมหาอำนาจมีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการแข่งขันและ การขยายอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในรูปแบบของการใช้พลังอำนาจทางทหาร ทางเศรษฐกิจ และการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในภูมิภาค ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิด ความขัดแย้งจนอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของประเทศไทย

(๒) ความร่วมมือในกรอบประชาคมอาเซียน มีความเคลื่อนไหวสำคัญที่จะทำให้อาเซียน มีความเข้มแข็งทางการเมือง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การมีปฏิสัมพันธ์ และเชื่อมโยงกัน มากขึ้นของประเทศสมาชิกอาเซียน อาจทำให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิมมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย ในทางตรงกันข้าม อาจทำให้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีโอกาสเกิดขึ้นได้มากและรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านการปกครอง และเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือและความมั่นคงของอาเซียน

(๓) ความขัดแย้งทางดินแดนและการใช้กำลังทางทหาร เป็นความขัดแย้งจากปัญหา ความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล ที่มีแนวโน้มจะนำไปสู่การใช้กำลัง ความรุนแรง และ การใช้กำลังทางทหารเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดกฎหมายในบริเวณชายแดนที่อาจกระทบกระทั่ง กับประเทศรอบบ้าน เพราะเกี่ยวข้องกับอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ นอกจากนี้ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังประสบกับปัญหาความขัดแย้งการอ้างสิทธิเหนือดินแดนในทะเลจีนใต้ ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือกันในกรอบอาเซียนและภูมิภาค

(๔) การย้ายถิ่นฐานของประชากร เนื่องจากระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพ ชีวิตของประเทศในอาเซียนมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชากร จากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศ ในลักษณะเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการ กลุ่มคนเหล่านี้ของแต่ละประเทศ ซึ่งจะสร้างปัญหาการเมืองระหว่างประเทศในอนาคตได้ โดยเฉพาะกลุ่มที่ขัดแย้ง กับรัฐบาลของประเทศต้นทาง นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ

ตามมา เช่น ปัญหาสถานะและสิทธิของ บุคคลตามกฎหมาย ปัญหาการศึกษา ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนในพื้นที่ เป็นต้น โดยปัญหาดังกล่าว มีความละเอียดอ่อนและส่งผลกระทบต่อหลายมิติ ทั้งความมั่นคงของมนุษย์ ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชาวจีนอพยพรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในประเทศไทยเพื่อแสวงโอกาสทางเศรษฐกิจ

๓) สถานการณ์ในประเทศ

๑. สถานการณ์ความมั่นคงในประเทศโดยรวม

(๑) ความขัดแย้งทางสังคม การเมือง และสถาบันหลักของชาติ

เป็นความขัดแย้ง ที่เกิดจากความไม่เข้าใจในความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ที่อาจนำไปใช้เป็นเงื่อนไข ในการสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง รวมทั้งมีความเคลื่อนไหวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถาบันหลัก ของชาติ ได้เพิ่มระดับและขอบเขตที่กว้างขวาง ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว ในขณะที่ ลังคมไทยกำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยที่ยังคง มีปัญหาเชิงโครงสร้างจากความเหลื่อมลาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงโลกทัศน์ ที่แตกต่างกันของกลุ่มคนในสังคม เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความแตกแยกทางความคิดระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ทำให้มีความเสี่ยงต่อการรักษาเอกภาพของชาติและการสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมไทย

(๒) ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำยังเป็นเงื่อนไข และปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า ๑) มีคนจนจำนวน ๔.๘๔ ล้านคน หรือร้อยละ ๗.๒ ของประชากรประเทศ ๒) มีคนเกือบจนจำนวน ๕.๖๓ ล้านคน หรือร้อยละ ๘.๓๘ ของประชากรประเทศ ๓) คนจนส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๒.๒ อยู่ในพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดน และ ๔) คนจนมีอาชีพเกษตรกรร้อยละ ๕๖.๙ และได้รับการศึกษาน้อย ผลจากการพัฒนาที่ผ่านมาปัญหาความยากจนได้ลดลง แต่ปัญหาความเหลื่อมลายังไม่ลดลง โดยเฉพาะในด้านรายได้พบว่า ความไม่สมดุล ของรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวย ดังนี้ ประชากรกลุ่มจนที่สุดร้อยละ ๑๐ มีสัดส่วนรายได้ร้อยละ ๑.๕๘ ในขณะที่ประชากรกลุ่มรวยที่สุดร้อยละ ๑๐ มีสัดส่วนรายได้ร้อยละ ๓๔.๙๘ จึงมีช่องว่างรายได้ห่างกัน ๒๒.๐๘ เท่า นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความเหลื่อมลาในด้านการถือครองที่ดิน ด้านกระบวนการยุติธรรม และ ด้านการเข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ อันเป็นกับดักที่นำไปสู่เงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง

(๓) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มลดลงและเสื่อมโทรม

จากการใช้ประโยชน์ที่ไม่คำนึงและตระหนักถึงขีดจำกัด และการแย่งชิงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น การกำหนดขอบเขตพื้นที่อนุรักษ์ไม่ชัดเจนการเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็น

ธรรมมีความเหลื่อมล้ำ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน และชุมชนและนำไปสู่ความขัดแย้งที่กระทบต่อความมั่นคง โดยปัญหาสำคัญคือ ๑) พื้นที่ป่ายังคงถูกบุกรุก ทำลายอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและลักลอบตัดไม้มีค่าบางชนิด ทำให้เกิดความสูญเสียใน ระบบนิเวศน์และความหลากหลายทางชีวภาพ ๒) ทรัพยากรน้ำขาดแคลนและมีปัญหาในการบริหารจัดการโดยมีปริมาณในเพียง ๒ ใน ๓ ของความต้องการใช้น้ำโดยเฉพาะด้านการเกษตรและอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ในขณะที่น้ำในธรรมชาติลดลงและมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่สร้างแหล่งกักเก็บน้ำ ความขัดแย้งในการใช้น้ำ และปัญหาการจัดการน้ำเสีย ๓) ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมขึ้นวิกฤติจากการใช้ต่อเนื่องยาวนาน แต่ขาดการอนุรักษ์ และพัฒนา มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูงและมีความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๔) ปัญหาการกัดเซาะ ชายฝั่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๕) ปัญหาการจัดการขยะในชุมชนเมืองที่มี ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นปีละ ๒๖.๑๙ ล้านตัน แต่สามารถจัดการอย่างถูกต้องเพียง ๗.๘๘ ล้านตันโดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีขยะตกค้างมากถึง ๓๐.๔๙ ล้านตัน และ ๖) ปัญหาหมอกควันไฟป่าโดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่สูง

(๔) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

จากปรากฏการณ์เอลนีโญ (ภัยแล้ง) และ ลานินญา (อุทกภัย วาตภัย) ทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติและสาธารณภัยขนาดใหญ่บ่อยครั้งและมีแนวโน้ม รุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่การเกษตร พื้นที่ชุมชนเมืองและวิถีการดำรงชีวิต ของประชาชน

(๕) สังคมผู้สูงอายุ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์โดยพื้นที่ภาคเหนือจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าภาคอื่นๆ ๑๐ ปี ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรซึ่งมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเศรษฐกิจระดับมหภาค ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากร การออมและการลงทุน งบประมาณประเทศ การจ้างงาน ผลิตภาพของแรงงาน ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ลดลง และระดับจุลภาค ได้แก่ ตลาดผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพที่ขยายเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันทำให้ขาดกำลังแรงงาน โดยเฉพาะในภาคเกษตร ส่งผลต่อปัญหาแรงงานต่างด้าวและการหลบหนีเข้าเมือง

(๖) การเปลี่ยนแปลงสู่ความมั่นคงรูปแบบใหม่

กระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อ ความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร เทคโนโลยี อาหาร และพลังงาน ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคง รูปแบบใหม่ เช่น การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ อาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมในประเทศที่เพิ่ม และรุนแรงขึ้น การโจรกรรมและการจารกรรมทางไซเบอร์มีแนวโน้มจะเป็นประเด็นที่มีความเสี่ยงสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการกำหนดมาตรการป้องกันทำได้ยากและไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และมีความเป็นไปได้ ที่

การโจมตีทางไซเบอร์จะเป็นส่วนหนึ่งของสมรภูมิการรบในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิตสมัยใหม่ที่เร่งรีบ แข่งขัน มุ่งวัตถุนิยม มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความเสี่ยงนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์มากขึ้น

(๓) ปัญหายาเสพติด

ประเทศไทยเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน จากการเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและ ประเทศเพื่อนบ้าน อาศัยช่องทางพื้นที่ชายแดนในการลักลอบขนส่ง ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญ โดยภาครัฐ ได้ดำเนินการแก้ไขด้วยมาตรการปราบปรามเพื่อลดอุปทานยาเสพติด มาตรการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และมาตรการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง แต่พบว่าอุปทานหรือปริมาณยาเสพติดในประเทศยังไม่ลดลง รวมทั้งการจับกุมกระทำได้ยากขึ้น เนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดได้ปรับเปลี่ยนลักษณะการจัดองค์กร รูปแบบ และวิธีการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่ปัญหาอื่นๆ ด้วย อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ชุมชน และสังคม

(๔) สถานการณ์ชายแดน

พื้นที่ชายแดนที่ห่างไกลศูนย์กลางอำนาจรัฐมีสภาพ ทุรกันดารจึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความมั่นคง หลายปัญหามีแนวโน้มขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นใน อย่างต่อเนื่อง อาทิ ความขัดแย้งตามแนวชายแดน ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน การขยายของชุมชนตาม แนวชายแดน การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การค้าอาวุธสงคราม การกำหนดสถานะบุคคล ยาเสพติด แรงงาน ต่างด้าวผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณเขตแดนที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิด สาธารณภัยขนาดใหญ่ โรคระบาดตามแนวชายแดน อาชญากรรมข้ามชาติ ความขัดแย้งในกลุ่มประมงชายฝั่ง กับประมงน้ำลึก การลักลอบและค่าน้ำมันเถื่อน การขาดบริการพื้นฐานต่างๆ และปัญหาชนชาวนาและกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาศัยทำกินกระจัดกระจายอยู่

(๕) แรงงานต่างด้าวและการลักลอบเข้าเมือง

การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานจาก ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศรอบบ้านมีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยกำลังประสบปัญหาขาดแคลน แรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จึงต้องมีการจัดการปัญหาดังกล่าว โดยต้องสร้างสมดุลในการรักษา ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับความมั่นคงของชาติ และได้กำหนดมาตรการให้แรงงานต่างด้าว เข้าสู่ระบบการจดทะเบียนและการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว รวมทั้งหาแนวทางในการติดตามการเคลื่อนย้ายของแรงงาน อย่างไรก็ตามยังพบว่าแรงงานต่างด้าวและขบวนการลักลอบขนแรงงานยังคงหลบหนีเข้าเมือง อย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้นแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทยจำนวนมากยังไม่มีความรู้ความ

เข้าใจในเงื่อนไข และการเข้าสู่ระบบที่ถูกต้อง ล่งผลให้ใช้วิธีการลักลอบเข้าเมืองเพื่อทำงานผ่าน นายหน้าหรือผ่านเครือข่ายที่อยู่ในประเทศ จนทำให้บางส่วนถูกหลอกลวง นำไปสู่ปัญหาการค้า มนุษย์การกดขี่แรงงาน นอกจากนี้พบว่า คนต่างด้าวบางส่วนเข้ามาถูกต้องแต่กลับมาประกอบอาชีพที่ กฎหมายห้ามคนต่างด้าวทำ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อการแข่งขันคนไทย

๒) สถานการณ์ความมั่นคงในประเทศเชิงพื้นที่

(๑) ภาคเหนือ

พื้นที่ชายแดน มีสภาพภูมิประเทศที่ห่างไกลศูนย์กลางอำนาจรัฐ และติดต่อกับ ประเทศ รอบบ้านเป็นแนวยาว จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ ยาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมือง และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย การค้าอาวุธสงคราม การลักลอบ ส่งออก รถยนต์ที่ถูกโจรกรรม การขยายตัวพื้นที่ชุมชนชายแดน โรคติดต่อชายแดนระหว่างประเทศที่ ยังไม่สามารถ ควบคุมได้ และปัญหาการเข้าถึงบริการของภาครัฐในด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคม

พื้นที่ชั้นใน ส่วนใหญ่เป็นป่าอนุรักษ์และป่าสงวนซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำ จึงเป็นเหตุให้ เกิด ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ดินโคลนถล่ม และภัยแล้ง นอกจากนี้ ยังประสบกับปัญหาหมอกควันที่ก่อให้เกิดผลกระทบอื่นๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งและความแตกแยกทางสังคม เพิ่มขึ้นจากหลายสาเหตุ อาทิ การแย่งชิงทรัพยากรในพื้นที่ ความเห็นต่างทางการเมือง และการ บิดเบือนข้อมูลข่าวสาร

ปัญหาชาวเขาและชุมชนบนพื้นที่สูง ชาวเขาและชุมชนบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ ยังมี ความเสี่ยงในด้านความมั่นคงและเรื่องยาเสพติด ประชากรชาวเขาบางพื้นที่ยังมีอัตราการเกิดสูง การ อพยพ เข้ามาจากนอกพื้นที่และนอกประเทศ พบว่าชาวเขาร้อยละ ๔๓.๒ ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย ใน ขณะเดียวกัน ยังดำรงชีวิตโดยพึ่งพิงธรรมชาติ เช่น การทำการเกษตรเชิงเดี่ยวแบบดั้งเดิม ล่งผลต่อ การใช้ที่ดินและทรัพยากร ธรรมชาติที่ไม่ถูกต้องและสิ้นเปลือง รวมทั้งการจัดตั้งถิ่นฐานที่อยู่อย่าง กระจุกกระจายในพื้นที่อนุรักษ์ ห่างไกล ทุรกันดาร และการคมนาคมที่ไม่สะดวก จึงทำให้เกิดความ เหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ล่งผล ให้ตกอยู่ในสภาพความเป็นอยู่ยากจน ยิ่งไปกว่า นั้น การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมอย่างรวดเร็วไปสู่ความทันสมัย ในเชิงวัตถุนิยม ทำให้ชาวเขาและ ชุมชนบนพื้นที่สูงปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ล่งผลกระทบต่อ วิถีชีวิตและชาติภูมิคุ้มกัน ที่เพียงพอในการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมดั้งเดิม

(๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พื้นที่ชายแดน ประสบปัญหาสำคัญ คือ เส้นเขตแดนไม่ชัดเจน โดยเฉพาะจาก การเปลี่ยนแปลงของเกาะดอนในแม่น้ำโขง การขยายของชุมชนตามแนวชายแดน การลักลอบขนยาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการลักลอบเข้าเมือง จากประเทศรอบบ้านและประเทศเพื่อนบ้าน

พื้นที่ชั้นใน ประสบปัญหาสำคัญ คือ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ สาธารณประโยชน์ในหลายพื้นที่ อาทิ การบุกรุกพื้นที่ป่า โดยเฉพาะการลักลอบตัดไม้พะยุงเพื่อส่งออก การบุกรุกแหล่งน้ำ ปัญหายาเสพติดที่เป็นแหล่งพักยำนำเข้าจากพื้นที่ชายแดน ปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำ ปัญหาสาธารณสุขจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์และ ความเห็นต่างทางการเมือง

(๓) ภาคกลาง

พื้นที่ชายแดน ประสบปัญหาสำคัญคือ ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข โดยเฉพาะภัยน้ำท่วมและภัยแล้ง

พื้นที่ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่ง ประสบปัญหาสำคัญ คือ การกัดเซาะพื้นที่ ชายฝั่ง การพังทลายของดินบริเวณชายฝั่ง การบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน การแย่งชิงการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรทางธรรมชาติ ปัญหาคนไทยพลัดถิ่น แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ความขัดแย้งเนื่องจากความเห็นต่างทางการเมือง และปัญหายาเสพติด

พื้นที่ชั้นใน ประสบปัญหาสำคัญ คือ ยาเสพติดกระจายอยู่ทั่วประเทศ แรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้าเมือง การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อประกอบอาชีพ การไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ปัญหาขยะ และการบริหารจัดการน้ำ

(๔) ภาคใต้

พื้นที่ชายแดน ประสบปัญหาสำคัญ คือ ความไม่ชัดเจนของเส้นแนวเขตแดน จนทำให้เกิด ปัญหาการลักลอบข้ามแดน และปัญหาภัยแทรกซ้อนอื่นๆ เช่น ยาเสพติด สิ้นค้าหนีภาษี เป็นต้น

พื้นที่ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่ง ประสบปัญหาสำคัญ คือ แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายซึ่ง ส่วนใหญ่อยู่ในภาคการประมง การทำประมงรุกลาน่านน้ำไทย การค้ามนุษย์และสิ้นค้าหนีภาษี การใช้ เครื่องมือประมงผิดกฎหมายทำลายทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล การกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่ง การแสวงหา ผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจากทะเลอย่างขาดความรับผิดชอบและขาดการควบคุม จัดการ ก่อให้เกิด ความขัดแย้งทางสังคม เช่น ความขัดแย้งในธุรกิจเอกชนในชุมชนท้องถิ่น ที่สำคัญยัง พบปัญหาการแพร่ระบาด ของยาเสพติดอย่างรุนแรง โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาสาธารณสุข จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

พื้นที่ชั้นใน ประสบปัญหาสำคัญคือ แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง ยาเสพติด โดยเฉพาะพืชกระท่อม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ อาชญากรรมข้ามชาติ การบุกรุกทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสาธารณสุข

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่เฉพาะที่มีสถานการณ์ความรุนแรง ละเอียดอ่อน และยังคงเกิดเหตุความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง

๓.๒ การประเมินความเสี่ยงและแนวโน้ม

จากการประเมินสถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ โดยรวม และเชิงพื้นที่ รวมทั้งจากการประเมินการดำเนินงานและข้อจำกัดของการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เป็นที่ประจักษ์ว่า ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงเผชิญทั้งภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า และ ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่มีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์แต่ละพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกัน ในทุกมิติ ล่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในระยะต่อไปต้องเผชิญกับความเสี่ยงและ แนวโน้ม ดังนี้

๓.๒.๑) ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

เป็นความเสี่ยงที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับ การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของคนชุมชน ในพื้นที่เป้าหมาย เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๒.๖ อยู่ใน พื้นที่ชนบท โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง โดยสาเหตุ พื้นฐานความยากจนมาจากปัญหาความเหลื่อมล้ำในเรื่องการกระจายโอกาส การพัฒนาที่ไม่ทั่วถึง การด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน ขาดข้อมูล องค์ความรู้ และแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ ความเหลื่อมล้ำในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นกับดักไปสู่ภัยคุกคามความมั่นคงและมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในปัจจุบัน ความเสี่ยงดังกล่าว มีแนวโน้ม จะได้รับการแก้ไขปัญหาคัดเจนมากขึ้น ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ โดยความยากจนมีแนวโน้มลดลง แต่ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นปัญหา ระยะต่อไปจะมีการมุ่งเป้าหมายไปสู่การแก้ไขปัญหาคนจนส่วนใหญ่ ของประเทศในพื้นที่เป้าหมาย พร้อมกับแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นกับดักของการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเป็น โอกาสสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง

๓.๒.๒) การขาดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต

เป็นความเสี่ยงซึ่งเป็นผลมาจากการประสบกับ ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่ละเอียดอ่อน ซ้ำซ้อน รวดเร็ว และรุนแรงขึ้น อาทิ ความขัดแย้งในการใช้ ทรัพยากรระหว่างรัฐและประชาชน ทรัพยากรดินที่เสื่อมโทรมขึ้นวิกฤตจากการใช้ประโยชน์มายาวนานแต่ขาด การพัฒนาปรับปรุงบำรุงและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ภัยพิบัติทางธรรมชาติและสาธารณภัยรุนแรงและบ่อยครั้ง ทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกบุกรุกทำลายและเสื่อมโทรมลง การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทรัพยากรน้ำ ทั้งด้านการเกษตรและอุปโภคบริโภคขาดแคลนเนื่องจากข้อจำกัดในการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำรวมทั้งสถานการณ์และบริบทความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ ทำให้ ชุมชนและประชาชนในพื้นที่การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง มีความเสี่ยงในการก้าวทันและรับมือกับบริบท ที่เปลี่ยนแปลงไป ล่งผลต่อการขาดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต ความเสี่ยง

ดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะไปส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของคน ชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงโดยตรง ในขณะที่ความพร้อม ในการรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นของคนและชุมชนยังมี ข้อจำกัด จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันที่สอดคล้อง ก้าวทัน และรับมือกับความเล็งดังกล่าว

๓.๒.๓ การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม

เป็นความเสี่ยง ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงด้วยโครงสร้าง ประชากรของประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ สังคมผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อผลิตภาพแรงงาน และกำลังการผลิต โดยเฉพาะในภาคการเกษตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ ในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ในขณะเดียวกัน สังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย มากขึ้น จะมีการเคลื่อนย้าย แรงงานสู่เมือง การเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตไปสู่สังคมวัตถุนิยม และการเข้าสู่ สังคมการสื่อสาร ทำให้ ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายบางส่วนไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ความเล็งดังกล่าว มีแนวโน้มที่ ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงจะได้รับผลกระทบ โดยตรง จึง จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสามารถอยู่รอดได้อย่างเข้มแข็งบนพื้นฐานของวิถีชีวิต ดั้งเดิมของชุมชน

๓.๒.๔ การบริหารจัดการงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

เป็นความเสี่ยงในการขับเคลื่อน งานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ที่ผ่านมายังขาด การบูรณาการอย่างเป็นองค์รวมที่มีเป้าหมายยึดประชาชน และพื้นที่ความมั่นคงเป็นจุดมุ่งหมายร่วม ในการดำเนินงาน เครื่องมือและกลไกการขับเคลื่อนงานยังไม่มี ประสิทธิภาพพอ กฎระเบียบบาง ประการล้าสมัย ไม่สอดคล้อง และขัดกัน ฐานข้อมูลโดยรวมทั้งในระดับประเทศ และในระดับพื้นที่ยังไม่ครอบคลุม ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน บุคลากรปฏิบัติงานยังมีความรู้ความเข้าใจ ที่จำกัด และยังมี ช่องว่างในการปฏิบัติระหว่างระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ความเล็งดังกล่าว มีแนวโน้ม ที่การ ขับเคลื่อนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงจะต้องเผชิญ และหาหนทางแก้ไข โดยเริ่มมีสัญญาณที่ดีขึ้น ในการบูรณาการทำงานร่วมกัน การพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมในงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง การมีเวทีพูดคุย แลกเปลี่ยน เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันทุกด้านในลักษณะประชารัฐ ที่สำคัญ คือ สังคมไทยมุ่งยึด กรอบทำงานบนพื้นฐานของศาสตร์พระราชา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

๒.๓.๒ แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)

๑. กรอบแนวคิด

การขับเคลื่อนแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ยึดแนวพระราชดำริการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยุทธศาสตร์ แนวทาง ดำเนินงาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" ตามศาสตร์พระราชาเป็นกรอบการดำเนินงาน รวมทั้ง แนวทางการพัฒนา ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย

ความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยมีกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ดังนี้^{๑๗}

๑) การปรับกระบวนการความคิด มุ่งเน้นให้คนมีมุมมองและจุดมุ่งหมายร่วมในการดำเนินงาน โดยมีแนวคิด ทศนคติที่เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ตระหนักถึงความสมดุลมั่นคง ยั่งยืนของการพัฒนา ทุกมิติ ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง การปกครอง และความมั่นคงของประเทศ

๒) การดำเนินงานโดยยึดพื้นที่เป้าหมายเป็นหลัก โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้พื้นที่เป้าหมายที่มีความเสี่ยงหรือมีเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ปัญหาความมั่นคง มีการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ มุ่งพัฒนาคนและพื้นที่ไปพร้อมกัน

๓) การบูรณาการงานการพัฒนาและงานความมั่นคง ทั้งงานพัฒนาและงานความมั่นคง อย่างเป็นองค์รวมทุกมิติ ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการอย่างเป็นเอกภาพในทุกระดับ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงรุกเตรียมความพร้อมป้องกันปัญหาความมั่นคงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น และสามารถปรับตัวให้รอดพ้นวิกฤติความมั่นคงต่างๆ ได้

๔) การมีส่วนร่วมตามแนวทางประชาธิปไตย ผนึกกำลังร่วมกันตามแนวทางพัฒนาประชาธิปไตย ในการป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคงต่างๆ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชนและประชาชน ในทุกระดับให้สอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาความมั่นคง อย่างเป็นรูปธรรม

๒. วิสัยทัศน์

"คน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายมีการพัฒนา มีจิตสำนึกความมั่นคง มีภูมิคุ้มกัน สามัคคีปรองดอง สามารถพัฒนาร่วมกับประเทศรอบบ้าน เพื่อความมั่นคง ปลอดภัย และประโยชน์สุขของประชาชน"

๓. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อน้อมนำศาสตร์พระราชาและแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ เพื่อเสริมความมั่นคง

๒) เพื่อพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายให้มีโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม มีความเข้มแข็ง มั่นคง ปลอดภัย มีจิตสำนึกด้านความมั่นคง พึ่งตนเองได้ รวมทั้งมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตพร้อมเผชิญปัญหา ภัยคุกคาม และการเปลี่ยนแปลง

^{๑๗} สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔, หน้า ๑๑.

๓) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา กับประเทศรอบบ้าน พร้อมกับจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน

๔) เพื่อขยายผลองค์ความรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง การจัดการโดยสันติวิธี ไปพร้อมกับการนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕) เพื่อเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาความสมดุล ของระบบนิเวศน์ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๖) เพื่อให้การบริหารจัดการแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ มีการบูรณาการให้เกิดเอกภาพและประสิทธิภาพในทุกกระดับ

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๑) พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ คือ พื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาทางความมั่นคง โดยมีขอบเขตพื้นที่ ทุกจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดชั้นใน จังหวัดชายแดน และจังหวัดชายทะเลและเกาะแก่ง

๒) หลักเกณฑ์การจำแนกและจัดลำดับความสำคัญพื้นที่เป้าหมาย ให้มีการจำแนกพื้นที่ เป้าหมายเพื่อดำเนินการตามแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ออกเป็น ๑) พื้นที่เป้าหมาย ที่จังหวัดประกาศ ๒) พื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ และ ๓) พื้นที่เป้าหมายอื่นๆ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) พื้นที่เป้าหมายที่จังหวัดประกาศ การดำเนินงานให้กระทรวงมหาดไทยและจังหวัด ประกาศการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ ผ่านกลไกคณะอนุกรรมการจัดทำแผนงานด้านความมั่นคง จังหวัดที่มีหน่วยงานด้านการพัฒนา หน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่ ร่วมกับกองอำนาจการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) จังหวัด ผู้แทนจากภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และ ภาคเอกชน โดยแจ้งให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและภูมิภาค ได้รับทราบล่วงหน้าก่อนการจัดทำ แผนและค่าของงบประมาณประจำปี รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ กลุ่ม/องค์กร ภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชน ในพื้นที่ได้รับทราบ เพื่อประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุน การดำเนินงานในเชิงบูรณาการแผนงานของ หน่วยงานภาครัฐ การจัดลำดับความสำคัญในแต่ละพื้นที่ ทั้งในระดับตำบลหรือระดับหมู่บ้าน ให้ใช้ หลักเกณฑ์การพิจารณา ๕ หลักเกณฑ์ ได้แก่ ๑) ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา ๒) ความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหา ๓) ความยากง่ายต่อการ

แก้ปัญหา ๔) ผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น และ ๕) ความตระหนักรู้ของ ประชาชนในจังหวัดที่มีต่อ ปัญหา

๒) **พื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.)** เป็นพื้นที่ ที่วิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับแรก ว่ามีความเสี่ยง ต้องเร่งแก้ปัญหา เพราะหากไม่ ดำเนินการแก้ไขจะเกิด ผลกระทบต่อความมั่นคงสูง โดยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ในระดับพื้นที่ ร่วมกับจังหวัด กอ.รมน.จังหวัด กอ.รมน.ภาค และกองกำลังป้องกันชายแดน นำเสนอ ผ่านตามขั้นตอนระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ได้แก่ ๑) ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา ๒) ความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหา ๓) ความยากง่ายต่อการแก้ปัญหา ๔) ผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น และ ๕) ความตระหนักรู้ของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อปัญหา

๓) **พื้นที่เป้าหมายอื่น** ที่มีการนำเสนอผ่านกลไกตามตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่ง คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อ เสริมความมั่นคงของชาติ (นพข.) และสภาความ มั่นคงแห่งชาติหรือคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ในการดำเนินการ

๕. เป้าหมายการดำเนินงาน

การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติเป็นการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ประสาน เชื่อมโยงกับ การดำเนินงานระดับกระทรวง/กรม มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา ภัยคุกคาม สภาพพื้นที่ และบริบทความมั่นคง เฉพาะพื้นที่ จึงกำหนด เป้าหมายดำเนินงาน ดังนี้

๑) **พื้นที่พัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงได้น้อมนำศาสตร์พระราชาและแนวพระราชดำริมา** เป็น แนวทางในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ขยายผลโครงการพระราชดำริสู่ประชาชนในพื้นที่ เป้าหมายเป็น แบบอย่างในการดำเนินชีวิต สืบสานเรียนรู้และขยายผลศาสตร์พระราชาและหลักการ ทรงงานสู่กลุ่มเป้าหมาย ต่างๆ พร้อมไปกับสร้างแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มี ชีวิตตามภูมิสังคม

๒) **คน ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง** ได้รับการพัฒนาความเป็นอยู่ ให้ พออยู่พอกิน มีโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและองค์ความรู้ต่างๆ ในการดำรงชีวิต พึ่งตนเอง ได้ และมีภูมิคุ้มกัน มีการจัดระเบียบและพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ

๓) พื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเล เกาะแก่ง และพื้นที่สูง มีการจัดระบบการป้องกันและ พัฒนา เพื่อจัดระเบียบ ดังนี้

๑) พื้นที่ชายแดน ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาความมั่นคงได้รับการจัดระเบียบ ใน ลักษณะการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ มีการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริในการเสริมสร้าง ความมั่นคงตามแนวชายแดน จัดระบบและระเบียบประชากรและชุมชน เสริมสร้างระบบป้องกัน ตนเองและพัฒนาประสิทธิภาพระบบการสัญจรข้ามแดน และเร่งรัดการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย โดย ใช้การบูรณาการ จากทุกภาคส่วน

๒) พื้นที่ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่ง มีการจัดระเบียบพื้นที่ เพื่อคุ้มครอง ป้องกัน และ รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยใช้ในการบูรณาการจากทุกภาคส่วน ระบบ กลไกการช่วยเหลือ บรรเทา สาธารณภัยในทะเล และการสัญจรข้ามแดนมีการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทุกภาคส่วนมี ความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการใช้ประโยชน์ทางทะเลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๓) พื้นที่สูง มีการจัดระเบียบ พัฒนาคน ชุมชนบนพื้นที่สูงตามแนวพระราชดำริ บุคคล บนพื้นที่สูงได้รับการสำรวจ ตรวจสอบ และพิจารณาให้สัญชาติไทยเร็วยิ่งขึ้น เกิดความรู้ ความ เข้าใจ มีความรัก และหวงแหนแผ่นดินไทย รวมทั้งมีการจัดระเบียบการจัดตั้งถิ่นฐาน เพื่อให้คนบน พื้นที่สูงได้รับการพัฒนา ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๔) หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีองค์ความรู้และความเข้าใจด้านการ พัฒนา พื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง สามารถนำนวัตกรรมมาใช้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น รวมทั้งสามารถใช้แนวทางสันติวิธี กระบวนการยุติธรรมชุมชน มาจัดการความ ขัดแย้ง สนับสนุน การดำเนินงานเพื่อเสริมความมั่นคง การป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อความ มั่นคง

๕) คน ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนว พระราชดำริ มีการจัดตั้งถิ่นฐานตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนและป่า มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน พร้อมไปกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเสื่อมโทรม และกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการป้องกันรักษาการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

๖) จังหวัดชายแดนไทยกับจังหวัดชายแดนประเทศรอบบ้าน ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น มีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่เข้มแข็ง ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาท และบูรณา การการทำงาน ร่วมกันในการส่งเสริม ประสานความร่วมมือ และสร้างความสัมพันธ์กับประเทศรอบ บ้านบนพื้นฐานของ กระบวนการความคิดในฐานะการเป็นพลเมืองโลก

๗) การบริหารจัดการดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติมีเอกภาพและ ประสิทธิภาพ บุคลากรในพื้นที่การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนใน

ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้อง มีทักษะการบริหาร การวางแผน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และมีตัวชี้วัดร่วมที่ชัดเจน ในการดำเนินงานทุกระดับ เกิดการบูรณาการและพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างแท้จริง

๖. ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การสืบสานเรียนรู้และขยายผลการพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชာเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์

๑) ศึกษาเรียนรู้ศาสตร์พระราชาราช หลักการทรงงาน และผลสำเร็จของโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ นำไปขยายผลสู่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

๒) ดำเนินการตามแนวพระราชดำริการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ และนำไปขยายผลสู่พื้นที่เป้าหมายเพื่อความมั่นคงอื่นๆ ตามภูมิสังคม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันภัยความมั่นคงในพื้นที่ เป้าหมาย

๓) ประสานการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในภูมิภาคต่างๆ เพื่อนำองค์ความรู้ของศาสตร์พระราชามาขยายผล สนับสนุนคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้สามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและพึ่งตนเองได้

๔) สร้างแหล่งเรียนรู้ศาสตร์พระราชาราช สานสมดุลงน้ำ ดิน ป่าและวิถีการดำรงชีวิต ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิตตามภูมิสังคมและส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จ ในการน้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต รวมทั้งสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และสืบสานขยายผลพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชาราชเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่เป้าหมาย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคนชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย กลยุทธ์

๑) สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและองค์ความรู้ต่างๆ จัดบริการการศึกษา บริการสาธารณสุข และบริการสวัสดิการสังคมต่างๆ ให้กับคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยเฉพาะพื้นที่ ชายแดน ชายฝั่งทะเล เกาะแก่ง และพื้นที่สูง อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในโอกาส การเข้าถึงบริการ

๒) พัฒนาความเป็นอยู่ และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้พออยู่ พอกิน สามารถพึ่งตนเองได้โดยเร่งพัฒนาและบริหารจัดการน้ำเพื่อการดำรงชีวิตให้เพียงพอทั้งการเกษตร การอุปโภค และบริโภค

๓) ดำเนินการจัดระเบียบและพัฒนาชุมชน และจัดทำแผนชุมชนและตำบล เสริมสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคงและการเป็นพลเมืองที่ดี โดยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน องค์กรปกครอง

ท้องถิ่นและประชาชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ วางแผนโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนการรวมกลุ่มและพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชนและระบบสหกรณ์

๔) สร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยการต่อยอดการพัฒนาชุมชนที่มีอยู่เดิมให้เข้มแข็งขึ้น สนับสนุนบทบาทของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ให้ผลักดันการพัฒนาจากภายในชุมชนเอง และสนับสนุนให้เกิด ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาจิตสำนึก ร่วมกัน ในลักษณะของการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย เพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาและป้องกันความมั่นคง ปลอดภัยในชุมชน

๕) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวในชุมชนพื้นที่เป้าหมาย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการเสริมสร้าง ความมั่นคง

๖) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคง ในรูปแบบโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกัน ปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

๗) สนับสนุนการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับภัยพิบัติให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม ของแต่ละพื้นที่ โดยเน้นให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน มีความรู้และพร้อมรับมือภัยพิบัติ ที่อาจเกิดขึ้นตั้งแต่การป้องกัน การเผชิญเหตุ และหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการถอดบทเรียนมาใช้ในการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคต

๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร พัฒนา เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาสังคม ได้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพ ภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง และชุมชนพื้นที่สูง

กลยุทธ์

๑) พื้นที่ชายแดน

(๑) ดำเนินงานตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้ใน การเสริมสร้างความมั่นคง ตามแนวชายแดน เช่น การจัดระเบียบและพัฒนาพื้นที่เป้าหมายชายแดนและพื้นที่สูง โครงการหมู่บ้าน ยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการส่งเสริมศิลปาชีพ เป็นต้น

(๒) เร่งรัดและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายให้ประชาชนมีความมั่นคง ในที่อยู่อาศัยทำกิน ได้รับการพัฒนาระดับความเป็นอยู่ให้พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งการได้รับบริการสังคมพื้นฐานต่างๆ

(๓) จัดระบบและระเบียบประชากรและชุมชนพื้นที่ชายแดน เพื่อการพัฒนาและ ป้องกันภัยคุกคาม โดยพัฒนาข้อมูลพื้นฐานประชากรและการปกครองให้สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน พัฒนาจิตสำนึก ร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง รวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายพลังประชาชน ด้านความมั่นคง ทบหนวและพัฒนาประสิทธิภาพกลุ่มพลังมวลชนและอาสาสมัครเดิม เช่น อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ชุตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) ฯลฯ

(๔) เสริมสร้างระบบป้องกันตนเองแก่ประชาชนและชุมชน โดยพัฒนาระบบ การสื่อสาร มีระบบเฝ้าระวังและรายงานสถานการณ์ปัญหา พัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยในหมู่บ้าน และ เสริมสร้างองค์ความรู้และมีการฝึกการปฏิบัติการในการป้องกันภัยแก่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

(๕) พัฒนาประสิทธิภาพระบบการสัญจรข้ามแดน เพื่อควบคุมการลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ ปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ

(๖) ดำเนินการเร่งรัดการแก้ไขปัญหในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้านด้วยกลไกเจรจา ระดับทวิภาคี

(๗) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคาม ความมั่นคงในลักษณะของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุก ในการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

(๘) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนครอบคลุม พื้นที่ชายแดนทั้งหมดที่มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันให้เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดน และสอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ

๒) พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง

(๑) จัดระบบและระเบียบประชากรทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนพื้นที่ชายฝั่งทะเลและ เกาะแก่ง โดยพัฒนาข้อมูลพื้นฐานประชากรและการปกครองให้สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน และเสริมสร้างความร่วมมือ จิตสำนึกร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มพลังมวลชน และอาสาสมัครด้านความมั่นคง

(๒) เสริมสร้างระบบป้องกันตนเองแก่ประชาชนและชุมชนพื้นที่ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่ง โดยพัฒนาระบบการสื่อสาร มีระบบเฝ้าระวังและรายงานสถานการณ์ปัญหา เสริมสร้างความรู้ และมีการฝึกการปฏิบัติในการป้องกันภัย

(๓) พัฒนาระบบสัญจรข้ามแดนทางทะเลเพื่อควบคุมการลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ ยาเสพติด การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ การค่าน้ำมันเถื่อน และอาชญากรรมข้ามชาติ

(๔) จัดระเบียบพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงในลักษณะของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

(๕) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง ให้มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน สนับสนุนการพัฒนาโดยรวม ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด และสอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ

๓) ชุมชนพื้นที่สูง

(๑) พัฒนาชาวเขาและชุมชนบนพื้นที่สูงตามแนวพระราชดำริ ทั้งในด้านมนุษยธรรม โดยพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนบนพื้นที่สูง ให้มีทางเลือกทางอาชีพที่เหมาะสม การจัดถิ่นฐาน ที่อยู่อาศัยทำกินตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนและป่า การทำการเกษตรที่ถูกต้อง การปลูกพืชทดแทนฝิ่น และการแก้ไขปัญหายาเสพติด การดูแลรักษาป่า และการเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคง

(๒) จัดระเบียบชุมชนบนพื้นที่สูง โดยรวบรวมชุมชนที่กระจัดกระจายในพื้นที่ ที่มีแนวโน้มปัญหาความมั่นคงมารวมกันจัดตั้งถิ่นฐานถาวรตามแนวพระราชดำริ ในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ และโครงการเกษตรที่สูงหรือหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่

(๓) พัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนและชุมชนบนพื้นที่สูงให้สอดคล้อง กับภูมิสังคม กระจายและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข จัดศูนย์ ส่งเสริมสวัสดิการสังคม และศูนย์เรียนรู้การพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อลดปัญหาความยากจน ด้อยโอกาส และ ความเหลื่อมล้ำ

(๔) เร่งสำรวจและพิจารณากำหนดสถานะบุคคลบนพื้นที่สูงเพื่อป้องกันการสัญจร ข้ามแดนและปัญหาด้านความมั่นคง

(๕) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมให้คนและชุมชนบนพื้นที่สูงเข้ามา มีบทบาทและส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคง พิทักษ์ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ และแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด

(๖) จัดระเบียบชุมชนพื้นที่สูง ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคง ในลักษณะของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกัน ปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

(๗) จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา และแก้ไขปัญหาคความมั่นคงของชาติที่บูรณาการ ร่วมกัน สอดคล้องกับแผนด้านความมั่นคงและการพัฒนาประเทศโดยรวม เพื่อจัดระเบียบการพัฒนาชุมชนพื้นที่สูงให้ครอบคลุมทั้งหมด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง

กลยุทธ์

๑) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และระดับปฏิบัติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และรอบรู้ ในกระบวนการดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เพื่อการเป็นบุคลากรมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

๒) ส่งเสริมการพัฒนาคน กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งองค์กรภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มอาสาสมัคร ผู้นำชุมชน สื่อมวลชน และประชาชน ให้มีความรู้ ทักษะ ศักยภาพ ควบคู่กับการมีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ และรู้เท่าทันโลก ที่สอดรับ บริบทใหม่ของสถานการณ์ความมั่นคง และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๓) ดำเนินการจัดตั้งพัฒนา ขยายผล แหล่ง/ศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมายตามภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนา ขยายผล และต่อยอด ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

๔) สนับสนุนการจัดการเรียน การสอน การเรียนรู้ในการศึกษาทุกระดับ โดยให้มีหลักสูตร /รายวิชาการเสริมสร้างจิตสำนึก ร่วมกันในการรักษาสถาบันหลักของชาติ การเป็นพลเมืองไทยที่ดี และการรักษา ความมั่นคงของชาติ

๕) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิชาการต่างๆ ดำเนินการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ และถ่ายทอดความรู้การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ

๖) ดำเนินการศึกษา และพัฒนาข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงทุกด้าน อย่างเป็นระบบ ครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยสามารถ เชื่อมโยงเครือข่ายทุกระดับ รวมทั้งมีการจัดทำ Big Data ร่วมกัน ตลอดจนใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีและ ภาพถ่ายดาวเทียม

๗) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาตามภูมิสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยลดปัญหาที่เป็นเงื่อนไขความมั่นคงและความขัดแย้งในสังคม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรม เพื่อ การพัฒนาสังคมที่ก้าวทันกับบริบทใหม่ของสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงด้วยมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี กลยุทธ์

๑) ส่งเสริมสนับสนุนการนำวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการความรู้ พัฒนา อย่างเป็นระบบ ก้าวทัน รองรับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ความมั่นคงรูปแบบใหม่ รวมทั้งป้องกันความเสื่อมถอย ทางวัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรมในสังคม

๒) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี แก่เจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคมและผู้นำท้องถิ่น สร้างความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยเฉพาะด้านอุดมการณ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

๓) ส่งเสริมการดำเนินการตามแนวทางปรองดองสมานฉันท์อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยมีการชี้แจงสร้างความเข้าใจการบังคับใช้กฎหมายที่เสมอภาคเป็นธรรม พร้อมไปกับสนับสนุนการจัดเวทีประชาคมการเรียนรู้ในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี และกระบวนการยุติธรรมในสถาบันการศึกษาและ ชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือในการจัดการ ความขัดแย้งโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

๔) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอันดี และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มเยาวชน นิสิตนักศึกษา กลุ่มนักรักศึกษา และสื่อมวลชน เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภูมิใจในการเป็นพลเมืองไทย สามารถนำไปใช้ ในการครองตน และเผยแพร่ ขยายผลเพิ่มขึ้น

๕) สนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการความขัดแย้งของชุมชน และท้องถิ่นโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของ คนในพื้นที่ เพื่อให้คนเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างหลากหลายได้อย่างสันติ เกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งและลดความขัดแย้ง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในกระบวนการ จัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีและกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อความสมดุลมั่นคง

กลยุทธ์

๑) อนุรักษ์ พัฒนา ป่าไม้ ป้องกัน ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำลำธารตามแนวพระราชดำรินในพื้นที่เป้าหมาย จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ มุ่งเสริมสร้างปลูกจิตสำนึกให้

เห็น ความสำคัญของป่าและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าตามแนวทางปลูกป่าในใจคน อาทิ การฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.)

๒) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์ และสนับสนุนให้เข้ามามี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมการทำเกษตรแผนใหม่แก่ประชาชน

๓) สนับสนุนการจัดเวทีประชาคมและการใช้วัฒนธรรมชุมชน เพื่อลดเงื่อนไขปัญหา ความขัดแย้ง และการแย่งชิงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) มุ่งสร้างความมั่นคงด้านอาหารในพื้นที่เป้าหมายและรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์โดยส่งเสริม และสนับสนุนการสร้างธนาคารอาหารชุมชนและฟาร์มตัวอย่างตามภูมิสังคม

๕) ดำเนินการสำรวจวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและเร่งแก้ไขปัญหาคารกบซ้อน แนวเขตที่ดินในพื้นที่เป้าหมาย โดยเร่งปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ เพื่อลดเงื่อนไข ที่นำไปสู่ความขัดแย้งและลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

๖) ป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่าอย่างบูรณาการ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจในปัญหา การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ทั้งการปรับสภาพพื้นที่ป้องกันและความพร้อมของ เครื่องมืออุปกรณ์ และการประสานการดำเนินงานแก้ไขปัญหามอกควันไฟป่ากับประเทศรอบบ้าน

๗) ป้องกัน และแก้ไขปัญหาระบาดของโรคติดต่อและภัยธรรมชาติที่เกิดจากการชะล้างพังทลายของดินที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยการ พัฒนา ปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และการรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ

๘) พัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา โดยยึดหลักการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ใน ระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นจุดเด่นของพื้นที่เป้าหมาย ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิด การพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่

๙) ป้องกัน และรักษาผลประโยชน์ทรัพยากรของชาติทางทะเล โดยการพัฒนาระบบรู้ และความเข้าใจในคุณค่าของทะเล การใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีจิตสำนึกกับผิชอบ การพัฒนา

องค์ความรู้ ของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล และการคุ้มครองปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๗ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการพัฒนา กับประเทศรอบบ้าน

กลยุทธ์

๑) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมดำเนินงานของชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดน ที่นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดี กับประเทศรอบบ้าน โดยเฉพาะการใช้ความเข้มแข็งของความร่วมมือระดับ ท้องถิ่นมาใช้ในการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนและชุมชนกับประเทศรอบบ้าน

๒) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของภาคเอกชน สมาคมมิตรภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศรอบบ้าน จากระดับประชาชนสู่รัฐบาล

๓) เสริมสร้าง และประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้าน เพื่อมุ่งขจัดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน ในกรอบความร่วมมือ ของประชาคมอาเซียน

๔) ประสานความร่วมมือระหว่างจังหวัดชายแดนไทยกับจังหวัดชายแดนประเทศรอบบ้าน ในด้านการพัฒนาสังคม ทั้งด้านการพัฒนาสาธารณสุขชายแดน ด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการค้าชายแดน และการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน

๕) จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันกับประเทศรอบบ้านของหน่วยงานทั้งในประเทศ และระดับจังหวัด กับหน่วยงานราชการไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศรอบบ้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๘ ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

กลยุทธ์

๑) ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้กลไกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ/หรือ นพข. มอบหมายและสั่งการ

๒) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานโดยปรับปรุงการบริหารงานระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน พัฒนาแผนงาน ให้การปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐมีความรวดเร็ว ทันกับความต้องการของพื้นที่ กำหนด

ผู้รับผิดชอบ การดำเนินการทุกระดับให้ชัดเจน ไม่ล่าช้า รวมทั้งพัฒนาบุคลากรปฏิบัติงานให้มีทักษะ ความรู้และมีความเข้าใจ เป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

๓) ให้ความสำคัญและใช้บทบาทของหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศ ที่ไม่ใช่ภาครัฐโดยการกำหนดบทบาทและสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐในลักษณะเครือข่าย ให้เข้ามา สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง

๔) ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้การบริหารจัดการมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

๕) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล และกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงาน ที่เน้นผลลัพธ์ และผลกระทบอย่างชัดเจน

๖) ทบทวน ยกเลิก ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกัน ให้ ใช้ได้กับความเป็นจริงในพื้นที่ เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

กล่าวโดยสรุป แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พัฒนาขึ้นจาก ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งให้ ความสำคัญกับการพัฒนาคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงตั้งแต่ฐานราก โดยกระบวนการดำเนินงาน พัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงควบคู่ไปกับการดำเนินงานความมั่นคงที่ ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย ทางด้านความมั่นคงทั้งพื้นที่ชั้นใน พื้นที่ชายแดน และพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะ แก่ง แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติฉบับนี้ มีการประเมินสถานการณ์ ประมวล ข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับแผนฯ พร้อมทั้งการดำเนินการผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมจากระดับพื้นที่ โดยได้นำข้อมูลจากการลงพื้นที่ ๔ ภาค การประชุมติดตาม และประเมินผลการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความยากจน

๒.๔.๑ ความหมายของความยากจน

ความยากจน (Poverty) เป็นปัญหาสังคมที่รุนแรงและซับซ้อน การแก้ปัญหาความยากจน โดยไม่เข้าใจสาเหตุและผลที่ตามมา จะทำให้การแก้ปัญหาความยากจนเกิดผลร้ายแรงกว่าการไม่ทำ อะไรเลย เปรียบเสมือนหมอที่รักษาโรคร้ายไขเจ็บของคนไข้ตามอาการของโรค (Symptom) โดยไม่ เข้าใจสาเหตุของโรค (cause) อาจทำให้เกิดปัญหาร้ายแรงกับคนไข้ได้ฉะนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจใน มิติและความซับซ้อนของความยากจนจึงควรทบทวนทั้งแนวคิดและทฤษฎีความยากจน Socrates กล่าวไว้ว่าสำหรับข้าพเจ้าการเป็นคนจนไม่ใช่สิ่งน่าละอายความจริงที่น่าละอายคือการไม่ทำอะไรเพื่อ

แก้ปัญหาความยากจน^{๑๘} เพื่อให้เกิดความเข้าใจสาเหตุของความยากจนซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดที่สำคัญดังนี้

สุพัตรา สุภาพ กล่าวว่ ความยากจน คือ สภาพของการดำรงชีวิตของบุคคลซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอจ่าย และไม่สามารถจะบำบัดความต้องการทั้งทางร่างกายและ จิตใจ จนเป็นเหตุให้บุคคลนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่สังคมวางไว้^{๑๙}

วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร กล่าวว่ ความยากจน หมายถึง การขาดแคลน ทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดแก่ผู้ใดแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความบกพร่องและไม่สามารถจะ ดำรงความเป็นอยู่ในเศรษฐกิจของตนให้อยู่ในระดับเดียวกับคนอื่น ๆ ในหมู่หรือกลุ่มที่ตนอยู่รวม นั้นได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้นั้นไม่สามารถจะใช้ประสิทธิภาพทั้งทางกายและทางสมองให้เป็น ประโยชน์อย่างเต็มที่^{๒๐}

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวว่ วิชาสาขาสังคมศาสตร์ที่ได้ศึกษา เรื่องเกี่ยวกับความยากจน มาช้านาน ได้แก่ วิชาเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ได้แยกความ ยากจนเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ความยากจนอย่างที่สุด (Absolute Poverty) หมายถึง ระดับการ ครองชีพที่ต่ำจนไม่สามารถ จะบำรุงรักษาสุขภาพและชีวิตอยู่ได้ และความยากจนโดยเปรียบเทียบ (Relative Poverty) หมายถึง ภาวะการณ์ที่สิ่งจำเป็นทางเศรษฐกิจยังมีไม่ครบหรือหายาก ดังนั้น คน จนเชิงเปรียบเทียบจึงจนเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นในสังคมของเขา^{๒๑}

รังสรรค์ ณะพรพันธ์ นักเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวว่ความยากจน คือ ปรากฏการณ์สัมพันธ์ซึ่งเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางการเมือง และอำนาจทางเศรษฐกิจที่ไม่ทัดเทียมกัน ภายใตุนิยมที่มีส่วนเสริมสร้างให้เป็นปญหารายแรง ดังนั้น ในแนวทางการแก้ไขปญหาความยากจนของประชาชนก็คือ การกระจายอำนาจทางการเมืองอย่างทัดเทียมกันควรเน้นความเป็นธรรม ในการพัฒนาทางดานภาคเกษตรและการพัฒนาแบบรัฐสวัสดิการ เปนการรวมกลุ่มของประเทศโลกที่สามเพื่อตอรองกับประเทศที่มีความมั่งคั่งกว่า^{๒๒}

^{๑๘} Gross, Ronald, **Socrates'way**, (New York : Simultaneously in Canada, 2002), P.9.

^{๑๙} สุพัตรา สุภาพ, **ปญหาสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๖), หน้า ๙๗.

^{๒๐} วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร, **มนุษย์กับสังคม**, (ลพบุรี : ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๕.

^{๒๑} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **สังคมวิทยาปัญหาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๗.

^{๒๒} รังสรรค์ ณะพรพันธ์. **ความยากจนในทัศนะของนักวิชาการและองค์กรคนจน**, (Online) : <http://www.probaton.go.th>, (๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒).

ประเวศ วะสี ได้กล่าวว่า ความยากจนเกิดจากโครงสร้างของทางสังคมในลักษณะการเอา
 ไรต์เอาเปรียบคนจน คือ

๑. ทักษะผิดๆ ของสังคมที่รังเกียจคนจนเพราะลักษณะการแต่งตัวแบบปอนๆ และการใช้
 แรงงานและคิดว่าคนจนจนเพราะเวรกรรมในชาติก่อน
๒. โครงสร้างทางกฎหมายที่ใหญ่อำนาจกับคนที่มีฐานะที่ดีกว่า (คนรวย) มากกว่าคนจน
๓. โครงสร้างการให้บริการของรัฐได้ควบคุมสิทธิในการให้บริการของชุมชน
๔. ในระบบของการศึกษาที่เชิงงบประมาณทั้งประเทศที่ตอนคนไปรับใช้รัฐภาคธุรกิจต่าง
 ประเทศที่เอาเปรียบคนไทย
๕. ระบบการธนาคารที่ส่งเสริมให้คนรวยเอาเปรียบคนจน
๖. ระบบการสื่อสารที่มุ่งผลประโยชน์ทางธุรกิจทำให้เกิดวัฒนธรรมของการบริโภคนิยม
๗. ระบบราชการที่มีการรวมศูนย์อำนาจเพื่อคนส่วนน้อย
๘. การกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาประเทศที่ชาญศาสตร์สร้างความร่ำรวย
 ให้คนกลุ่มน้อย
๙. ระบบการเมืองที่เป็นตัวแทนของผู้เอาเปรียบทางสังคม
๑๐. สังคมอ่อนแอเพราะขาดการรวมกลุ่ม และรวมคิด ร่วมทำ ที่ก่อให้เกิดพลังและเข้าใจ
 และเข้าถึงปัญหาของชุมชน^{๒๓}

เสนห์ จามริก และ คณะ ให้ความหมายของความยากจน คือ ปัญหาที่เกิดจากโครงสร้าง
 สังคมและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วง ๔๐ - ๕๐ ปี มีการจัดสรรทรัพยากรที่เอื้อไปในทางของ
 คนที่มีฐานะดีกว่าจึงทำให้คนจนเสียเปรียบ และก็ไม่ใช่เรื่องของคุณสมบัติส่วนตัวที่บางคนจนเพราะไม่
 อดอยากได้อดยากดี ไม่ขยันเหมือนคนในยุคอดีต^{๒๔}

นิธิ เอียวศรีวงศ์ ให้ความหมายความยากจน คือ เป็นปัญหาของปัจเจกชนที่แต่ละบุคคล
 มีรายได้ไม่เท่ากัน เพราะผลมาจากนโยบายในการพัฒนาประเทศที่เน้นทางด้านเศรษฐกิจซึ่งอยู่ภายใต้
 การครอบงำจากประเทศมหาอำนาจและนำทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่ใช้ในการดำรงชีวิตจึง
 ทำให้ประชาชนไม่สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้เหมือนในอดีตทำให้กลายเป็นคนจน^{๒๕}

จอห์น เลวิส กิลลิน และคณะ (John Lewis Gillin and the others อ้างถึงใน สุพิศวง
 ธรรมพันทา) กล่าวว่า ความยากจน หมายถึง สภาพที่คนมีมาตรฐานการครองชีพต่ำ อาจเป็นเพราะ

^{๒๓} ประเวศ วะสี, นโยบายเพื่อคนจนในชีวิตชุมชน : (Online) : <http://www.probatation.go.th>, (๕
 พฤศจิกายน ๒๕๖๒).

^{๒๔} เสนห์ จามริก และคณะ, คลังสมองคนจน, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการเมือง, ๒๕๔๓),
 หน้า ๑๘.

^{๒๕} นิธิ เอียวศรีวงศ์, ความยากจนในทัศนะของนักวิชาการและองค์กรคนจน : (Online) : [http://
 www.probatation.go.th](http://www.probatation.go.th), (๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒).

รายได้น้อยหรือใช้จ่ายไม่เป็นจึงทำให้ขาดประสิทธิภาพทางกายและทางสมอง จนไม่อาจทำหน้าที่ในสังคมที่เขาอยู่ได้ดีพอ^{๒๖}

สรุปได้ว่า ความยากจน หมายถึง การที่บุคคลคนหนึ่งไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเองได้ ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ จึงทำให้บุคคลนั้น ไม่สามารถจะบำรุงรักษาสุขภาพและชีวิตของตนเองได้ เป็นสภาวะการณ์ของประชาชนที่รายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพและการประทังชีวิต เพื่อความอยู่รอดและอีกทั้งสภาพความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจในสังคมที่ก่อให้เกิดความยากจน

๒.๔.๒ สาเหตุของความยากจน

ความยากจนนั้นเป็นทั้งเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในช่วงสอง ศตวรรษที่ผ่านมา กับมีทั้งผลทางรุ่งเรืองและเสื่อมทำลายต่อระบบรวมและระบบย่อยของสังคม โดยเฉพาะภายในคุณลักษณะทางจิตและทางกายของมนุษย์ ความขาดแคลนและความไม่มั่นคงทาง เศรษฐกิจ เป็นเหตุและเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของบุคคล ระบบสังคมและสิ่งแวดล้อม

สุพิทวง ธรรมพันทา ได้กล่าวถึง สาเหตุของความยากจน^{๒๗} ดังนี้

๑. สาเหตุส่วนบุคคล

บุคคลที่มีความบกพร่องหรือความอ่อนแอทางร่างกาย สมอง อารมณ์และอุปนิสัย เป็นต้นจนไม่อาจทำหน้าที่หรือดำรงตนอย่างเป็นปกติเช่นผู้อื่นในสังคม โดยเฉพาะในหน้าที่การงานและการดูแลตนเอง จึงเสมือนหนึ่งเป็นพวกรักษาวิหยาทางสังคม (Social Pathology) ย่อมมีชีวิตที่ขาดแคลนและไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือมีปัญหาอื่น ๆ กล่าวคือ

๑.๑) ด้านกายภาพ

๑. ความบกพร่องจากพันธุกรรม (Heredity) จึงทำให้บุคคลมีความ ผิดปกติทางกายหรือจิตใจมาแต่กำเนิด เช่น ทูพพลภาพทางร่างกาย ความผิดปกติทางสมอง เป็นปัญญาอ่อน ฯลฯ เมื่อมีสมรรถภาพทางกายและจิตใจต่ำกว่าคนปกติ จึงเกิดความอ่อนแอในการ ดำเนินชีวิตโดยทั่วไป

๒. ความเจ็บป่วย (Sickness) และการประสบอุบัติเหตุ ทำให้ร่างกาย สูญเสียความสามารถในการทำงาน จนต้องพักงานหรือออกจากงาน

๓. ความเกียจคร้านเฉื่อยชา (Slothfulness) หรืออุปนิสัยที่เป็นปัญหา ในการปฏิบัติงานอื่น ๆ เช่น พวกรักความสะดวกสบาย พวกไม่อดทนหรือสู้งาน พวกที่มีอุปนิสัย เป็นปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ คนดังนี้จะประสบภาวะตกงาน ไม่มีงานทำ ไม่ทำงาน หรือเลือกที่จะเป็น “ขอทาน” ก็มี

^{๒๖} สุพิทวง ธรรมพันทา, **มนุษย์กับสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : โพรแกรมิวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๔๘.

^{๒๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๒-๑๕๕.

๔. วัยหรืออายุที่ไม่ส่งเสริมการทำงาน (Age) แรงงานเด็กและคนชรา มักถูกระบุว่าเป็นแรงงานด้อยคุณภาพจึงต้องกลายเป็นแรงงานราคาถูกในตลาดแรงงาน เช่น เด็ก ต้องแรขายของตามถนน เด็กทำยารถ เด็กปั้มน้ำมัน ส่วนคนชราต้องจากงานเพราะเสื่อมสมรรถภาพ ฯลฯ

๑.๒) ด้านการศึกษา

๑. รัฐไม่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรมีโอกาสเข้ารับการศึกษและการฝึกกอบรมอาชีพได้ทั่วถึง และไม่อาจพัฒนาแรงงานให้ทันต่อความต้องการของ ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะวิชาชีพทางอุตสาหกรรม (Uneducated or Inadequate Education) เพราะ ข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของรัฐในประเทศกำลังพัฒนา ประชากรส่วนมากจึงขาดโอกาส และมีคุณภาพงานต่ำ ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ อัตราการไม่เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๒๕.๓ และอุดมศึกษาร้อยละ ๗๒.๗ มีการขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะวิศวกร ช่างเทคนิค และช่างฝีมืออย่างมาก โดยเฉพาะวิศวกรไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน

๒. การออกจากสถานศึกษากลางคันหรือมีการศึกษาไม่เพียงพอ บุคคลกลุ่มหนึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาของตน จึงไม่อาจพัฒนาแรงงานของตนได้ดี ดังเช่น คนหนุ่มสาวอเมริกันต้องออกจากสถานศึกษากลางคันถึงประมาณหนึ่งในสี่ของทั้งหมด แล้วกลายเป็นแรงงานฝีมือใน พ.ศ. ๒๕๓๘ เช่นเดียวกับประเทศไทย

๒. สาเหตุทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ บุคคลหรือชุมชนไม่อาจปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงแสดงสัมพันธภาพที่เป็นปัญหาต่อคนอื่น ๆ อาทิ มีพฤติกรรมเที่ยงเบน (Deviant Behavior) จนก่อความยุ่งยากและขัดแย้งในการ ดำเนินชีวิตร่วมกันหรือเกิดการเสียระเบียบในทางสังคม (Social Disorganization) เพราะการฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ได้สร้างประโยชน์ให้บุคคล เช่น สภาพครอบครัวแตกแยกที่เกิดจากการละทิ้ง หน้าที่ในครอบครัวของพ่อบ้านเพราะมีหญิงอื่น แล้วแสดงกริยารุนแรงก้าวร้าวต่อครอบครัวจน บ้านแตก หรือบุคคลต่างมีความคิดเป็นของตนเองแล้วเกิดความขัดแย้งกัน (Conflict Value) ฯลฯ

๒.๑) ลักษณะบ้านแตกสาแหรกขาด (Broken Home) เมื่อพ่อบ้านหรือแม่บ้าน ละทิ้งหน้าที่ในบ้าน ประพฤติชั่ว ดื่มสุรา เล่นการพนัน มีเรื่องราวทะเลาะเบาะแว้ง ความเป็นอยู่ในครอบครัวเสื่อมโทรม ไม่อาจปฏิบัติกิจการงานได้ตั้งปกติ อยู่ในภาวะตกงาน ขาดงาน รายได้ของครอบครัวลดลงจนเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัวขึ้นมา

๒.๒) ความลำเอียงต่อชนกลุ่มน้อยของประเทศ (Discrimination against Minority) เช่น การกีดกันอาชีพบางอาชีพ การกำหนดอัตราภาษีสูง การกดราคาจำจ้าง สวัสดิการสังคมต่ำ เป็นต้น ชนกลุ่มน้อยจึงต้องเผชิญกับความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและมีฐานะยากจน

๒.๓) ค่านิยมในสังคมที่ทำให้เกิดความยากจน (Undeveloped Value) บางสังคมมีค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น ค่านิยมใช้จ่ายในงานพิธีทางสังคมอย่างเอิกเกริกเพื่อความมีหน้าตา ค่านิยมฟุ่มเฟือยและบริโภคนิยม ฯลฯ จึงเกิดการสิ้นเปลือง ไม่มีเงินออมหรือเป็นหนี้สินเสมอ

๓. ด้านประชากรและสิ่งแวดล้อม

๓.๑) จำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Increased Population) โดยเฉพาะประชากรในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในช่วงเวลาสองศตวรรษที่ผ่านมา ธนาคารโลกได้ทำนายว่า พ.ศ. ๒๕๔๓ จะมีเด็กเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๗๒ โดยในทวีปเอเชียเพิ่มประมาณร้อยละ ๔๘ อเมริกาใต้ร้อยละ ๔๗ สหรัฐอเมริการ้อยละ ๑ และยุโรปร้อยละ ๔ แล้วคาดว่าเด็กในแถบอัฟริกาที่มีอายุต่ำกว่า ๕ ปี จะประสบภาวะทุโภชนาการอย่างหนักราวร้อยละ ๔-๕ ในประเทศไทยจำนวนประชากรไทยเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาครึ่งศตวรรษนี้อย่างชัดเจน อัตราการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติเฉลี่ยราวร้อยละ ๒๕-๓๕ ใน ๓๐ ปีที่ผ่านมา แม้ในช่วงสิบปีที่สามารถลดอัตราการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติได้แล้วก็ตาม แต่ประชากรไทยก็ยังคงมีจำนวนมาก เช่น เพิ่มขึ้นจากจำนวน ๕๖,๓๐๓,๒๗๓ คน เป็น ๖๑,๘๐๖,๐๐๐ คนใน พ.ศ. ๒๕๓๓ และ ๒๕๔๒ ตามลำดับ โดยมีอัตราเพิ่มตามธรรมชาติ เฉลี่ย ๐.๙๕-๑.๑๐ ฯลฯ

๓.๒) ลักษณะฝนฟ้าอากาศไม่เหมาะสม (Geographical Inappropriateness) จึงส่งเสริมให้เกิดความเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ดังเช่น ลักษณะอากาศที่หนาวจัดหรือร้อนจัด พื้นที่เสื่อมโทรมทุรกันดาร ขาดแหล่งน้ำ ฯลฯ ผู้คนจึงไม่อาจทำงานได้ดี และประสบภาวะทุกข์ยากในการดำรงชีวิต เช่น บริเวณขั้วโลก เขตทะเลทรายในอัฟริกา และเขตป่าดิบในอัฟริกา ภาวะความยากจนจึงปรากฏอยู่ทั่วไป ฯลฯ

๓.๓) มีพื้นที่ที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรงจนทรัพยากรเสื่อมโทรมหรือขาดแคลน (Decreased Resources or Lack) ดังเช่น การทำเกษตรซ้ำซากหรือผิดวิธีจนดินเสื่อม การทำลายและใช้ไม้อย่างมหาศาล ภาวะมลพิษเพิ่มขึ้นในเขตอุตสาหกรรมและมหานคร สภาพการณ์เช่นนี้ปรากฏอยู่ในเขตประเทศกำลังพัฒนา เขตเมืองอุตสาหกรรมหรือมหานครทั่วโลก ในประเทศไทยพื้นที่ทางการเกษตรทั่วไปเสื่อมโทรมลง กรุงเทพมหานครและเมืองหลักในภูมิภาค มีปัญหามลพิษ การจราจรติดขัดและอุบัติเหตุ ตัวอย่างคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีนมีค่า บี.โอดี. (BOD) เกินกว่า ๔ มิลลิกรัมต่อลิตร กากของเสียในแต่ละปีในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเพิ่มขึ้น เช่น มีปริมาณ ๒.๐ ล้านตัน และ ๓.๕ ล้านตัน พ.ศ. ๒๕๓๔ และปี ๒๕๓๙ มีปริมาณ ๓.๔ ล้านตัน ภัยธรรมชาติและโรคระบาด (Natural Disaster and Epidemic) ในสังคมเกษตรภัยธรรมชาติก็ดี โรคระบาดก็ดี มีผลทำให้เกิดความเสียหายแก่พืชผลเกษตรกรชาตุน

มีภาระหนี้สินได้ทันที ภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในฤดูฝนทุกปี ทำให้เกษตรกรไทยประสบ ปัญหาในการทำ การเกษตรมาก และตกอยู่ในฐานะยากจนอยู่เสมอ ฯลฯ

๔. ด้านเศรษฐกิจ

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา เกิดผลดีทางเศรษฐกิจหลายด้าน รวมทั้งเกิดความยากจนแก่ ประชาชนจากผลของ การพัฒนาประเทศนี้

๔.๑) ความไม่มั่นคงของภาวะการเงินและการธนาคาร (Financial and Banking Unstability) เป็นสถานการณ์ทางลบที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม ให้เกิดการลดลงของการลงทุน ระดับรายได้ สินค้าบริโภคอุปโภค ราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์และการแบกรับภาระอัตราดอกเบี้ยที่สูง ขึ้น รวมทั้งการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นต้น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุทั้งจากระบบการเมืองที่ไม่มั่นคง ประกอบด้วย อย่างไรก็ตามถ้าภาวะดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้งหรือเกิดขึ้นเป็นระยะยาว ย่อมเกิด อันตรายต่อการ พัฒนาประเทศและประชาชนจะยากจนยิ่งขึ้น

๔.๒) สถานการณ์ผิดปกติอันมีผลต่องาน (Abnormal Condition) ดังเช่น การ ผลงงานในโรงงาน การว่างงาน การเจ็บป่วย ภัยธรรมชาติ สงคราม ฯลฯ ทำให้ต้องหยุดงานและเกิด ความยากจนเฉพาะหน้าทันที ดังเช่น ไฟไหม้โรงงานทำให้คนบาดเจ็บ เสียชีวิตและตกงานทันที น้ำ ท่วมใหญ่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ ทำให้องค์กรธุรกิจจำนวนมากต้องหยุดทำการระยะหนึ่ง เกิดผลเสียหายต่อบุคคลและเศรษฐกิจโดยรวมนับพันล้านบาท

๔.๓) ภาวะการว่างงานของประเทศ (Unemployment Condition) ดังเช่น การ ว่างงานตามวัฏจักรทางเศรษฐกิจ (Economic Cycle Unemployment) เกิดจากสภาพขึ้นลง ของวัฏจักรเศรษฐกิจและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การว่างงานตามฤดูกาล (Seasonal Unemployment) ในช่วงเวลา หลังการเก็บเกี่ยว การว่างงานเพราะการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค (Technical Change Unemployment) เมื่อนำเครื่องจักรมาแทนที่แรงงานคนและการว่างงานจำบัง (Disguised Unemployment) เนื่องจากทำงานไม่เต็มศักยภาพและการว่างงานเพราะขาดแคลน ปัจจัยการผลิต จึงไม่สามารถสร้างงานหรือพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ฯลฯ การว่างงานดังกล่าวย่อม ทำให้เกิดความ ขาดแคลนและไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจต่อบุคคลและสังคมได้ทั้งแบบเฉพาะหน้าและ ระยะยาว ในประเทศไทยอัตราการว่างงานลดลงจาก ร้อยละ ๐.๖ ใน พ.ศ. ๒๕๓๔ ลงมาเหลือร้อยละ ๐.๕ ใน พ.ศ. ๒๕๓๘ วิกฤติเศรษฐกิจเกิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๔๒ อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔.๖๖

๔.๔) ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก (World Economic Unstability) การ พัฒนาเศรษฐกิจอย่างสากลทำให้เศรษฐกิจของบุคคลและประเทศผูกพันกับเศรษฐกิจโลก ดังนี้ จาก

การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ความไม่แน่นอนของราคาน้ำมัน ราคาสินค้าเกษตร อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจและการค้าของโลกในกลุ่มต่าง ๆ การกีดกันและแข่งขันทางการค้า เป็นต้น เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อนโยบายและมาตรการต่าง ๆ หรือมีผลต่อการลงทุน การจ้างงานและราคาสินค้าบริโภคในระบบเศรษฐกิจไทย คนไทยส่วนหนึ่งต้องตกเป็นเหยื่อของภาวะเศรษฐกิจโลกกลับมีสถานภาพตกต่ำลงในทางเศรษฐกิจและสังคม

๒.๔.๒ ผลกระทบจากความยากจน

ความยากจนล่อผลกระทบต่องานบุคคลและสังคมทั้งในแง่บวกและแง่ลบ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผลกระทบในแง่ลบ ซึ่งประเสริฐ แยมกิ้นพิง ได้กล่าวโดยส่วนรวมและโดยสังเขป ดังนี้^{๒๘}

๑) ความยากจนที่ได้กำหนดระดับหรือมาตรฐานแน่นอนแล้ว จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็น เส้นแบ่งระหว่างความรวยหรือความพอมิพอกินลบความยากจน หรือใช้เป็นเส้นแบ่งประเทศรวยและประเทศจนได้

๒) แหล่งหรือชุมชนอันเป็นที่อยู่อาศัยของคนยากจน เป็นแหล่งสำหรับผู้มีใจบุญได้ มีบทบาท ได้แสดงมนุษยธรรม ทำบุญทำทาน ทำให้ผู้ทำบุญทำทานเกิดความปีติใจ

๓) ความยากจนอาจเป็นเครื่องกระตุ้นใจให้บุคคลเกิดความบูมามะทุมเทศความ พยายาม เพื่อไม่ให้คนต้องตกอยู่ในภาวะอันไม่พึงปรารถนาเช่นล้น หรืออาจใช้เป็นเครื่องกระตุ้นใจ ลูกหลานศิษย์ให้มีมานะพยายามเพื่อจะได้หนีห่างจากภาวะความยากจน

๔) ความยากจนอาจส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพอนามัยไม่ดีไม่แข็งแรง อันเป็นการขัดขวางมิให้ประกอบกิจการ หรือลดประสิทธิภาพในการทำงานลง ซึ่งจะส่งผลให้มีสภาพยากจนลงไปอีก

๕) ความยากจนอาจเป็นเหตุให้ไม่ได้รับการศึกษาตามความสามารถที่มีอยู่ ทำให้มีการศึกษาต่ำ ขาดความชำนาญตามที่ตลาดแรงงานต้องการ ทำให้ผู้ยากจนไม่สามารถหางานที่ดี ค่าแรงสูงทำได้ผลตามมาก็คือ คนจนต้องทำงานแบบใช้แรงงานรายได้ต่ำ เขาจึงไม่มีหรือมีลู่วางที่จะร่ำรวยน้อย

๖) คนจนมีแนวโน้มที่จะไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาสูง เพราะไม่เชื่อว่ากำลัง การศึกษา จะช่วยทำให้ชีวิตเขาดีขึ้นได้ เขาเชื่อว่า การติดต่อกับคนจน (คนรวย คนใหญ่มีอิทธิพล) คนที่เอ็นดูเห็นใจเขา จะทำให้ชีวิตเขาสะดวกสบาย ได้งานทำมากกว่าการศึกษา

^{๒๘} ประเสริฐ แยมกิ้นพิง และคณะ, สังคมและวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๔.

๗) ความยากจนเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้คนจนมีความท้อแท้เพื่อยใจหรือ เฉื่อยชาที่เป็นดังนี้อาจจะเป็นเพราะการที่เขาเกิดความยากจนขึ้นมา เพราะความพยายามหลายหน ของเขาล้มเหลว หรือขณะที่เป็นคนยากจนเขาได้พยายามสร้างฐานะทำงานลงทุนแต่ความพยายามที่มีอยู่จำกัดและไม่ค่อยมีประสิทธิภาพของเขาล้มเหลว เขาจึงเกิดความเฉื่อยชา

๘) สังคมที่มีคนยากจนเป็นจำนวนมาก สังคมจะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากช่วยเหลือคนเหล่านี้ทำให้สังคมไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้

๙) คนจนมักมีครอบครัวใหญ่ เพราะคนจนมีโอกาสดูไปเปิดหูเปิดตาหรือหาความสุขสนุกสนานนอกบ้านได้น้อย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งโลกภายนอกบ้านของคนจนไม่สดใส สนุกสนานเขาจึงมักหาความสุขในบ้าน

๑๐) ความยากจนทำให้สังคมมีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจและการเมืองด้วย เพราะ คนจนไม่สามารถมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ และคนไม่สามารถจะมี ส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ บางทีอาจไม่สนใจใยดีต่อการเมืองของประเทศเสียเลยก็ได้

ผลกระทบจากความยากจน (โกศล วงศ์สวรรค์, สุธีลา ตูลยะเสถียร และสถิต วงศ์สวรรค์) กล่าวว่า มีทั้งต่อบุคคลและสังคมทั้งในแง่บวกและลบ ดังนี้^{๒๙}

๑) เป็นการแบ่งชนชั้นรวยพอกินพอใช้จน

๒) ความยากจนส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพอนามัยไม่ดีไม่แข็งแรง เป็นการขัดขวาง และลดประสิทธิภาพในการทำงานลง ซึ่งจะส่งผลให้ยิ่งยากจนลงไปอีก คนยากจนไม่มีความสุขในการดำรงชีวิต ขาดการอยู่ดี กินดี

๓) เป็นภาระสังคม สังคมที่มีคนยากจนเป็นจำนวนมากเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะรัฐต้องแก้ปัญหาพื้นฐานนี้ก็ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากช่วยเหลือคน เหล่านี้ทำให้สังคมไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ล่อให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาประเทศ

๔) เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การเกิดปัญหาสังคม เช่น การลักทรัพย์ การขัดแย้งระหว่างบุคคล ฯลฯ

๕) ความยากจนเป็นเหตุให้ไม่ได้รับการศึกษาตามความสามารถที่มีอยู่ จึงไม่สามารถหา งานที่ดี ต้องทำงานแบบใช้แรงงานรายได้ต่ำ

^{๒๙} โกศล วงศ์สวรรค์, สุธีลา ตูลยะเสถียร และสถิต วงศ์สวรรค์, ปัญหาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมสาส์น, ๒๕๓๗), หน้า ๑๗๘.

๖) ความยากจนเป็นเหตุทำให้เกิดความท้อแท้ เฉื่อยชา ความพยายามมีอยู่จำกัดและไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ

๗) ความยากจนเป็นสาเหตุให้เกิดความเปี่ยงเบนทางพฤติกรรมตามมา เช่น สภาพครอบครัวแตกแยก การติดสิ่งเสพติด การเป็นโสเภณี การขายแรงงานเด็ก การด้อยโอกาสในการศึกษาและฝึกอบรม และการเป็นอาชญากร ฯลฯ

๘) คนจนมักมีครอบครัวใหญ่ ลูกมาก ลูกแต่งงานแล้วไม่แยกครอบครัว

๙) ความยากจนทำให้สังคมมีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจและการเมือง เพราะคนจนไม่มีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมือง

๑๐) มีชีวิตน่าสงสารความขาดแคลนและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ บุคคลมีสภาพ ขัดสนยากไร้ ไม่สามารถจัดหาเครื่องบริโภคและอุปโภคได้อย่างเพียงพอ จึงดำเนินชีวิตทางกาย อย่างขาดแคลนและมีสภาพชีวิตต่ำกว่ามาตรฐาน

๑๑) สถานภาพทางสังคมต่ำและเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม บุคคลรู้สึกมีปมด้อยน้อยเนื้อต่ำใจ อิจฉา หวาดระแวง มองโลกแง่ร้าย มีอารมณ์ไม่มั่นคง บางคนปล่อยชีวิตตามยถากรรม ไม่กล้าหรือไม่ชอบสมาคม ปรับตัวเป็นคนจริยธรรมต่ำ ทำตัวเหมือนไร้ความสามารถ นอกจากนี้จะขาดโอกาสหรือเสียเปรียบในทางหน้าที่การงานและทางสังคม

๑๒) ผลต่อตัวบุคคลและครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ เช่น น้อยเนื้อต่ำใจ อิจฉา หวาดระแวง มองโลกในแง่ร้าย ฯลฯ ปล่อยไปตามโชคชะตา เกิดปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพ ไม่สามารถที่จะให้มีการศึกษาและการอุปโภคบริโภคแก่ครอบครัวเท่าที่ควรเป็น อุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของบุคคลและสังคม

๑๓) ล่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สังคมใดมีคนยากจน มาก ๆ เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศมาก

๑๔) ค้ำยาบ้า เพื่อความอยู่รอด

สรุปได้ว่า ผลกระทบของความยากจน เป็นภาระสังคม สังคมที่มีคนยากจนเป็นจำนวนมากเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะรัฐต้องแก้ปัญหาพื้นฐานนี้ก็จะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากช่วยเหลือ คนเหล่านี้ทำให้สังคมไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาประเทศ

๒.๔.๓ แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาความยากจน

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาความยากจนอาจทำได้หลายทาง ซึ่งประเสริฐ แยมกลิ่นพิง และคณะ กล่าวโดยสังเขป ดังนี้^{๓๐}

๑) ด้านร่างกายและจิตใจ การป้องกันหรือแก้ไขความยากจนอาจเกี่ยวข้องกับร่างกายของคนจนหรือคนที่อาจยากจนได้ต่อไป เช่น การให้สวัสดิการเกี่ยวกับอาหารการกินไม่ให้อดอยาก ส่งเสริมความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับรักษาสุขภาพอนามัย จัดระเบียบภายในสังคมหรือชุมชนให้เรียบร้อยเพื่อให้บุคคลมีจิตใจดี ส่งเสริมการศึกษาให้ความรู้เพื่อพัฒนาปัญญา ความสามารถ ปลูกฝังความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมทางวัตถุนิยม ใ้บุ่งความสำเร็จ ชัยัน อดทน กล้าสู้กับปัญหาและอุปสรรค เป็นต้น

๒) ด้านการจัดระเบียบสังคม สังคมหรือประเทศชาติจะต้องพยายามจัดระเบียบ ภายในสังคมให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการจัดสรรมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันให้ชัดเจน สร้างกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติระหว่างกันให้มากและแจ่มชัด พร้อมทั้ง มีการควบคุมกัน อย่างเข้มงวดให้ทุกคนอยู่ในระเบียบวินัย เพื่อให้ทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ความ รับผิดชอบของตนได้อย่าง สะดวก มีประสิทธิภาพไม่ต้องเป็นกังวล หรือกลัวเกรงความไม่สงบ เรียบร้อย หรือการแตกแยกไม่ มั่นคงของสังคมและมีความรักและผูกพันต่อสังคม

๓) การให้โอกาสและวิธีการบรรลุปเป้าหมายที่สังคมปลูกฝังอย่างเท่าเทียมกัน เน้น เรื่อง การให้โอกาสในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท หรือสถานภาพให้บรรลุปเป้าหมายที่สังคม ปลูกฝัง สมาชิกไว้ เป้าหมายที่ทุกสังคมมุ่งปลูกฝังมีหลายอย่าง เช่น ให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอควร เน้นให้ พอมมีพอกิน ประสิทธิภาพในการประกอบกรงาน มีการศึกษาสูง มีส่วนร่วมทางการเมือง ให้ข้อคิดใน แนวปฏิบัติในการทำงานส่วนรวม ตัดสินใจเพื่อส่วนรวม เป็นต้น เมื่อปลูกฝังค่านิยม เหล่านี้ไว้แล้ว สังคมจะต้องให้การศึกษอย่างทั่วถึง มีบริการด้านนี้เพียงพอแค่ความต้องการ ของสมาชิกใน สังคม มีอาชีพการงานอย่างได้สัดส่วนกันกับจำนวนสมาชิก มีหลักเกณฑ์ในการปน ส่วนรายได้้อย่าง ยุติธรรม ฯลฯ เพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาความยากจน

๔) การขจัดความขัดแย้งในค่านิยม เรื่องค่านิยมเป็นเรื่องทางวัฒนธรรมหรือแบบ แผนใน การคิด การกระทำของสมาชิกในสังคม หากสังคมมีแบบแผนในการคิดการกระทำมากมาย หลายแบบ บุคคลย่อมจะเกิดความสับสนไม่ทราบจะเลือกเดินเลือกวิธีปฏิบัติทางใด ในกรณีของความยากจน การ ขัดกันในระบบค่านิยมเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ซึ่งค่านิยมมีทั้งการส่งเสริมให้เห็นคุณค่า ของเงินทอง ความ สะดวกสบายทางวัตถุ และการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของความสุขสงบทางจิตใจ สร้างความเจริญทาง

^{๓๐} ประเสริฐ แยมกลิ่นพิง และคณะ, สังคมและวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๕.

ธรรมชาติทางคุณธรรม เช่นนี้แก่ว่อมจะมีสมาชิกเลือกถือปฏิบัติทั้งสองแนวทาง มากบ้างน้อยบ้าง กลุ่มคนที่เลือกเดินทางหลังและกลุ่มที่ไม่รู้จะเลือกทางใด ตัดสินใจไม่ได้ ย่อมจะ ยากจนจึงต้องพยายามไม่ให้มีการขัดกันในด้านนิยมนั้น

๕) การพัฒนาชุมชน แนวทางป้องกันและแก้ไขความยากจนที่มีลักษณะรวมและ กว้างขวางทางหนึ่ง คือ การพัฒนาชุมชน (Community Development) ซึ่งใช้วิธีให้การศึกษและการทำงานเป็นกลุ่มเป็นวิธีการหลักเพื่อบ่มบาศิพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักประชาธิปไตย หลักการช่วยตนเอง หลักการใช้ผู้นำท้องถิ่น หลักการรู้จักวัฒนธรรมท้องถิ่น หลักการประเมินผลงานและหลักการวางแผนล่วงหน้าในการดำเนินงาน

การป้องกันและแก้ไขปัญหาคความยากจน ซึ่งวันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร ได้กล่าวว่า^{๓๑} ดังนี้

๑) การให้การศึกษแก่ประชาชน ทั้งทางด้านวิชาการ ความรู้และวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น

๒) การจัดหาเงินทุนสำหรับให้เกษตรกรได้กู้ยืม โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำและมีระยะเวลาการส่งเงินคืนที่ยาวนาน

๓) จัดการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินอย่างทั่วถึงและสามารถ ปรับปรุงคุณภาพของดินให้ดียิ่งขึ้น

๔) จัดสร้างระบบชลประทานขนาดเล็ก เช่น ฝายน้ำล้น เขื่อนฝายและคูคลองส่งน้ำ เพื่อักเก็บน้ำไปใช้ในการเพาะปลูกได้อย่างทั่วถึง โดยมีต้องพึ่งพาธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียว ฯลฯ

๕) จัดตลาดและประกันราคาพืชผลทางการเกษตรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการลดการเอาเปรียบจากพ่อค้านายทุน

๖) ส่งเสริมการจัดตั้งระบบสหกรณ์ในระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อให้เกษตรกรได้มี อำนาจในการต่อรองทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นระบบสหกรณ์ยังเป็นการส่งเสริมให้ ประชาชนพึ่งพาอาศัยกัน

๗) ส่งเสริมและเผยแพร่เกษตรกรรมแผนใหม่ ที่มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตอย่าง กว้างขวางเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้กับเกษตรกรมากขึ้น

๘) จัดให้มีบริการด้านการประกันความมั่นคงทางสังคมให้มากขึ้น ทั้งในรูปของการประกันสังคมและการสังคมสงเคราะห์

^{๓๑} วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร, **มนุษย์กับสังคม**, (ลพบุรี : ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

๙) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเหมาะสม โดยพยายามอุดช่องโหว่ของภาษี และมีมาตรการเพิ่มภาษีโดยตรงซึ่งเก็บจากผู้ที่ย่ำรวย เช่น ภาษีมรดก ภาษีทรัพย์สิน ฯลฯ เพื่อให้รัฐบาลได้มีรายได้มากขึ้น สามารถนำมาช่วยเหลือผู้ที่ยากจนในสังคมได้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม

๑๐) พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการ ที่ต้องอาศัยแรงงานของคนจำนวนมาก อย่างเร่งด่วน และควรกระจายการพัฒนาดังกล่าวไปสู่ภูมิภาคให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้าง งานและรายได้ให้กับประชาชน

๑๑) สร้างความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบทควบคู่กับการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ

๑๒) มุ่งพัฒนาชนบท โดยเฉพาะชนบทที่มีความล้าหลังและขาดแคลนในด้านต่าง ๆ เช่น บริการด้านสาธารณสุข โภค ฯลฯ

สรุปได้ว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนในปัจจุบันทั้งภาครัฐได้เน้นมากในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดจากปัจจัยภายในบุคคล โดยการเปิดโอกาสด้านต่างๆ ให้กับคนจนมากขึ้นทั้งโอกาสทางสังคม โดยการสร้างระบบประกันสังคมและระบบตาข่ายความคุ้มครองทางสังคมต่างๆ ขยายโอกาสทางเศรษฐกิจโดยการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ พัฒนาตลาดและให้เงินทุนกู้ยืมต่างๆ รวมถึงโอกาสทางการเมืองในแง่ของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยตนเองมากขึ้น ส่วนปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกแก้ไขโดยการบูรณาการแผนงานและงบประมาณต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพ ในการดำเนินการ นอกจากนี้การพัฒนาเศรษฐกิจจะสร้างความสมดุลโดยรักษาเศรษฐกิจในระดับมหภาคให้มีเสถียรภาพและมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

เอมอร แสนภูวา ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชน เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำชุมชน การเตรียมความพร้อมของผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนในภาวะปกติสัมพันธ์ภาพระหว่างชุมชนใน ภาวะปกติกับภาวะตึงเครียดของชุมชนตามแนวชายแดน และแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชน ในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชน ได้แก่ ๑) เมื่อเกิดสถานการณ์ความไม่มั่นคงตามแนวชายแดนมีบทบาท สนับสนุนช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อย สร้างขวัญกำลังใจ ประสานงาน และรับข้อมูล

ข่าวสาร ๒) สถานการณ์ปกติ ช่วยเหลือ ประสานงาน ติดตามข้อมูลข่าวสารประชุมกับ ประชาชนทุกเดือน และรายงานสถานการณ์ในชุมชนต่อหน่วยงานราชการเพื่อทราบเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง กับบทบาทของผู้นำชุมชนได้แก่ ๑) ความร่วมมือของประชาชน ๒) การจัดสรรงบประมาณของหน่วยงาน รัฐ ๓) นโยบายของรัฐ ๔) ขวัญกำลังใจของผู้นำ ๕) ความศรัทธาตัวผู้นำ ๖) การประชาสัมพันธ์ที่ดี ๗) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำ ๘) ความสามัคคีและ ๙) การท างานร่วมกับเครือข่าย การเตรียมความพร้อมของผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนในภาวะปกติ ได้แก่ ๑) ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย สร้างความเชื่อมั่น ให้กับประชาชน จัดทำแผนการเพื่อพัฒนา เชื่อมความสัมพันธ์กับผู้นำตามแนวชายแดน ๒) สมาชิกชุมชน ประกอบด้วย เตรียมความพร้อมตามที่ผู้นำได้ชี้แนะ รับการอบรมตามที่หน่วยงานรัฐเข้ามาพัฒนา ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด สัมพันธภาพระหว่างชุมชนในภาวะปกติกับภาวะตึงเครียดได้แก่ ๑) ภาวะ บทความวิจัย บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคง ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปกติประกอบด้วยดำเนินชีวิตตามปกติตามวิถี รับฟังข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ เตรียมความพร้อมในการ พัฒนากับหน่วยงานต่าง ๆ ๒) ภาวะตึงเครียดประกอบด้วยมีความสามัคคี ปฏิบัติตามแผนการอพยพ เชื่อในตัวผู้นำและปฏิบัติตาม ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชนใน การมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคง พบว่า ๑) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำและสมาชิกในชุมชน ๒) พัฒนาผู้นำให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ๓) แสวงหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน ๔) ภาครัฐให้ความรู้ ด้านกฎหมายแก่ประชาชน ๕) ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นำชุมชนชายแดนให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง ๖) หน่วยงานทหารควรเข้าร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ ๗) สร้างขวัญกำลังใจ ให้กับผู้นำ ๘) ภาครัฐจัดให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนาร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อลดความหวาดระแวง ๙) พัฒนาผู้นำด้านสุขภาพกายใจและ ๑๐) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน^{๓๒}

ดุสิต น้อยชื่น และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนว

^{๓๒} เอมอร แสนภูวา, บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ, (สาขาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๒๕๖๑).

ชายแดนไทยและ ๓) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย^{๓๓}

ผลการวิจัย พบว่า ๑) ปัจจัยภายในที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยประกอบด้วย การจัดโครงสร้างที่เหมาะสมภารกิจที่ถูกต้อง การสร้างศักยภาพที่เข้มแข็ง และการสร้างขวัญและแรงจูงใจของตำรวจตระเวนชายแดน ๒) ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย ประกอบด้วย การจัดหน่วยให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคมและสภาพการเมืองของประเทศ และพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับตำรวจตระเวนชายแดนให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งการสร้างสภาพความมั่นคงตามแนวชายแดนให้ยั่งยืน ๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยมี ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้ ๓.๑ ด้านการปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนประกอบด้วย การปรับเพิ่มกองบังคับการปฏิบัติการ ให้ปฏิบัติงานได้อย่างเชี่ยวชาญในการดูแลพื้นที่เฉพาะด้านทั้งด้านลาว กัมพูชา พม่า และมาเลเซีย จากเดิมที่มี ๔ กองบังคับการภาค เป็น ๖ กองบังคับการ ปรับเพิ่มกองบังคับการอำนวยการจากเดิม ๔ กองบังคับการ เป็น ๘ กองบังคับการปฏิบัติการกิจเฉพาะ และจัดตั้งหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนทั้งชายแดนทางบก และชายแดนทางทะเล จากเดิม ๑๖ กองกำกับการ เป็นหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนทางบก ๓๑ หน่วย หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนทางน้ำ ๒๓ หน่วย และเสริมสร้างศักยภาพกำลังพล ด้วยการเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่กำลังพล ๓.๒ ด้านบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ของตำรวจตระเวนชายแดนโดยปกป้อง เติบโต สถานพระมหากษัตริย์ป้องกันปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชายแดน รักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน สนับสนุนการปฏิบัติงานหลักให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพิ่มประสิทธิภาพการข่าว และช่วยเหลือประชาชน ๓.๓ ด้านบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยจัดและส่งเสริมการศึกษาหลากหลายรูปแบบ จัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพ และพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้มีประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือการจัดการศึกษาทุกภาคส่วน ๓.๔ ด้านการสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน ควรพัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนให้มีประสิทธิภาพ หาแนวร่วมภาคประชาชน ประสานความร่วมมือในระดับต่างๆ ปรับระบบการปฏิบัติงาน เพิ่มและพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือในหน่วย ปรับรูปแบบการ

^{๓๓} ดุสิต น้อยชื่น และคณะ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำรวจตระเวนชายแดนเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย, (วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๕๗).

ลาดตระเวน เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน ชุมชนและกองกำลังประเทศเพื่อนบ้านในการ ร่วมกันสกัดกั้นและปราบปรามอาชญากรรม การสร้างเครือข่ายชายแดน และ การจัดตั้งศูนย์ ปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน สังกาแก้ปัญหา คูแลสถานการณ์ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ขณะที่ ปฎิมาประกร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน ของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคง เอเชีย การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทยต้องปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ เมื่อเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านการเมืองและความมั่นคง โดยการศึกษาวิจัย ๓ ประการ ๑) ภาพรวมทาง ยุทธศาสตร์ พบว่า นโยบายความมั่นคงในระดับชาติกองทัพไทยรับผิดชอบจัดระเบียบความมั่นคง ชายแดนนับเป็นโอกาสดีที่ทุกภาคส่วนได้ให้ความสำคัญกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เกิดการบูรณา การร่วมได้ดียิ่งขึ้น แต่ยังมีอุปสรรคจากภัยคุกคามทั้งตามแบบและไม่ตามแบบ ซึ่งจุดแข็งของกองทัพ ไทยเป็นกองทัพชั้นนำ กองทัพหนึ่งของอาเซียน ทั้งกา ลังพลและยุทธโปกรณ์ และมีกลไกความร่วมมือ ด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านจุดอ่อนยังขาดกฎหมายรองรับ และขาดแคลนยุทธโปกรณ์ที่ เหมาะสม รวมถึงการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพส่งผลต่อความต่อเนื่องในการบริหารจัดการความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการชายแดนของกองทัพไทย ต้องมีวิสัยทัศน์ มีความพร้อมในการเผชิญ ภัยคุกคามทุกรูปแบบ และมีพันธกิจรองรับทั้งการเตรียมกำลัง และการใช้กำลัง ๓) โครงสร้างกอง กำลังป้องกันชายแดนของกองทัพไทยที่เหมาะสม คือตัวแบบ Matrix organization โดยใช้พันธ กิจการใช้กา ลัง เป็นโครงสร้างหลักในแนวตั้ง ให้กองทัพไทยรับผิดชอบ และใช้ปัญหาเฉพาะตามแนว ชายแดนในด้านต่าง ๆ กำหนดหน่วยงานเพิ่มเติม บูรณาการเป็นโครงสร้างแนวนอน^{๓๔}

พิมพ์กา เพ็งนาเรนทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกัน ของท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษา และวิเคราะห์สภาพปัญหาความยากจนของ คนในตำบลเขาชก ๒) ศึกษาความต้องการของประชาชน เพื่อลดปัญหาความยากจน ๓) ศึกษา รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน และ ๔) เพื่อ ดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยใช้กระบวนการวิจัยที่ยึดกรอบแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๖๔ คน การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การ focus group ผลการวิจัยพบว่า ๑) ประชาชนในตำบลเขาชกมีปัญหาความยากจนอยู่ในระดับ ปานกลาง ๒) ความต้องการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในตำบลเขาชกคือ ภาครัฐหาแนว

^{๓๔}ขณะที่ ปฎิมาประกร, การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทย ภายใต้กระบวนการ ทัศน์ความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗).

ทางการลด ต้นทุนในการทำการเกษตร และสนับสนุนในเรื่องของการจัดหาอาชีพเสริมและจัดหา วิทยากรมาให้ ความรู้กับชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ไว้ใช้ในครัวเรือนกันเอง ๓) รูปแบบการแก้ปัญหา ความยากจน ในตำบลเขาสกคือ การลดรายจ่ายทั้งส่วนตัวและครอบครัว การเพิ่มรายได้คือหาอาชีพ เสริม และ สร้างโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้าถึงการจัดสรรทรัพยากรจากภาครัฐ และ ๔) แนวทาง ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ โครงการผลิต น้ำหมัก ชีวภาพ โครงการผลิตของใช้ในครัวเรือน และโครงการสานตะกร้าพลาสติก^{๓๕}

สมหมาย ปะติตั้งโฮ และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแบบบูรณาการเพื่อการ แก้ปัญหาความยากจนในชุมชน โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านตราดตวน ตำบล ชุมเห็ด อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาองค์ความรู้ เกี่ยวกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชุมชน บ้านตราดตวน ๒) ศึกษาแนวทางการประยุกต์หลัก ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ของประชาชนชุมชนบ้านตราด ตวน และ ๓) ศึกษารูปแบบ การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการแก้ ปัญหาความ ยากจนของประชาชนชุมชนบ้านตราดตวน กลุ่ม ตัวอย่างคือ ตัวแทนประชาชน จำนวน ๑๘๐ คน และ กลุ่มผู้นำชุมชนบ้านตราดตวน จำนวน ๑๐ คน เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า ๑. ประชาชนชุมชนบ้านตราดตวน มีความรู้ความ เข้าใจในหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง และมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดย การ ลดรายจ่าย การประหยัดคอดออม และการใช้ทรัพยากรอย่าง คุ่มค่า โดยเริ่มปฏิบัติจากตัวเอง และ ครอบครัว ๒. แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงด้านการดำเนินชีวิต โดยการ ลดการใช้-จ่ายในครัวเรือน ลดปริมาณการซื้อจากภายนอก เน้นผลิตใช้ด้วยตนเอง และ แนวทางใน การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน ด้านการประกอบอาชีพ คือ ผลิตผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ ในครัว เรือน และนำไปจำหน่าย เช่น เพาะเห็ดจากผักตบชวา และ ๓. รูปแบบ (Model) การ แก้ปัญหาความยากจนที่ เหมาะของชุมชนบ้านตราดตวน ต้องเริ่มจากคนในชุมชนมี องค์ความรู้ มี แหล่งเรียนรู้ทางเศรษฐกิจพอเพียง และได้รับ การมีส่วนร่วมของชุมชน^{๓๖}

อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์ และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการทาง สังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย พบว่า จากการคาดประมาณจำนวนแรงงานข้ามชาติใน ประเทศไทยจากประเทศเมียนมา กัมพูชา และลาวว่าอาจมีถึง ๔.๕๕ ล้านคน และมีจำนวนมากที่อยู่

^{๓๕} พิมพ์า เพ็งนาเรนทร์, การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ของท้องถิ่นตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง, (วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๘).

^{๓๖} สมหมาย ปะติตั้งโฮ และคณะ การศึกษาแบบบูรณาการเพื่อการแก้ปัญหาความยากจนในชุมชน โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านตราดตวน ตำบลชุมเห็ด อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์, (วารสารวิจัย และพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘).

ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน การศึกษารั้วนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สุขภาพและความ เป็นอยู่ การปรับตัวและทักษะ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมของแรงงานเหล่านี้ และ ทำยที่สุดเพื่อศึกษาการบูรณาการทางสังคมของแรงงานเหล่านี้เข้ากับสังคมไทย การศึกษานี้ใช้ข้อมูล จากการสำรวจแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ และข้อมูลการสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรมและสุขภาพจิตคนไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ผลการศึกษาพบว่า แรงงานข้ามชาติในจังหวัด อุบลราชธานี หนองคาย ตราดและสงขลา (เฉพาะแรงงานข้ามชาติจากประเทศเมียนมา) มีการบูรณา การทางสังคมกับสังคมไทยอย่างสมบูรณ์กว่าที่อื่น ในขณะเดียวกันในหลายจังหวัด การบูรณาการยังไม่ สมบูรณ์ หรือไม่พึงประสงค์ กล่าวคือเป็นการผสมกลมกลืนหรือการกลืนวัฒนธรรม การเกิดสังคม แยกตัว หรือการเกิดประชากรชายขอบขึ้นในหมู่แรงงานข้ามชาติในภาพรวมแรงงานจากประเทศลาว และแรงงานที่มีอาชีพรับจ้าง จะมีการบูรณาการทางสังคมได้ดีกว่าแรงงานจากประเทศอื่น และอาชีพ อื่น นโยบายการพัฒนาสู่สังคมพหุวัฒนธรรมที่สมบูรณ์และเป็นเชิงบวก จึงควรคำนึงถึงเชื้อชาติ สภาพ ภูมิศาสตร์ การเป็นจังหวัดชายแดนหรือติดทะเลที่มีลักษณะเฉพาะและการประกอบอาชีพของแรงงาน ข้ามชาติเป็นสำคัญด้วย^{๓๗}

---

^{๓๗} อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์ และคณะ, รูปแบบการบูรณาการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย, (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๗).

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย” ในครั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ พื้นที่การวิจัย
- ๓.๓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สรุปขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในพื้นที่การศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งได้กำหนดไว้ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและระบบงานวิจัย โดยการรวบรวมเอกสารงานวิจัย และสภาพปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ตามรูปแบบของการวิจัยเชิงเอกสาร (Document research) และการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร ตามวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Documentary Analysis)

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๕ คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย และ

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ ๑) จัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) ๒) การแสดงข้อมูล (Data Display) และ ๓) การหาข้อสรุป ที่ความและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification)

๓. วิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และลงพื้นที่ภาคสนามในการวิจัย

๓.๒ พื้นที่วิจัย/องค์กร

๑) **พื้นที่วิจัย** ได้แก่ ชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และชุมชนตำบลห้วยพิชัย อำเภอปากชม จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

๒) **พื้นที่ขยายผลและใช้ประโยชน์**

องค์ความรู้จากการวิจัยสามารถนำ องค์ความรู้ รูปแบบการสร้าง ความมั่นคงตามแนวชายแดน ขับเคลื่อนรูปแบบการสร้าง ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย และสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ

๓.๓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการและประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ ชุมชนอำเภอเชียงคาน อำเภอปากชม จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย ซึ่งประกอบไปด้วย

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่
๑	นายโคตร กาญจนสิทธิ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อ.ท่าลี่	๒๔๗ หมู่ ๔ บ้านสวัสดิพัฒนา ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
๒	นายสันติ ปากดีหวาน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อ.เชียงคาน	๒๑๐ หมู่ ๑ บ้านบุษม ตำบลบุษม อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย
๓	นายจักรพันธ์ สายจันทร์	รองนายกนายองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อ.เชียงคาน จ.เลย	๒๑๕/๒ หมู่ ๒ ตำบล เชียงคาน อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย

๔	นายพนัส เหล่าจรุงเสสัชกร	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ	ด่านพรมแดนบ้านนากระเซิง ต.อาฮี อ.ท่าลี่ จ.เลย
๕	พ.ต.อ. สุรใจ รุ่งเรือง	ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรท่าลี่	สภ.ท่าลี่ อ.ท่าลี่ จ.เลย
๖	พ.ต.ท.จักรราช หงษา	ตำแหน่ง สารวัตรป้องกันปราบปราม	๓๓๒ ม.๒ บ้านกลาง ต.เชียงกลม อ.ปากชม จ.เลย
๗	นายสุรชน เนรมิตพานิชย์	นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลท่าลี่	อ.ท่าลี่ จ.เลย
๘	จ.ส.ท. รุ่งอินทัย ดิรักษา	ปลัดเทศบาลตำบลท่าลี่	๒๘ ม.๒ บ้านท่าลี่ ต.ท่าลี่ อ.ท่าลี่ จ.เลย
๙	นายกฤติชญา บุญล้อมรัตน์	รักษาการนายอำเภอท่าลี่	อ.ท่าลี่ จ.เลย
๑๐	พ.ต.อ. ต่อศักดิ์ อรัญยกานนท์	ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอเชียงคาน	สถานีตำรวจภูธรอำเภอเชียงคาน
๑๑	นายเชาว์ เฉลิมเกียรติ	นายด่านศุลกากรท่าลี่	ด่านศุลกากรท่าลี่ อ.ท่าลี่ จ.เลย
๑๒	นายอิสรภาพ แก้วชูฟอง	รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ	๑๕๔ ม.๖ บ้านปากห้วย ต.หนองผือ อ.ท่าลี่ จังหวัดเลย
๑๓	ส.ต.วินัย วงษ์ลา	ผ.ช.ชุดปฏิบัติการ	๙๔/๑ ม.๒ ห้วยหินขาว ต.ห้วยพิชัย อ.ปากชม จังหวัดเลย
๑๔	นายวสันต์ ศรีสว่าง	ปลัดอำเภอเชียงคาน	๔๔/๓๑ ม.๒ ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย
๑๕	นายณัฐวัฒน์ สันทาชานานันท์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี	องค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี อ.ท่าลี่ จ.เลยของค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี

ตารางที่ ๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประชุมกลุ่มย่อย ได้แก่ นักวิชาการท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน พระสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประชุมกลุ่มย่อยหาข้อสรุปและแนวทางการสร้างความมั่นคงแบบมีส่วนร่วมอย่างอิสระ ตามร่างต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่
๑	นายโคตร กาญจนสิทธิ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อ.ท่าลี่	๒๔๗ หมู่ ๔ บ้านสวัสดิ์พัฒนา ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
๒	นายสันติ ปากดีหวาน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อ.เชียงคาน	๒๑๐ หมู่ ๑ บ้านบุษม ตำบลบุษม อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย
๓	นายจักรพันธ์ สายจันทร์	รองนายกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อ.เชียงคาน	๒๑๕/๒ หมู่ ๒ ตำบล เชียงคาน อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย
๔	นายวสันต์ ศรีสว่าง	ปลัดอำเภอเชียงคาน	๔๔/๓๑ ม.๒ ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย
๕	นายณัฐวัฒน์ สันทาชนานนท์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี	องค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี อ.ท่าลี่ จ.เลยองค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี

ตารางที่ ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็นหลักในการศึกษาความมั่นคง ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือในการวิจัย ๓ รูปแบบ ผู้วิจัยจึงขอจำแนกตามประเภทของกระบวนการวิจัย เป็น ๓ หัวข้อ ได้แก่ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ และการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

๓.๔.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารวิชาการ และจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากับความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชน

ตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และ ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ๓ รูปแบบ ประกอบด้วย

๑. การศึกษาเชิงเอกสาร (Document research) ในการกำหนดกรอบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยศึกษาวิเคราะห์ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจเบื้องต้น เพื่อสามารถต่อยอดแนวความคิด ในการกำหนดกรอบเพื่อทำการวิจัยในขั้นต่อไป มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการจัดเตรียมโครงสร้างคำสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็น โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการสร้างความมั่นคงต่อไป

๓. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยจัดสนทนากลุ่มรับฟังความคิดเห็น โดยใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย หรือ stakeholders เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ และหาข้อสรุป จากผู้ที่เกี่ยวข้อง จากรูปแบบการพัฒนาที่สังเคราะห์ขึ้นจากผลการวิจัย เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ หาลักษณะร่วม และข้อสรุปพร้อม ผลการศึกษาและวิเคราะห์ความมั่นคงเพื่อให้งานวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

๓.๔.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน ๒ ลักษณะ เป็นเครื่องมือซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ประกอบด้วย

๑. แบบสัมภาษณ์ (Inter View) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ที่มีพื้นที่ติดกับแนวชายแดน ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ภาครัฐ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย และนักวิชาการ โดยพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนามาจากเอกสาร รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาที่สำคัญ เช่น สภาพปัญหาความมั่นคง ปัญหาความมั่นคง กระบวนการสร้างความมั่นคง ซึ่งข้อคำถามที่นำมาใช้จะได้จากกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ โดยผ่านการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ทำการวิจัย จำนวน ๑๕ คน โดยเป็นการสัมภาษณ์ที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ภายใต้รูปแบบการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกึ่งทางการ เพื่อให้ประเด็นในการสนทนากว้างขวาง และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒. แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับความมั่นคงในจังหวัดเลย โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อ และประเด็นเช่น สภาพปัญหาความมั่นคง ปัญหาความมั่นคง กระบวนการสร้างความมั่นคง การวิเคราะห์ความมั่นคง

๓.๔.๓ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) กำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการศึกษา ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

๒) ร่างเครื่องมือการวิจัยแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดให้ครบถ้วนทุกตอน

๓) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของ เนื้อหาของคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญมีรายนาม ดังนี้

๑. รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

นักวิจัยประจำวิทยาลัยสงฆ์เลย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. พระมหาสังเวช จนทโสภี, ผศ.ดร.

Ph.D. (English)

นักวิจัยประจำวิทยาลัยสงฆ์เลย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. พระครูปริยัติคุณรังสี, ผศ.ดร.

ปร.ด. (บริหารการศึกษา)

นักวิจัยประจำวิทยาลัยสงฆ์เลย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย” ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน แบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การเก็บข้อมูลและศึกษาภาคเอกสาร โดยใช้แบบฟอร์มการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพปัญหาบริบทชุมชนตามแนวชายแดนในจังหวัดเลย และบทบาททางสังคม ซึ่งในการเก็บข้อมูลจะมีการบันทึกข้อมูลโดยร่วมกับประชาชนในชุมชนเป้าหมาย

๒) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Observation) โดยใช้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑.การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปยังชุมชนที่ใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อสังเกต ชักถาม สภาพทั่ว ๆ ไปบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม รายได้ การประกอบอาชีพ และบทบาททางสังคมของประชาชนในชุมชนเป้าหมาย และ ๒.การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างขณะเดียวกันจะซักถามและจดบันทึกข้อมูลที่ ต้องการเพิ่มเติมอย่างละเอียดมากขึ้น

๓) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ช่วงการสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับชุมชน เป้าหมาย คณะผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในเชิงนโยบาย กระบวนการตัดสินใจ และการนำชุดความรู้ไปปฏิบัติทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นระดับจังหวัด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย เพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้

๔) การประชุมกลุ่มย่อย โดยวัตถุประสงค์โครงการวิจัยในการสัมมนาและประชุมกลุ่มย่อย คือ การแนะนำโครงการและกิจกรรม การร่วมกันระบุพื้นที่ที่มีความสำคัญ รวมทั้งการสร้าง ความมั่นคงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป้าหมายทั้งในกระบวนการตัดสินใจและนำไปปฏิบัติ

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดซึ่งผู้วิจัยจะได้จำแนกหลักการวิเคราะห์ไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยของโครงการทำให้เห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

๓.๖.๑ การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากการศึกษาเชิงเอกสาร

การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากการศึกษาเชิงเอกสาร จากการทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการ โดยศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร กฎหมาย ระเบียบ บทความ และงานวิจัย ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้นัยสำคัญของคำในข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวคิดที่ปรากฏขึ้นตามประเด็นที่กำหนด และสรุปตามประเด็นของกรอบการวิจัย

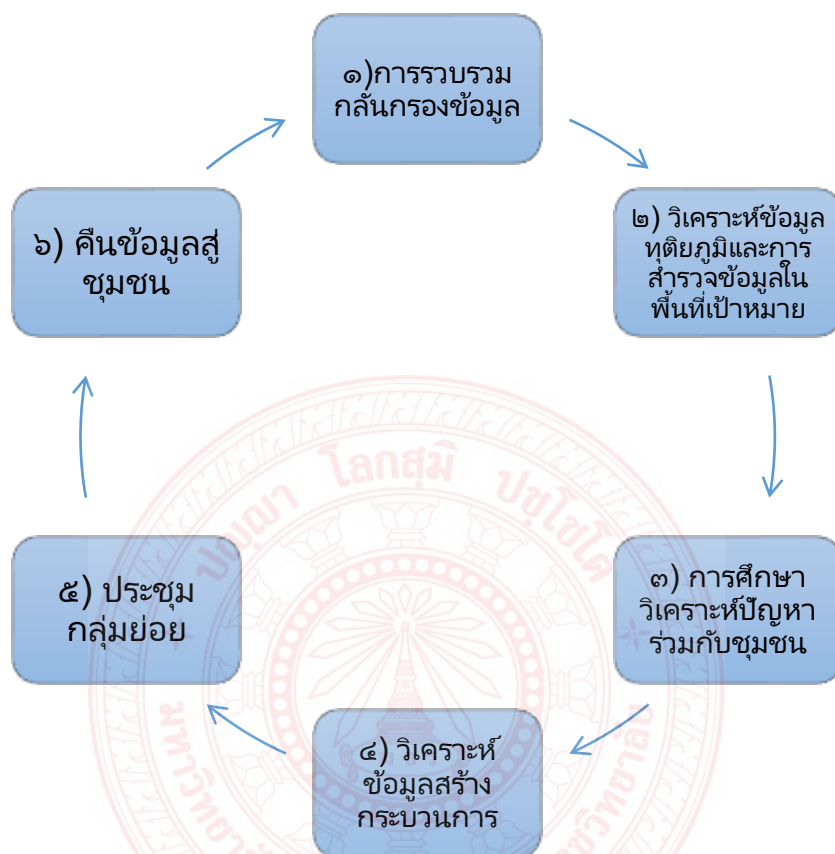
๓.๖.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์โดยการจำแนกถ้อยคำหรือข้อความที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความเป็นไปได้ วิธีการ และกลไกการพัฒนา แล้วนำมาวิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ ด้วยหลักแห่งเหตุผล อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ ปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อหาลักษณะร่วม (Common Character) ของการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย เพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

๓.๖.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ

การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนในจังหวัดเลย เสนอกระบวนการสร้างความมั่นคง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยวิธีการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ลักษณะแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๓.๗ สรุปขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ตารางที่ ๓.๓ สรุปขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๔.๒ ผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ **ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย** ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน จังหวัดเลย

ประเด็นคำข้อที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับกับ “ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้ เป็นแนวทางเพื่อการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

เนื่องจากสถานการณ์เรื่องความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน การประเมินค่าภาพรวมทั้งสิ้นของความมั่นคง ซึ่งอาจอาศัยการพิจารณาปัจจัยจากองค์ประกอบพื้นฐาน หรือองค์ประกอบของความมั่นคงที่ได้จัดแบ่งไว้ กล่าวคือ พิจารณาในองค์ประกอบความมั่นคงทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร และความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ ซึ่งในที่นี้จะได้กล่าวถึงในเรื่องของ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมซึ่งในปัจจุบันได้จัดเป็นพลังอำนาจที่สำคัญในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะได้กล่าวถึงก็คือ ความมั่นคงทางด้านข้อมูลข่าวสาร สำหรับการประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นแนวทางในการประเมินในรูปแบบหนึ่งเท่านั้น และเป็นการประเมินโดยมุ่งเฉพาะปัจจัยที่สำคัญ ๆ เป็นหลัก

สัมภาษณ์ นายสันติ ปากดีหวาน กล่าวว่า สถานการณ์เรื่องความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน ตระหนักในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบในระบอบประชาธิปไตย และเป็นที่ยังอันอบอุ่นของประชาชน นักการเมืองและพรรคการเมือง นักการเมืองจะต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ มีวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง หรือประโยชน์ของพรรค มีความเข้าใจ และศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย ยึดหลักและนโยบายที่ดีงาม อุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของชาติและประชาชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มูลฐานของชาติไทย พรรคการเมืองต้องวางรากฐานจากประชาชนอย่างแท้จริง และมีนโยบายอย่างแน่วแน่ในอันที่จะเข้าร่วมบริหารประเทศ หรือกำกับดูแลการบริหารให้เป็นไปตามครรลองของประชาธิปไตย ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์มูลฐานของชาติประชาชน ความมั่นคงทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้นั้น ประชาชนต้องสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศอย่างแท้จริง การที่จะเป็นเช่นนี้ได้ต้องให้ประชาชนมีความรู้มีความเข้าใจในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ มีความเลื่อมใสและศรัทธาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความสนใจการเมือง รู้จักและตระหนักถึงคุณค่าของการใช้อำนาจอธิปไตยของตน อาทิเช่น ตระหนักถึงคุณค่าของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยให้ได้มาซึ่งผู้แทนราษฎรที่ดีที่สุด ความศรัทธาของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ที่พร้อมจะให้การสนับสนุนต่อระบอบการปกครองและการบริหารงานของรัฐบาลที่เป็นอยู่ในขณะนั้น อีกทั้งมีปัญหาเสพติดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังต่อเนื่องมาตลอด เป็นผลให้การแพร่ระบาดของยาเสพติด

ในพื้นที่ลดความรุนแรงลงจากห้วงก่อน ปี ๒๕๔๖ ซึ่งหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นพื้นที่สีแดงมีการแพร่ระบาดมาก จากการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และมีการปฏิบัติการโดยกำหนดเป้าหมายคน พื้นที่อย่างชัดเจน ทำให้ปัญหาเสพติดในพื้นที่ลดความรุนแรงลงในระดับที่ประชาชน

อยู่อย่างปกติสุข ขบวนการค้ายาเสพติดหยุดการเคลื่อนไหว ผู้เสพเกรงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด โดยการใช้โทรศัพท์นัดหมายซื้อขายยาเสพติดตามช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดน ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้กำหนดมาตรการสกัดกั้นตามแนวชายแดนโดยสนธิกำลังทุกฝ่ายในพื้นที่ ทั้งทางทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ลาดตระเวนหาข่าว จัดตั้งจุดตรวจจุดสกัด ในเส้นทางสายหลัก-สายรองทุกเส้นทาง รวมทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนและช่องทางธรรมชาติตลอด ๒๔ ชั่วโมง^๑ สอดคล้องกับ จักรพันธ์ สายจันทร์ กล่าวไว้ว่า เสถียรภาพและความมั่นคง เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอันหนึ่งในการเสริมสร้าง โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมักมีปัญหาอุปสรรคทางการเมือง เป็นเหตุขาดเสถียรภาพและล้มลุกคลุกคลาน ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ผู้นำทางการเมืองทำการฉ้อราษฎร์บังหลวงในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดความวุ่นวายอยู่เป็นประจำทั้งด้านปัญหาของยาเสพติด จากการที่ทุกหน่วยปฏิบัติได้สนธิกำลังดำเนินการอย่างเข้มข้น ทำให้ยังคงความเข้มข้นในการปฏิบัติการ ทั้งด้านการข่าวตามแนวชายแดน และมุ่งเน้นปฏิบัติการต่อกลุ่มเป้าหมายผู้ค้ารายสำคัญ ผู้ค้ารายย่อย และผู้เสพอย่างจริงจัง และมีสัมฤทธิ์ผลด้านการปราบปรามตามเป้าหมายที่ คอ.ปส. กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐% และจากสถิติของกลางที่ยึดได้จากการจับกุมผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งมีปริมาณไม่มาก ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าสามารถลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งจากการสรุปสถานการณ์ยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. ไม่ปรากฏข้อมูลว่าเป็นพื้นที่ที่มีการค้า การแพร่ระบาด แต่อย่างไรก็ตาม ศตส.จ.เลย ยังคงให้ทุกหน่วยปฏิบัติการได้เฝ้าระวังการลักลอบนำเข้ามาตามแนวชายแดน และกำหนดมาตรการ/แนวทางตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเข้มข้น ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ไม่มีปัญหาการร้องเรียนใด ๆ^๒

สัมภาษณ์ สันติ ปากดีหวาน กล่าวว่า องค์การบริหารตำบลท่าลี่ ผลงานเด่นคือ มาตรการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนและพื้นที่ตอนใน โดยสนธิกำลังปฏิบัติการร่วมจุดตรวจจุดสกัด ปิดล้อม ตรวจค้น การจัดชุดลาดตระเวนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ชายแดน และด้านการข่าวตามแนวชายแดนโดยมวลชนรูปแบบต่าง ๆ ร่วมเป็นพลังแผ่นดินแจ้งข่าวสาร เบาะแสผู้มีพฤติกรรม ทำให้บุคคลผู้มีพฤติกรรมหยุดความเคลื่อนไหว ข้อมูลเส้นทางยาเสพติดเนื่องจากจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งยังคงปรากฏข่าวสารเป็นพื้นที่พักยาเสพติดเพื่อการลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งพื้นที่ด้าน สปป.ลาว ตรงข้ามพื้นที่จังหวัดเลย ได้แก่ เมืองแก่นท้าว เมืองसानะคาม แขวงไชยະບູລີ และเมืองสังทอง แขวงคำม่าง นครหลวงเวียงจันทน์

^๑สัมภาษณ์, โคตร กาญจนสิทธิ์, นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลท่าลี่, บ้านสวัสดิ์พัฒนา ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

^๒สัมภาษณ์, จักรพันธ์ สายจันทร์, รองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบุษุม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

จากข้อมูลการข่าวและสถิติคดีพบว่า เส้นทางลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลักลอบเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งจังหวัดเลยมีจุดตรวจ จุดสกัดทั้งชั่วคราว และถาวร รวมประมาณ ๔๘ แห่ง ทำให้การปราบปรามและป้องกันยาเสพติดได้เป็นอย่างดี^๓

๑) ด้านตรวจคนเข้าเมือง บ้านเชียงคาน อำเภอเชียงคาน

๒) ด้านตรวจคนเข้าเมือง บ้านคกไฟ อำเภอปากชม

๓) ด้านตรวจคนเข้าเมือง บ้านปากห้วย อำเภอท่าลี่

๔) สะพานมิตรภาพไทย – ลาว บ้านนากระเซิง อำเภอท่าลี่

๕) ถนนสาย ๒๐๓,๒๑๔๐,๒๐๑,๒๑๑๕,๒๐๓๗,๒๑๗๙, อำเภอท่าลี่ อำเภอเมือง อำเภอวังสะพุง อำเภอชุมแพ อำเภอภูเขียว อำเภอบำเหน็จณรงค์ จ.เพชรบูรณ์ อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา

๖) ถนนสาย ๒๑๑๕,๒๑๓๘,๒๓๑๔ อำเภอท่าลี่ อำเภอเมืองเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี

๗) ถนนสาย ๒๐๓,๒๑๔๕,๒๑๑๔,๒๐๑๓,๑๑ อำเภอท่าลี่ อำเภอภูเรือ อำเภอด่านซ้าย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสระบุรี กทม.

๘) ถนนสาย ๒๑๐๘,๒๒๔๙,๒๐๑,๒๑๑ อำเภอปากชม จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดขอนแก่น

สัมภาษณ์ จักรพันธ์ สายจันทร์ กล่าวว่ เนื่องจากเมืองเชียงคานเดิมตั้งอยู่ที่เมืองชะนะคาม ประเทศลาว ซึ่งสร้างโดยขุนคาน โอรสของขุนควแห่งอาณาจักรล้านช้าง เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๔๐๐ ต่อมาประมาณ พ.ศ. ๒๒๕๐ อาณาจักรล้านช้างแยกออกเป็นสองอาณาจักรคือ อาณาจักรหลวงพระบาง ซึ่งมีพระเจ้ากัศราขเป็นกษัตริย์ และอาณาจักรเวียงจันทน์ ซึ่งมีพระเจ้าไชยองค์เว้เป็นกษัตริย์ โดยกำหนดอาณาเขตให้ดินแดนเหนือแม่น้ำเหืองขึ้นไปเป็นอาณาเขตหลวงพระบาง และได้แม่น้ำเหืองลงมาเป็นอาณาเขตเวียงจันทน์ ต่อมาทางหลวงพระบางได้สร้างเมืองปากเหืองซึ่งอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงเป็นเมืองหน้าด่านและทางเวียงจันทน์ได้ตั้งเมืองเชียงคาน เดิมเป็นเมืองหน้าด่านเช่นกัน ต่อมา พ.ศ. ๒๓๒๐ พระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกับพระสุรสีห์ ยกทัพไปตีกรุงเวียงจันทน์ ตีเวียงจันทน์ได้จึงได้อัญเชิญพระแก้วมรกต กลับมายังกรุงธนบุรี แล้วได้รวมอาณาจักรล้านช้างเข้าด้วยกันและให้เป็นประเทศราชของไทย และได้กวาดต้อนผู้คนพลเมืองมาอยู่เมืองปากเหืองมากขึ้น แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เมืองปากเหืองไปขึ้นกับเมืองพิชัย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๓ เจ้าอนุวงศ์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์ คิดกอบกู้เอกราชเพื่อแยกเป็นอิสระจากไทยโดยยกกำลังจากเวียงจันทน์มายึดเมืองนครราชสีมา แต่ในที่สุดเจ้าอนุวงศ์ถูกจับขังจนสิ้นชีวิต กองทัพไทยที่ยกมาปราบเจ้าอนุวงศ์ที่นครราชสีมาได้ยกทัพไปกวาดต้อนผู้คนจากฝั่งซ้ายของลำน้ำโขงมายังเมืองปากเหืองมากขึ้น และโปรดเกล้าฯ ให้พระอนุพินาศ (กิ่ง ต้นสกุลเครือทองศรี) เป็นเจ้าเมืองปากเหืองคนแรก แล้วพระราชทานชื่อเมืองใหม่ว่าเมืองเชียงคาน ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกจีนฮ่อได้ยก

^๓สัมภาษณ์, สันติ ปากดีหวาน, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบุษุม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

ทัพมาตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงพระบางและได้เข้าปล้นสะดมเมืองเชียงคานเดิมที่อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ชาวเชียงคานเดิมจึงอพยพผู้คนไปอยู่เมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) เป็นจำนวนมาก^๔ **สออดคล้อง นายกัณฑ์ เหล่าจรงเกสัชก กล่าวว่** เนื่องจากว่าชัยภูมิเมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) ไม่เหมาะสม ผู้คนส่วนใหญ่จึงอพยพไปอยู่ที่บ้านท่านาจันทร์ซึ่งใกล้กับที่ตั้งของอำเภอเชียงคานปัจจุบัน แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า เมืองใหม่เชียงคาน ต่อมาไทยได้เสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ทำให้เมืองปากเหืองตกเป็นของฝรั่งเศส คนไทยที่อยู่เมืองปากเหืองจึงอพยพมาอยู่เมืองใหม่เชียงคานหรืออำเภอเชียงคานปัจจุบันโดยสิ้นเชิง แล้วได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองเชียงคานใหม่ ได้ตั้งที่ทำการอยู่บริเวณวัดธาตุ เรียกว่าศาลาเมืองเชียงคาน ต่อมาได้ย้ายไปอยู่บริเวณวัดโพชนัย จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๕๒ เมืองเชียงคานซึ่งมีพระยาศรีอรุณราช (ทองดี ศรีประเสริฐ) ได้รับตำแหน่งนายอำเภอเชียงคานคนแรก ต่อมาปี ๒๔๘๔ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอเชียงคานมาอยู่ ณ ที่อยู่ปัจจุบันตราบเท่าทุกวันนี้ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่^๕

- ๑) แก่งคุดคู้ บ้านน้อย หมู่ที่ ๔ ตำบลเชียงคาน
- ๒) วัดพระพุทธรูปทศกัณฐ์ บ้านผาแบ่น ๖ หมู่ที่ ตำบลบุษอม
- ๓) จุดชมวิวภูทอก บ้านเชียงคาน หมู่ที่ ๒ ตำบลเชียงคาน
- ๔) จิตรกรรมฝาผนังวัดศรีคุณเมือง วัดศรีคุณเมือง ถนนชายโขง หมู่ที่ ๑ ตำบลเชียงคาน
- ๕) โครงการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ บ้านคก้ง หมู่ที่ ๕ ตำบลปากตม
- ๖) ถ้ำวัดผาแบ่น บ้านผาแบ่น หมู่ที่ ๖ ตำบลบุษอม
- ๗) น้ำตกตาดซ้อ บ้านแก่งมี หมู่ที่ ๖ ตำบลนาซ่าว
- ๘) ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด บ้านนาป่าหนาด หมู่ที่ ๔ และ ๑๒ ตำบลเขาแก้ว
- ๙) ศูนย์วัฒนธรรมฝิ่นน้ำบ้านนาซ่าว บ้านนาซ่าว หมู่ที่ ๑ ตำบลนาซ่าว
- ๑๐) พระพุทธรูปนวมินทรมงคลลีลาทวินคราภิรักษ์ (วัดปากน้ำเหือง) บ้านท่าดีหมี่ หมู่ที่ ๔ ตำบลปากตม

๑๑. น้ำพุธรรมชาติ วัดน้ำพุ บ้านหินตั้ง หมู่ที่ ๖ ตำบลจอมศรี

สัมภาษณ์ นายสุรใจ รุ่งเรือง กล่าวว่ จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับประเทศสปป.ลาว ซึ่งมีพรมแดนติดกันรวมระยะทางยาวถึง ๑๙๔ กิโลเมตร ประกอบมีแม่น้ำเป็นเส้นแบ่งเขตแดนบางพื้นที่ ที่มีการปรับลดของระดับน้ำที่แตกต่างกันมากในแต่ละฤดู ทำให้การสัญจรไปมาหาสู่กันของประชาชนทั้งสองประเทศทำได้ง่ายและหลากหลายช่องทาง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี ถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องประสานความร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้ได้ เพราะเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการในการแก้ปัญหา

^๔ สัมภาษณ์, จักรพันธ์ สายจันทร์, รองนายกองค์การบริหารตำบลเชียงคาน, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^๕ สัมภาษณ์, พันัส เหล่าจรงเกสัชก, นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ ตำบลอาฮี, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

ร่วมกัน ^๖ **สตคคลอง จักรราช หงษา** กล่าวว่า จังหวัดเลยเป็นจังหวัดมีอำเภอฟื้นที่ติดชายแดน สปป.ลาว จำนวน ๖ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย อำเภอกู่เรือ อำเภอน้ำหนาว อำเภอยางชุมน้อย และอำเภอปากชม มีอาณาเขตติดกับแขวงเวียงจันทน์ และแขวงไชยบูลี สปป.ลาว โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรน ด้านประเพณีและช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาต่างๆเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับอำเภอ – ระดับเมือง ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาและหาข้อยุติปัญหาต่างๆ ร่วมกัน กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการฯ ทั้งสองฝ่ายปีละ ๒ ครั้ง โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพฝ่ายละ ๑ ครั้ง

ทั้งนี้ ที่ทำการปกครองจังหวัดเลย กลุ่มงานความมั่นคง จึงได้จัดอบรมโครงการประชุมคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑.เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงชายแดน และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการฯ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ชายแดนทั้ง ๖ อำเภอ ๒.เพื่อมอบนโยบายผู้บริหารระดับจังหวัดให้แก่ผู้ปฏิบัติงานระดับพื้นที่ให้เป็นแนวทางเดียวกัน และ ๓.เพื่อเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทุกระดับในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ ๖ อำเภอ จำนวน ๒๐๐ คน

เขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดเลยพื้นที่รับผิดชอบตามประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องการกำหนดหน่วยงานและเขตอำนาจการรับผิดชอบ หรือพื้นที่การปกครองของส่วนราชการลง ๗ ก.ย.๒๕๕๒ ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเลยตั้งอยู่ที่จังหวัดเลยมีเขตอำนาจการรับผิดชอบหรือ เขตพื้นที่การปกครอง คือ จังหวัดและด่านตรวจคนเข้าเมืองในจังหวัดเลย ^๗ **สตคคลอง นายจักรราช หงษา** กล่าวว่า ภารกิจและหน้าที่ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชาภารกิจหน้าที่แบ่งเป็นกลุ่มงานประกอบด้วย ๑) งานอำนวยความ ๒) งานบริการคนต่างด้าว ๓) งานตรวจบุคคลและพาหนะ ๔) งานสืบสวนปราบปราม และส่งกลับ^๘

^๖ สัมภาษณ์, สุรใจ รุ่งเรือง, ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^๗ สัมภาษณ์, จักรราช หงษา, สารวัตรป้องกันปราบปราม, ตำบลเชียงกลม, อำเภอปากชม, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^๘ สัมภาษณ์, สุรชน เนรมิตพจนันย์, นายกเทศมนตรีท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

แผนภาพ ๔.๑ แผนภูมิการแสดงการแบ่งงาน

สัมภาษณ์ รุ่งอโณทัย ดิรักษา กล่าวว่า เนื่องด้วยคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ จับกุมได้ที่ริมถนนสาธารณะ จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัว หรือหนังสือเดินทาง คนต่างด้าวได้แสดงเอกสารหนังสือเดินทางสัญชาติลาวต่อเจ้าหน้าที่ จากการตรวจสอบ ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวประเภท (ผ.พ.๓๐) และไม่มีใบอนุญาตทำงานมาแสดงแต่อย่างใด เป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ฝ่าฝืน มาตรา ๓๗(๑) ประกอบกับมาตรา ๓๕ แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒” และ “เป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ ฝ่าฝืน มาตรา ๘ แห่ง พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๑”

ด้วยนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงานหรือให้คนต่างด้าวเข้าทำงาน นอกเหนือจากสิทธิจะทำได้ ฝ่าฝืน ม.๙ แห่ง พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๑” การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามข้อสั่งการของ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ผบ.ข.ส.ต.ม.) ที่ให้ทุกหน่วยงานในสังกัด สตม.ดำเนินการออกกระดุมกวาดล้างอาชญากรรมประเภทต่างๆ ในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงการสืบสวนหาข่าวคนต่างด้าวที่มีพฤติกรรมหลบหนีเข้าเมือง , การอยู่ในราชอาณาจักรโดยการอนุญาตสิ้นสุด , การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๗ และ ๓๘ , การกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา , ผู้ที่มีหมายจับศาลไทยหรือหมายจับต่างประเทศ^๔

^๔ สัมภาษณ์, รุ่งอโณทัย ดิรักษา, ปลัดเทศบาลตำบลท่าลี่, ตำบลท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

๔.๑.๒ วิเคราะห์สรุปประเด็นปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

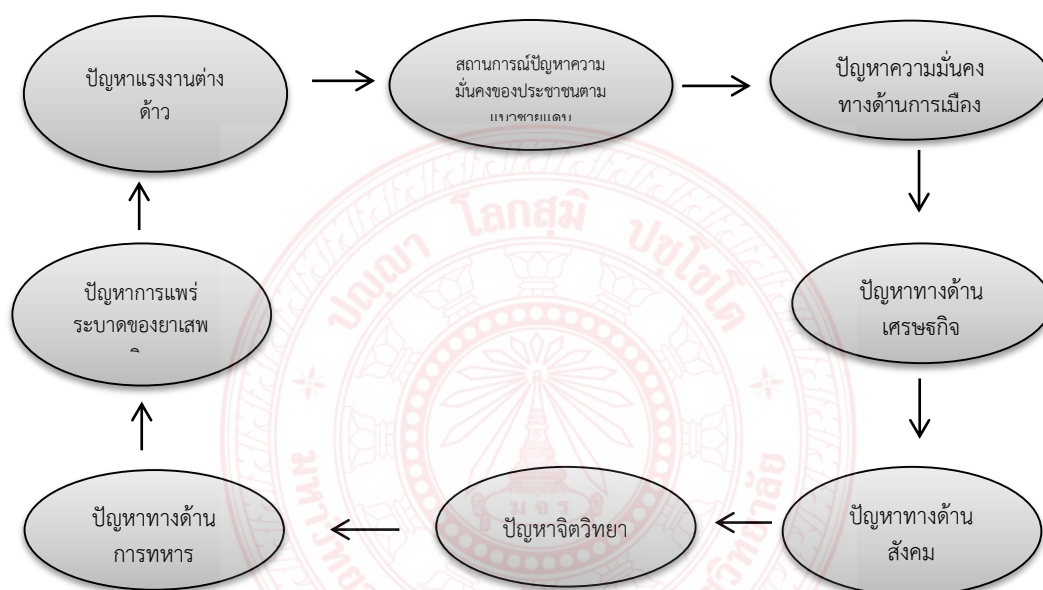
เนื่องด้วย“ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาสรุป ดังต่อไปนี้

ประชาชนตามแนวชายแดน ความมั่นคง ความมั่นคงทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร และความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีการแพร่ระบาดมาก จากการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และมีการปฏิบัติการโดยกำหนดเป้าหมายคน พื้นที่อย่างชัดเจน ขบวนการค้ายาเสพติดหยุดการเคลื่อนไหว ผู้เสพเกรงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด โดยการใช้โทรศัพท์นัดหมายซื้อขายยาเสพติดตามช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดน มาตรการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนและพื้นที่ จุดสกัด ปิดล้อม ตรวจค้น การจัดชุดลาดตระเวนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ชายแดน จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งยังคงปรากฏข่าวสารเป็นพื้นที่พักยาเสพติดเพื่อการลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งพื้นที่ด้าน สปป.ลาว ตรงข้ามพื้นที่จังหวัดเลย ได้แก่ เมืองแก่นท้าว เมืองसानะคาม แขวงไชยะบูลี และเมืองสังทอง แขวงคำม่างนครหลวงเวียงจันทน์ เส้นทางลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลักลอบเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งจังหวัดเลยมีจุดตรวจ จุดสกัดทั้งชั่วคราว และถาวร รวมประมาณ ๔๘ แห่ง ทำให้การปราบปรามและป้องกันยาเสพติด

เนื่องด้วยคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ จับกุมได้ที่ริมถนนสาธารณะ จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัว หรือหนังสือเดินทาง คนต่างด้าวได้แสดงเอกสารหนังสือเดินทางสัญชาติลาวต่อเจ้าหน้าที่ ด้วยนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงานหรือให้คนต่างด้าวเข้าทำงานนอกเหนือจากสิทธิจะทำได้ ข้อเสนอของ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้า ดำเนินการออกกระดุมกวาดล้างอาชญากรรมประเภทต่างๆในแต่ละพื้นที่ รับผิดชอบ รวมถึงการสืบสวนหาข่าวคนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์หลบหนีเข้าเมือง , การอยู่ในราชอาณาจักรโดยการอนุญาตสิ้นสุด , การกระทำผิดตามมาตรา ๓๗ และ ๓๘ , การกระทำผิดคดีที่มีโทษทางอาญา , ผู้ที่มีหมายจับศาลไทยหรือหมายจับต่างประเทศ

จากการให้สัมภาษณ์ของประชากรกลุ่มตัวอย่างความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน จังหวัดเลย สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน จังหวัดเลย ความมั่นคงทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร พร้อมทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด ขบวนการค้ายาเสพติดหยุดการเคลื่อนไหว การจัดชุดลาดตระเวนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ชายแดน จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน เป็นพื้นที่ที่พักยาเสพติด ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ จับกุมได้ที่ริมถนนสาธารณะ ซึ่งสามารถสรุปออกเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผนภาพ ๔.๒ แสดงความสัมพันธ์สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน จังหวัดเลย

๔.๒ ผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการและประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

ความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน ประเด็นคำข้อที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับกับ “กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้ เป็นแนวทางเพื่อการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนใน ออบต.ท่าลี่ คือ มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากค่าแรงจะถูกกว่าแรงงานไทย **สัมภาษณ์ โคตร กาญจนสิทธิ์ กล่าวไว้ว่า** ด้วยสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ณ วันนี้ ได้สร้างความหนักใจให้กับประชาชนอย่างมาก ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะแก้ไขได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารของรัฐบาล ประชาชนต่างก็มีความคาดหวังต่อการแก้ปัญหาของรัฐบาลและคาดการณ์ว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเป็นไปในทิศทางใด การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในสายงานการผลิต ก่อสร้าง เย็บผ้า ตลอดจนอุตสาหกรรมทุกประเภท ได้จดทะเบียนภายใต้พระราชกำหนด การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดให้ (ส่วนที่ ๒) การประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการทำธุรกิจอย่างโปร่งใส และพร้อมให้บริการผู้ประกอบการด้วยความรับผิดชอบอย่างแท้จริง ถ้านี้ก็ย้อนกลับไปเมื่อสัก ๓-๕ ปีก่อน เมื่อพูดถึง แรงงานต่างด้าว ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากนัก แรงงานเพื่อนบ้านนิยมที่จะเข้ามาทำงาน ในบ้านเมืองของเราถิ่นมาก มีทั้งแบบถูกก็มี ไม่ถูกก็เยอะ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา มีทั้งดีและไม่ดีบ้างเป็นธรรมดา เป็นแรงขับเคลื่อนเล็ก ๆ พลักดันภาคอุตสาหกรรมและก่อสร้างให้เริ่มเข้าสู่รูปแบบการจ้างงานที่ถูกต้อง ค่อยข้างได้รับการตอบรับ ประกอบกับนโยบายรัฐบาลเริ่มเปลี่ยน^{๑๐} สอดคล้องกับ **กฤษฎิภา บุญล้อมรัตน์ กล่าวไว้ว่า** ทุกวันนี้ จึงค่อนข้างเป็นเรื่องง่าย เมื่อพูดถึงแรงงานต่างด้าว กฎหมายบ้านเราเข้มงวดขึ้น นายจ้างและผู้ประกอบการให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้แรงงานที่ถูกต้องมากขึ้น ด้วยเหตุผล ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งข้อกีดกันทางการค้า และ พันธสัญญาการค้ามนุษย์ร่วมด้วย ขณะที่รัฐบาลยังไม่มีมาตรการเพื่อควบคุมสถานการณ์นี้ที่ชัดเจน “ถึงเวลาที่รัฐบาลต้องออกมาตราการรั้งคนหนุ่มสาวให้

^{๑๐}สัมภาษณ์, โคตร กาญจนสิทธิ์, นายกองการบริหารส่วนตำบลท่าลี่, บ้านสวัสดิ์พัฒนา ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

ทำงานในประเทศให้ได้ และลดการพึ่งพาแรงงานต่างชาติให้น้อยลง ที่สำคัญ ต้องมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้จากบริษัทต่างชาติที่บังคับใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อบรรยากาศการลงทุนในประเทศ

ดังนั้น บริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนส่วนใหญ่จึงมีการนำเข้าแรงงาน มากกว่าการจ้างแรงงานในประเทศ โดยกลุ่มนักลงทุนต่างชาติใน สปป.ลาว ส่วนใหญ่มาจาก “จีน” ตามด้วยเวียดนาม และไทยปัญหาความไม่สมดุลของแรงงานที่เกิดขึ้นใน สปป.ลาว ที่ด้านหนึ่งเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานจนต้องนำเข้าแรงงานต่างประเทศ แต่ขณะเดียวกัน แรงงานในประเทศมีจำนวนว่างงานสูงขึ้น จึงเป็นความท้าทายของ สปป.ลาว ในการ “ยกระดับทักษะ” แรงงานให้ตอบโจทย์เพื่อลดอัตราการว่างงาน โดยใน ๒๐๑๘ มีคนว่างงานอยู่ที่ ๑๘๒,๐๐๐ คน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๐๑๖ ที่มีคนว่างงานราว ๑๐๐,๐๐๐ คน และประเมินว่า ปัญหาการว่างงานจะรุนแรงขึ้น และอาจแตะระดับ ๒๕๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๐๒๐ แม้ช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้เปิดกว้างต่อการลงทุนจากต่างประเทศ โดยหนึ่งในกฎระเบียบที่ผ่อนปรนให้ต่างชาติ คือการเพิ่มโควตาการนำเข้าแรงงานต่างชาติจาก ๒๐,๐๐๐ คน/ปี เป็น ๗๐,๐๐๐ คน/ปี อย่างไรก็ตาม สปป.ลาวยังเผชิญปัญหาขาดแคลนแรงงานต่อเนื่อง^{๑๑}

สัมภาษณ์ สันติ ปากดีหวาน กล่าวว่ ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวระบุว่า “ภาคก่อสร้าง” เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยความต้องการแรงงานเฉลี่ยอยู่ที่ ๔,๔๐๐ คน/ไซต์ แต่พบว่ามีแรงงานเพียง ๑,๓๕๐ คน/ไซต์เท่านั้น ส่งผลให้โครงการก่อสร้างหลายโปรเจกต์ของภาครัฐ เช่น ถนน สะพาน และทางรถไฟ ต้องเลื่อนกำหนดวันเปิดใช้งาน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อื่น ๆ เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำ และทางรถไฟที่เชื่อมโยงกับจีน ที่ประเมินว่าอาจต้องใช้แรงงานมากถึง ๕,๐๐๐ คน/ไซต์ ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างชาติ “๕ อันดับ ปัญหาเศรษฐกิจ” ที่รุมเร้าประชาชน ดังนี้^{๑๒}

อันดับ ๑ ข้าวของแพง ค่าครองชีพสูง ๖๕.๕๔ %

สาเหตุจาก สินค้ามีต้นทุนสูง ทุกอย่างปรับขึ้นราคา รัฐขึ้นภาษีสินค้าต่าง ๆ ทำให้มีราคาแพงขึ้น นายทุนเอารัดเอาเปรียบ ฯลฯ

อันดับ ๒ ภาวะเศรษฐกิจของประเทศย่ำแย่ ๓๙.๑๙ %

สาเหตุจาก รัฐบาลแก้ปัญหาเศรษฐกิจไม่ได้ มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจยังไม่ค่อยได้ผล เงินบาทแข็ง ท่องเที่ยวชบเซา เศรษฐกิจโลกตกต่ำ ฯลฯ

อันดับ ๓ การว่างงานตกงาน ๓๑.๗๖ %

สาเหตุจาก เศรษฐกิจไม่ดี ไม่มีงานทำ สถานประกอบการขาดทุนต้องปิดตัวลง ไม่มีเงินจ่ายค่าจ้าง คนงานถูกเลิกจ้าง ฯลฯ

อันดับ ๔ รายได้ลดลง เงินไม่พอใช้ ๒๕.๖๘ %

สาเหตุจากองค์กรสถานประกอบการมีกำไรลดลง ต้องลดรายจ่าย ให้ค่าตอบแทนลดลง ข้าวของแพง รายจ่ายสูง ฯลฯ

^{๑๑} สัมภาษณ์, กฤติชญา บุญล้อมรัตน์, รักษาการนายอำเภอท่าลี่, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๑๒} สัมภาษณ์, สันติ ปากดีหวาน, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบุษม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

อันดับ ๕ การส่งออก การค้าและการลงทุน ๑๗.๔๘%

สาเหตุจากเศรษฐกิจโลกซบเซา ต่างชาติ ภาคเอกชนไม่กล้าลงทุน ส่งออก-นำเข้ามีปัญหา ค่าเงินบาทแข็งทำให้ได้กำไรลดลง ฯลฯ

สัมภาษณ์ จักรพันธ์ สายจันทร์ กล่าวว่า การลักลอบเข้าเมืองเป็นนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ โดยประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ ลาว เมืองมรดกโลก ติดกับประเทศไทย ที่ดูเหมือนว่าจะแวะไปเที่ยวได้ไม่ยากนัก นอกจากเมืองมรดกโลกอย่างหลวงพระบางแล้ว ที่นี่ยังมีเมืองเล็กๆ ติดกับชายแดนไทยที่น่าจะแวะชมวิถีที่แสนสงบฝั่งลาว ก่อนจะเดินทางข้ามฝั่งกลับไทย ถือเป็นความโชคดี ที่การเที่ยวลาวของผมครั้งนี้เวลามากพอ ผมจึงแวะเที่ยวได้เรื่อยๆ และทำให้ผมได้มาพบสองเมืองชายแดนไทย-ลาว อย่างเมืองแก่นท้าว (สปป.ลาว) และเมืองท่าลี่ (ไทย) ที่เมืองหนึ่งเป็นเมืองเก่า และอีกเมืองหนึ่งคือเมืองแสนสงบ^{๑๓} **สอดคล้อง พันัส เหล่าจรุงเกสัชกร กล่าวว่า** เชียงคานามีตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงถึง ๑๒๖% และ เป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมในช่วงฤดูหนาวของนักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ฝ่าฝืนมาตรา ๓๗ (๑) ประกอบกับมาตรา ๗๕ แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒” และ “เป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ ฝ่าฝืน มาตรา ๘ แห่ง พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๑” โดยจับกุมได้ที่ริมถนนสาธารณะ บ้านนาสี หมู่ที่ ๑ ตำบลธาตุ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

๑๐๐ ปีก่อน เชียงคาน คือ เมืองเปิด ที่คนในชุมชนเล็กๆแห่งนี้ดำรงชีพหลักด้วยการทำเกษตรและประมงน้ำจืด ก่อนเปิดเมืองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในปี ๒๕๕๒ เมื่อ ๕ ปีก่อน เพื่อเฉลิมฉลองการก่อตั้งเชียงคานครบรอบ ๑๐๐ ปี เชียงคานกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวยอดนิยม ภายในเวลาเพียงไม่กี่ปีเห็นได้จากสถิติที่สำรวจโดยเทศบาลตำบลเชียงคาน นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน มีอัตราการนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น ๑๒๖% จนถึงวันนี้มีนักท่องเที่ยวเข้าสู่เชียงคานรวมแล้วมากกว่า ๑ ล้านสี่แสนคน ขณะที่รายได้สะพัดในพื้นที่เพิ่มขึ้นสูงถึง ๑๒๖ % คิดเป็นมูลค่ารวมแล้วมากเกือบสองพันล้านบาท เมื่อเทียบกับชุมชนอื่นๆ ที่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวไปแล้ว เช่น ปาย อัมพวา เชียงคานยังคงรักษาอัตลักษณ์ชุมชนไว้ได้ แต่ก็มีหลายเรื่องที่ควรระวัง หากยังอยากรักษาเชียงคานไว้ เรื่องที่สำคัญมากคือการจัดโซนนิ่งในชุมชน และการก่อตั้ง “สมาคมคนรักเชียงคาน” ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชน ทั้งคนที่เกษียณอายุราชการ หรือลาออกจากบริษัทเอกชน คือกำลังสำคัญในการ

^{๑๓} สัมภาษณ์, จักรพันธ์ สายจันทร์, รองนายกองค์การบริหารตำบลบุษุม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

พัฒนาชุมชนให้ อยู่ได้อย่างยั่งยืนแม้เพียงคานวันนี้จะเปลี่ยนไปมาก โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของร้านค้าที่พิก ร้านอาหาร แต่สิ่งที่ยังคงเหนียวแน่นคือ “ความเป็นชุมชน”^{๑๔}

สัมภาษณ์ สุรใจ รุ่งเรือง กล่าวว่ เนื่องจากแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาต ด้าวเดินทางเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีการขออนุญาตทำงาน กลายเป็นผลกระทบลูกโซ่เป็นวงกว้างไปแล้ว สำหรับ พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว หลังจากที่รัฐบาลประกาศออกมาเป็นกฎหมายไม่ทันไร ก็เกิดปรากฏการณ์แรงงานต่างด้าวจำนวนมากแห่เดินทางกลับประเทศ จนคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต้องตัดสินใจใช้มาตรา ๔๔ ยึดเวลาบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวออกไปก่อน ๑๘๐ วัน หรือให้เริ่มมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อผู้ประกอบการในภาคการผลิตต่าง ๆ ของประเทศ

ทั้งนี้ ในปัจจุบันจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมีมากถึง เป็นกลุ่มที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมาย และยังมีกลุ่มที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายมากกว่า ซึ่งก็คือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด และคาดว่าจะกระทบต่อมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของไทยกว่า หากแรงงานต่างด้าวกลุ่มนี้ออกจากไทยไป โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม โรงแรม ภัตตาคาร และก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขออนุญาตทำงานและการอนุญาตให้ทำงาน ที่ทำงานแบบไม่ถูกต้อง สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง กระปุกดอทคอมจึงได้รวบรวมข้อมูลมาให้ทราบกันว่าเงื่อนไขการขออนุญาตทำงาน และจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว เป็นอย่างไรบ้าง ต้องใช้เอกสารอะไร ค่าใช้จ่ายมากน้อยแค่ไหน และมีขั้นตอนปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งนายจ้าง รวมทั้งลูกจ้างเอง รีบไปดำเนินการให้ถูกต้องกัน โดยสามารถแบ่งแรงงานต่างด้าวได้เป็น ๔ ประเภทหลัก ๆ ตามนี้ สำหรับกลุ่มนี้ต้องบอกว่าเป็นกลุ่มที่ยังทำงานแบบผิดกฎหมายอยู่ ให้รีบไปดำเนินการทันทีเลย เพราะยังไม่มีทั้งเอกสารแสดงตน และใบอนุญาตทำงาน^{๑๕}

สัมภาษณ์ สุรชน เนรมิตพณิชย์ กล่าวว่ ด้านแรงงานต่างด้าว ที่เข้ามาทำงานภายในเขตอำเภอท่าลี่ จะเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ เช่น ช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาพื้นที่ชายแดน และยุทธศาสตร์ การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองชายแดนไทยที่เห็นได้ชัดคือเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงแต่ผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เมืองบางแห่งไม่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ทันกับความต้องการเป็นต้น การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อน

^{๑๔} สัมภาษณ์, พนัส เหล่าจรุงเภสัชกร, นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ ตำบลอาฮี, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๑๕} สัมภาษณ์, สุรใจ รุ่งเรือง, ผู้กำกับการสถานีตำรวจท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

บ้านพร้อมๆ ไปด้วยกับการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ด้วย “เมืองชายแดน” นอกจากจะหมายถึงจังหวัด ที่ติดกับชายแดนแล้วเราน่าจะรวมถึงเมืองที่มีลักษณะเป็นเกาะ เช่น มีจุดเชื่อมสู่ประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางน้ำเมืองชายแดนถือว่ามีความสำคัญในเชิงการค้า การลงทุนที่เห็นได้ชัดคือ อย่างในกรณีของประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบ ทั้งด้าน ระบบโลจิสติกส์ (Logistics) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดระบบบริการเพื่อให้เอื้อต่อการค้าขายกับ ประเทศ ที่มีด่านพรมแดนติดกับประเทศของเขาเป็นอย่างมากแล้ว ประเทศไทยจะมีการจัดระบบ ใดๆ ที่จะเอื้อต่อการทำมาค้าขายได้บ้างสิ่งหนึ่งที่เราต้องคำนึงถึงและถือเป็นต้นทุนการ ประกอบการคือเรื่องคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม เพราะจะโยงกับเรื่องสมดุลของการทำมาค้าขายด้วย เพราะถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ได้เอื้อต่อการดำรงชีวิต และการทำมาหากินแล้วมันก็จะกลายเป็นเครื่องบั่น ทอนความสามารถ ทั้งของคน และระบบการการค้าขาย

๑. ภาพรวมความสัมพันธ์ไทย-ลาว

ความสัมพันธ์ไทย - ลาวในปัจจุบันดำเนินไปอย่างรวดเร็วบนพื้นฐานของการเคารพ ซึ่งกันและกันและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ ความใกล้ชิดทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะพระราชวงศ์ไทยมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างความใกล้ชิดสนิท สนมในหมู่ประชาชนไทย-ลาว เป็นผลให้สองฝ่ายสามารถใช้กลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น ทั้งในกรอบ ทวิภาคีและพหุภาคี ผลักดันความร่วมมือและปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาและหา ทางออกร่วมกันได้อย่างสันติ นอกจากนี้ สปป.ลาว เป็นพันธมิตรที่ให้การสนับสนุนไทยในเวทีระหว่าง ประเทศต่าง ๆ ด้วยดี

๒. ความร่วมมือระหว่างไทยและสปป. ลาว

ความร่วมมือระหว่างไทย-ลาวในปัจจุบันขยายตัวครอบคลุมในทุกมิติ และมีพัฒนาการเชิง บวกอย่างต่อเนื่อง ความคืบหน้าที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายคมนาคมเชื่อมโยงไทย-ลาว ประกอบด้วยโครงการก่อสร้างถนน สะพาน เส้นทางรถไฟและโครงการพัฒนาสนามบินในแขวงสำคัญ ต่าง ๆ การแก้ไขปัญหาชาวม้งลาวลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายโดยใช้กลไกคณะกรรมการร่วมมือ รักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย-ลาว (GBC) การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดน ซึ่ง สองฝ่ายกำหนดเป้าหมายดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๒ สำหรับเขตแดนทางบก (๗๐๒ กิโลเมตร) และปี ๒๕๕๓ สำหรับเขตแดนทางน้ำ (๑,๑๐๘ กิโลเมตร) การขยายการรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป.ลาว เพิ่มจาก ๕,๐๐๐ เมกะวัตต์เป็น ๗,๐๐๐ เมกะวัตต์ภายในหรือหลังปี ๒๕๕๘ และความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนซึ่งไทยยังคงเป็นประเทศคู่ค้าและผู้ลงทุนลำดับ ๑ ของ สปป.ลาว

๓. ข้อมูลสรุปเกี่ยวกับ สปป. ลาว

ในด้านการเมืองโดยทั่วไปมีเสถียรภาพ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรการเมือง สูงสุดซึ่งนำการบริหารประเทศ ในการประชุมสมัชชาพรรคฯ ครั้งล่าสุด เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ พรรค ได้รับรองแผนพัฒนาประเทศระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๓) และ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓) เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ โดยกำหนดเป้าหมายที่สำคัญในช่วงระหว่างปี ๒๕๔๙-๒๕๕๓ ให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราร้อยละ ๗.๕-๘ ต่อปี ยุติการตัดไม้ ทำลายป่า เพื่อทำไร่เลื่อนลอย รวมทั้งแก้ไขปัญหาความยากจนให้หมดสิ้นไป และในปี ๒๕๖๓ สปป.

ลาว ต้องพ้นจากสถานะการเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ต้องมีความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ ต้องขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประชาชนต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากปัจจุบัน^{๑๖}

สัมภาษณ์ รุ่งอินทัย ดิรักษา กล่าวว่า การจัดการด้านพรมแดนของประเทศไทยสิ่งหนึ่งที่ต้องคิดประเด็นแรก คือคนไทยต้องมีวินัย ประเด็นที่สองคือ ต้องมีทิศทางการปฏิบัติที่ชัดเจนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนการบริหารจัดการเมืองชายแดนของประเทศไทยในหลายพื้นที่ยังไม่ดีเท่าที่ควรยกตัวอย่าง ด้านชายแดนไทย ยังมีระบบการจัดการไม่ดี ปล่อยให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีธุรกิจแอบแฝงมากมายโดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด (ซึ่งในความหมายของคำว่า “เมืองชายแดน” อยู่ในข่ายเมืองชายแดนเช่นกัน)มีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกับประเทศลาว มาเลเซียมีพวกกลุ่มนักธุรกิจชาวต่างชาติที่มาตั้งตัวเป็นมาเฟีย ประกอบธุรกิจต่าง ๆ เช่น ธุรกิจมีคฤหาสน์ ธุรกิจดำน้ำ ธุรกิจร้านอาหารและเริ่มระบาดหนัก ถึงขั้นภาครัฐต้องสั่งการให้ลงไปตรวจสอบเรื่องการเก็บภาษี

สถานการณ์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนลาวของประเทศไทยจากความเป็นมาและการก่อเกิดของการค้าชายแดนดังกล่าวข้างต้น การค้าชายแดน ได้ดำเนินมาโดยตลอดและอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการค้าด้วยวิธีแลกเปลี่ยนผลผลิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพต่อกันซึ่งมีปริมาณเพียงเล็กน้อย ต่อเมื่อมีผลผลิตมากขึ้นและเกินความต้องการในการดำรงชีพของตนเอง ก็เริ่มพัฒนาสู่การแลกเปลี่ยนผลผลิต (สินค้า) เพื่อหวังผลกำไร แต่ก็ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะพื้นที่บริเวณตามแนวชายแดนที่เคยเป็นชุมชนดั้งเดิม ด้วยการขนส่งข้ามแดนผ่านเส้นทางที่เคยใช้อยู่แต่เดิม เมื่อครั้งยังไม่ได้แบ่งเขตแดน หรืออาณาเขต ที่เรียกกันว่า “ช่องทางการค้าตามธรรมชาติ” หรือ ที่เรียกกันว่า “จุดผ่อนปรนทางการค้า” ในปัจจุบัน จนกระทั่งเส้นทางการคมนาคมขนส่งสะดวกมากขึ้น จึงขยายพื้นที่กว้างออกไป แต่ก็ยังคงครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ตามบริเวณแนวชายแดนของประเทศคู่ค้าที่มีเขตแดนติดกันเท่านั้น การค้าเช่นนี้ก็เรียกว่า “การค้าชายแดน” มีเส้นเขตแดนติดต่อกัน และมีประชาชนที่มีความเหมือนกัน ในเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภาษา เป็นผลส่งให้เกิดความสัมพันธ์กันไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเป็นอยู่ส่งผลให้มีมูลค่าการค้าสูงและจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไปในอนาคต ซึ่งจะสามารถพัฒนาให้การค้าชายแดนที่มีเขตแดนติดต่อกันให้เจริญก้าวหน้า และยั่งยืนต่อไป

ประเด็นท้าทายของการพัฒนาพื้นที่ชายแดน การพัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็นสิ่งสำคัญและมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการดำเนินการต่อไป ประเด็นที่ท้าทายต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดนมีดังนี้ขาดการจัดระเบียบพื้นที่และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจปัญหาความมั่นคงแนวเส้นเขตแดนยังไม่ชัดเจนปัญหาด้านสังคม ข้ามพรมแดนขาดกลไกบูรณาการการทำงานเรื่องชายแดนและอาจจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

^{๑๖} สัมภาษณ์, สุรชน เนรมิตพานิชย์, นายกเทศมนตรีท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

๔.๒.๒ วิเคราะห์สรุปประเด็นกระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

เนื่องด้วย“ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาสรุป ดังต่อไปนี้

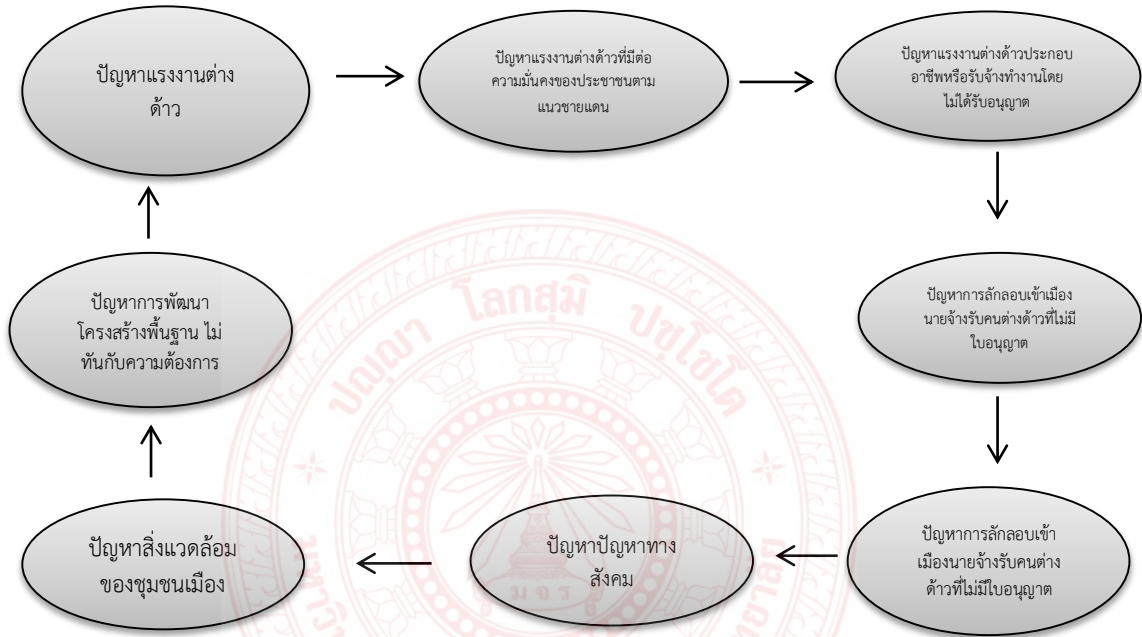
ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากค่าแรงจะถูกกว่าแรงงานไทย แรงงานเพื่อนบ้านนิยมที่จะเข้ามาทำงาน ในบ้านเมืองไทย มีทั้งแบบถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา “ภาคก่อสร้าง” เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยความต้องการแรงงานเฉลี่ยอยู่ที่ ๔,๔๐๐ คน/ไซต์ แต่พบว่ามีแรงงานเพียง ๑,๓๕๐ คน/ไซต์เท่านั้น ส่งผลให้โครงการก่อสร้างหลายโปรเจกต์ของภาครัฐ เช่น ถนน สะพาน และทางรถไฟ จึงทำให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาในหลากหลายรูปแบบ การลักลอบเข้าเมืองนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ โดยประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน โดยไม่ได้รับอนุญาต ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ กลายเป็นผลกระทบลุกล้ำเป็นวงกว้างไปแล้ว กระทบต่อมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม โรงแรม ภัตตาคาร และก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขออนุญาตทำงาน และการอนุญาตให้ทำงาน ที่ทำงานแบบไม่ถูกต้อง สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองชายแดนไทยที่เห็นได้ชัดคือเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงแต่ผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เมืองบางแห่งไม่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติดปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ทันกับความต้องการ การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้านพร้อมๆ กับการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ด้วย “เมืองชายแดน

จากการให้สัมภาษณ์ของประชากรกลุ่มตัวอย่างความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ปัญหาแรงงานต่างด้าวประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ค่าแรงจะถูกกว่าแรงงานไทย เมืองไทย มีทั้งแบบถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา “ภาคก่อสร้าง” การลักลอบเข้าเมืองนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ โดย

ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ทันกับความต้องการ การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้านพร้อมๆ ไปด้วยการรักษาผลประโยชน์ ซึ่งสามารถสรุปออกเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผนภาพ ๔.๓ แสดงความสัมพันธ์ปัญหาแรงงานต่างด้าว
ที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน

๔.๒.๓ การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นคำข้อที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับกับ “กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ดังต่อไปนี้ เป็นแนวทางเพื่อการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

เนื่องจากประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด พร้อมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินการประชาสัมพันธ์ประเด็นสถานการณ์ยาเสพติด

ติด การแพร่ระบาด การตลาดยาเสพติด นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด สถานการณ์ยาเสพติด ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ มีการศึกษาติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ประชากรส่วนใหญ่ดื่มสุรา และสูบบุหรี่มาก ใช้แอมเฟตามีนน้อยลง ผู้ที่ใช้กัญชาเป็นประจำอยู่แล้วจะใช้มากขึ้น เพื่อประกอบอาชีพและใช้ในงานเลี้ยงสังสรรค์ พบการใช้กระท่อม และยาบ้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ น้ำต้มกระท่อมและกัญชาโดยเฉพาะกัญชา มีแนวโน้มการใช้สูงขึ้น โดยมีข้ออ้างการนำมาใช้เพื่อรักษาโรค การแพร่ระบาดมีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทชนิดใหม่ ที่มีทั้งสารสกัดจากธรรมชาติและสารสังเคราะห์ นิยมซื้อขายทางออนไลน์ เพราะสะดวกราคาถูก ผู้ซื้อเข้าใจผิดว่าถูกกฎหมายปลอดภัย จะแพร่ระบาดระยะหนึ่งแล้วหายไปและกลับมาระบาดใหม่อีก ทำให้ยากต่อการควบคุมปราบปรามแพร่ระบาด มีฤทธิ์คล้ายยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ผิดกฎหมาย เป็นสารที่อยู่ในกระท่อม กัญชา ยาเค เกลือ อาบ้ำน้ำ เมทแอมเฟตามีน ฯลฯ โดยนิยมใช้กระท่อม และยาแก้ปวด ترامาดอล มากที่สุด

สัมภาษณ์ โศทร กาญจนสิทธิ์ กล่าวว่า เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลก ยังคงอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ กลุ่มผู้ผลิตมีความสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำกัด และจากสถานการณ์การผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ยาเสพติดจำนวนมาก ได้ถูกลักลอบส่งออกกระจายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนอกภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปรากฏผลการจับกุมในประเทศต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ประเทศไทยและประเทศสมาชิกในกลุ่มแม่น้ำโขง ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำภายใต้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ ในโอกาสต่างๆ โดยเฉพาะแผนการสกัดกั้นยาเสพติดและเคมีภัณฑ์ตามแนว ไทย ลาว ส่งผลให้กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียง จากเดิมที่เคยเข้าประเทศไทยเป็นหลัก ผ่านทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันพบว่า กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทาง การลำเลียงโดยผ่านทางลาวก่อนลำเลียงเข้าสู่ประเทศที่สาม

จากปริมาณยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้าต่อครั้งมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากตลอดปีที่ผ่าน มาในชายแดนไทยลาว และต่อเนื่องถึงปีหน้า สำหรับยาเสพติดที่พบมีการแพร่ระบาดมากที่สุดใน ประเทศไทยยังคงเป็นยาบ้า รองลงมาคือไอซ์ และกัญชาตามลำดับ นอกจากนี้ พบว่าคีตามีน เริ่มเป็นที่นิยมและมีการแพร่ระบาดในกลุ่มนักท่องเที่ยวกลางคืนมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังคงถูกใช้เป็นแหล่งพัก ยาเสพติด และเส้นทางผ่านลำเลียงยาเสพติดประเภท ไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา ไปยังประเทศที่สามอีกด้วย “ปัจจัยที่ทำให้ยาเสพติดถูกลำเลียงเข้าชายแดนไทยลาวเป็นจำนวนมาก มาจากปัจจัยภายนอก ประเทศเป็นหลัก เพราะไทยอยู่ติดกับแหล่งผลิตยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า และจากการที่แหล่งผลิต บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ ที่ยังคงสามารถผลิตยาเสพติดได้เป็นจำนวนมากอย่างไม่จำกัด โรงงานผลิตที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก การนำเข้าสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่นำไปสู่การผลิตสามารถจัดหาได้อย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีการผลิตที่มีความทันสมัยมากขึ้น รวมถึงกลุ่มเครือข่ายนักค้ายาเสพติดข้ามชาติที่เข้าไปเคลื่อนไหวในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อต้องการขยายตลาดยาเสพติดทั้งในและนอกภูมิภาค และรวมไปถึงความต้องการภายในประเทศยังมีอยู่สูง โดยเฉพาะยาบ้า ดังนั้น เมื่อกำลังการผลิตยาเสพติด

นอกประเทศมีการเพิ่มปริมาณการผลิต เพื่อให้ตัวยาส่งเข้ามาในไทยมากขึ้น จึงทำให้มีปริมาณยาบ้าถูกส่งเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น^{๑๗}

สัมภาษณ์ สุรใจ รุ่งเรือง กล่าวไว้ว่า สำคัญที่สุดกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดได้พัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้ายาเสพติด โดยนำเทคโนโลยีการติดต่อซื้อขายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เอื้อให้การค้ายาเสพติดขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มผู้ค้าหลีกเลี่ยงการส่งมอบยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง แต่จะใช้วิธีติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือคนกลางในพื้นที่ชายแดนอย่างเช่นในอดีต จึงไม่ต้องเสียค่าส่วนต่างจำนวนมาก การสั่งซื้อยาเสพติดจึงสามารถได้ปริมาณที่มากขึ้นในจำนวนเงินที่เคยสั่งซื้อ และยังเป็นการต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่

นอกจากนั้นยังพบว่ากลุ่มนักค้าทุกระดับ รายย่อย รายกลาง รายใหญ่ นิยมซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบ ยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น เนื่องจากการให้บริการขนส่งระบบโลจิสติกส์มีจำนวนมาก รวมทั้งยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน การโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้เป็นการยากต่อการสกัดกั้น ติดตามจับกุม และสืบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ สำหรับเส้นทางลำเลียงยาเสพติดที่สำคัญของประเทศไทย กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดยังคงใช้เส้นทางลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนไทย-ลาว ทางด้านจังหวัดเลย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้แหล่งผลิต และแหล่งเก็บพักยาเสพติดของกลุ่มผู้ผลิต เพื่อลำเลียงนำยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ขึ้นในเขตปริมาณชุลและกรุงเทพฯ

นอกจากนี้ กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด ยังปรับเปลี่ยนวิธีการและเส้นทางลำเลียง โดยลำเลียงเข้าไทย ผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางด้านจังหวัดเลย มากขึ้น ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนด้านที่ติดแม่น้ำโขง สามารถนำยาเสพติดขึ้นเรือข้ามแม่น้ำโขง และเลือกจุดขนถ่ายได้โดยง่าย เพราะบริเวณจังหวัดชายแดนด้านที่ติดลำน้ำโขง มีพื้นที่เป็นแนวยาว กำลังเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง จึงง่ายต่อการขนถ่ายยาเสพติดขึ้นเรือ เพื่อลำเลียงเข้าสู่พื้นที่ขึ้นในของประเทศไทย และปัจจุบันสถานการณ์ที่ต้องเฝ้าระวัง คือ พบว่ายาเสพติดจะถูกลำเลียงเข้าไทยด้านชายแดน ตามเส้นทางสายหลักและเส้นทางสายรอง สำหรับการคาดการณ์สถานการณ์ยาเสพติดในปี ๒๐๒๐ สรุปไว้ ๖ ประการ ดังนี้

๑) ชายแดนภาคเหนือเป็นเส้นทางหลักในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทย ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มที่จะใช้เป็นเส้นทางในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่ามีมีการจับกุมยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ามาจากพื้นที่ทางตะวันตกของประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งความถี่และปริมาณยาเสพติด เนื่องจากเจ้าหน้าที่เข้มงวดเส้นทางภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้ผู้ค้ายาเสพติดหลบเลี่ยงหันมาใช้เส้นทางภาคตะวันตกทดแทน

๒) ในห้วงที่ผ่านมาการลำเลียงยาเสพติดโดยการขนส่งทางน้ำเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยมีปัจจัยสำคัญจากหลายสาเหตุ เช่น การปรับเปลี่ยนเส้นทางลำเลียง เพื่อหลบเลี่ยงการสกัดกั้นของ

^{๑๗} สัมภาษณ์, โคตร กาญจนสิทธิ์, นายกองดีการบริหารส่วนตำบลท่าลี่, บ้านสวัสดิ์พัฒนา ตำบลท่าลี่, อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

เจ้าหน้าที่ตามแนวชายแดนอื่นๆ และการลำเลียงทางน้ำเอื้อต่อการลักลอบลำเลียงครั้งละมาก ๆ และยากลำบากต่อการป้องกันและปราบปราม ทั้งยังสามารถลักลอบลำเลียงนำเข้ายาเสพติดได้ตลอดพื้นที่ชายฝั่งทะเล

๓) ภาวะการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดกลุ่มประเภท เมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า และไอซ์) ที่มีกำลังการผลิตอย่างไม่จำกัด จนเกิดภาวะล้นตลาด ทำให้ยาเสพติดมีราคาถูกลง และอาจส่งผลทำให้เกิดการกระตุ้นความต้องการของกลุ่มผู้ค้าและผู้เสพมากขึ้น

๔) การใช้คีตามีนควบคู่กับเฮโรอีนในกลุ่มนักท่องเที่ยวกลางคืนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในสถานบันเทิง ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและชายแดนไทย-ลาว

๕) ปัญหาที่สำคัญที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายยาเสพติด กับการพัฒนาของระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ควบคู่กับการขนส่งทางพัสดุจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแพร่ระบาดมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถกระจายสินค้าได้อย่างรวดเร็ว และไม่จำกัดพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันพบว่ามี การสร้างเครือข่ายการค้ายาเสพติดโดยอาศัยระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ เข้ามาเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ลักลอบซื้อขายยาเสพติด ทั้งทางทวีเตอร์ โลก และ เฟซบุ๊ก ที่สามารถสร้างพื้นที่ติดต่อกันส่วนตัวได้^{๑๘}

สอดคล้อง สันติ ปากดีหวาน กล่าวว่า สำหรับ แนวทางเชิงรุกการทำงานของตำรวจปราบปรามยาเสพติดในปี ๒๐๒๐ นั้นจะดำเนินการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ในทุกเส้นทาง เน้นพื้นที่แนวชายแดนบนเส้นทางคมนาคมทางบก ทั้งเส้นทางหลักและเส้นทางรอง โดยใช้ระบบอ่านแผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์อัตโนมัติที่ติดตั้ง ณ ด้านตรวจ/จุดตรวจ/จุดสกัด ให้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันทั่วประเทศ และ เครื่อง X-Ray ตรวจหายาเสพติด ที่แอบซุกซ่อนมากับรถบรรทุกขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลำเลียงยาเสพติดเข้าไปพื้นที่ตอนใน นอกจากนี้ จะดำเนินการระดม ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม ปราบปรามเครือข่ายนักค้ายาเสพติดทุกระดับ โดยเฉพาะในแหล่งแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชน แหล่งพักเก็บยาเสพติด สถานบันเทิง ที่อาจเป็นแหล่งจำหน่ายยาเสพติดให้กับนักท่องเที่ยว

การปราบปรามจับกุมและสืบสวนขยายผล ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้นำเข้าและส่งออก รวมทั้งจะขยายผลไปยังผู้สมคบและผู้สนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อทำลายโครงสร้างเส้นทางการเงินของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดทั้งระบบ โดยดำเนินการตามมาตรการสมคบ มาตรการทางทรัพย์สิน ทั้งการยึดทรัพย์สิน และการฟอกเงินกับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามกฎหมาย และเน้นดำเนินการสืบสวน ปราบปราม ขบวนการค้ายาเสพติดที่สลับซับซ้อน ผ่านโลกออนไลน์ Social Network เช่น Facebook และ Line และการขนส่งยาเสพติดผ่านพัสดุภัณฑ์หรือระบบ Logistic ทุกระบบ ขณะเดียวกันจะแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศที่มีอิทธิพลต่อประเทศเพื่อนบ้าน ให้ร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งพัฒนาไกลความร่วมมือระหว่าง

^{๑๘} ผู้ให้สัมภาษณ์, สุรใจ รุ่งเรือง, ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรท่าลี่, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.

ประเทศบริเวณชายแดน เพื่อสกัดกั้นและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ พร้อมกับจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านไอที และด้านยุทธวิธี เพื่อพัฒนาศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย^{๑๙}

สัมภาษณ์ จักรพันธ์ สายจันทร์ กล่าวว่า ด้านการตลาดยาเสพติดในวงกว้างในชายแดน ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter, Youtube ฯลฯ ซึ่งสื่อสารผ่านทางเว็บไซต์ ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต เป็นที่นิยมทั่วโลกผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วมในการผลิตเนื้อหาขึ้นเองอย่างสร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกันคนร้ายก็ใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการหลอกลวงขายสินค้า ขยายยาเสพติดมีการปิดบังตัวตนผู้ซื้อและผู้ขายมีการสร้างเนื้อหาและรูปแบบใหม่ตลอดเวลา ทำให้การปราบปรามยาก ทั้งนี้ตลาดยาเสพติดทางสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทยนิยมใช้ Twitter มากกว่า Facebook โดยส่งสินค้าด้วยวิธียื่นให้กับมือโดยตรง หรือทางบริการไปรษณีย์^{๒๐}

สอดคล้องกับ พันัส เหล่าจรุงเภสัชกร กล่าวว่า นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด มีนโยบายลดอันตรายจากยาเสพติด มีนโยบายให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนติดชายแดนซึ่งเป็นเรื่องในวงแคบ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประเทศเยอรมัน มีนโยบาย ๔ ประการ คือ ๑)การป้องกันการใช้ยาเสพติด ๒) การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด ๓) การให้คำแนะนำและบำบัดรักษา ๔) การใช้มาตรการทางกฎหมายอาญาประเทศไทย โดย ป.ป.ส. มีแนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ๗ แนวทาง คือ ๑) เสริมสร้างความร่วมมือข้ามพรมแดน ในการกำจัดแหล่งผลิตกับประเทศเพื่อนบ้าน ๒) สกัดกั้นการนำเข้าและส่งออก ทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ ๓) ปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด ๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านชุมชน ตามแนวชายแดน ๕) ปลุกฝังค่านิยมและความรู้ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม ๖) ปรับสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด ๗) ดูแลผู้ใช้ผู้เสพยาผู้ติดยาให้เข้าถึงการบำบัดรักษา เพื่อลดอันตราย และลดผลกระทบจากยาเสพติด^{๒๑}

สัมภาษณ์ จักรราช หงษา กล่าวว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดตามแนวชายแดนนับวันเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ยาเสพติด ลาวและไทย ในหมู่บ้านตามแนวชายแดนไทย-ลาว จังหวัดเลย ได้ระดมกำลังทุกภาคส่วน ทั้งราชการ เอกชน และภาคประชาชน เข้ามาร่วมปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังต่อเนื่องมาตลอด เป็นผลให้การแพร่ระบาดของยาเสพติด ในพื้นที่ลดความรุนแรงลงจากห้วงก่อน ปี ๒๕๔๖ ซึ่งหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นพื้นที่สีแดงมีการแพร่ระบาดมากจากการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และมีการปฏิบัติการโดยกำหนดเป้าหมายคนพื้นที่อย่างชัดเจน ทำให้ปัญหาเสพติดในพื้นที่ลดความรุนแรงลงในระดับที่ประชาชนอยู่อย่างปกติสุข ขบวนการค้ายาเสพติดหยุดการเคลื่อนไหว ผู้เสพยาเกรงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจาก

^{๑๙} สัมภาษณ์, สันติ ปากดีหวาน, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบุษุม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๒๐} สัมภาษณ์, จักรพันธ์ สายจันทร์, รองนายกองค์การบริหารตำบลบุษุม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๒๑} สัมภาษณ์, สุรใจ รุ่งเรือง, ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด โดยการใช้โทรศัพท์นัดหมายซื้อขายยาเสพติดตามช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดน ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้กำหนดมาตรการสกัดกั้นตามแนวชายแดน โดยสนธิกำลังทุกฝ่ายในพื้นที่ ทั้งทางทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ลาดตระเวนหาข่าว จัดตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ในเส้นทางสายหลัก-สายรองทุกเส้นทาง รวมทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนและช่องทางธรรมชาติ ตลอด ๒๔ ชั่วโมงจากการที่ทุกหน่วยปฏิบัติได้สนธิกำลังดำเนินการอย่างเข้มข้น ทำให้ยังคงความเข้มแข็งในการปฏิบัติการ ทั้งด้านการข่าวตามแนวชายแดน และมุ่งเน้นปฏิบัติการต่อกลุ่มเป้าหมาย ผู้ค้ารายสำคัญ ผู้ค้ารายย่อย และผู้เสพอย่างจริงจัง ซึ่งมีปริมาณไม่มาก ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าสามารถลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง^{๒๒} **สอดคล้อง สุรชน เนรมิตพานิชย์ กล่าว**ว่า จากข้อมูลเส้นทางยาเสพติดเนื่องจากจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งยังคงปรากฏข่าวสารเป็นพื้นที่พักยาเสพติดเพื่อการลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งพื้นที่ด้าน สปป.ลาว ตรงข้ามพื้นที่จังหวัดเลย ได้แก่ เมืองแก่นท้าว เมืองसानะคาม แขวงไชยะบูลี และเมืองสังทอง แขวงกำแพงนครหลวงเวียงจันทน์ จากข้อมูลการข่าวและสถิติคดีพบว่า เส้นทางลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลักลอบเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งจังหวัดเลยมีจุดตรวจ จุดสกัดทั้งชั่วคราว และถาวร รวมประมาณ ๔๘ แห่ง ทำให้การปราบปรามและป้องกันยาเสพติดได้เป็นอย่างดี

จากการสถิติคดียาเสพติด พบว่าพื้นที่การค้าและการแพร่ระบาดอยู่ในระดับควบคุมได้ มีปริมาณ ไม่มาก ไม่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ สำหรับพื้นที่ที่มีปัญหาจากสถิติคดี มีดังนี้

๑. ยาบ้า มีการค้าและเสพในพื้นที่ อำเภอท่าลี่ อำเภอเมือง อำเภอเชียงคาน อำเภอวังสะพุง

๒. กัญชา มีการค้าและเสพในพื้นที่ อำเภอท่าลี่ อำเภอเอราวัณ อำเภอเชียงคาน อำเภอเมืองเลย

๓. สารระเหย มีการค้าและเสพในพื้นที่ อำเภอเมืองเลย อำเภอวังสะพุง อำเภอเชียงคาน อำเภอภูกระดึง และอำเภอภูหลวง

แนวโน้ม สถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดเลย ยังคงมีการลักลอบนำเข้าในปริมาณครั้งละเล็กน้อยจากประเทศเพื่อนบ้าน พื้นที่นำเข้า ได้แก่อำเภอท่าลี่ อำเภอปากชม อำเภอเชียงคาน อำเภอด่านซ้าย^{๒๓}

^{๒๒} สัมภาษณ์, จักรราช หงษา, สารวัตรป้องกันปราบปราม, ตำบลเชียงกลม, อำเภอปากชม, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๒๓} สัมภาษณ์, สุรชน เนรมิตพานิชย์, นายกเทศมนตรีท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๔.๔ แผนที่ตัวอย่างในภาคอีสาน

สัมภาษณ์ รุ่งอโนทัย ดิรักษา กล่าวว่า เนื่องจากจังหวัดเลย เป็นจังหวัดชายแดนที่มีสภาพพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ยาเสพติดตามแนวชายแดน เข้ามาในประเทศค่อนข้างจะมีการตรวจสอบยาก และต้องขับเคลื่อนนโยบายตามที่ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ทั้งการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดอย่างเข้มข้น จริงจัง มุ่งเน้นการบำบัดฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมายให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้และไม่เสพยาซ้ำ รวมทั้งต้องกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ จังหวัดต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ท้องที่ และท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งมาตรการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา เช่น การบำบัดรักษาผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตอันเนื่องมาจากการใช้ยาเสพติด การขับเคลื่อนโครงการ TO BE NUMBER ONE การจัดค่ายบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด การประชุมคณะกรรมการ ศอ.ปส.จ. และ ศป.ปส.อ. และการรายงานผลการปฏิบัติงานผ่านระบบที่เกี่ยวข้อง

"การสร้างชุมชนเข้มแข็ง" ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนตามแนวชายแดน และหมู่บ้านที่มีกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งต้องสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มเด็กและเยาวชน ด้วยการป้องกันปัญหายาเสพติดทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาผ่านการฝึกลูกเสือต้านยาเสพติด และกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา เช่น สภาดูแลและเยาวชนทุกระดับ และ กศน. ในพื้นที่ เป็นต้น และขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ร่วมกันขับเคลื่อนมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง และขอให้ช่วยกันหามาตรการต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ และเป็น Best Practice เป็นตัวอย่างให้กับจังหวัดอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

จากนั้น พื้นที่ตรวจเยี่ยมและติดตามการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดตามแนวชายแดน ไทย-ลาว ณ ด้านพรมแดนบ้านนากระเซิง ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยได้ให้กำลังใจและเน้น

ย้าให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบริเวณชายแดนซึ่งถือเป็นด่านหน้าในการป้องกันและสกัดกั้นการนำยาเสพติดเข้าภายในประเทศให้ปฏิบัติงานอย่างเข้มข้นและรัดกุมต่อไป^{๒๔}

๔.๒.๔ วิเคราะห์สรุปประเด็นการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด พร้อมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินการประชาสัมพันธ์ประเด็นสถานการณ์ยาเสพติด การแพร่ระบาด การตลาดยาเสพติด นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด ติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ประชากรส่วนใหญ่ดื่มสุรา และสูบบุหรี่มาก ใช้แอมเฟตามีนน้อยลง ผู้ที่ใช้กัญชาเป็นประจำอยู่แล้วจะใช้มากขึ้น เพื่อประกอบอาชีพและใช้ในงานเลี้ยงสังสรรค์ พบการใช้กระท่อม และยาบ้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ น้ำต้มกระท่อมและกัญชาโดยเฉพาะกัญชา มีแนวโน้มการใช้สูงขึ้น โดยมีข้ออ้างการนำมาใช้เพื่อรักษาโรค การแพร่ระบาดมีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทชนิดใหม่

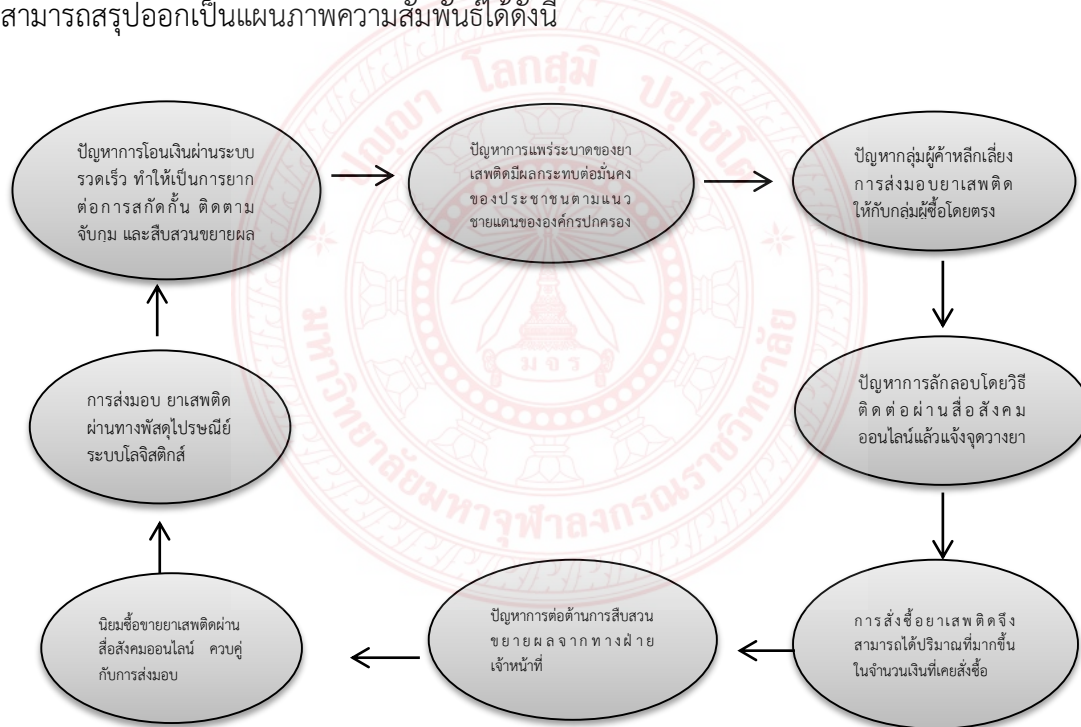
สารสกัดจากธรรมชาติและสารสังเคราะห์ นิยมซื้อขายทางออนไลน์ เพราะสะดวกราคาถูก ผู้ซื้อเข้าใจผิดว่าถูกกฎหมาย เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกยังคงอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ กลุ่มผู้ผลิตมีความสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำกัด และจากสถานการณ์การผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ยาเสพติดจำนวนมากได้ถูกลักลอบส่งออกกระจายไปยังประเทศไทย การสกัดกั้นยาเสพติดและเคมีภัณฑ์ตามแนว ไทย ลาว ส่งผลให้กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียง จากเดิมที่เคยเข้าประเทศไทยเป็นหลัก ผ่านทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันพบว่า กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงโดยผ่านไปทางลาว ก่อนลำเลียงเข้าสู่ประเทศที่สาม ลักลอบนำเข้าต่อครั้งมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากตลอดปีที่ผ่านมาในชายแดนไทยลาว

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เอื้อให้การค้ายาเสพติดขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มผู้ค้าหลีกเลี่ยงการส่งมอบยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง แต่จะใช้วิธีติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือคนกลางในพื้นที่ชายแดนอย่างเช่นในอดีต การสั่งซื้อยาเสพติดจึงสามารถได้ปริมาณที่มากขึ้นในจำนวนเงินที่เคยสั่งซื้อและยังเป็นการต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นิยมซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบ ยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น เนื่องจากการให้บริการขนส่งระบบโลจิสติกส์มีจำนวนมาก รวมทั้งยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน การโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้เป็นการยากต่อการสกัดกั้น ติดตามจับกุม และสืบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ

^{๒๔} สัมภาษณ์, รุ่งอโณทัย ดิรักษา, ปลัดเทศบาลตำบลท่าลี่, ตำบลท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

จากการให้สัมภาษณ์ของประชากรกลุ่มตัวอย่างความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ยาเสพติดขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มผู้ค้าหลีกเลี่ยงการส่งมอบยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง ใช้วิธีติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือคนกลางในพื้นที่ชายแดนอย่างเช่นในอดีต การสั่งซื้อยาเสพติดจึงสามารถได้ปริมาณที่มากขึ้นในจำนวนเงินที่เคยสั่งซื้อ และยังเป็น การต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นิยมซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบ ยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น การโอนเงินผ่านระบบรวดเร็ว ทำให้เป็นการยากต่อการสกัดกั้น ติดตามจับกุม และสืบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ ซึ่งสามารถสรุปออกเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผนภาพ ๔.๕ แสดงความสัมพันธ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ **ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย** การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการและประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นคำข้อที่ ๔ เป็นคำถามเกี่ยวกับกับ “**ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย**” ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้ เป็นแนวทางเพื่อการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

เนื่องจาก จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับประเทศ สปป.ลาว ซึ่งมีพรมแดนติดกันรวมระยะทางยาวถึง ๑๙๔ กิโลเมตร ประกอบมีแม่น้ำเป็นเส้นแบ่งเขตแดนบางพื้นที่ ที่มีการปรับลดของระดับน้ำที่แตกต่างกันมากในแต่ละฤดู ทำให้การสัญจรไปมาหาสู่กันของประชาชนทั้งสองประเทศทำได้ง่ายและหลากหลายช่องทาง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาหายาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี ถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องประสานความร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้ได้ เพราะเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดมีอำเภอพื้นที่ติดชายแดน สปป.ลาว จำนวน ๖ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ อำเภอท่าลี่ อำเภอเชียงคาน และอำเภอปากชม มีอาณาเขตติดกับแขวงเวียงจันทน์ และแขวงไชยบูลี สปป.ลาว โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรน ด่านประเพณี และช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาต่างๆเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับอำเภอ – ระดับเมือง ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาและหาข้อยุติปัญหาต่างๆ

สัมภาษณ์ โศทร กาญจนสิทธิ์ กล่าวว่า ลาวเป็นเมืองมรดกโลก ติดกับประเทศไทย ที่ดูเหมือนว่าจะแวะไปเที่ยวได้ไม่ยากนัก นอกจากเมืองมรดกโลกอย่างหลวงพระบางแล้ว ที่นี่ยังมีเมืองเล็กๆ ติดกับชายแดนไทยที่น่าจะแวะชมวิถีที่แสนสงบฝั่งลาว ก่อนจะเดินทางข้ามฝั่งกลับไทย

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

ถือเป็นความโชคดี ที่การเที่ยวลาวของผมครั้งนี้มีเวลามากพอ ผมจึงแวะเที่ยวได้เรื่อยๆ และทำให้ผมได้มาพบสองเมืองชายแดนไทย- ลาว อย่างเมืองแก่นท้าว (สปป.ลาว) และเมืองท่าลี่ (ไทย) ที่เมืองหนึ่งเป็นเมืองเก่า และอีกเมืองหนึ่งคือเมืองแสนสงบ แต่ทว่า มีเสน่ห์...

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

หลังจากที่ผมตะลอนเที่ยวเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง จนหน้าใจ มันก็ถึงเวลาเดินทางกลับ แต่ก็อยากที่บอก ผมพอมีเวลา ผมก็เลยถือโอกาสแวะ เมืองแก่นท้าว ใกล้เคียง กับ ด่านชายแดนไทย- ลาว ซะเลย

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

“ท่าลี่” ดินแดนแห่งสัจจะและไมตรี ที่นอกจากจะมีสถานที่เที่ยวสำคัญๆ ภายในตัวอำเภอและบริเวณใกล้เคียงอย่าง สะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว ที่ข้ามลำน้ำเหือง บ้านนากะเซ็ง หรือบรรยากาศแบบขุนเขาและสายน้ำพรมแดนไทย-ลาวอย่าง “แก่งโตน” แล้ว อำเภอแห่งนี้ยังมีปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองอย่าง “พระธาตุสัจจะ วัดลาดปู่ทรงธรรม” ที่สร้างขึ้นเพื่อแก้อาถรรพณ์พระธาตุพนมที่เคยหักโค่นลงมาในอดีตให้ได้ สักการะด้วยเมื่อมาถึงผมตรงเข้าวัดลาดปู่ทรงธรรม เพื่อสักการะพระธาตุสัจจะก่อนจะทำสิ่งอื่นใด บันไดหัวพญานาคนำทางขึ้นสู่พระธาตุ เมื่อสุดทางบันไดศิลา องค์พระธาตุสัจจะตั้งเด่นเป็นสง่าดงาม

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

ลักษณะขององค์พระธาตุสัจจะ คล้ายกับพระธาตุพนม สูงราวๆ ๓๐ เมตร ยอดสุดประดิษฐานด้วยเศวตฉัตร ๗ ชั้น ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

นอกจากนี้ ภายในบริเวณวัดยังมีช่องใหญ่ ให้ได้ตีเอาโชคเอาชัย ให้เทวดาฟ้าดินและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักษ์รักษาพระธาตุ อำนวยอวยชัยให้ผู้นั้นประสบแต่ความสุขความเจริญ

เที่ยวท่าลี่ – แก่นท้าว เสน่ห์เมืองสงบ ๒ วิถี ไทย-ลาว

หลังจากสักการะพระธาตุ ในเมืองท่าลี่ เมืองนี้เป็นเมืองเล็กๆ ไม่วุ่นวาย บ้านเรือนในตัวเมืองท่าลี่ยังคงเป็นทรงบ้านสไตล์เก่าอย่างเรือนไทยยกพื้น ๒ ชั้น ตัวเรือนบ้านไม้ยังคงมีให้เห็นอยู่มาก วิธีการสัญจรไปมาของคนท่าลี่ยังมีการนำรถไถนาต่อพ่วง เพื่อบรรทุกสิ่งของไปมาวิ่งสัญจรในถนนตามวิถีชีวิตชนบท แตกต่างกับวิถีเมืองอย่างถนนตัดใหม่ที่ยังมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันดั้งเดิม หากใคร

ผ่านมาทำลี้ก็อย่าลืมนำมาเก็บความทรงจำที่ดีๆ บรรยากาศแบบเดิมๆ ไว้ ไม่วุ่นวาย เป็นธรรมชาติ แบบเดิมๆ ของคนไทยริมด้านชายแดนไทยลาว^{๒๕}

สัมภาษณ์ กฤติชญา บุญล้อมรัตน์ กล่าวว่า การบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดเลยมีเนื้อที่ ประมาณ ๑๑,๔๒๖.๖๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๑๔๐,๓๘๓ ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๕๖.๑๐% ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

๑) จากการแปลงภาพถ่ายดาวเทียม Land sat - ๕ ปี พ.ศ.๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ ของกรม ป่าไม้พบว่า จังหวัดเลย มีสภาพป่าเหลือเพียง ๓๗.๔๖% ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ ๒,๖๗๕,๑๒๕ ไร่

๒) ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าของจังหวัดเลย เกิดจากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา สลับซับซ้อน มีที่ราบน้อย การประกอบอาชีพหลักของราษฎรส่วนมากเป็นการทำเกษตรกรรม ทำให้ราษฎรจำนวนมาก บุกรุกครอบครองทำกินในเขตพื้นที่ป่าไม้ และป่าสงวนแห่งชาติ โดยมี ราษฎรรายบุกรุกถือครองพื้นที่ป่าไม้ ๑๕,๒๒๐ ราย มีเนื้อที่ประมาณ ๓๘๒,๒๖๕ ไร่ และมี ราษฎรบุกรุกถือครองพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย จำนวน ๒,๕๔๙ ราย เนื้อที่ประมาณ ๑๐๗,๐๖๕ ไร่ โดยส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด, มันสำปะหลัง, ลูกเดือย, ชิง และ ปลูกไม้ยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ปรากฏนายทุนรายใหญ่หรือรายย่อยอยู่เบื้องหลังการบุกรุกถือครอง ที่ทำกินในเขตพื้นที่ป่าไม้แต่อย่างใด

๓) เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ จังหวัดเลยได้ดำเนินการตามนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน ของรัฐบาล โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลย ได้ออกพื้นที่ตามโครงการ การรवानแก้จน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในเขตพื้นที่ป่าไม้ โดยได้รับคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ ในเขตพื้นที่ป่าไม้ของราษฎรทุกอำเภอ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๖,๔๔๓ ราย เนื้อที่ประมาณ ๑๒๓,๒๗๓ ไร่ ซึ่งจังหวัดเลยได้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาแล้ว กรมป่าไม้มีแนวทางการแก้ไข ปัญหาโดยจะดำเนินโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในรูปของการ ออกเอกสารสิทธิทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) ให้กับราษฎรที่มีที่ดินทำกินอยู่ในเขตป่าสงวน แห่งชาติให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๒ ซึ่งเป็นการนำพื้นที่ป่าไม้คืน โดยจังหวัด จัดทำพื้นที่ฟื้นฟูสภาพป่าซึ่งได้จัดเตรียมกล้าไม้ไว้ จำนวน ๒๑๐,๐๐๐ กล้า ซึ่งเป็นกล้าไม้ค้ำปีเพื่อ ใช้ปลูกฟื้นฟูสภาพป่าเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่^{๒๖}

สัมภาษณ์ สันติ ปากดีหวาน กล่าวว่า ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อยู่ห่างจากจังหวัดเลยประมาณ ๔๘ กิโลเมตร ปัจจุบันเมืองเล็กๆแห่งนี้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว เพื่อดื่มด่ำกับบรรยากาศอัน สวยงามริมน้ำโขง ไฮไลน์ของอำเภอเชียงคานนอกจากเสน่ห์ของบ้านไม้เก่าย่านถนนคนเดินหรือถนน ชายโขงและวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่ายของชาวเชียงคานแล้ว อาชีพประมงยังถือเป็นอาชีพหลักของคนใน

^{๒๕} สัมภาษณ์, โคตร กาญจนสิทธิ์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าลี่, บ้านสวัสดิพัฒนา ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๒๖} สัมภาษณ์, กฤติชญา บุญล้อมรัตน์, วิชาการนายอำเภอท่าลี่, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

ท้องถิ่นที่ผูกพันกับลำน้ำสายนี้มาอย่างยาวนาน การประมงแม่น้ำโขง คือ ความมั่นคงทางอาหาร ในอดีตการหาปลาเป็นการหาเพื่อยังชีพ ชาวประมงจึงมีความรู้และภูมิปัญญาต่างๆ ในการดำรงชีพ เช่น รู้จักภูมินิเวศในแม่น้ำในลักษณะต่างๆ และระบบภูมินิเวศย่อยๆ ประกอบด้วย แก่ง หาด คก วังน้ำ และดอน (มีสภาพเป็นเกาะกลางน้ำที่เกิดจากทราย และก้อนหินขนาดเล็กมากมายที่กระแสน้ำพัดพามาทับถม) เป็นต้น ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะการใช้ประโยชน์แตกต่างกันไปตามลักษณะของภูมินิเวศ และในการหาปลาของชาวประมงก็จะมีความรู้และภูมิปัญญาที่ซ่อนอยู่ เช่น เครื่องมือหาปลาแต่ละชนิด ลักษณะการขึ้นลงของปลาในแต่ละฤดูกาล ลักษณะแหล่งที่อยู่อาศัยของปลา รวมถึงการปลูกพืชผักริมน้ำ^{๒๗} สอดคล้องกับ จักรพันธ์ สายจันทร์ กล่าวว่า จากวิถีชีวิตของคนเชียงคานที่มีความเกี่ยวข้องและผูกพันกับแม่น้ำเลยและแม่น้ำโขง ทำให้ชุมชนเป็นแหล่งสะสมถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศแม่น้ำโขง รวมทั้งวิธีการทำประมงและการเกษตรริมฝั่งแม่น้ำโขง แต่เมื่อมีโครงการพัฒนาแม่น้ำโขงเกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่ เช่น โครงการกั้นฝายแม่น้ำเลย ทำให้แม่น้ำต้นเงิน ปริมาณสัตว์น้ำลดลง บางชนิดหายไป รวมถึงพื้นที่บางส่วนหายไป หรือกรณีโครงการเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงในประเทศจีน ทำให้ระดับน้ำขึ้นน้ำลงไม่เป็นปกติ จากเมื่อก่อนระดับน้ำจะค่อยๆ ขึ้นลงตามฤดูกาล แต่ปัจจุบันการขึ้นลงของระดับน้ำแม่น้ำโขงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วชั่วข้ามคืน ส่งผลกระทบต่อการอพยพของปลา หรือที่ชาวประมงเรียกว่า "ปลาหลงน้ำ" หรือปลาอพยพ จนปริมาณปลาลดลงและปลามีขนาดเล็กลง ส่งผลให้อาชีพประมงลดลงจากเดิมที่มีมากกว่า ๔๐๐ คน เหลือเพียง ๔๐-๕๐ คน นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาน้ำท่วมส่งผลต่อการเกษตรริมโขงถูกน้ำกัดเซาะและบางส่วนกำลังอยู่ในภาวะเสี่ยง ชุมชนริมน้ำโขงและชาวประมงสูญเสียรายได้และสูญเสียความมั่นคงทางอาหารที่สำคัญ และยังเป็นปัจจัยผลักดันให้ผู้คนอพยพออกจากถิ่นฐานเข้าสู่เมือง จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ชาวประมงมองหาอาชีพอื่น ทำให้ความรู้ด้านการประมงภูมิปัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงพื้นบ้านค่อยๆ เลือนหายไปจากชุมชน ผนวกกับการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคานที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น ความต้องการอาหารเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประมงเช่นกัน ชาวประมงปากแม่น้ำเลยและแม่น้ำโขงตำบลเชียงคานจึงได้ร่วมกันทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหา ๓ โครงการ ได้แก่

๑) โครงการศึกษาวิถีชีวิตชาวประมงในปากแม่น้ำเลยและแม่น้ำโขงเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชน กรณีตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

๒) โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมของชาวประมงในแม่น้ำโขง และ

๓) โครงการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเรือของ

การดำเนินงานที่ผ่านมาว่า สำหรับโครงการศึกษาวิถีชีวิตชาวประมงฯ จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ปากแม่น้ำเลยและแม่น้ำโขงในพื้นที่บ้านคกมาด และบ้านเชียงคาน หมู่ที่ ๑ ทำให้ทราบว่า มี

^{๒๗} สัมภาษณ์, สันติ ปากดีหวาน, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบุษุม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

ชาวประมงในพื้นที่ศึกษาประมาณ ๘๓ คน ส่วนประเภทของสัตว์น้ำที่จับเพื่อประกอบอาหารมีทั้งหมด ๑๓๐ ชนิด แยกเป็นปลา ๑๑๕ ชนิด ปู ๓ ชนิด กุ้ง ๔ ชนิด และ หอย ๗ ชนิด ทำให้ชาวบ้านไม่ต้องพึ่งพาแหล่งอาหารจากภายนอก แต่เมื่อมีนโยบายหรือโครงการเพื่อการพัฒนาในพื้นที่จากรัฐบาล เช่น โครงการกั้นฝายแม่น้ำเลย โครงการพัฒนาในลุ่มแม่น้ำโขง เช่น เชื้อนกอินทรีในแม่น้ำโขงในประเทศจีน เข้ามาได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวประมง ทำให้ระบบนิเวศต่างๆ เปลี่ยนไป เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในแม่น้ำโขงลดลงเรื่อยๆ รวมถึงการผันผวนของระดับในแม่น้ำเลยและแม่น้ำโขง และการขนส่งของเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่ ทำให้การจับปลาถูกรบกวนจากคลื่น และยังสร้างความเสียหายให้กับเครื่องมืออุปกรณ์ตกปลาของชาวประมงจากการถูกคลื่นพัดลงน้ำจมหายไป อีกทั้งยังทำให้เกิดอุบัติเหตุได้หากนำเรือประมงหลบเข้าฝั่งไม่ทัน เป็นต้น ส่วนเรื่องภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวประมง สามารถแยกความรู้ได้เป็น

- ๑) ความรู้เรื่องสัตว์น้ำ
- ๒) ความรู้ด้านเครื่องมือหาปลา
- ๓) ความรู้ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการหาปลา
- ๔) ความรู้ด้านวิถีชีวิตชาวประมง
- ๕) พิธีกรรมหาปลา

จากวิถีชีวิตชาวประมงเชียงคานดังกล่าว ได้นำไปสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กเยาวชนในพื้นที่ ได้แก่ ๑) การจัดกิจกรรมศิลปะแห่งสายน้ำ เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนในพื้นที่ ๒) การสร้างศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวประมง เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้การทำประมงในแม่น้ำเลยและแม่น้ำโขง โดยปรับปรุงแพปลาเก่าของชาวประมง (มหาวิทยาลัยชาวบ้านหรือชุมชน) เป็นศูนย์ประสานของสมาชิกชาวประมง และเป็นสถานที่ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ๓) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างเครือข่ายชาวประมงในลุ่มแม่น้ำโขง และได้เข้าร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนลุ่มแม่น้ำโขง ๘ จังหวัด ๔) กิจกรรมการทำบุญต่อชะตาแม่น้ำเลยและแม่น้ำโขง นายชาญณรงค์ วงศ์ลา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกษตรริมโขง กล่าวว่า ปัจจุบันอำเภอเชียงคาน เป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เพราะมีธรรมชาติที่สวยงาม กอปรกับการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชนจึงเป็นจุดหมายปลายทางอีกแห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวอยากมาสัมผัส แต่สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่นักท่องเที่ยวรู้จัก มีเพียงถนนชายโขง หรือ ถนนคนเดิน คูบ้านไม้เก่า แก่งคุดคู้ ภูทอก และวัดในชุมชน หรือการยืนชมบรรยากาศแม่น้ำโขงจากบนฝั่งเท่านั้น จึงได้มีการดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวของชาวประมงเชียงคาน เพื่อคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของคนลุ่มแม่น้ำโขง และให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมความเชื่อของชาวประมง เพื่อให้ชาวประมงได้คงอยู่กับลุ่มน้ำโขงต่อไป จึงเป็นที่มาของโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมของชาวประมงในแม่น้ำโขงฯ ขึ้น โดยผลจากการศึกษาทำให้เกิดการทบทวนความรู้ ความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัยแม่น้ำโขง รวมถึงระบบนิเวศต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวประมง และในการดำเนินงานดังกล่าว ได้มีการตั้ง "ศูนย์เรียนรู้คนกับของเชียงคาน" ซึ่งดัดแปลงขึ้นจากแพชาวประมง เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว โดยภายในศูนย์ฯ มีการจัดนิทรรศการภาพวิถีชีวิตแม่น้ำโขง โมเดลปลาชนิดต่างๆ รวมถึง

มีการแสดงเครื่องมืออุปกรณ์หาปลาที่ใช้กันได้ เช่น มอง (ข่าย) เบ็ด ซ้อน เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ทดลองจัดการท่องเที่ยวโดยชาวประมง ๓ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ ๑ เป็นการท่องเที่ยวทางเรือ ชมความสวยงามของพระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า และพระอาทิตย์ตกในช่วงเย็น ใช้ระยะเวลาไม่เกิน ๑-๒ ชม. รูปแบบที่ ๒ เป็นการล่องเรือชมความสวยงามของธรรมชาติของแม่น้ำโขง ชมพื้นที่ระบบนิเวศที่สำคัญ มีการบอกเล่าตำนาน ความเชื่อ และสัมผัสการทำเกษตรริมโขง ใช้ระยะเวลาไม่เกิน ๔-๕ ชม. และรูปแบบที่ ๓ เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาตลอดทั้งวัน เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวประมง เรียนรู้การหาปลา ชมระบบนิเวศ ไปจนถึงชมพระอาทิตย์ตกกลางแม่น้ำโขง ซึ่งผลการดำเนินการพบว่าเบื้องต้นมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยววิถีชีวิตชาวประมงจำนวนกว่า ๒๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าวข้างต้น ยังได้นำไปสู่การทำการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเรือของชาวประมง เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน เกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไข และรูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเรือของชาวประมงเชียงคาน ซึ่งผลการศึกษาศถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ ๔๕๕,๑๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๑ ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด และมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ ๑,๑๓๗,๗๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวอยู่ที่ประมาณ ๒,๕๐๐ บาทต่อคน และยังพบว่า ช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดในช่วงปลายฝนต้นหนาว คือ ระหว่างปลายเดือนพฤศจิกายน ถึงต้นปีประมาณเดือนเมษายน

อย่างไรก็ตาม ในด้านการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเรือของชาวประมงอำเภอเชียงคาน พบว่า มีด้วยกัน ๖ รูปแบบ จากการเก็บข้อมูลผลการสื่อสารที่ผ่านมาของเครือข่ายฯ ทำให้ทราบว่า มีนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวทางเรือกับกลุ่มประมง มีจำนวน ๗๒๐ คน คิดเป็นรายได้ทั้งหมด ๓๑๐,๐๐๐ บาท โดยส่วนใหญ่จะมาท่องเที่ยวตั้งแต่ช่วงออกพรรษาจนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ นอกจากนี้ชุมชนชาวประมงเชียงคาน ได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกษตรริมโขงประมงพื้นบ้านเชียงคานขึ้น เป็นองค์กรที่ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงภาคีด้านการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน และเครือข่ายการท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่ รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดเลย (อพท.๕) และสถาบันอาศรมศิลป์ จัดตั้ง "พิพิธภัณฑ์ชาวประมงเชียงคาน" หรือ "ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้านเชียงคาน" ขึ้น ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวของชุมชนโดยการใช้เครื่องมือในการขับเคลื่อนการจัดการกับปัญหาของชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ทำให้ชุมชนเกิดความรัก ความหวงแหนต่ออาชีพ วิถีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติมากยิ่งขึ้น^{๒๘}

สัมภาษณ์ พันัส เหล่าจรุงเภสัชกร กล่าวว่า ชาวตำบลท่าลี่ได้อพยพมาจากอุดรดิตถ์ มาจากปากลาย ราชอาณาจักรลาว มาตั้งถิ่นฐานในลุ่มน้ำคาน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่มีปลาอุดมสมบูรณ์ มีเครื่องมือจับปลาที่สานด้วยไม้ไผ่ เรียกว่า "หลี่หรือลี่" มีราษฎรเข้ามาอยู่อาศัยมากจึงเกิดเป็นหมู่บ้าน

^{๒๘} สัมภาษณ์, จักรพันธ์ สายจันทร์, รองนายกองค์การบริหารตำบลบุษม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

ท่าลี่ ตำบลท่าลี่เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอท่าลี่ มีจำนวนหมู่บ้าน ๙ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑ บ้านโนนสว่าง หมู่ ๒ บ้านท่าลี่ หมู่ ๓ บ้านท่าลี่ หมู่ ๔ บ้านสวัสดิ์พัฒนา หมู่ ๕ บ้านยาง หมู่ ๖ บ้านวังขาม หมู่ ๗ บ้านชลประทาน หมู่ ๘ บ้านน้ำกระโทม หมู่ ๙ บ้านกกก้านเหลืองการทำกิจกรรมหัตถกรรม โดยมีช่างฝีมือ เมื่อผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มแรงงาน จึงได้ชักชวนชาวบ้านที่ว่างงาน เข้ามาทำงานเพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งโดยให้ช่างฝีมือ เป็นคนฝึกหัดการทำให้ ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอท่าลี่ ได้ออกสำรวจหาข้อมูลอาชีพของชาวบ้าน และมาพบงานหัตถกรรมหวาย จึงได้ศึกษารายละเอียดและมองเห็นว่าเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง การเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เลี้ยงปริมาณไม่มากนัก สำหรับใช้งาน บริโภคเอง และจำหน่ายในบางส่วน เช่น โค กระบือ สุกร เป็ดและไก่ ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง การเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เลี้ยงปริมาณไม่มากนัก สำหรับใช้งาน บริโภคเอง และจำหน่ายในบางส่วน เช่น โค กระบือ สุกร เป็ดและไก่ เป็นต้น^{๒๔}

สัมภาษณ์ สุรใจ รุ่งเรือง กล่าวว่ การรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เร่งป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในช่วงเทศกาล ประจำปี ๒๕๖๓ พร้อมกำชับเข้มตำรวจทุกนายต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตอาสา ห้ามเรียกรับผลประโยชน์อันมิชอบโดยเด็ดขาด หากพบการกระทำความผิด ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที เป็นช่วงเทศกาล ตามประเพณีปฏิบัติมีการออกมาจับจ่ายใช้สอย ซึ่งสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านบางแห่งหยุดทำการ ให้พนักงานหรือลูกจ้างได้เดินทางกลับไปยังภูมิลำเนา เพื่อเยี่ยมญาติพี่น้อง หรือไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลทำให้กลุ่มมิจฉาชีพ หรือกลุ่มบุคคลที่ไม่หวังดีมักจะฉวยโอกาสดังกล่าวในการก่อเหตุอาชญากรรมขึ้นได้ รวมถึงการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวมายังประเทศไทย ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงสั่งการไปยังทุกหน่วยงานในสังกัด เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยให้ทุกหน่วยปฏิบัติตามมาตรการ มาตรการด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

๑) กำชับให้ทุกหน่วยปฏิบัติลงพื้นที่ตรวจตราอย่างเข้มงวด และเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามสถานที่ / ตลาดที่จำหน่าย รวมทั้งการเฝ้าระวังการป้องกันเหตุประทุษร้ายต่อทรัพย์สินภายใน ธนาคาร ร้านทอง ร้านอัญมณี ร้านสะดวกซื้อ บริเวณสถานที่ที่มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดสายตรวจในการดูแลความปลอดภัยบ้านที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการต่าง ๆ ที่มีการปิดทำการ เพื่อจะเดินทางไปท่องเที่ยวและพักผ่อน

๒) ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ในการป้องกันอัคคีภัย มีการจัดจุดจุดเทียน และเผากระดาษตามคติความเชื่อ ซึ่งอาจจะมีการหลงลืม หรือแรงลมพัด ทำให้เกิดการติดไฟลุกลามขึ้นได้ง่าย

^{๒๔} สัมภาษณ์, พันส เหล่าจรุงเกษักร, นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ ตำบลอาฮี, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

๓) กำชับให้ข้าราชการตำรวจทุกนาย ห้ามมิให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบในวันตรุษจีนอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ให้ผู้บังคับบัญชาระดับหัวหน้าสถานีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ เพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด

๔) กำชับให้ทุกหน่วยปฏิบัติลงพื้นที่ตรวจตราอย่างเข้มงวด และเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่

ทั้งนี้ให้มีการปฏิบัติงานเชิงบูรณาการร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ อาทิ กำลังพล อุปกรณ์เครื่องใช้ และยานพาหนะในการช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน และประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือไปยังผู้ประกอบการขนส่งต่าง ๆ ในเรื่องการจัดเตรียมอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย อุปกรณ์ชูชีพ และการรับผู้โดยสารไม่เกินจำนวนที่กำหนด

๕) เฝ้าระวังกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มต่างชาติที่ต้องสงสัย และมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมตามกฎหมายเกี่ยวข้องกับคนเข้าเมือง รวมไปถึงการเพิ่มความเข้มงวดในการกวาดล้างจับกุมกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด และขบวนการลำเลียงยาเสพติดที่มักจะฉวยโอกาสในห้วงเวลาดังกล่าว ลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งเป็นแหล่งพักยาเสพติด เพื่อส่งต่อไปยังลูกค้ารายย่อยทั้งในและต่างประเทศ มาตรการด้านการอำนวยความสะดวกด้านการจราจร

(๑) จัดเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล อุปกรณ์เครื่องมือ และระบบการสื่อสาร เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาหรือท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย โดยการลดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณที่ประชาชนนิยมเดินทางไปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นจำนวนมาก

(๒) จัดเตรียมเส้นทางรองรับการจราจรที่หนาแน่น ไม่ให้มีผลกระทบต่อการจราจรบนเส้นทางหลัก พร้อมทั้งได้มีการดำเนินการในการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการใช้รถและถนนสำหรับประชาชน และจัดเตรียมรถยกไว้คอยช่วยเหลือในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ หรือมีสิ่งกีดขวางการจราจร

(๓) ขอความร่วมมือไปยังประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนน ให้ขับขี่ด้วยความระมัดระวัง และให้ปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด มาตรการด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย ให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องเตรียมแผนเผชิญเหตุ และซักซ้อมเหตุเพลิงไหม้ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะบริเวณที่ตั้งของชุมชนหนาแน่น ย่านการค้า โรงแรม และอาคารสูง ตลอดจนการจัดการจราจรเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับรถดับเพลิง รถพยาบาล และหน่วยงานที่เข้าไประงับเหตุหรือช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้งการกั้นสถานที่เกิดเหตุไม่ให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ สำนักงานตำรวจแห่งชาติขอประชาสัมพันธ์ไปยังพี่น้องประชาชนโปรดใช้ความระมัดระวังจากการหลอกลวงเอาทรัพย์สินจากกลุ่มมิจฉาชีพที่ใช้วิธีการแอบอ้างในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียกรับบุญ การแจกรางวัล หรือการขีดหัวสิ่งโตเพื่อขอเรียกรับเงินตามบ้าน อีกทั้งการสวมใส่เครื่องประดับของมีค่า ไม่ควรสวมใส่เครื่องประดับ หรือของมีค่าที่มีราคาแพง ไปยังสถานที่ท่องเที่ยว หรือวางทรัพย์สินมีค่าไว้ในรถยนต์ เพื่อลดมูลเหตุจูงใจไม่ให้ก่อเหตุอาชญากรรมขึ้นได้ และขอความร่วมมือโปรดใช้ความระมัดระวังในการจูดรูป เทียนและการเผากระดาษตามคติความเชื่อควรเผาในที่โล่งแจ้ง และควรดูแลจูดรูปเทียน หรือไฟมอดดับเรียบร้อยแล้ว ควรหลีกเลี่ยงการจูดประทัด ดอกไม้เพลิง ในลักษณะที่อาจก่ออันตรายและสร้างความ

รำคาญแก่ผู้อื่น ทั้งนี้หากต้องการขอความช่วยเหลือ หรือแจ้งเหตุ สามารถแจ้งมายังเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ใกล้เคียง หรือโทรศัพท์สายด่วน ๑๙๑ และ ๑๕๔๙ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง^{๓๐}

สัมภาษณ์ จักราช หงษา กล่าวว่า การสร้างความมั่นคงทางสังคมเป็นไปด้วยดี อยู่กันแบบสันติ อำเภopakขม ตำบลนครหงษ์ ลำโพงสวยสุดตา งามแก่ฟ้าแก่จันทร์ ถ้าแสงธรรมงามเรื่องรองร้อนทองฝั่งนี้ ประวัติอำเภopakขม อำเภopakขม เดิมเป็นตำบลหนึ่งซึ่งเป็นเขตทุรกันดาร มีปัญหาด้านการปกครอง กระทรวงมหาดไทยและรัฐบาลในขณะนั้นได้ออกพระราชกฤษฎีกายกฐานะกิ่งอำเภopakขมขึ้นเป็นอำเภopakขม เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเลย มีอาณาเขตเป็นชายแดน ติดต่อกับประเทศลาว โดยกั้นด้วยแม่น้ำโขง ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับแขวงไชยบุรี (ประเทศลาว) ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสังคม (จังหวัดหนองคาย) อำเภอนายูง และอำเภอน้ำโสม (จังหวัดอุดรธานี) ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอนาดังและอำเภอมืองเลย ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเชียงคาน มีแผนพัฒนาดังต่อไปนี้^{๓๑}

๑) **การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ** ได้ยึดหลักการบริหารการบ้านเมืองที่ดี โดยการดำเนินการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐาน โดยจัดให้มีการเข้ารับการอบรม การประชุม การสัมมนา การศึกษาดูงานแก่คณะบริหาร พนักงาน สมาชิกสภาตำบล ผู้แทนชุมชน กลุ่มแม่บ้าน เยาวชน ให้ได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติการบริหารจัดการต่างๆ

๒) **การพัฒนาการศึกษา และวัฒนธรรม** ได้ดำเนินการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาด้านการศึกษาในเขตเทศบาลตำบลเชียงกลมทั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และร่วมกิจกรรมวันสำคัญ

๓) **การพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้ดำเนินการอบรม** ประชุม ศึกษาดูงานแก่ผู้แทนชุมชน กลุ่มแม่บ้าน เยาวชน กลุ่มอาชีพต่างๆ ให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ทางเลือกต่างๆ ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนและชุมชน อีกทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชน

๔) **การพัฒนาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม** ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนของการสาธารณสุข ดำเนินการดูแลสุขภาพอนามัย การควบคุมโรคติดต่อและการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมสุขภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ด้านสาธารณสุข ร่วมกับสำนักงานกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นและพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสา เมื่อ ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ โดยดำเนินการจัดบริการสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์กลุ่มเป้าหมาย หญิงมีครรภ์ กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มเด็กโต กลุ่ม

^{๓๐} สัมภาษณ์, **สุรใจ รุ่งเรือง**, ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๓๑} สัมภาษณ์, **จักราช หงษา**, สารวัตรป้องกันปราบปราม, ตำบลเชียงกลม, อำเภopakขม, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

ผู้ใหญ่ กลุ่มผู้พิการและทุพพลภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของหน่วยงานบริการ สาธารณสุข การสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น การป้องกันโรคติดต่อในรูปแบบ ต่างๆอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำทุกปี

๕) การพัฒนาด้านบรรเทาสาธารณภัย ได้ดำเนินการทำกิจกรรมด้านความปลอดภัยใน ชุมชนและเตือนภัยในชุมชน เพื่อป้องกันและลดความเสียหายหรือผลกระทบที่เกิดในชุมชน มีการจัด อบรมบุคลากรให้มีความรู้ด้านการป้องกันบรรเทา สาธารณภัยและมีการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้ฝึก บุคลากรอาสา และเตรียมอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ได้มีการเตรียมความ พร้อมของอุปกรณ์ในการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ อปพร. อุปกรณ์ยังชีพ ถึงดับเพลิง รถบรรทุก น้ำ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกด้าน

๖) การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ได้ดำเนินการก่อสร้าง ปรับปรุงสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การที่ประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี โดย มาร่วมปึกหมุดการกระตุ้นให้วงการธุรกิจให้ความสำคัญกับประเด็นความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมที่ดีใน การทำธุรกิจและวางแผนงาน

สัมภาษณ์ สุรชน เนรมิตพานิชย์ กล่าวว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างสองประเทศ ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ในพิธีเปิดสะพานมิตรภาพน้ำเหืองไทย-ลาว ที่อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้เดินทางไปเป็นประธานร่วมกับนายสมสวาด เล่งสะหวัด รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว (สปป.ลาว) ในพิธีเปิดสะพานมิตรภาพน้ำเหืองไทย-ลาว ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างบ้านนากระเซิง ตำบล อาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย กับบ้านเมืองหมอใต้ เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะบุรี ของ สปป. ลาว และ ภายหลังพิธีเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว เสร็จสิ้นแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของ สปป.ลาว การสร้างสะพาน มิตรภาพน้ำเหืองไทย-ลาว ที่อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เริ่มต้นจากการที่ประชาชนชาวไทยในจังหวัดเลย ได้เรียกร้องให้มีการสร้างขึ้นมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว ต่อมาเมื่อรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีเข้ามาบริหารประเทศได้มีความใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้านมากยิ่งขึ้น โครงการสร้าง สะพานจึงเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการสร้างสะพานไม่ใช่มีประเด็นเรื่อง งบประมาณแต่ เพียงอย่างเดียว แต่ประเทศทั้งสองจะต้องมีนโยบายตรงกันมีความไว้วางใจกัน รวมทั้งต้องมี เจตนาความร่วมมือทางการเมืองของรัฐบาลและความประสงค์ของประชาชนทั้งสองฝ่ายที่จะ ร่วมมือกันเพื่อ สันติสุขและความเจริญร่วมกัน และขณะนี้เมื่อทั้งสองฝ่ายได้พัฒนาความสัมพันธ์มา ถึงระดับที่ดีและ ใกล้ชิดมากแล้ว ประเทศทั้งสองจึงสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ของสองฝั่งได้ และ โดยที่ประชาชนของทั้งสองฝั่งเป็นพี่เป็นน้องกันและต้องการไปมาหาสู่กันและค้าขายท่องเที่ยวไปยังอีก ฝั่งหนึ่ง สะพานมิตรภาพน้ำเหืองไทย-ลาวนี้ จึงเป็นสะพานเชื่อมจิตใจประชาชนของทั้งสองฝั่งเข้า ด้วยกัน และทำให้เพิ่มพูนการค้าและการท่องเที่ยวระหว่างกันด้วย นอกจากนี้ถนนสายนี้ ก็จะเป็นเปิด

เชื่อมถนนฝั่งไทยกับถนนฝั่งลาว เพื่อให้เชื่อมต่อไปยังเมืองหลวงพระบางของลาวซึ่งเป็นเมืองมรดกโลก และยังทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศสามารถใช้ประโยชน์เดินทางข้ามไปมาได้อีกด้วย

นอกจากการสร้างสะพานมิตรภาพเชื่อมกันแล้ว โดยที่ทั้งสองฝ่ายไว้น้ำใจเชื่อใจกันและมีพันธะที่จะทำงานร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้มีหนังสือแลกเปลี่ยนที่จะเปิดจุดสะพานนี้เป็นจุดผ่านแดนสากลหรือจุดผ่านแดนถาวร พร้อมทั้งยังได้ตกลงกันที่จะยกเว้นการตรวจลงตราหรือวีซ่าสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาของไทยและลาวให้เดินทางไปมาโดยสะดวกยิ่งขึ้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าเป็นการอำนวยความสะดวกทั้งในด้านสิ่งปลูกสร้าง และด้านกฎระเบียบ หรือเป็นการอำนวยความสะดวกที่ครบทั้ง สิ่งที่สำคัญของความร่วมมือระหว่างไทย-ลาวที่ผ่านมาก็คือ ทั้งสองฝ่ายมีความจริงใจต่อกัน สิ่งใดที่ทั้งสองฝ่าย ตกลงกันที่จะดำเนินการ ทางฝั่งลาว นายกรัฐมนตรีลาว และทางฝั่งไทย ต่างก็ผลักดันเต็มที่ และทำให้สำเร็จเป็นรูปธรรม สิ่งนี้จึงเป็นสิ่งที่ย้ำให้เห็นว่าประเทศในภูมิภาคนี้สามารถร่วมมือและช่วยเหลือกันได้ เพื่อที่จะทำให้พี่น้อง ประชาชนในภูมิภาคอยู่ดีกินดี ความร่วมมือระหว่างไทย-ลาว นั้นนอกจากการสร้างสะพานมิตรภาพแม่น้ำโขงแล้วยังมีความร่วมมือในจุดอื่นๆ ด้วย อาทิ การซ่อมแซมสนามบินที่วัดไต เพื่อให้เครื่องบินโบอิง ๗๔๗ ลงจอดได้ ซึ่งดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โครงการพัฒนาสนามบินที่ปากเซ ซึ่งกำลังจะดำเนินการ และโครงการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาสนามบินที่ สะหวันนะเขต เพื่อให้สอดคล้องกับถนนสายที่ ๙ ที่จะเชื่อมมุกดาหาร-สะหวันนะเขต-ดานัง รวมทั้ง การศึกษาความเป็นไปได้ที่จะทำให้การเดินทางจากสะพานมิตรภาพน้ำโขงนี้มีความสะดวกไปจนถึงเมืองหลวงพระบางได้ ซึ่งโครงการเหล่านี้ต้องอาศัยการผลักดันจากทั้งสอง

ผลสำเร็จจากการสร้างสะพานมิตรภาพน้ำโขงไทย-ลาว ที่ประจักษ์ชัดแก่สายตาที่สุดคือจะมีรถบรรทุกข้าวโพดจากฝั่งลาวไปฝั่งไทยมากกว่าปกติ ซึ่งนับเป็นผลสำเร็จที่ได้มาจากการดำเนินนโยบายส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-ลาว สร้างสะพานมิตรภาพนี้ จึงนำประโยชน์มาสู่ประชาชนของสองประเทศโดยแท้ ประชาชนของสองฝั่งจึงมีความพอใจมาก ซึ่งประชาชนในบริเวณนี้ได้ เมื่อครั้งที่ยังไม่มีสะพานแห่งนี้ รถที่ข้ามไปมาทางแพขนานยนต์ ทำให้น้ำในแม่น้ำขุ่น ประชาชนในแถบนี้จึงต้อง อาบน้ำขุ่น บัดนี้เมื่อรถวิ่งบนสะพานแห่งนี้แล้ว ทำให้น้ำในแม่น้ำใส ซึ่งเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับอย่างชัดเจนอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศลาวยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ความร่วมมือระหว่างไทย-ลาว มีอยู่ในหลายกรอบ ทั้งในกรอบทวิภาคี หรือ ACMECS และกรอบ ASEAN^{๓๒}

สัมภาษณ์ รุ่งไถ่ทิพย์ ดิรัจฉา กล่าวว่ การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดผ่านสภาเด็กและเยาวชน มณฑลทหารบกที่ ๒๘ มุ่งมั่นมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการประชุมประชาคม การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างเสริมความเข้าใจและปรับทัศนคติ โดยร่วมกิจกรรมโครงการประชาคมชุมชนหมู่บ้านต่อต้านยาเสพติด อำเภอท่าลี่ ร่วมกับฝ่ายปกครอง, ตำรวจ, สาธารณสุข และผู้ใหญ่บ้าน เปิดประชาคมการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการแก้ไข

^{๓๒} สัมภาษณ์, สุรชน เณรมิตพานิชย์, นายกเทศมนตรีท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

ปัญหายาเสพติด บ้านขอนแก่น หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองผือ ณ วัดจิ้งจาม บ้านขอนแก่น ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เพื่อให้การป้องกัน ปราบปราม และการบำบัดรักษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันเยาวชนลูกหลานให้พ้นภัยยาเสพติด ร่วมประชุมประจำเดือนยาเสพติด ^{๓๓}

๔.๓.๒ วิเคราะห์สรุปประเด็นกระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคมประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

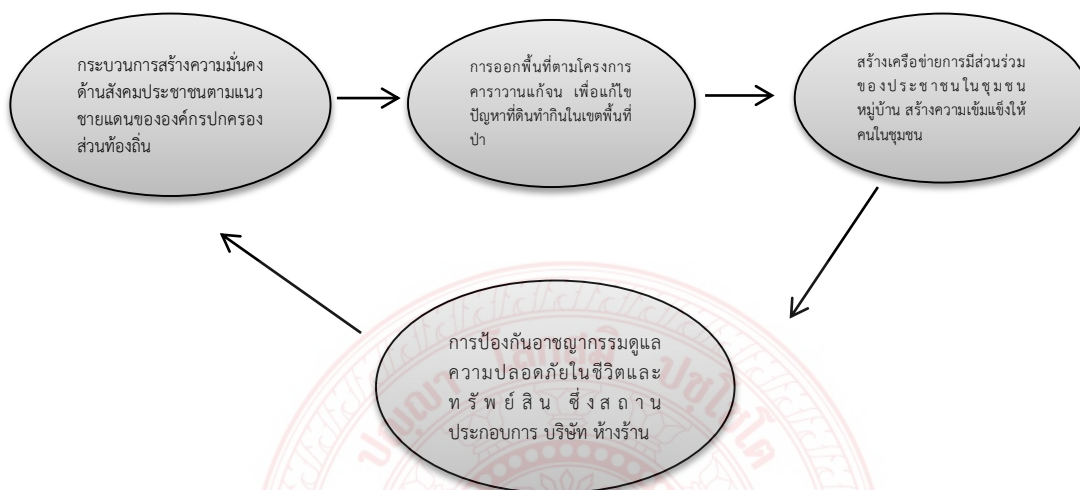
ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย เนื่องจาก ก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรน ด่านประเพณีและช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับอำเภอ - ระดับเมือง ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาและหาข้อยุติปัญหาต่างๆ การบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดเลยมีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๔๒๖.๖๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๑๔๐,๓๘๓ ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๕๖.๑๐% ของพื้นที่ ทั้งหมด สภาพปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

ปัญหาความยากจนของรัฐบาล โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลย ได้ออกพื้นที่ตามโครงการคาราวานแก้จน เพื่อแก้ไขปัญหาดินทำกินในเขตพื้นที่ป่า ซึ่งจังหวัดเลยได้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาลแล้ว การรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน อาชญากรรมดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านบางแห่งหยุดทำการ นอกจากการสร้างสะพานมิตรภาพเชื่อมกันแล้ว โดยที่ทั้งสองฝ่ายไว้เนื้อเชื่อใจกันและมีพันธะที่จะทำงานร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้มีหนังสือแลกเปลี่ยนที่จะเปิดจุดสะพานนี้เป็นจุดผ่านแดนสากลหรือจุดผ่านแดนถาวร พร้อมทั้งยังได้ตกลงกันที่จะยกเว้นการตรวจลงตราหรือวีซ่าสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาของไทยและลาวให้เดินทางไปมาโดยสะดวกยิ่งขึ้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าเป็นการอำนวยความสะดวกทั้งในด้านสิ่งปลูกสร้าง และด้านกฎระเบียบ หรือเป็นการอำนวยความสะดวกที่ครบทั้ง สิ่งที่สำคัญของความร่วมมือระหว่างไทย-ลาว

จากการให้สัมภาษณ์ของประชากรกลุ่มตัวอย่างความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคมประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

^{๓๓} สัมภาษณ์, รุ่งอโณทัย ดิรักษา, ปลัดเทศบาลตำบลท่าลี่, ตำบลท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, , เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

ความมั่นคงและความเจริญ จังหวัดเลย ได้ออกพื้นที่ตามโครงการคาราวานแก้จน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในเขตพื้นที่ป่า ซึ่งจังหวัดเลยได้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหา การรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน ป้องกันอาชญากรรมดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านบางแห่งหยุดทำการ ซึ่งสามารถสรุปออกเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผนภาพ ๔.๖ แสดงความสัมพันธ์กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคมประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๓.๓ กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นคำข้อที่ ๕ เป็นคำถามเกี่ยวกับกับ “ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้ เป็นแนวทางเพื่อการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเดิม(traditional security threats) คือ ภัยคุกคามด้านการทหาร เช่น การสู้รบตามแนวชายแดน หรือความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (non- traditional security threats) คือภัยคุกคามที่เกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์และส่งผลกระทบต่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติรวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาวะโลกร้อน ภัยพิบัติจากกระแสโลกาภิวัตน์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติที่รุนแรง และการแพร่ขยายที่ก่อให้เกิดอันตรายในวงกว้าง เช่น

โรคอุบัติใหม่ อาชญากรรมข้ามชาติ ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยได้เปลี่ยนจากพื้นที่การสู้รบมาเป็นพื้นที่สำคัญทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นหลังจากที่ได้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เมื่อปี ๒๕๕๘ การบริหารจัดการในพื้นที่ชายแดนให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการ และต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดจากการรวมกลุ่มของประเทศอาเซียน การบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนจึงถือเป็นมาตรการสำคัญของหลายประเทศในการคัดกรองสิ่งที่เป็นคุณ และเป็นโทษที่จะเข้ามากระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชนและเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศตน

ปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านนับเป็นปัจจัยหลักของปัญหาความมั่นคงบริเวณแนวชายแดน ปัญหาแนวเขตพื้นที่ทางบก เช่น กรณีแนวเขตแดนประเทศไทย กับราชอาณาจักรกัมพูชาที่หลักเขตแดนบางแห่งได้ถูกทำลาย สูญหาย หรือชำรุด และบางจุดก็ถูกโยกย้ายจนไม่สามารถหาแนวเส้นแบ่งเขตแดนที่ถูกต้อง อีกทั้งบางส่วนของแนวเขตแดนยังไม่เคยมีการปักปันเขตแดนกันเลย เขตแดนด้านติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตแดนตามลำแม่น้ำโขง ส่วนเขตแดนด้านติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพลาวไทย และสหพันธรัฐมาเลเซีย ก็มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตแดนเช่นเดียวกัน ปัญหาแนวเขตพื้นที่ทางทะเลปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาการทับซ้อนของเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพ

สัมภาษณ์ โศตร กาญจนสิทธิ์ กล่าวว่า ทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยจะตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแต่เลยมีหลายสิ่งๆที่เหมือนกับภาคเหนือคือมีทิวเขามากมาย ภูเขาสูง อากาศหนาว และมีหมอกปกคลุม เป็นจังหวัดเดียวในประเทศไทยที่มีสถานที่อุณหภูมิของปรอทวัดได้ศูนย์องศาเซลเซียส จังหวัดเลยอยู่ห่างจากกรุงเทพเป็นระยะทาง ๕๒๐ กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยเป็นที่ราบสูง มีภูเขาสูงกระจัดกระจาย โดยเฉพาะทางตะวันตกและทางด้านใต้ของจังหวัด ทั้งนี้ยังมีแหล่งน้ำสำคัญคือแม่น้ำโขง ในบริเวณตอนบนของจังหวัด ซึ่งจังหวัดเลยมีภูมิประเทศที่แตกต่างกันถึง ๓ ลักษณะอันได้แก่

๑) จังหวัดเลยมีภูเขาส่วนใหญ่ทางตะวันตกโอบล้อมพื้นที่ อำเภอนาแห้ว อำเภอกุเรือ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอน้ำหนาว ประชากรอาศัยอยู่น้อยในแถบนี้เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกและภูมิประเทศซึ่งมีทิวเขาอยู่มากมายนี้ทำให้การสื่อสารโทรคมนาคมไม่สะดวกอีกด้วย

๒) ส่วนบริเวณที่ราบต่ำรอบแม่น้ำโขงและแม่น้ำเลยซึ่งอยู่ในเขตอำเภอมืองเลย อำเภอยางคายน และอำเภอน้ำหนาว การกสิกรรมแถบนี้อุดมสมบูรณ์ และเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดของจังหวัดเลย

๓) อาณาบริเวณที่ราบรอบๆ เนินเขาทางตะวันออกและภาคใต้ของเลยใกล้ภูกระดึง ภูหลวง ภูเก้า นาดังและปากชม การเกษตรกรรมสามารถทำได้มากกว่าพื้นที่อื่นๆ และมีประชากรหนาแน่นในพื้นที่นี้ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดเลยตั้งอยู่ในเทือกเขา อุณหภูมิอย่างมากเมื่อเทียบกับส่วนที่เหลือของประเทศไทยอาจจะร้อนมากในฤดูร้อนอุณหภูมิสูงถึง ๔๓.๓ องศาเซลเซียส (ประมาณ เมษายน) ในฤดูหนาว (ประมาณเดือนธันวาคม) อุณหภูมิสามารถติดลบ ๑.๓ องศาเซลเซียสในเวลา

กลางคืน^{๓๔} **สอตค็อง วสันต์ ศรีสว่าง** กล่าวว่า กรอบนโยบายการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรมการสร้างคนดีและสังคมด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดยปลูกฝัง ส่งเสริมพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความสุข บนพื้นฐานค่านิยมความเป็นไทย การสร้างรายได้และความมั่งคั่ง จากทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุข การกินดีอยู่ดี นำรายได้ที่ยั่งยืนสู่ครัวเรือน ท้องถิ่น ประเทศชาติ จากการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรมและสินค้าจากภูมิปัญญาไทย การสร้างเสริมความสัมพันธ์ เกียรติภูมิและภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศด้วยมิติทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของผู้คนในชาติ และสร้างสัมพันธ์อันดีกับองค์การบริหารส่วนตำบล ท่าลี มีหน้าที่รับผิดชอบ งานบริหารวิชาการศึกษา งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานจัดการศึกษา งานทดสอบและประเมินตรวจวัดผล งานบริการและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานกิจการเด็กและเยาวชน งานกีฬาและสันติภาพ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน การสนับสนุนบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพย์สินต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริมทำนุบำรุงรักษา ไร่ซึ่งศิลปะประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิตส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว^{๓๕}

สัมภาษณ์ สันติ ปากดีหวาน กล่าวว่า ชุมชนมีวัฒนธรรมเดิมที่สร้างและสั่งสมมาแต่โบราณที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่มีลักษณะเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่แข่งขันหรือเอาัดเอาเปรียบกัน มีภูมิปัญญาสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในลักษณะที่ให้ความเคารพ(ความเชื่อเรื่องผีปู่ตา)แต่วัฒนธรรมชุมชนก็ถูกทำลายโดยการพัฒนาแบบทันสมัย(กระแสหลัก)ที่ได้นำเอาระบบทุนที่เน้นการบริโภค และบุชการ แข่งขัน เป็นผลเนื่องมาจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ ที่ให้ความสำคัญกับเงิน ทุกอย่างเป็นสินค้า ระบบทุนนี้มีการครอบงำจากต่างประเทศ ขณะนี้ระบบทุนได้รุกคืบ ในทางเศรษฐกิจได้ชักจูงให้เกิดการบริโภคฟุ่มเฟือย เช่น ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้น้อยลง สมาชิกมีหนี้สิน ในทางวัฒนธรรมได้โฆษณาสิทธิ ตัวใครตัวมันและการแข่งขัน ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มีทุน อีกฝ่ายหนึ่งเป็นประชาชน ธรรมดา ความร่ำรวยกระจุกตัว (รวยกระจุก จนกระจาย)ทั้งก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ป่าและแหล่งน้ำเสื่อมโทรมมีปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพ^{๓๖}

สอตค็องกับ จักรพันธ์ สายจันทร์ กล่าวว่า วัฒนธรรมชุมชนไม่สามารถมองแบบหยุดนิ่งได้ เนื่องจากมันเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ของสังคมที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยภายในและนอกชุมชน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและเงื่อนไขทางสังคมที่ดำรงอยู่ในเวลานั้น รวมถึงระดับของเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมา วัฒนธรรมชุมชนก็เริ่มเปลี่ยนแปลงแต่ก็ยังดำรงอยู่มาทุกยุคทุกสมัย แต่มองอีกแง่หนึ่งวัฒนธรรมชุมชนมันหยุดนิ่ง ไม่ไปไหน และมีลักษณะถูกกระทำจากกระแสโลกาภิวัตน์

^{๓๔} สัมภาษณ์, โคตร กาญจนสิทธิ์, นายกองค็องการบริหารส่วนตำบลท่าลี, บ้านสวัสดิ์พัฒนา ตำบลท่าลี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๓๕} สัมภาษณ์, วสันต์ ศรีสว่าง, ปลัดอำเภอยางชุมน้อย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๓๖} สัมภาษณ์, สันติ ปากดีหวาน, นายกองค็องการบริหารส่วนตำบลบุษุม, อำเภอยางชุมน้อย, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

มันจะถูกโลกาภิวัตน์กลืนทั้งหมด จะหลงเหลือเพียงบางสิ่งคือตัววัฒนธรรมที่ขายได้เช่น ประเพณีต่างๆ มันถูกปรับให้สนองตอบทุนนิยม จากวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต หรือพิธีกรรมกลายเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว ดังตัวอย่างที่เห็นกันทั่วบ้านทั่วเมืองที่ต่างพยายามนำเอาความเป็นชุมชนหรือวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมมาเป็นจุดขายให้นักท่องเที่ยว และมันจะไปด้วยกันจนเราแยกไม่ออกว่าตัวไหนเป็นวัฒนธรรมชุมชนและตัวไหนเป็นสิ่งที่มาจากภายนอก และมีอีกมุมมองหนึ่งที่แตกต่างออกไปแต่เป็นประเด็นที่สำคัญคือถ้ามองจากวิถีการผลิตระหว่างการผลิตแบบเก่ากับกับการผลิตแบบโลกาภิวัตน์ที่ล้ำหน้า คิดว่ามันไปกันไม่ได้ มันคนละเรื่องกัน ที่มันยังมีอิทธิพลอยู่อาจเป็นเพราะว่ามันคาบเกี่ยวกับทุนใหญ่ ทุนชาติในประเทศ ที่พยายามเสนอไว้เพื่อกระตุ้นทุนโลกาภิวัตน์หรือเปล่า

การที่จะพัฒนาชุมชนจะต้องเริ่มจากฐานวัฒนธรรมชุมชนซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่แข็งแกร่งที่สุดของชาวบ้าน เป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนสร้างขึ้นมาเอง และในแง่วิธีการพัฒนา จะต้องทำให้ชาวบ้านมีจิตสำนึกที่แจ่มชัดในวัฒนธรรมของเขา ปัญญาชนของชาวบ้าน เช่น ผู้เฒ่า หมอผี แขนง ของชุมชนอีสาน ชาวบ้านควรร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชุมชน เพราะสิ่งที่ชาวบ้านปฏิบัติมาช้านานนั้น การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์จะช่วยให้รู้พื้นค้นหาได้ว่า การปฏิบัติและพิธีกรรมมีที่มาอย่างไร ทำให้ชาวบ้านตื่นและรับรู้ รู้เอกลักษณ์และคุณค่าของตัวเอง ค้นพบจิตสำนึกอิสระของชุมชน เห็นคุณค่าของการรวมตัวเป็นชุมชน และซาบซึ้งในประวัติการต่อสู้ร่วมกันตลอดมา เห็นภัยของการครอบงำของวัฒนธรรมแปลกปลอมจากภายนอกในแง่เศรษฐกิจ ชาวบ้านควรทำการผลิตในขนาดที่เหมาะสม ใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลักก่อน ทำเพื่อเลี้ยงครอบครัวและชุมชนก่อน^{๓๗}

สัมภาษณ์ พันธ เหล่าจรุงเกสัชกร กล่าวว่า วัฒนธรรมประเพณี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จัดงานบุญประเพณีนมัสการพระธาตุสัจจะ และสัปดาห์ มาฆบูชา อาเซียน สานสัมพันธ์มิตรไมตรีมิตรภาพชายแดน ไทย-ลาว ที่มณฑลพิธี วัดลาดปู่ทรงธรรมพระธาตุสัจจะ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย งานบุญประเพณีนมัสการพระธาตุสัจจะ ประจำปี ในโอกาส ครบรอบ ๔๒ ปีแห่งการประดิษฐานองค์พระธาตุสัจจะ และสัปดาห์ มาฆบูชา อาเซียน สานสัมพันธ์มิตรไมตรีมิตรภาพชายแดน ไทย-ลาว และวัฒนธรรมประเพณีในพระพุทธศาสนา พร้อมด้วย วัฒนธรรมจังหวัดเลย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานคณะกรรมการจัดงาน ประชาชนชาวอำเภอท่าลี่ เข้าร่วมพิธีในครั้งนี้เป็นจำนวนมาก

พระธาตุสัจจะเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระอรหันต์ธาตุและปฐมวีแห่งองค์พระธาตุพนม สร้างขึ้นเพื่อสืบชะตาแก่องค์พระธาตุพนมที่พังทลายลง โดยวิธีการเสด็จอธิฐาน พระธาตุสัจจะก่อสร้างขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๙ สร้างเสร็จ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ สูง ๓๐ เมตร ลักษณะจำลองแบบจากองค์พระธาตุพนม มีฐาน ๘ เหลี่ยม กว้าง ๑๗ เมตร มียอดฉัตร ๗ ชั้น งานสมโภชนมัสการองค์พระธาตุสัจจะที่พระพุทธศาสนิกชนเลื่อมใส จัดขึ้นครั้งแรก ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยได้ส่งกราบทูลอาราธนา สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร เป็นประธานเปิดงาน และได้มอบพระบรมสารีริกธาตุ

^{๓๗} สัมภาษณ์, จักรพันธ์ สายจันทร์, รองนายกองค์การบริหารตำบลบุสม, อำเภอเชียงคาน, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

จำนวน ๑๐๘ องค์ เพื่อประดิษฐาน ณ ชั้น ๒ แห่งองค์พระธาตุสี่จจะ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชาด้วย

ทั้งนี้ การจัดงานบุญประเพณีมัสการพระธาตุสี่จจะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นการรำลึกถึง ประชุมการก่อสร้างองค์พระธาตุสี่จจะและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้กราบนมัสการพระธาตุสี่จจะและสะเดาะเคราะห์ สืบชะตา ต่ออายุของตน ส่งเสริม สืบต่อกัน มาขมุขอาอาเซียน สานสัมพันธ์ไมตรีมิตรภาพชายแดน ไทย – ลาว และวัฒนธรรมประเพณีใน มิติพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเลย และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ สืบไป^{๓๘} สอดคล้องกับ สุรใจ รุ่งเรือง กล่าวไว้ว่า ยังมีกลิ่นไอของสงกรานต์และงานบุญประเพณีที่ยิ่งใหญ่ ของชาวท่าลี่ ที่ทำต้นดอกไม้ เพื่อเป็นการบูชาพระพุทธเจ้า ด้วยการแห่ต้นดอกไม้ไปตาม หมู่บ้านไปยังวัด อย่างยิ่งใหญ่ปิดท้ายสงกรานต์ หมู่บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เมื่อก่อนนั้นเคยเป็นบริเวณที่ตั้งเมืองตุม มีเจ้าเมืองปกครอง และมีประวัติเล่าขานสืบต่อเนื่องมานานกว่า ๔๐๐ ปี หลักฐานที่สำคัญที่เหลืออยู่ในปัจจุบันได้แก่ บริเวณที่ตั้งเมืองตุม พระธาตุมะนาวเดี่ยว พระพุทธรูปปางนาคปรกที่วัดศิริมงคล นอกจากนี้ยังมีประเพณีซึ่งจะมีทุกปีมิได้ขาดมากมายได้แก่ ประเพณีบุญเดือนหก(บุญพระเวส) ประเพณีเลี้ยงเจ้าบ้านหอเหนือ หอใต้ และประเพณีแห่ต้นดอกไม้ การแห่ต้นดอกไม้ได้มีการจัดทำมาตั้งแต่โบราณ ชาวบ้านได้รักษาสืบทอดมาจากคนรุ่นแล้วรุ่นเล่า มีผู้สูงอายุกล่าวว่า การแห่ต้นดอกไม้สนุกสนานมาก หนุ่มสาวสมัยก่อนนิยมเข้าวัดกัน วัดเป็นศูนย์รวมใจ นับเป็นโอกาสที่จะได้รับมรดกทางวัฒนธรรมจากผู้สูงอายุ

ประเพณีแห่ต้นดอกไม้จะมีขึ้นหลังวันตรุษสงกรานต์ ตามหมู่บ้านบางแห่งมีการแห่ต้นดอกไม้ ในเวลากลางวัน ชาวบ้านนำเอาไม้ไผ่มาทำเป็นโครงรูปทรงคล้ายกระบี่ข้าวเหนียวโบราณ หุ้มด้วยกากกล้วยหรือหญ้าคา และประดับด้วยใบไม้ ดอกไม้ เช่น ดอกคูณ ดอกจำปา และดอกไม้ป่าชนิดอื่นๆ และมีเครื่องไทยทาน เช่น สมุด ดินสอ กระดาษ ฝ้าย ไหม ไม้ขีดไฟ รูปเทียนและสิ่งของอื่นๆ ประดับประดาอย่างสวยงาม เรียกว่า "ต้นดอกไม้" พอตอนเย็นใกล้ค่ำ ก็ทำการแห่อย่างสนุกสนาน มีคนตีฆ้อง ตีกลองให้จังหวะ บางคนเป็นคนร้องเพลง มีคนหามต้นดอกไม้ สี่คนข้างสองคน ข้างหลังสองคน หามไปด้วยโยกตามจังหวะเสียงดนตรีไปด้วยเป็นที่สนุกสนาน และมีผู้มาร่วมแห่เป็นจำนวนมาก พอถึงวัดก็แห่รอบวัด ๓ รอบ จึงนำดอกไม้ไปถวายพระสงฆ์ มีการไหว้พระรับศีล กล่าวคำถวายดอกไม้ และฟังเทศน์ฉลองต้นดอกไม้ด้วย ทำเช่นนี้หลายวัน จนถึงราววันเพ็ญเดือนหก คือวันอัญเชิญพระพุทธรูปที่นำมาสร่งน้ำ ไปประดิษฐานไว้ตามเดิม การจัดทำต้นดอกไม้มักจัดทำเป็นกลุ่มๆ ในหมู่บ้านมักเปลี่ยนกลุ่ม(คุ้ม)จัดทำโดยไม่ซ้ำกับผู้เคยทำแล้ว^{๓๙}

สัมภาษณ์ จักราช หงษา กล่าวว่า ตำบลเชียงกลม อำเภอปากชมเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์ของล้านช้าง มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและ กระแสของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ๒)

^{๓๘} สัมภาษณ์, พันส เหล่าจรงเกสัชก, นักวิชาการศุลการชำนาญการ ตำบลอาฮี, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๓๙} สัมภาษณ์, สุรใจ รุ่งเรือง, ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าลี่, อำเภอท่าลี่, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

กระบวนการปรับเปลี่ยนพื้นที่สู่การเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิง ศิลปะและวัฒนธรรมเกิดจากกระแสของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและท้องถิ่นที่เชื่อว่า จะสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยคนในชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกที่เข้ามา มีบทบาทของการเป็นผู้นำและการหนุนเสริมดังนี้ (๑) การเตรียมชุมชนและการสำรวจพื้นที่ (๒) การจัดกิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ การตระหนักและเห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (๓) การปฏิบัติการพัฒนา การส่งเสริมและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปะและวัฒนธรรม คน พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว (๔) การประเมินผล ๓) อัตลักษณ์ของพื้นที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดเลย คือ การมีประวัติศาสตร์เฉพาะของชุมชน ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ความโบราณของเรือนชายโขง ความเรียบง่ายและความงดงามของวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและความเชื่อ และ ๔) แนวทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเลย มีดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสืบค้น หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้เก่าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ (๒) มีการจัดการพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน (๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาและให้ความรู้คนในชุมชนในวิถีทางที่เหมาะสม^{๔๐}

สัมภาษณ์ สุรชน เนรมิตพนิกขย์ กล่าวว่ เนื่องจากอำเภอท่าลี่จัดงานตุ้มควาย ไหว้พระธาตุ สำนึกคุณควายไทย อำเภอท่าลี่จัดงาน “ตุ้มควาย ไหว้พระธาตุ” รมรงค์ให้มีการอนุรักษ์กระบือหรือควาย ส่งเสริมให้มีการใช้แรงงานควายและฟื้นฟูวัฒนธรรมเก่า ๆ ที่เป็นวิถีชีวิตชาวนาไทย ทางฝ่ายปกครองร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล และชาวบ้านทุกหมู่บ้านในอำเภอ ร่วมกันจัดงานชายแดนของจังหวัดเลย มีพื้นที่ ๖ ตำบล ๔๑ หมู่บ้าน ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำนา และการทำงานในปัจจุบันส่วนใหญ่พึ่งพาเครื่องจักรกล ปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาผลผลิตไม่คุ้มทุน จึงรมรงค์ให้มีการอนุรักษ์กระบือหรือควาย ส่งเสริมให้มีการใช้แรงงานควายและฟื้นฟูวัฒนธรรมเก่า ๆ ที่เป็นวิถีชีวิตชาวนาไทยประกอบกับอำเภอท่าลี่ ถือเป็นแหล่งวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีพระธาตุที่เป็น สักการบูชาทั้งชาวอำเภอท่าลี่และชาวจังหวัดเลย อาทิ พระธาตุอุโมงค์ พระธาตุสัจจะ และพระธาตุมะนาวเดี่ยว โดยเฉพาะพระธาตุอุโมงค์ ซึ่งมีประวัติยาวนานว่า เมื่อครั้งอดีตมีราษฎรชาวยาง หรือชาวโยนก มีจิตศรัทธาที่จะไปร่วมสร้างองค์พระธาตุพนมแต่ระหว่างที่เดินทางมาถึงที่บ้านยาง ทราบข่าวว่าองค์พระธาตุพนมได้สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้สร้างพระธาตุอุโมงค์รวบรวมของมีค่าบรรจุไว้ในองค์พระธาตุ ซึ่งได้เป็นศูนย์รวมจิตใจ ของราษฎรชาวอำเภอท่าลี่ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาขณะที่บ้านยาง หมู่ที่ ๕ บ้านกกก้านเหลือง หมู่ที่ ๙ ตำบลท่าลี่ เป็นแหล่งเลี้ยงควาย หรือกระบือมากที่สุดในจังหวัดเลย สำนวครั้งสุดท้าย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีจำนวน กว่า ๙,๕๐๐ ตัว แต่จากสภาพพื้นที่ที่จำกัดที่จะใช้เลี้ยงควายในช่วงฤดูทำนา ทำให้ราษฎร จึงนำไปเลี้ยงไว้บนภูเขา เมื่อหมดช่วงฤดูทำนา จึงจะนำสัตว์เลี้ยงลงจากภูเขาปล่อยเลี้ยงในกลางทุ่งนา ที่อยู่ตรงข้ามกับวัดพระธาตุอุโมงค์

^{๔๐} สัมภาษณ์, จักราช หงษา, สารวัตรป้องกันปราบปราม, ตำบลเชียงกลม, อำเภอปากชม, จังหวัดเลย, เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓.

ในช่วงดังกล่าวจะทำให้เกิดภาพควายเป็นร้อยเป็นพันตัว เต็มท้องทุ่งนา สร้างความแปลกตาให้กับผู้พบเห็น อำเภอลำดวนจึงได้ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พี่น้องประชาชนชาวท่าลี่ จึงกำหนดจัดงาน “ตุ้มควาย ไหว้พระธาตุ” ที่บริเวณ ทุ่งนา บ้านยาง หมู่ ๕ โดยมีวัตถุประสงค์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูการใช้แรงงานควายหรือกระบือ ให้เป็นวิถีของชาวอำเภอลำดวน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งด้านการเกษตร และวัฒนธรรมของอำเภอลำดวน เป็นการสืบต่อความศรัทธาในบวรพระพุทธศาสนา ทำนุบำรุงองค์พระธาตุสำคัญที่มีอยู่^{๔๑}

เนื่องจาก ความดี ความงาม ความเจริญในชีวิตมนุษย์ ซึ่งปรากฏเป็นรูปต่างๆ เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวิทยาการ ความเชื่อ การศาสนา เป็นต้น และได้ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นหลังๆ ต่อไปจนถึงปัจจุบัน ใช้เป็นแนวทางการอยู่ร่วมกันของสังคม วัฒนธรรมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง สร้างสรรค์ให้เจริญงอกงามโดยสืบทอดจากมรดกวัฒนธรรมในอดีต หรืออาจจะรับเอาสิ่งที่เผยแพร่จากสังคมอื่นๆ นอกจากนี้วัฒนธรรมยังใช้เป็นเครื่องมือในการยึดโยง หล่อหลอมให้คนในชาติมีความรักความสามัคคีต่อกัน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงของชุมชน ดังนั้น จึงมีผู้รู้บางท่านอาจจะกล่าวถึง วัฒนธรรม ว่าเป็นความเจริญแล้ว และยังแสดงเอกลักษณ์ของชาติอีกด้วย

สัมภาษณ์ รุ่งอโณทัย ดิรัจฉา กล่าวว่า กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปูเสื่อใส่บาตรเป็นประเพณีที่ อำเภอลำดวน สืบต่อกันมาแต่ยุคบรรพชน ชาวท่าลี่ร่วมสืบประเพณีสมัยพุทธกาล “ปูเสื่อใส่บาตร” เชื่อได้ผลบุญสูง และชาวอำเภอลำดวน พร้อมใจร่วมอนุรักษ์การใส่บาตรแบบโบราณสืบต่อกันมาแต่สมัยพุทธกาล “ปูเสื่อใส่บาตรข้าวเหนียว” เชื่อได้รับอานิสงส์สูงเพราะเป็นการบูชาแด่พระสงฆ์ผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา พร้อมตั้งวงเสวนาจิตกาแพ กระบอกไม้ไผ่ ชาวอำเภอลำดวน ร่วมสืบสานประเพณีใส่บาตรข้าวเหนียว บริเวณถนนทางเข้าหมู่บ้าน ร่วมทำบุญตักบาตรแบบโบราณ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่มีมาแต่ครั้งสมัยพุทธกาล เชื่อกันว่าเมื่อทำแล้วผู้ทำจะได้ อานิสงส์สูง เพราะจะเป็นการบูชาแด่พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา โดยมีเป้าหมายเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยังคงอยู่สืบต่อไป และบูชาพระสงฆ์ผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา โดยปลุกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนและประชาชนท้องถิ่นให้เข้าใจถึงประเพณีใส่บาตร อนุรักษ์ประเพณีเก่าแก่สมัยบรรพบุรุษ ร่วมสืบสานประเพณีตักบาตรแบบโบราณแล้ว ชาวบ้านที่มาร่วมงานได้ร่วมเสวนาจิตกาแพในบรรยากาศแบบโบราณ ด้วยการเสิร์ฟกาแพโบราณที่ถ้วยกาแพ ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ที่ยังหลงเหลือให้เห็นและเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน^{๔๒}

๔.๓.๔ วิเคราะห์สรุปประเด็นกระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

^{๔๑} สัมภาษณ์, สุรชน เนรมิตพานิชย์, นายกเทศมนตรีท่าลี่, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

^{๔๒} สัมภาษณ์, รุ่งอโณทัย ดิรัจฉา, ปลัดเทศบาลตำบลท่าลี่, เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓.

กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรอบนโยบายการดำเนินงานการสร้างคนดีและสังคมด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดยปลูกฝัง ส่งเสริมพัฒนาสังคมชุมชนให้เป็นสังคมที่มีความสุข บนพื้นฐานค่านิยมความ การสร้างรายได้ และความมั่งคั่ง จากทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุข การกินดีอยู่ดี นำรายได้ที่ยั่งยืนสู่ครัวเรือน ท้องถิ่น จากการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรมและสินค้าจากภูมิปัญญาไทย การสร้างเสริมความสัมพันธ์ เกียรติภูมิและภาพลักษณ์ที่ดีพื้นที่ชุมชนด้วยมิติทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของผู้คนในพื้นที่ และสร้างสัมพันธ์อันดี มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารวิชาการศึกษา งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานจัดการศึกษา งานทดสอบและประเมินตรวจวัดผล งานบริการและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานกิจการเด็กและเยาวชน งานกีฬาและสันทนาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และทรัพย์สินต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาไว้ซึ่งศิลปประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิต ส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมเดิมที่สร้างและสั่งสมมาแต่โบราณที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่มีลักษณะเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่แข่งขันหรือเอารอดเอาเปรียบกัน มีภูมิปัญญาสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในลักษณะที่ให้ความเคารพเช่น ผู้เฒ่า หมอผี (ความเชื่อเรื่องผีปู่ตา) แถน ของชุมชนอีสาน ชาวบ้านควรร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของศิลปะและวัฒนธรรมเกิดจากกระแสของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและท้องถิ่นที่เชื่อว่า จะสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยคนในชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกที่เข้ามา มีบทบาทของการเป็นผู้นำและการหนุนเสริมดังนี้

๑) การเตรียมชุมชนและการสำรวจพื้นที่

๒) การจัดกิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ การตระหนักและเห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

๓) การปฏิบัติการพัฒนา การส่งเสริมและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปะและวัฒนธรรม คน พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว

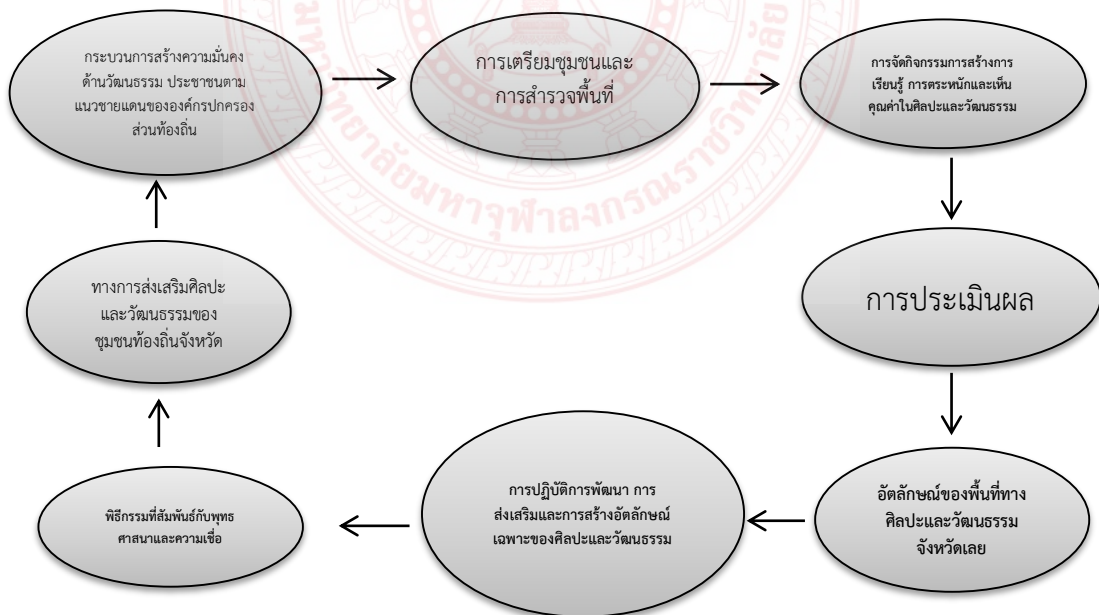
๔) การประเมินผล

๓) อัตลักษณ์ของพื้นที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดเลย คือ การมีประวัติศาสตร์เฉพาะของชุมชน ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ความโบราณของเรือนชายโขง ความเรียบง่ายและความงดงามของวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและความเชื่อ

๔) แนวทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเลย มีดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสืบค้น หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้เก่าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ (๒) มีการจัดการพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน (๓) หน่วยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาและให้ความรู้คนในชุมชนในวิถีทาง

จากการให้สัมภาษณ์ของประชากรกลุ่มตัวอย่างความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

- ๑) การเตรียมชุมชนและการสำรวจพื้นที่
  - ๒) การจัดกิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ การตระหนักและเห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
  - ๓) การปฏิบัติการพัฒนา การส่งเสริมและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปะและวัฒนธรรม คน พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว
  - ๔) การประเมินผล
  - ๕) อัตลักษณ์ของพื้นที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดเลย ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ความโบราณของเรือนชายโขง ความเรียบง่ายและความงดงามของวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและความเชื่อ
- ๖) แนวทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเลย มีดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสืบค้น หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้เก่าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ (๒) มีการจัดการพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้ซึ่งสามารถสรุปออกเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผนภาพ ๔.๗ แสดงความสัมพันธ์กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม

๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนตามแนวชายแดนของชุมชนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน และชุมชนตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ คน ซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบจำเพาะเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในจังหวัดเลย นำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

๑. สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน จังหวัดเลย

จากที่ประชาชนตามแนวชายแดน ความมั่นคง ความมั่นคงทางการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร และความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีการแพร่ระบาดมาก จากการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และมีการปฏิบัติการโดยกำหนดเป้าหมายคน พื้นที่อย่างชัดเจน ขบวนการค้ายาเสพติดหยุดการเคลื่อนไหว ผู้เสพเกรงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด โดยการใช้โทรศัพท์นัดหมายซื้อขายยาเสพติดตามช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดน มาตรการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนและพื้นที่ จุดสกัด ปิดล้อม ตรวจค้น การจัดชุดลาดตระเวนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ชายแดน จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งยังคงปรากฏข่าวสารเป็นพื้นที่พักยาเสพติดเพื่อการลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งพื้นที่ด้าน สปป.ลาว ตรงข้ามพื้นที่จังหวัดเลย ได้แก่ เมืองแก่นท้าว เมืองसानะคาม แขวงไชยะบูลี และเมืองสังทอง แขวงกำแพงนครหลวงเวียงจันทน์ เส้นทางลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลักลอบเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งจังหวัดเลยมีจุดตรวจ จุดสกัดทั้งชั่วคราว และถาวร รวมประมาณ ๔๘ แห่ง ทำให้การปราบปรามและป้องกันยาเสพติด

เนื่องด้วยคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ จับกุมได้ที่ริมถนนสาธารณะ จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัว หรือหนังสือเดินทาง คนต่างด้าวได้แสดงเอกสารหนังสือเดินทางสัญชาติลาวต่อเจ้าหน้าที่ ด้วยนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงานหรือให้คนต่างด้าวเข้าทำงานนอกเหนือจากสิทธิจะทำได้ ข้อเสนอของ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้า ดำเนินการออกกระดุมกวาดล้างอาชญากรรมประเภทต่างๆในแต่ละพื้นที่ รับผิดชอบ รวมถึงการสืบสวนหาข่าวคนต่างด้าวที่มีพฤติกรรมหลบหนีเข้าเมือง , การอยู่ใน

ราชอาณาจักรโดยการอนุญาตสิ้นสุด , การกระทำผิดตามมาตรา ๓๗ และ ๓๘ , การกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา , ผู้ที่มีหมายจับศาลไทยหรือหมายจับต่างประเทศ

๒. ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน

เนื่องจากปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากค่าแรงจะถูกกว่าแรงงานไทย แรงงานเพื่อนบ้านนิยมที่จะเข้ามาทำงาน ในบ้านเมืองไทย มีทั้งแบบถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา “ภาคก่อสร้าง” เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยความต้องการแรงงานเฉลี่ยอยู่ที่ ๔,๔๐๐ คน/ไซต์ แต่พบว่ามีแรงงานเพียง ๑,๓๕๐ คน/ไซต์เท่านั้น ส่งผลให้โครงการก่อสร้างหลายโปรเจกต์ของภาครัฐ เช่น ถนน สะพาน และทางรถไฟ จึงทำให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาในหลากหลายรูปแบบ การลักลอบเข้าเมืองนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ โดยประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน โดยไม่ได้รับอนุญาต ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ กลายเป็นผลกระทบลุกล้ำเป็นวงกว้างไปแล้ว กระทบต่อมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม โรงแรม ภัตตาคาร และก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขออนุญาตทำงาน และการอนุญาตให้ทำงาน ที่ทำงานแบบไม่ถูกต้อง สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองชายแดนไทยที่เห็นได้ชัดคือเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงแต่ผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เมืองบางแห่งไม่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาล้างแวล้อมของชุมชนเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ทันกับความต้องการ การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้านพร้อมๆ ไปด้วยการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ด้วย “เมืองชายแดน

๓. การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด พร้อมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินการประชาสัมพันธ์ประเด็นสถานการณ์ยาเสพติด การแพร่ระบาด การตลาดยาเสพติด นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด ติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ประชากรส่วนใหญ่ดื่มสุรา และสูบบุหรี่มาก ใช้แอมเฟตตามีนน้อยลง ผู้ที่ใช้กัญชาเป็นประจำอยู่แล้วจะใช้มากขึ้น เพื่อประกอบอาชีพและใช้ในงานเลี้ยงสังสรรค์ พบการใช้กระท่อม และยาบ้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ น้ำต้มกระท่อมและกัญชาโดยเฉพาะกัญชา มีแนวโน้มการใช้สูงขึ้น โดยมีข้ออ้างการนำมาใช้เพื่อรักษาโรค การแพร่ระบาดมีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทชนิดใหม่

สารสกัดจากธรรมชาติและสารสังเคราะห์ นิยมซื้อขายทางออนไลน์ เพราะสะดวกราคาถูก ผู้ซื้อเข้าใจผิดว่าถูกกฎหมาย เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกยังคงอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ กลุ่มผู้ผลิตมีความสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำกัด และจากสถานการณ์การผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ยาเสพติดจำนวนมากได้ถูกลักลอบส่ง ออกกระจายไปยังประเทศไทย การสกัดกั้นยาเสพติดและเคมีภัณฑ์ตามแนว ไทย ลาว ส่งผลให้กลุ่ม ขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียง จากเดิมที่เคยเข้าประเทศไทยเป็นหลัก ผ่านทางภาคเหนือ และภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันพบว่า กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงโดยผ่านไปทางลาว ก่อนลำเลียงเข้าสู่ประเทศที่สาม ลักลอบนำเข้าต่อครั้งมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากตลอดปีที่ผ่านมาใน ชายแดนไทยลาว

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เอื้อให้การค้ายาเสพติดขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มผู้ค้า หลีกเลี่ยงการส่งมอบยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง แต่จะใช้วิธีติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วแจ้ง จุดวางยาเสพติด เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือคนกลางในพื้นที่ ชายแดนอย่างเช่นในอดีต การสั่งซื้อยาเสพติดจึงสามารถได้ปริมาณที่มากขึ้นในจำนวนเงินที่เคยสั่งซื้อ และยังเป็น การต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นิยมซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบ ยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและ ภาคเอกชนมากขึ้น เนื่องจากการให้บริการขนส่งระบบโลจิสติกส์มีจำนวนมาก รวมทั้งยังมีปัจจัย เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน การโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้เป็น การยากต่อการสกัดกั้น ติดตามจับกุม และสืบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ

๔. กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เนื่องจาก ก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศ โดยเฉพาะปัญหา ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวร จุด ผ่อนปรน ด้านประเพณีและช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาต่างๆเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลต่อความ มั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือรักษา ความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับอำเภอ – ระดับเมือง ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาและหา ข้อยุติปัญหาต่างๆ การบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดเลยมีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๔๒๖.๖๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๑๔๐,๓๘๓ ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๕๖.๑๐% ของพื้นที่ ทั้งหมด สภาพปัญหาการ บุกรุกทำลายป่า

๕. กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดน

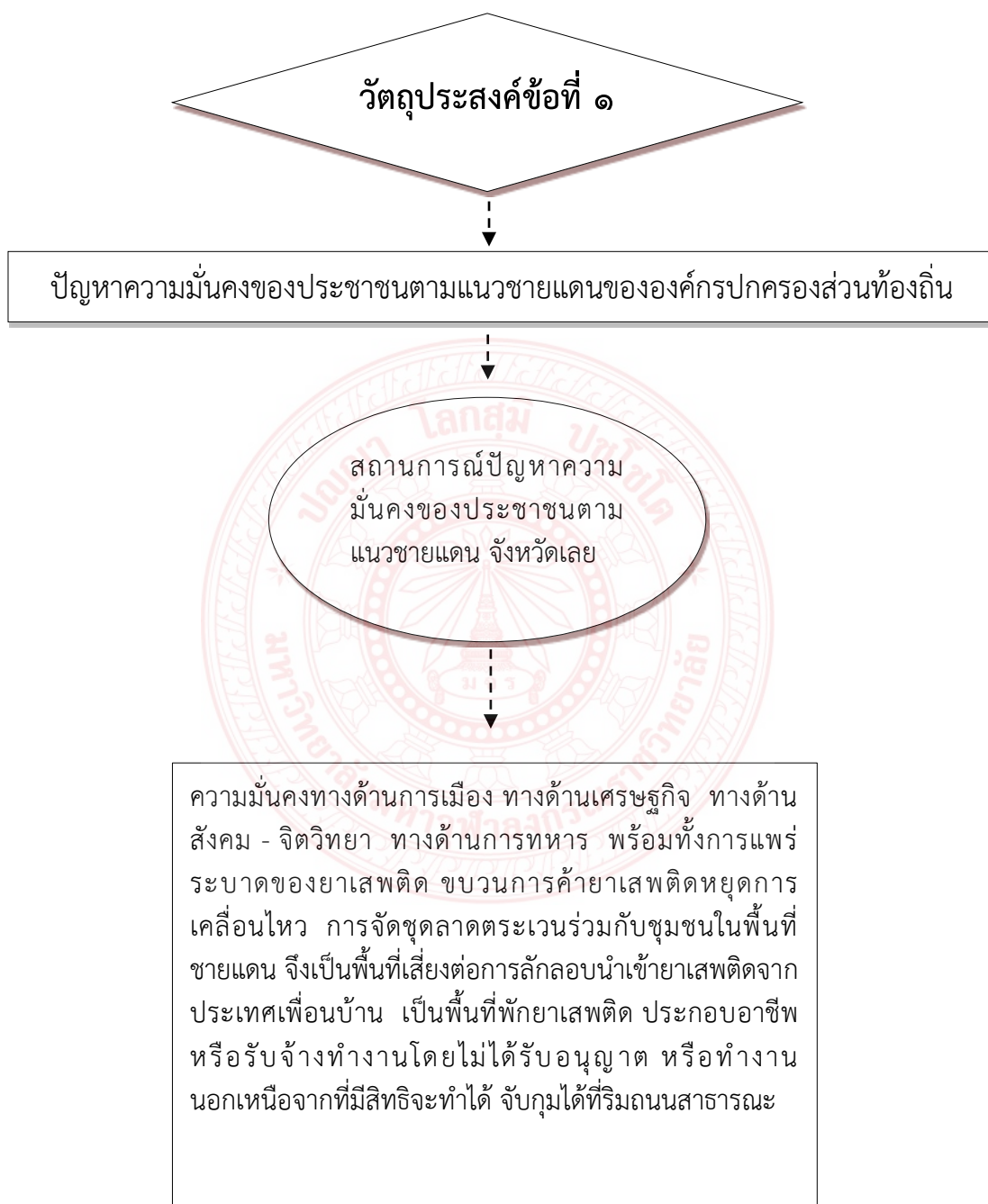
กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น กรอบนโยบายการดำเนินงานการสร้างคนดีและสังคมด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดย ปลุกฝัง ส่งเสริมพัฒนาสังคมชุมชนให้เป็นสังคมที่มีความสุข บนพื้นฐานค่านิยมความ การสร้างรายได้ และความมั่งคั่ง จากทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุข การกินดีอยู่ดี นำรายได้

ที่ยั่งยืนสู่ครัวเรือน ท้องถิ่น จากการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรมและสินค้าจากภูมิปัญญาไทย การสร้างเสริมความสัมพันธ์ เกียรติภูมิและภาพลักษณ์ที่ดีในพื้นที่ชุมชนด้วยมิติทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของผู้คนในพื้นที่ และสร้างสัมพันธ์อันดี มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารวิชาการศึกษา งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานจัดการศึกษา งานทดสอบและประเมินตราวัดผล งานบริการและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานกิจการเด็กและเยาวชน งานกีฬาและสันทนาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และทรัพย์สินต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาไว้ซึ่งศิลปะประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิต ส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมเดิมที่สร้างและสั่งสมมาแต่โบราณที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่มีลักษณะเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่แข่งขันหรือเอาเปรียบกัน มีภูมิปัญญาสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในลักษณะที่ให้ความเคารพเช่น ผู้เฒ่า หมอผี (ความเชื่อเรื่องผีปู่ตา) แถน ของชุมชนอีสาน ชาวบ้านควรร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของศิลปะและวัฒนธรรมเกิดจากกระแสของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและท้องถิ่นที่เชื่อว่า จะสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยคนในชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกที่เข้ามามีบทบาทของการเป็นผู้นำและการหนุนเสริมดังนี้

- ๑) การเตรียมชุมชนและการสำรวจพื้นที่
- ๒) การจัดกิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ การตระหนักและเห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ๓) การปฏิบัติการพัฒนา การส่งเสริมและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปะและวัฒนธรรม คน พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ๔) การประเมินผล
- ๓) อัตลักษณ์ของพื้นที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดเลย คือ การมีประวัติศาสตร์เฉพาะของชุมชน ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ความโบราณของเรือนชายโขง ความเรียบง่ายและความงดงามของวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและความเชื่อ

๔) แนวทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเลย มีดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสืบค้น หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้เก่าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ (๒) มีการจัดการพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน (๓) หน่วยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาและให้ความรู้คนในชุมชนในวิถีทาง **สรุปตามตารางที่ ๔.๑ ดังนี้**

ตารางที่ ๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒

ศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดเลย

ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มี
ต่อ ความ มั่น คง ของ
ประชาชนตามแนวชายแดน

ปัญหาแรงงานต่างด้าวประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ค่าแรงจะถูกกว่าแรงงานไทยเมืองไทย มีทั้งแบบถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา “ภาคก่อสร้าง” การลักลอบเข้าเมืองนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ โดยประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย

การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของ
ประชาชนตามแนวชายแดน
ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น

ยาเสพติดขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มผู้ค้าปลีกเลี้ยงการส่งมอบยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง ใช้วิธีติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือคนกลางในพื้นที่ชายแดนอย่างเช่นในอดีต การสั่งซื้อยาเสพติดจึงสามารถได้ปริมาณที่มากขึ้นในจำนวนเงินที่เคยสั่งซื้อ และยังเป็นการต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นิยมซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบ ยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น การโอนเงินผ่านระบบ รวดเร็ว ทำให้เป็น

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓

ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

กระบวนการสร้างความ
มั่นคงด้านสังคม
ประชาชนตามแนว
ชายแดนขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

ความมั่นคงและความเจริญ จังหวัดเลย ได้ออกพื้นที่ตามโครงการคาราวานแก็งัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในเขตพื้นที่ป่า ซึ่งจังหวัดเลยได้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหา การรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน ป้องกันอาชญากรรมดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านบางแห่งหยุดทำการ นอกจากการสร้างสะพานมิตรภาพเชื่อมกันแล้ว

กระบวนการสร้างความ
มั่นคงด้านวัฒนธรรม
ประชาชนตามแนว
ชายแดน

- ๑) การเตรียมชุมชนและการสำรวจพื้นที่
- ๒) การจัดกิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ การตระหนักและเห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ๓) การปฏิบัติการพัฒนา การส่งเสริมและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปะและวัฒนธรรม คน พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ๔) การประเมินผล
- ๕) อัตลักษณ์ของพื้นที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดเลย ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ความโบราณของเรือนชายโขง ความเรียบง่ายและความงดงามของวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและความเชื่อ
- ๖) แนวทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเลย มีดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสืบค้น หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้เก่าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ (๒) มีการจัดการพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัย

๕.๑ สรุปการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

สรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำมาแสดงในเรื่องของเรียงความได้ดังต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๕.๑.๑.๑ สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน จังหวัดเลย

จากที่ประชาชนตามแนวชายแดน ความมั่นคง ความมั่นคงทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร และความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งการ

แพร่ระบาดของยาเสพติด มีการแพร่ระบาดมาก จากการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และมีการปฏิบัติการโดยกำหนดเป้าหมายคน พื้นที่อย่างชัดเจน ขบวนการค้ายาเสพติดหยุดการเคลื่อนไหว ผู้เสพเกรงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด โดยการใช้โทรศัพท์นัดหมายซื้อขายยาเสพติดตามช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดน มาตรการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนและพื้นที่ จุดสกัด ปิดล้อม ตรวจค้น การจัดชุดลาดตระเวนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ชายแดน จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งยังคงปรากฏข่าวสารเป็นพื้นที่ที่กักยาเสพติดเพื่อการลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งพื้นที่ด้าน สปป.ลาว ตรงข้ามพื้นที่จังหวัดเลย ได้แก่ เมืองแก่นท้าว เมืองसानะคาม แขวงไซยะบูลี และเมืองสังทอง แขวงคำแพงนครหลวงเวียงจันทน์ เส้นทางลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลักลอบเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งจังหวัดเลยมีจุดตรวจ จุดสกัดทั้งชั่วคราว และถาวร รวมประมาณ ๔๘ แห่ง ทำให้การปราบปรามและป้องกันยาเสพติด

เนื่องด้วยคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ จับกุมได้ทีรมณณสาธารณสุข จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัว หรือหนังสือเดินทาง คนต่างด้าวได้แสดงเอกสารหนังสือเดินทางสัญชาติลาวต่อเจ้าหน้าที่ ด้วยนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงานหรือให้คนต่างด้าวเข้าทำงานนอกเหนือจากสิทธิจะทำได้ ข้อสั่งการของ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้า ดำเนินการออกกระดุมกวาดล้างอาชญากรรมประเภทต่างๆในแต่ละพื้นที่ รับผิดชอบ รวมถึงการสืบสวนหาข่าวคนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์หลบหนีเข้าเมือง , การอยู่ในราชอาณาจักรโดยการอนุญาตสิ้นสุด , การกระทำผิดตามมาตรา ๓๗ และ ๓๘ , การกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา , ผู้ที่มีหมายจับศาลไทยหรือหมายจับต่างประเทศ

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

สรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำมาแสดงในเรื่องของเรียงความได้ดังต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๕.๑.๒.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน

เนื่องจากปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากค่าแรงจะถูกกว่าแรงงานไทย แรงงานเพื่อนบ้านนิยมที่จะเข้ามาทำงาน ในบ้านเมืองไทย มีทั้งแบบถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา “ภาคก่อสร้าง” เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยความต้องการแรงงานเฉลี่ยอยู่ที่ ๔,๔๐๐ คน/ไซต์ แต่พบว่ามีแรงงานเพียง ๑,๓๕๐ คน/ไซต์เท่านั้น ส่งผลให้โครงการก่อสร้างหลายโปรเจกต์ของภาครัฐ เช่น ถนน สะพาน และทางรถไฟ จึงทำให้แรงงานต่างด้าว

เข้ามาในหลากหลายรูปแบบ การลักลอบเข้าเมืองนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ โดยประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน โดยไม่ได้รับอนุญาต ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ กลายเป็นผลกระทบลูกโซ่เป็นวงกว้างไปแล้ว กระทบต่อมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม โรงแรม ภัตตาคาร และก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขออนุญาตทำงาน และการอนุญาตให้ทำงาน ที่ทำงานแบบไม่ถูกต้อง สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองชายแดนไทยที่เห็นได้ชัดคือเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงแต่ผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เมืองบางแห่งไม่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ทันกับความต้องการ การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้านพร้อมๆ ไปด้วยการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ด้วย “เมืองชายแดน

๕.๑.๒.๒ สรุปผลการวิเคราะห์การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด พร้อมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินการประชาสัมพันธ์ประเด็นสถานการณ์ยาเสพติด การแพร่ระบาด การตลาดยาเสพติด นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด ติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ประชากรส่วนใหญ่ดื่มสุรา และสูบบุหรี่มาก ใช้แอมเฟตตามีนน้อยลง ผู้ที่ใช้กัญชาเป็นประจำอยู่แล้วจะใช้มากขึ้น เพื่อประกอบอาชีพและใช้ในงานเลี้ยงสังสรรค์ พบการใช้กระท่อม และยาบ้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ น้ำต้มกระท่อมและกัญชาโดยเฉพาะกัญชา มีแนวโน้มการใช้สูงขึ้น โดยมีข้ออ้างการนำมาใช้เพื่อรักษาโรค การแพร่ระบาดมีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทชนิดใหม่

สารสกัดจากธรรมชาติและสารสังเคราะห์ นิยมซื้อขายทางออนไลน์ เพราะสะดวกราคาถูก ผู้ซื้อเข้าใจผิดว่าถูกกฎหมาย เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกยังคงอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ กลุ่มผู้ผลิตมีความสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำกัด และจากสถานการณ์การผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ยาเสพติดจำนวนมากได้ถูกลักลอบส่งออกกระจายไปยังประเทศไทย การสกัดกั้นยาเสพติดและเคมีภัณฑ์ตามแนว ไทย ลาว ส่งผลให้กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียง จากเดิมที่เคยเข้าประเทศไทยเป็นหลัก ผ่านทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันพบว่า กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงโดยผ่านไปทางลาว ก่อนลำเลียงเข้าสู่ประเทศที่สาม ลักลอบนำเข้าต่อครั้งมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากตลอดปีที่ผ่านมาในชายแดนไทยลาว

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เอื้อให้การค้ายาเสพติดขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มผู้ค้าหลีกเลี่ยงการส่งมอทยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง แต่จะใช้วิธีติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วแจ้ง

จุดวางยาเสพติด เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือคนกลางในพื้นที่ชายแดนอย่างเช่นในอดีต การสั่งซื้อยาเสพติดจึงสามารถได้ปริมาณที่มากขึ้นในจำนวนเงินที่เคยสั่งซื้อ และยังเป็นการต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นิยมซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบ ยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น เนื่องจากการให้บริการขนส่งระบบโลจิสติกส์มีจำนวนมาก รวมทั้งยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน การโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้เป็นการยากต่อการสกัดกั้น ติดตามจับกุม และสืบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ

๕.๑.๓ สรุปผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

สรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำมาแสดงในเรื่องของเรียงความได้ดังต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๕.๑.๓.๑ สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เนื่องจาก ก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศ โดยเฉพาะปัญหา ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรน ด่านประเพณีและช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับอำเภอ – ระดับเมือง ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาและหาข้อยุติปัญหาต่างๆ การบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดเลยมีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๔๒๖.๖๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๑๔๐,๓๘๓ ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๕๖.๑๐% ของพื้นที่ ทั้งหมด สภาพปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

ปัญหาความยากจนของรัฐบาล โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลย ได้ออกพื้นที่ตามโครงการคาราวานแก้จน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในเขตพื้นที่ป่า ซึ่งจังหวัดเลยได้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาแล้ว การรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน อาชญากรรมดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านบางแห่งหยุดทำการ นอกจากการสร้างสะพานมิตรภาพเชื่อมกันแล้ว โดยที่ทั้ง

๕.๑.๓.๒ สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรอบนโยบายการดำเนินงานการสร้างคนดีและสังคมด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดย

ปลูกฝัง ส่งเสริมพัฒนาสังคมชุมชนให้เป็นสังคมที่มีความสุข บนพื้นฐานค่านิยมความ การสร้างรายได้ และความมั่งคั่ง จากทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุข การกินดีอยู่ดี นำรายได้ที่ยั่งยืนสู่ครัวเรือน ท้องถิ่น จากการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรมและสินค้าจากภูมิปัญญาไทย การสร้างเสริมความสัมพันธ์ เกียรติภูมิและภาพลักษณ์ที่ดีในพื้นที่ชุมชนด้วยมิติทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของผู้คนในพื้นที่ และสร้างสัมพันธ์อันดี มีหน้าที่รับผิดชอบ งานบริหารวิชาการศึกษา งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานจัดการศึกษา งานทดสอบและประเมิน ตรวจวัดผล งานบริการและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานกิจการเด็กและเยาวชน งาน กีฬาและสันทนาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และ ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริมทำนุบำรุงรักษา ไว้ ซึ่งศิลปประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิต ส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมเดิมที่สร้างและสั่งสม มาแต่โบราณที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่มีลักษณะเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่แข่งขันหรือเอาเปรียบกัน มีภูมิปัญญาสามารถพึ่งตนเอง ได้ และมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในลักษณะที่ให้ความเคารพเช่น ผู้เฒ่า หมอผี (ความเชื่อเรื่องผีปู่ ตา) แถน ของชุมชนอีสาน ชาวบ้านควรร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของศิลปะ และวัฒนธรรมเกิดจากกระแสของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและท้องถิ่นที่เชื่อว่า จะสามารถสร้าง ความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยคนในชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงาน ภายนอกที่เข้ามามีบทบาทของการเป็นผู้นำและการหนุนเสริมดังนี้

- ๑) การเตรียมชุมชนและการสำรวจพื้นที่
- ๒) การจัดกิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ การตระหนักและเห็นคุณค่าในศิลปะและ วัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ๓) การปฏิบัติการพัฒนา การส่งเสริมและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปะและ วัฒนธรรม คน พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ๔) การประเมินผล
- ๓) อัตลักษณ์ของพื้นที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดเลย คือ การมีประวัติศาสตร์ เฉพาะของชุมชน ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ความโบราณของเรือนชายโขง ความเรียบง่ายและความงดงาม ของวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและความเชื่อ
- ๔) แนวทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเลย มีดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสืบค้น หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้เก่าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ (๒) มีการจัดการพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน (๓) หน่วยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาและให้ความรู้คนในชุมชนในวิถีทาง

๕.๒ อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ อภิปรายผลปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำมาแสดงในเรื่องของเรียงความได้ดังต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๕.๒.๑.๑ อภิปรายผลสถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนจังหวัดเลย

จากที่ประชาชนตามแนวชายแดน ความมั่นคง ความมั่นคงทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร และความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีการแพร่ระบาดมาก จากการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และมีการปฏิบัติการโดยกำหนดเป้าหมายคน พื้นที่อย่างชัดเจน ขบวนการค้ายาเสพติดหยุดการเคลื่อนไหว ผู้เสพเกรงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด โดยการใช้โทรศัพท์นัดหมายซื้อขายยาเสพติดตามช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดน มาตรการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนและพื้นที่ จุดสกัด ปิดล้อม ตรวจค้น การจัดชุดลาดตระเวนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ชายแดน จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งยังคงปรากฏข่าวสารเป็นพื้นที่พักยาเสพติดเพื่อการลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งพื้นที่ด้าน สปป.ลาว ตรงข้ามพื้นที่จังหวัดเลย ได้แก่ เมืองแก่นท้าว เมืองसानะคาม แขวงไชยະบูลี และเมืองสังทอง แขวงกำแพงนครหลวงเวียงจันทน์ เส้นทางลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลักลอบเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งจังหวัดเลยมีจุดตรวจ จุดสกัดทั้งชั่วคราว และถาวร รวมประมาณ ๔๘ แห่ง ทำให้การปราบปรามและป้องกันยาเสพติด

เนื่องด้วยคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ จับกุมได้ที่ริมถนนสาธารณะ จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัว หรือหนังสือเดินทาง คนต่างด้าวได้แสดงเอกสารหนังสือเดินทางสัญชาติลาวต่อเจ้าหน้าที่ ด้วยนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน เข้าทำงานหรือให้คนต่างด้าวเข้าทำงานนอกเหนือจากสิทธิจะทำได้ ข้อสั่งการของ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้า ดำเนินการออกกระดุมกวาดล้างอาชญากรรมประเภทต่างๆในแต่ละพื้นที่ รับผิดชอบ รวมถึงการสืบสวนหาข่าวคนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์หลบหนีเข้าเมือง , การอยู่ใน

ราชอาณาจักรโดยการอนุญาตสิ้นสุด , การกระทำผิดตามมาตรา ๓๗ และ ๓๘ , การกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา , ผู้ที่มีหมายจับศาลไทยหรือหมายจับต่างประเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัย เอมอร์ แสนงูวา ได้ทำการวิจัยบทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชน เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำชุมชน การเตรียมความพร้อมของผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนในภาวะปกติสัมพันธ์ภาพระหว่างชุมชนใน ภาวะปกติกับภาวะตึงเครียดของชุมชนตามแนวชายแดน และแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชน ในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชน ได้แก่ ๑) เมื่อเกิดสถานการณ์ความไม่มั่นคงตามแนวชายแดนมีบทบาท สนับสนุนช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อย สร้างขวัญกำลังใจ ประสานงาน และรับข้อมูลข่าวสาร ๒) สถานการณ์ปกติช่วยเหลือ ประสานงาน ติดตามข้อมูลข่าวสารประชุมกับ ประชาชนทุกเดือน และรายงานสถานการณ์ในชุมชนต่อหน่วยงานราชการเพื่อทราบเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง กับบทบาทของผู้นำชุมชนได้แก่ ๑) ความร่วมมือของประชาชน ๒) การจัดสรรงบประมาณของหน่วยงาน รัฐ ๓) นโยบายของรัฐ ๔) ขวัญกำลังใจของผู้นำ ๕) ความศรัทธาต่อผู้นำ ๖) การประชาสัมพันธ์ที่ดี ๗) การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำ ๘) ความสามัคคีและ ๙) การท างานร่วมกับเครือข่าย การเตรียมความพร้อมของผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนในภาวะปกติ ได้แก่ ๑) ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย สร้างความเชื่อมั่น ให้กับประชาชน จัดทำแผนการเพื่อพัฒนา เชื่อมความสัมพันธ์กับผู้นำตามแนวชายแดน ๒) สมาชิกชุมชน ประกอบด้วย เตรียมความพร้อมตามที่ผู้นำได้ชี้แนะ รับการอบรมตามที่หน่วยงานรัฐเข้ามาพัฒนา ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด สัมพันธภาพระหว่างชุมชนในภาวะปกติกับภาวะตึงเครียดได้แก่ ๑) ภาวะบทความวิจัย บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคง ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปกติประกอบด้วยดำเนินชีวิตตามปกติตามวิถี รับฟังข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ เตรียมความพร้อมในการพัฒนากับหน่วยงานต่าง ๆ ๒) ภาวะตึงเครียดประกอบด้วยมีความสามัคคี ปฏิบัติตามแผนการอพยพเชื่อในตัวผู้นำและปฏิบัติตาม ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคง พบว่า ๑) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำและสมาชิกในชุมชน ๒) พัฒนาผู้นำให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ๓) แสวงหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน ๔) ภาครัฐให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน ๕) ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นำชุมชนชายแดนให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง ๖) หน่วยงานทหารควรเข้าร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ ๗) สร้างขวัญกำลังใจ ให้กับผู้นำ ๘) ภาครัฐจัดให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนาร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อลดความหวาดระแวง ๙) พัฒนาผู้นำด้านสุขภาพกายใจและ ๑๐) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน^๑

^๑ เอมอร์ แสนงูวา, บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ, (สาขาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๒๕๖๑).

๕.๒.๒ อภิปรายผลกระทบกระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

สรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำมาแสดงในเรื่องของเรียงความได้ดังต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๕.๒.๒.๑ อภิปรายผลปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน

เนื่องจากปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากค่าแรงจะถูกกว่าแรงงานไทย แรงงานเพื่อนบ้านนิยมที่จะเข้ามาทำงาน ในบ้านเมืองไทย มีทั้งแบบถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา “ภาคก่อสร้าง” เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยความต้องการแรงงานเฉลี่ยอยู่ที่ ๔,๔๐๐ คน/ไซต์ แต่พบว่ามีแรงงานเพียง ๑,๓๕๐ คน/ไซต์เท่านั้น ส่งผลให้โครงการก่อสร้างหลายโปรเจกต์ของภาครัฐ เช่น ถนน สะพาน และทางรถไฟ จึงทำให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาในหลากหลายรูปแบบ การลักลอบเข้าเมืองนายจ้างรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานเข้าทำงาน หรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ โดยประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน โดยไม่ได้รับอนุญาต ทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตทำงาน หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ กลายเป็นผลกระทบลุกลามไปเป็นวงกว้างไปแล้ว กระทบต่อมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม โรงแรม ภัตตาคาร และก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขออนุญาตทำงาน และการอนุญาตให้ทำงาน ที่ทำงานแบบไม่ถูกต้อง สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองชายแดนไทยที่เห็นได้ชัดคือเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงแต่ผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เมืองบางแห่งไม่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ทันกับความต้องการ การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้านพร้อมๆ ไปกับการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ด้วย “เมืองชายแดน สอดคล้องกับผลการวิจัย ดุลิต น้อยขึ้น และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยและ ๓) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย

ผลการวิจัย พบว่า ๑) ปัจจัยภายในที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยประกอบด้วย การจัดโครงสร้างที่เหมาะสมภารกิจที่ถูกต้อง การ

สร้างศักยภาพที่เข้มแข็ง และการสร้างขวัญและแรงจูงใจของตำรวจตระเวนชายแดน ๒) ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย ประกอบด้วย การจัดหน่วยให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคมและสภาพการเมืองของประเทศ และพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับตำรวจตระเวนชายแดนให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งการสร้างสภาพความมั่นคงตามแนวชายแดนให้ยั่งยืน ๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยมี ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้ ๓.๑ ด้านการปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนประกอบด้วย การปรับเพิ่มกองบังคับการปฏิบัติการ ให้ปฏิบัติงานได้อย่างเชี่ยวชาญในการดูแลพื้นที่เฉพาะด้านทั้งด้านลาว กัมพูชา พม่า และมาเลเซีย จากเดิมที่มี ๔ กองบังคับการภาค เป็น ๖ กองบังคับการ ปรับเพิ่มกองบังคับการอำนวยการจากเดิม ๔ กองบังคับการ เป็น ๘ กองบังคับการปฏิบัติการกิจเฉพาะ และจัดตั้งหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนทั้งชายแดนทางบก และชายแดนทางทะเล จากเดิม ๑๖ กองกำกับการ เป็นหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนทางบก ๓๑ หน่วย หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนทางน้ำ ๒๓ หน่วย และเสริมสร้างศักยภาพกำลังพล ด้วยการเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่กำลังพล ๓.๒ ด้านบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ของตำรวจตระเวนชายแดนโดยปกป้อง เทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ป้องกันปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชายแดน รักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน สนับสนุนการปฏิบัติงานหลักให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพิ่มประสิทธิภาพการข่าว และช่วยเหลือประชาชน ๓.๓ ด้านบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยจัดและส่งเสริมการศึกษาหลากหลายรูปแบบ จัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพ และพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้มีประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือการจัดการศึกษาทุกภาคส่วน ๓.๔ ด้านการสร้าง ความมั่นคงตามแนวชายแดน ควรพัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนให้มีประสิทธิภาพ หาแนวร่วมภาคประชาชน ประสานความร่วมมือในระดับต่างๆ ปรับระบบการปฏิบัติงาน เพิ่มและพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือในหน่วย ปรับรูปแบบการลาดตระเวน เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน ชุมชนและกองกำลังประเทศเพื่อนบ้านในการร่วมกันสกัดกั้นและปราบปรามอาชญากรรม การสร้างเครือข่ายชายแดน และ การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน สั่งกาแก้ปัญหา ดูแลสถานการณ์ตลอด ๒๔ ชั่วโมง^๒

๔.๒.๒.๒ อภิปรายการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด พร้อมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินการประชาสัมพันธ์ประเด็นสถานการณ์ยาเสพติด การแพร่ระบาด การตลาดยาเสพติด นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด

^๒ ดุสิต น้อยชื่น และคณะ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย, (วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๕๗).

ติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ประชากรส่วนใหญ่ดื่มสุรา และสูบบุหรี่มาก ใช้แอมเฟตตามีนน้อยลง ผู้ที่ใช้กัญชาเป็นประจำอยู่แล้วจะใช้มากขึ้น เพื่อประกอบอาชีพและใช้ในงานเลี้ยงสังสรรค์ พบการใช้กระท่อม และยาบ้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ น้ำต้มกระท่อมและกัญชาโดยเฉพาะกัญชา มีแนวโน้มการใช้สูงขึ้น โดยมีข้ออ้างการนำมาใช้เพื่อรักษาโรค การแพร่ระบาดมีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทชนิดใหม่

สารสกัดจากธรรมชาติและสารสังเคราะห์ นิยมซื้อขายทางออนไลน์ เพราะสะดวกราคาถูก ผู้ซื้อเข้าใจผิดว่าถูกกฎหมาย เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกยังคงอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ กลุ่มผู้ผลิตมีความสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำกัด และจากสถานการณ์การผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ยาเสพติดจำนวนมากได้ถูกลักลอบส่งออกกระจายไปยังประเทศไทย การสกัดกั้นยาเสพติดและเคมีภัณฑ์ตามแนว ไทย ลาว ส่งผลให้กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียง จากเดิมที่เคยเข้าประเทศไทยเป็นหลัก ผ่านทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันพบว่า กลุ่มขบวนการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงโดยผ่านไปทางลาว ก่อนลำเลียงเข้าสู่ประเทศที่สาม ลักลอบนำเข้าต่อครั้งมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากตลอดปีที่ผ่านมาในชายแดนไทยลาว

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เอื้อให้การค้ายาเสพติดขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มผู้ค้าปลีกเลี่ยงการส่งมอบยาเสพติดให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง แต่จะใช้วิธีติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือคนกลางในพื้นที่ชายแดนอย่างเช่นในอดีต การสั่งซื้อยาเสพติดจึงสามารถได้ปริมาณที่มากขึ้นในจำนวนเงินที่เคยสั่งซื้อ และยังเป็นการต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นิยมซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบ ยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น เนื่องจากการให้บริการขนส่งระบบโลจิสติกส์มีจำนวนมาก รวมทั้งยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน การโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้เป็นการยากต่อการสกัดกั้น ติดตามจับกุม และสืบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ ภาครัฐสอดคล้องกับผลการวิจัย พิมพงา เพ็งนาเรนทร์ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ของท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาความยากจนของ คนในตำบลเขาชก ๒) ศึกษาความต้องการของประชาชนเพื่อลดปัญหาความยากจน ๓) ศึกษา รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน และ ๔) เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยใช้กระบวนการวิจัยที่ยึดกรอบแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๖๔ คน การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การ focus group ผลการวิจัยพบว่า ๑) ประชาชนในตำบลเขาชกมีปัญหาความยากจนอยู่ในระดับปานกลาง ๒) ความต้องการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในตำบลเขาชกคือ ภาครัฐหาแนวทางการลด ต้นทุนในการทำการเกษตร และสนับสนุนในเรื่องของการจัดหาอาชีพเสริมและจัดหาวิทยากรมาให้ ความรู้กับชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ไว้ใช้ในครัวเรือนกันเอง ๓) รูปแบบการแก้ปัญหาคือ การลดรายจ่ายทั้งส่วนตัวและครอบครัว การเพิ่มรายได้คือหาอาชีพเสริม และ สร้างโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้าถึงการจัดสรร

ทรัพยากรจากภาครัฐ และ ๔) แนวทาง ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง คือ โครงการผลิตน้ำหมัก ชีวภาพ โครงการผลิตของใช้ในครัวเรือน และโครงการ สานตะกร้าพลาสติก^๓

๕.๒.๓ อภิปรายปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

สรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำมาแสดงในเรื่องของเรียงความได้ดังต่อไปนี้ มี วัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับ ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๕.๒.๓.๑ อภิปรายกระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคม ประชาชนตามแนว ชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เนื่องจาก ก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวร จุด ผ่อนปรน ด้านประเพณีและช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลต่อความ มั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือรักษา ความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับอำเภอ - ระดับเมือง ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาและหา ข้อยุติปัญหาต่างๆ การบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดเลยมีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๔๒๖.๖๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๑๔๐,๓๘๓ ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๕๖.๑๐% ของพื้นที่ ทั้งหมด สภาพปัญหาการ บุกรุกทำลายป่า

ปัญหาความยากจนของรัฐบาล โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เลย ได้ออกพื้นที่ตามโครงการคาราวานแก้จน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในเขตพื้นที่ป่า ซึ่งจังหวัด เลยได้รายงานกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาแล้ว การรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ของประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน อาชญากรรมดูแลความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านบางแห่งหยุดทำการ นอกจากการสร้าง สะพานมิตรภาพเชื่อมกันแล้ว โดยที่ทั้ง สอดคล้องกับผลการวิจัย สมหมาย ปะติตั้งโช และคณะ ได้ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแบบบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชน โดยใช้ทฤษฎี เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านตราดตวน ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าการ วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาองค์ความรู้ เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ชุมชน บ้านตราดตวน ๒) ศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ ของประชาชนชุมชนบ้านตราดตวน และ ๓) ศึกษารูปแบบ การบูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการแก้ ปัญหาความยากจนของประชาชนชุมชนบ้านตราดตวน

^๓ พิมพ์กา เพ็งนาเรนทร์, การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ของท้องถิ่นตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง, (วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๘).

กลุ่ม ตัวอย่างคือ ตัวแทนประชาชน จำนวน ๑๘๐ คน และกลุ่มผู้นำชุมชนบ้านตราดตวน จำนวน ๑๐ คน เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า ๑. ประชาชนชุมชนบ้านตราดตวน มีความรู้ความ เข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง และมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการ ลดรายจ่าย การประหยัดดอกเบี้ย และการใช้ทรัพยากรอย่าง คุ่มค่า โดยเริ่มปฏิบัติจากตัวเอง และครอบครัว ๒. แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงด้านการดำเนินชีวิต โดยการลดการใช้-จ่ายในครัวเรือน ลดปริมาณการซื้อจากภายนอก เน้นผลิตใช้ด้วยตนเอง และ แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน ด้านการประกอบอาชีพ คือ ผลิตผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ในครัว เรือน และนำไปจำหน่าย เช่น เพาะเห็ดจากผักตบชวา และ ๓. รูปแบบ (Model) การแก้ปัญหาความยากจนที่ เหมาะของชุมชนบ้านตราดตวน ต้องเริ่มจากคนในชุมชนมี องค์กรความรู้ มีแหล่งเรียนรู้ทางเศรษฐกิจพอเพียง และได้รับ การมีส่วนร่วมของชุมชน^๔

๕.๒.๓.๒ อภิปรายผลกระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรอบนโยบายการดำเนินงานการสร้างคนดีและสังคมด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดยปลูกฝัง ส่งเสริมพัฒนาสังคมชุมชนให้เป็นสังคมที่มีความสุข บนพื้นฐานค่านิยมความ การสร้างรายได้และความมั่งคั่ง จากทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุข การกินดีอยู่ดี นำรายได้ที่ยั่งยืนสู่ครัวเรือน ท้องถิ่น จากการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรมและสินค้าจากภูมิปัญญาไทย การสร้างเสริมความสัมพันธ์ เกียรติภูมิและภาพลักษณ์ที่ดีพื้นที่ชุมชนด้วยมิติทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของผู้คนในพื้นที่ และสร้างสัมพันธ์อันดี มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารวิชาการศึกษา งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานจัดการศึกษา งานทดสอบและประเมินตรวจวัดผล งานบริการและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานกิจการเด็กและเยาวชน งานกีฬาและสันทนาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และทรัพย์สินต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริมทำนุบำรุงรักษา อนุรักษ์ศิลปประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิต ส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมเดิมที่สร้างและสั่งสมมาแต่โบราณที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่มีลักษณะเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่แข่งขันหรือเอาเปรียบกัน มีภูมิปัญญาสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในลักษณะที่ให้ความเคารพเช่น ผู้เฒ่า หมอผี (ความเชื่อเรื่องผีปู่ตา) แถน ของชุมชนอีสาน ชาวบ้านควรร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของศิลปและวัฒนธรรมเกิดจากกระแสของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและท้องถิ่นที่เชื่อว่า จะสามารถสร้าง

^๔ สมหมาย ปะติตั้งโช และคณะ การศึกษาแบบบูรณาการเพื่อการแก้ปัญหาความยากจนในชุมชน โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านตราดตวน ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์, (วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘).

ความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยคนในชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกที่เข้ามา มีบทบาทของการเป็นผู้นำและการหนุนเสริมดังนี้

- ๑) การเตรียมชุมชนและการสำรวจพื้นที่
- ๒) การจัดกิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ การตระหนักและเห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ๓) การปฏิบัติการพัฒนา การส่งเสริมและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปะและวัฒนธรรม คน พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว

๔) การประเมินผล

๓) อัตลักษณ์ของพื้นที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมจังหวัดเลย คือ การมีประวัติศาสตร์เฉพาะของชุมชน ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ความโบราณของเรือนชายโขง ความเรียบง่ายและความงดงามของวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและความเชื่อ

๔) แนวทางการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเลย มีดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสืบค้น หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้เก่าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ (๒) มีการจัดการพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน (๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาและให้ความรู้คนในชุมชนในวิถีทาง สอดคล้องกับผลการวิจัย **อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์ และคณะ** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย พบว่าจากการคาดประมาณจำนวนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยจากประเทศเมียนมา กัมพูชา และลาวว่าอาจมีถึง ๔.๕๕ ล้านคน และมีจำนวนมากที่อยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาวะและความ เป็นอยู่ การปรับตัวและทักษะ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมของแรงงานเหล่านี้ และทำที่สุดเพื่อศึกษาการบูรณาการทางสังคมของแรงงานเหล่านี้เข้ากับสังคมไทย การศึกษานี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ และข้อมูลการสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรมและสุขภาพจิตคนไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ผลการศึกษาพบว่า แรงงานข้ามชาติในจังหวัด อุบลราชธานี หนองคาย ตราดและสงขลา (เฉพาะแรงงานข้ามชาติจากประเทศเมียนมา) มีการบูรณาการทางสังคมกับสังคมไทยอย่างสมบูรณ์กว่าที่อื่น ในขณะเดียวกันในหลายจังหวัด การบูรณาการยังไม่สมบูรณ์ หรือไม่พึงประสงค์ กล่าวคือเป็นการผสมกลมกลืนหรือการกลืนวัฒนธรรม การเกิดสังคมแยกตัว หรือการเกิดประชากรชายขอบขึ้นในหมู่แรงงานข้ามชาติในภาพรวมแรงงานจากประเทศลาว และแรงงานที่มีอาชีพรับจ้าง จะมีการบูรณาการทางสังคมได้ดีกว่าแรงงานจากประเทศอื่น และอาชีพอื่น นโยบายการพัฒนาสู่สังคมพหุวัฒนธรรมที่สมบูรณ์และเป็นเชิงบวก จึงควรคำนึงถึงเชื้อชาติ สภาพ ภูมิศาสตร์ การเป็นจังหวัดชายแดนหรือติดทะเลที่มีลักษณะเฉพาะและการประกอบอาชีพของแรงงานข้ามชาติเป็นสำคัญด้วย^๕

^๕ อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์ และคณะ, รูปแบบการบูรณาการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย, (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๗).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ผู้วิจัยเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) สภาพปัญหาความมั่นคงด้านสังคม เป็นภัยที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชนการแก้ไขปัญหาให้บรรลุเป้าหมายหรือผลสำเร็จได้นั้นตำรวจจะต้องรู้จักการกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาให้ “ถูกจุดและตรงประเด็น” โดยอาศัยหลักทฤษฎีหรือแนวทางที่ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ อาทิเช่นหลักทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม การปฏิบัติงานเชิงรุก แนวคิดการตำรวจชุมชน(ตำรวจชุมชนสัมพันธ์) การปฏิบัติการข่าวสารการสื่อสารสาธารณะการใช้ Social media ประชาชน ประกอบด้วย ปัญหาแรงงาน ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

๒) สภาพพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) จึงต้องมีภารกิจในการลด supply ยาเสพติดตามแนวชายแดน ไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในประเทศ

๓) ต้องขับเคลื่อนนโยบายตามที่ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ทั้งการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดอย่างเข้มข้น จริงจัง มุ่งเน้นการบำบัดฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมายให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้และไม่เสพยา รวมทั้งต้องกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะปฏิบัติ

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ผู้วิจัยเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็น ข้อเสนอแนะปฏิบัติเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) ปัญหา ยาเสพติดชายแดนประเทศไทย-ลาว มอบนโยบายและกำกับติดตามเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ระดับพื้นที่ต้องขับเคลื่อนอย่างเข้มข้น เพื่อลด demand และลด supply ของยาเสพติดให้หมดสิ้นไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ผู้วิจัยเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยชุมชน เป็นต้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

๑.๒.๑ หนังสือ

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. **วิเคราะห์ความมั่นคงของชาติในเชิงเศรษฐกิจการเมือง**.

กรุงเทพมหานคร : พัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒.

นิติ เอียวศรีวงศ์. **ความยากจนในทัศนะของนักวิชาการและองค์กรคนจน** : Online) : <http://www.probatation.go.th>, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

www.probatation.go.th, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ประเวศ วะสี, **นโยบายเพื่อคนจนในชีวิตชุมชน** : Online) : <http://www.probatation.go.th>, ๕

พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ประเสริฐ แย้มกลิ่นพิง และคณะ. **สังคมและวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

พิศาล มูลศาสตรสาทร, **การเมืองกับความมั่นคง**, กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๓๘

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. **ความยากจนในทัศนะของนักวิชาการและองค์กรคนจน**. Online) :

<http://www.probatation.go.th>, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

เล็ก แนวมาลี. **บทบาทของกระทรวงมหาดไทยกับการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ**.

กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๑

วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร. **มนุษย์กับสังคม**. ลพบุรี : ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๒

สมชัย รักวิจิตร. **ดร.สมชัย ตอบคำถามเกี่ยวกับความมั่นคง**. กรุงเทพมหานคร : พิทักษ์ประชา,

๒๕๒๑

เสนห์ จามริก และคณะ. **คลังสมองคนจน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการเมือง, ๒๕๔๓.

สุพิศวง ธรรมพันทา. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โปรแกรมวิชาสังคมวิทยา คณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา, ๒๕๔๒.

สมประสงค์ น่วมบุญลือ. **ความมั่นคงของชาติ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๐.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. **สื่อสารการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. **นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย**, ๒๕๕๕.

สายหยุด เกิดผล, **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาปัญหาการเมืองไทย หน่วยที่ ๗-๑๕,**

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

๒๕๓๓.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. **นโยบายความมั่นคงของชาติ พ.ศ.**

๒๕๕๘-๒๕๖๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา,

๒๕๕๘.

สุพัตรา สุภาพ. **ปัญหาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,

๒๕๔๖.

สุรชาติ บำรุงสุข. **นโยบายภาษาและความมั่นคงแห่งชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. โครงการความมั่นคงศึกษา, ๒๕๕๒.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **สังคมวิทยาปัญหาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒

๑.๒.๒ การวิจัย

เอมอร แสนภูวา. **บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ**. สาขาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๒๕๖๑.

ดุสิต น้อยชื่น และคณะ. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย**. **วารสารบัณฑิตศึกษา** มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๕๗.

ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร. **การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทย ภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน**. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗.

พิมพ์งา เพ็งนาเรนทร์. **การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ของท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๘.

สมหมาย ปะติตั้งโช และคณะ. **การศึกษาแบบบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชน โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านตราดตวน ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**. **วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘.

อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์ และคณะ. **รูปแบบการบูรณาการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย**. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๗.

๑.๒.๓ สัมภาษณ์

นายโคตร กาญจนสิทธิ์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อ.ท่าลี่,
นายสันติ ปากดีหวาน, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบุษุม อ.เชียงคาน,
นายจักรพันธ์ สายจันทร์, รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลบุษุม อ.เชียงคาน,
นายพนัส เหล่าจรุงเสถียร, นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ,ด่านพรมแดนบ้านนากระเซิง อ.ท่าลี่
พ.ต.อ. สุรใจ รุ่งเรือง, ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรท่าลี่, สภ.ท่าลี่ อ.ท่าลี่ จ.เลย,
พ.ต.ท.จักราช หงษา, สารวัตรป้องกันปราบปราม, บ้านกลาง ต.เชียงกลม อ.ปากชม จ.เลย
นายสุรชน เนมิตพานิชย์, นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลท่าลี่,
จ.ส.ท. รุ่งอโณทัย ดิรักษา, ปลัดเทศบาลตำบลท่าลี่,
นายกฤติชญา บุญล้อมรัตน์, รักษาการนายอำเภอท่าลี่,

พ.ต.อ. ต่อศักดิ์ อรัณยกานนท์, ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอเชียงคาน,
 นายเชาว์ เฉลิมเกียรติ, นายด่านศุลกากรท่าลี่,
 นายอิสรภาพ แก้วชูฟอง, รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ,
 ส.ต.วินัย วงษ์ลา, ผบ.ชุดปฏิบัติการ, บ้านห้วยหินขาว ต.ห้วยพิชัย อ.ปากชม จังหวัดเลย
 นายวสันต์ ศรีสว่าง, ปลัดอำเภอเชียงคาน, ๔๔/๓๑ ม.๒ ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย
 นายณัฐวัฒน์ สันทาชนานนท์, นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี,

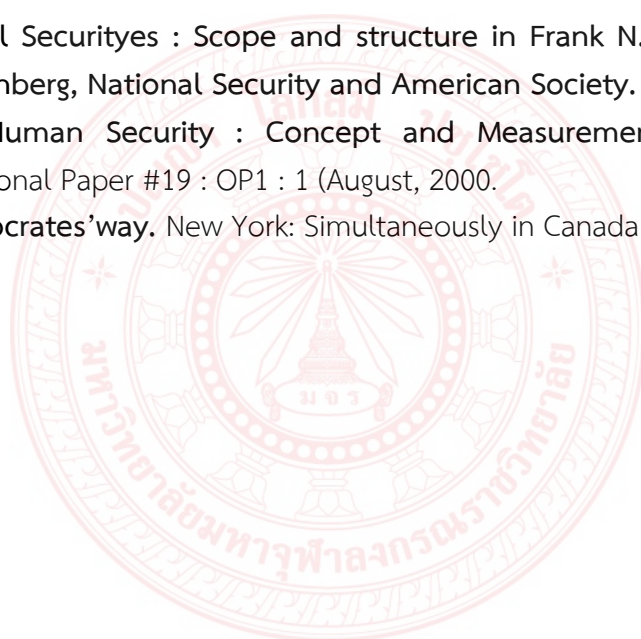
๒. ภาษาอังกฤษ

Barry, B. *A new Framework for Analysis*. London : covent Garden. 1998

Klaus,N. *National Securityes : Scope and structure in Frank N.Trager and Philip. Kronenberg, National Security and American Society*. 1973.

Kanti Bajpai. “*Human Security : Concept and Measurement*”, Kroc Institute Occasional Paper #19 : OP1 : 1 (August, 2000).

Gross, Ronald. *Socrates'way*. New York: Simultaneously in Canada, 2002.

ภาคผนวก : ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

เรื่อง

ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

The Security along the border of based Administration in Loei Province

.....
คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ชุดนี้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความรู้และประสบการณ์ จึงได้คัดเลือกท่านในการสัมภาษณ์ ส่วนความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้ในการสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลยต่อไป

สำหรับคำถามการวิจัยประกอบด้วย ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับ ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้เป็นอย่างสูง

ดร.จำนง วงศ์คง

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนฺโน

นายพิทยพล กองพงษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ : .....อายุ.....ปี
 การศึกษา : .....อาชีพ.....ตำแหน่ง.....
 ที่อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....รหัส.....โทร.....
 วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ : .....

ตอนที่ ๒ : คำถามเกี่ยวกับ “ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ดังต่อไปนี้

๑. สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน จังหวัดเลย เป็นอย่างไร?

.....
 .....
 .....
 .....

๒. ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีต่อความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดน มีอย่างไรบ้าง

.....
 .....
 .....
 .....

๓. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีผลกระทบต่อมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไร ?

.....
 .....
 .....
 .....

๔. กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านสังคม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอย่างไร ?

.....
.....
.....
.....

๕. กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอย่างไร?

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก : ข
หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย

ผ่านคู่มือการทูลเกล้า
เลขที่ 124
วันที่ 6 พ.ย. 2563 16-00 น.
บาร์โค้ด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์เลย ๑๑๙ หมู่ ๕ ตำบลศรีสองรัก
 อำเภอเมือง จังหวัดเลย ๔๒๑๐๐

ที่ ขว ๘๐๓๗/ว.๑๒๐

๒๐ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์งานวิจัย

๑ เจริญพร ชวชัย อภิชาติสิริกการทูลเกล้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์งานวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย ดร.จันทน์ วงศ์คง และคณะ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ได้รับงบประมาณการทำวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง "ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย" โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และ ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การทำวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จึงเจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและให้เก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

๑ จันทน์ วงศ์คง งานวิจัยและแผนงาน
 -ในพื้นหน้า
 เจริญพร

๑ พระราชาปริชานัน,ดร.
 ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย

(นายชวชัย ปรีดา)
 หัวหน้าฝ่ายสืบสวนและปราบปราม ปฏิบัติราชการแทน
 หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป

หัวหน้าโครงการวิจัย
 โทร ๐๙๙๙-๑๙๑๑๔๗๕๓ (ดร.จันทน์ วงศ์คง)

ผ่านคู่มือการทูลเกล้า
☐ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
☐ ส่วนปฏิบัติการคู่มือการ
☒ ฝ่ายปฏิบัติการคู่มือการที่ ๑
☐ ฝ่ายปฏิบัติการคู่มือการที่ ๒
☐ ส่วนควบคุมทางคู่มือการ
☒ ฝ่ายวิจยสงฆ์และปราบปราม
☒ กองควบคุมและตรวจสอบ
ทางคู่มือการ
<u>นางสาวกัญญาธิษฐานิ</u>
(นายชวชัย ปรีดาปฏิบัติ)
นายชวชัย ปรีดาปฏิบัติ

ที่ อว ๘๐๓๗/ว.๐๓๐

ส.ท.พ.ส. จ.ว.เลข
รับที่ ๑๑๑
รับที่ ๒๖ ก.พ. ๖๓
เวลา ๑๔.๐๘ น.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เลย ๓๓๙ หมู่ ๕ ตำบลศรีสองรัก
อำเภอเมือง จังหวัดเลย ๕๒๑๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์งานวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร. สก. จำรัส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์งานวิจัย จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วย ดร.จ่านอง วงศ์คง และคณะ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ได้รับงบประมาณการทำวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง "ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย" โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และ ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การทำวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จึงขออนุญาตให้คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

เขียน ผศ.ดร. สก. จำรัส
- ผศ.ดร. สก. จำรัส
- อ.จ. จันทสิทธิ์ สอนพิเศษสอนพิเศษงานวิจัย
เรื่อง ตาม มั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น อ. สก.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ๒ / ๑๕๓
ส.ค.น.

เจริญพร

(พระราชปรีชาภูมิ, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย

ร.น.อ. ดร.
(พิทักษ์กร ทอวิมา) /
ร.น.อ. (อ.ป.) สก. จำรัส

หัวหน้าโครงการวิจัย
โทร ๐๘๗-๐๓๑๓๘๐๕๑๑ (ดร.จ่านอง วงศ์คง)

ที่ อว ๘๐๓๗/ว.๐๑๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เลย ๓๑๙ หมู่ ๕ ตำบลศรีสองรัก
อำเภอเมือง จังหวัดเลย ๔๒๑๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์วิจัย

เจริญพร

นายปกเกล้าศิริการ บริหารสองน ดิแปดลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์งานวิจัย จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วย ดร.จ่านง วงศ์คง และคณะ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ได้รับงบประมาณการทำวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง "ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย" โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และ ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การทำวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จึงเจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

เจริญพร

(พระราชปริชา牟尼,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย

หัวหน้าโครงการวิจัย

โทร ๐๙๗-๙๙๓๔๙๕๓ (ดร.จ่านง วงศ์คง)

นายปกเกล้าศิริการ
นางองค์การป...
๒๖ ก.ย. ๖๓

ที่ ๒๗ ๘๐๓๓/ว.๑๑๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เลย ๑๑๙ หมู่ ๕ ตำบลศรีสองศรี- ๒๓
อำเภอเมือง จังหวัดเลย ๕๒๑๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์งานวิจัย

เจริญพร ขอเรียนขอสัมภาษณ์งานวิจัย เกี่ยวกับ ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์งานวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย ดร.จันทน์ วงศ์คง และคณะ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ได้รับงบประมาณการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง "ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย" โดยมี วัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และ ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การทำวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

เรียน พลเอก ทศ.พรรค
- คือ ๕ มหาวิทยาลัย ม.จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง ความมั่นคงตามแนวชายแดน
จังหวัดเลย
เพื่อโปรดเกล้า (พระราชปรีชณีย์,ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย
๓ มี.ค. ๖๓

หัวหน้าโครงการวิจัย
โทร ๐๙๗-๙๙๑๙๙๕๑ (ดร.จันทน์ วงศ์คง)

๓ มี.ค. ๖๓
๓ มี.ค. ๖๓
๓ มี.ค. ๖๓
๓ มี.ค. ๖๓

เอกสารกำกับข้อพิพาท
๕๖๓
๓ มี.ค. ๖๓
๒๐ มกราคม ๒๕๖๓

ที่ อว ๕๐๓๓/ว.๐๓๐

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เลย ๓๓๕ หมู่ ๕ ตำบลศรีสองรัก
อำเภอเมือง จังหวัดเลย

๒๐ มกราคม ๒๕๖๓

องค์การบริหารส่วนตำบล
 งานบริหาร
 สำนักงานปลัด
 กองคลัง
 กองช่าง
 กองสวัสดิการสังคม
เลขที่รับ ๒๒๘
วันที่ - 5 ต.ค. 2563
เวลา

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์งานวิจัย
เจริญพร ปรีดา งามผลฉาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์งานวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย ดร.จ่านง วงศ์คง และคณะ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ได้รับงบประมาณการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง "ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย" โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย และ ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การทำวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

เจริญพร

(พระราชปรีชาภรณ์,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย

หัวหน้าโครงการวิจัย
โทร ๐๙๖๗-๐๙๐๓๔๙๕๓ (ดร.จ่านง วงศ์คง)

๒/๑/๒๖๓

ภาคผนวก : ค

รูปภาพกิจกรรมภาคสนามในการวิจัย

รูปภาพกิจกรรมดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก : ง
การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์

แบบ สท.๐๑

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นายฉัตร อินทะภา | ต. ตำแหน่ง นาย ก. คปท. นำแค้ม
ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน องค์การนิสิตคนตาบอดน้ำแค้ม
ที่อยู่ คปท. นำแค้ม ต. นำแค้ม อ. ทาด อ. 1๒๓
โทรศัพท์ ๐๙๑-๖๗๐๐๗๓ โทรสาร ๐๔๒๙๑๐๒๐๗

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง

ความมั่นคงตามแผนกต่างแดนแดงดังกรมกตรองัดคนองทินงนิตตย
ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ ดร. ชินัง กิ่งศิริ 1๒๓๘๕

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
 การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
 การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
 การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
 การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่ใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ มี.ค. ๒๕๖๓ จนถึง เมษายน ๒๕๖๓ ซึ่งการนำ
ผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

1. ได้จดความมั่นคงตามแผนกต่างแดนแดงดังกรมกตรองัดคนองทินงนิตตย
2. นำไปทำนิตยสารในกทท. นนพ. คปท.
3. กวดปรองัดคนองทินงนิตตย เกิดความสามัคคี

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

นายฉัตร อินทะภา

ตำแหน่ง

นาย ก. คปท. นำแค้ม

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

(นายฉัตร อินทะภา)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแค้ม

ภาคผนวก : จ
ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ

ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย

*****

ผลผลิต (Output) จากงานวิจัย

ประเภทผลงานที่ได้รับ:

- องค์ความรู้ การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ
 บทความทางวิชาการ การประชุม/สัมมนาระดับชาติ

ระดับของผลงานที่ได้รับ:

- ระดับภาคสนาม

รายละเอียดผลงาน:

๑. องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

๒. การนำเสนอผลงานไปตีพิมพ์วารสาร Journal of Modern Learning Development : ซึ่งอยู่กลุ่ม TCI ฐาน ๒

๓. ได้กระบวนกรสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

จำนวนผลงาน : ๓ หน่วยนับ : เรื่อง

ผลลัพธ์ (Outcome) ที่ได้ตลอดระยะเวลาโครงการ:

ชื่อผลลัพธ์ : ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

ประเภท:

- เชิงคุณภาพ

รายละเอียด:

๑. ได้ทราบถึงสภาพปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

๒. ได้กระบวนกรสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ:

- ผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

รายละเอียด:

๑. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชน โดยชุมชนมีองค์ความรู้ด้านความมั่นคง และหนักถึงความมั่นคงเพื่อสร้างความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตในสังคม

๒. เกิดแนวทางการพัฒนาในระดับนโยบาย แนวทางการพัฒนาในระดับชุมชน เพื่อร่วมกันสร้างความมั่นคงตลอดจนถึงร่วมกันเฝ้าระวังปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง

ภาคผนวก : ฉ
แบบสรุปโครงการวิจัย

แบบสรุปโครงการวิจัย

สัญญาเลขที่ ชื่อโครงการ หัวหน้าโครงการ	ว.๑๐๖/๒๕๖๑ ความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ดร.จ่านอง วงศ์คง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย โทรศัพท์ ๐๔๒-๘๐๑๒๐๓ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๗-๙๙๑๔๙๕๑ E-mail: somsak_maha2011@hotmail.com
ความเป็นมาและความสำคัญ ความมั่นคงของชาติเป็นการดำรงอยู่ของประเทศชาติอย่างสงบสุขและปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงทั้งภายในและภายนอกประเทศการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกประเทศในโลกไม่ว่าจะเป็นการปกครองรูปแบบใดต่างก็ปรารถนาจะให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ตลอดไปประเทศชาติที่มั่นคงประชาชนต้องมีความอยู่รอดปลอดภัย (survival) และประเทศมีความเจริญก้าวหน้า (growth) ตลอดจนสังคมมีความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและยั่งยืนในอนาคตหากพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุกระดับที่เกิดขึ้นในโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้ความหมายของความมั่นคงของชาติได้ขยายขอบเขตจากความอยู่รอดปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าของประเทศเชื่อมโยงไปสู่มิติด้านอื่นๆเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะมิติด้านการเมืองด้านเศรษฐกิจด้านสังคมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีซึ่งปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นปัญหาละเอียดอ่อนมีความสลับซับซ้อนที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษทั้งนี้เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนและความมั่นคงของชาติประกอบด้วยปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบเก่า โดยเฉพาะปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดนปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองปัญหาการค้าอาวุธสงครามและปัญหาการกำหนดสถานะบุคคลและส่วนที่เป็นปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายปัญหาการทลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดนปัญหาความขัดแย้งในสังคมปัญหาสาธารณสุขขนาดใหญ่โรคระบาดตามแนวชายแดนและปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับหน่วยงานด้านความมั่นคงต้องให้ความสำคัญกับการปรับทิศทางการพัฒนาและแก้ปัญหาในมิติดังกล่าวให้สอดคล้องและเกิดความสมดุลกับทิศทางการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติที่นำไปสู่การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศด้วยกัน เช่น ทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกติดกับประเทศพม่า และประเทศมาเลเซีย ทางด้านทิศใต้ติดกับประเทศเขมร และทางด้านตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือติดกับประเทศลาว ซึ่งจังหวัดเลยก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศลาวซึ่งเมื่อก่อนเคยมีปัญหาการสู้รบแย่งชิงดินแดนและต่อมาก็เกิดปัญหาเรื่องยาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย โรคระบาด และก่ออาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติตามมา ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบใหม่จึงจำเป็นต้องเตรียมความ	

พร้อมของประชาชนและทุกภาคส่วนในชาติให้พร้อมเผชิญสถานการณ์ปัญหาและภัยที่อาจเกิดขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่จังหวัดจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่และสัมพันธ์เชื่อมโยงใกล้ชิดกับมิติต่างๆรวมทั้งมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวมสูงขึ้นจึงทำให้ไม่อาจป้องกันแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการมองปัญหาแบบแยกส่วนหรือแยกมิติได้ดังในอดีตประกอบกับประเทศต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในระดับพื้นที่ตั้งนั้นสถานการณ์ปัญหาและภัยความมั่นคงที่สำคัญจำแนกเป็น ๒ ส่วนโดยพิจารณาจากลักษณะของปัญหาและภัยคุกคามที่มีจุดเน้นในแต่ละส่วนดังนี้

ส่วนแรกปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า ซึ่งมีจุดเน้นความมั่นคงแบบเดิม (Traditional security) โดยมีปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งยังจะส่งผลกระทบต่อไปในอนาคตได้แก่ ๑) การสู้รบตามแนวชายแดน ๒) การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ๓) ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน ๔) การลักลอบค้าอาวุธสงคราม

ส่วนที่สองปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งมีจุดเน้นความมั่นคงที่ไม่ใช่แบบเดิม (Non-traditional security) และเมื่อประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่าปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ประกอบด้วย ๑) ยาเสพติด ๒) แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ๓) ความขัดแย้งในสังคม ๔) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕) สาธารณภัยขนาดใหญ่ ๖) โรคระบาด ๗) การก่อการร้ายและ ๘) อาชญากรรมข้ามชาติ

ในราวทศวรรษ 1970 แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์เริ่มได้รับความสนใจโดยสโมสรกลุ่มโรม (Club of Rome Group) ซึ่งได้ผลิตเอกสารว่าด้วย “ปัญหาของโลก” (world problem) และกล่าวถึง “ปัญหาซับซ้อนที่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ทุกคนในทุกประเทศ ได้แก่ ความยากจน ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม สถาบันที่ไร้ความน่าเชื่อถือ การเจริญเติบโตของเมืองที่ควบคุมไม่ได้ การจ้างงานที่ไร้ความมั่นคง ความแปลกแยกของเยาวชน การปฏิเสธค่านิยมดั้งเดิม ภาวะเงินเฟ้อ และปัญหาทางเศรษฐกิจต่าง ๆ”

สถานการณ์ปัญหาจำแนกตามพื้นที่ พื้นที่จังหวัดชั้นในปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชั้นในระยะต่อไปมีทั้งปัญหาที่ขยายตัวมาจากพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ชายฝั่งทะเลกับปัญหาที่กำเนิดจากพื้นที่จังหวัดชั้นในซึ่งมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของคนชุมชนและความมั่นคงของประเทศเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะยาเสพติดแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความขัดแย้งในสังคมสาธารณภัยขนาดใหญ่และโรคระบาด

พื้นที่จังหวัดชายแดนปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนระยะต่อไปมีทั้งปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่และหลายปัญหาได้ขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นในอย่างต่อเนื่องประกอบด้วยการสู้รบตามแนวชายแดนความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองการค้าอาวุธสงครามการกำหนด

สถานะบุคคลยาเสพติดแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายการทำลายทรัพย์สินอาชญากรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดนสาธารณภัยขนาดใหญ่โรคระบาดตามแนวชายแดนอาชญากรรมข้ามชาติ

พื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเลปัญหาที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายฝั่งทะเลระยะต่อไปมีลักษณะเช่นเดียวกับพื้นที่จังหวัดชายแดนแต่แตกต่างกันในเงื่อนไขและสภาพของปัญหาประกอบด้วยความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองทางเรือการค้าอาวุธสงครามทางเรือสินค้าและเรือประมงยาเสพติดในจังหวัดที่เป็นท่าเรือประมงความขัดแย้งในกลุ่มประมงชายฝั่งกับกลุ่มประมงน้ำลึกการลักลอบค่าน้ำมันเถื่อนการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ

จังหวัดเลยก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งซึ่งมีแนวชายแดนที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อก่อนเคยมีปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดน ต่อมาก็มีปัญหาเรื่องยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การทำลายทรัพย์สินอาชญากรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกำหนดแนวเขตแดนไม่ชัดเจน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวชายแดนของจังหวัดเลยจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการใช้ชีวิตประจำวันและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการดำรงชีวิต

ดังนั้น จังหวัดซึ่งพื้นที่จังหวัดชายแดนเมื่อก่อนเคยมีปัญหาการสู้รบแย่งชิงดินแดน ปัญหาแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนในระยะต่อไป มีทั้งปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่าและแบบใหม่ มีหลายปัญหาที่ได้ขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นในอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน ยาเสพติด การลักลอบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การกำหนดสถานะบุคคล การทำลายทรัพย์สินอาชญากรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อแนวชายแดนโรคระบาดตามแนวชายแดน อาชญากรรมข้ามชาติ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ตามแนวชายแดนของจังหวัดเลย ควรจะสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนนั้น ให้เกิดความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
๒. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

ปัญหาความมั่นคงของประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่า จากปัญหาความมั่นคงของประชาชน ด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม - จิตวิทยา ทางด้านการทหาร และความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด มี

การแพร่ระบาด ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้ยังคงเสี่ยงต่อการลักลอบการค้ายาเสพติด อีกทั้งคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้

กระบวนการสร้างความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่า การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองชายแดนไทยที่เห็นได้ชัดคือเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่หลากหลาย มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงแต่ผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว การพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้าน พร้อมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ติดตาม ความก้าวหน้าการดำเนินการประชาสัมพันธ์ประเด็นสถานการณ์ยาเสพติด การแพร่ระบาด การตลาดยาเสพติด นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติด ติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่า ปัญหาความมั่นคงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าของหนีภาษี โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นเขตแดน การเดินทางไปมาหาสู่กันโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรน ด่านประเพณีและช่องทางธรรมชาติ ทำให้มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถนำชุดความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงไปใช้ประโยชน์ในการบรรยาย ในการบูรณาการกับการสอน

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ตามแนวชายแดนในจังหวัดเลย

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเลย หน่วยงานราชการอื่นๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาความมั่นคง

การประชาสัมพันธ์

มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนำเสนอผลการวิจัยความมั่นคงตามแนวชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแคม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ประวัติผู้วิจัย

๑. ประวัติผู้วิจัย (หัวหน้าโครงการ)

ชื่อ- ภาษาไทย ดร.จ๋านง วงศ์คง
 ชื่อ-อังกฤษ Dr.Chamnong Wongchong
 วัน เดือน ปีเกิด /
 ที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย เลขที่ ๑๑๙ หมู่ที่ ๕ บ้านท่าบุง ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ๔๒๑๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๕ พุทธศาสตรบัณฑิต พธ.บ. (บริหารการศึกษา) มจร.
 พ.ศ. ๒๕๓๙ M.A. (Economics) University of Poona, Pune India
 พ.ศ. ๒๕๔๓ M.A. (Political Science & Sociology)
 Tilak Maharashtra VidyaPeeth (Deemed University), Pune India
 พ.ศ. ๒๕๔๗ Ph.D. (Economics) University of Pune, Pune India

ผลงานวิชาการ

งานวิจัย

- การศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเลย
- การบริหารเชิงพุทธบรรณาการเพื่อความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในเขตเทศบาลเมืองเลย

บทความวิจัย

- การศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการส่งเสริมชุมชนบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเลย

บทความทางวิชาการ

- บทบาทพระสังฆาธิการในการส่งเสริมชุมชนเข้มแข็งบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดเลย
- การพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองตามหลักสัปปุริสธรรม,

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

๒. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-ภาษาไทย พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา)
 ชื่อ-อังกฤษ Phramaha Somsak Satisampanno
 วัน เดือน ปีเกิด -
 ที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย เลขที่ ๑๑๙ หมู่ที่ ๕ บ้านท่าบุง ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ๔๒๑๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.๒๕๕๕ พธ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พ.ศ.๒๕๕๗ พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลงานวิชาการ

งานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๐ งานวิจัยเรื่อง การจัดการเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดเลย

บทความวิชาการ

บทความวิชาการ เรื่อง การปฏิรูประบบราชการตามหลักราชสังคหวัตถุบทความทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานพุทธธรรม

๓. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ นายพิทยพล กองพงษ์
 วัน เดือน ปีเกิด -
 ที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย เลขที่ ๑๑๙ หมู่ที่ ๕ บ้านท่าบุง ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ๔๒๑๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.๒๕๕๒ พธ.บ. (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พ.ศ.๒๕๕๓ ศน.บ. (รัฐศาสตรการปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลงานวิชาการ

พ.ศ.๒๕๕๖ ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 บทความวิชาการ เรื่อง จิตอาสากับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน